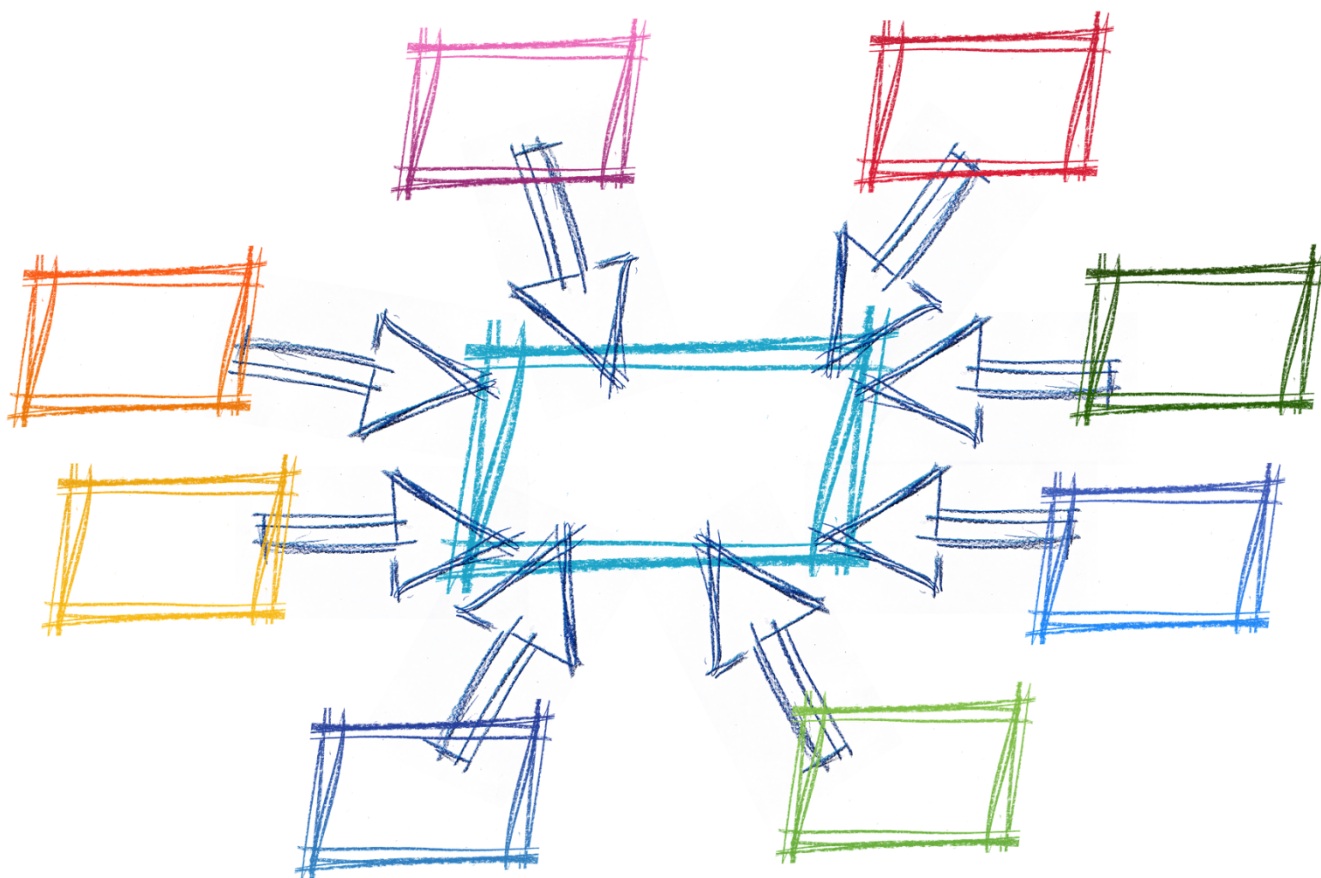

SCHAALVERGROTING

VAN DE VLAAMSE POLITIEZONES

ONDERZOEK NAAR BESTAANDE EN TOEKOMSTIGE SAMENWERKINGSVERBANDEN BINNEN
HET VLAAMSE POLITIELANDSCHAP

SCHAALVERGROTING

VAN DE VLAAMSE POLITIEZONES

ONDERZOEK NAAR BESTAANDE EN TOEKOMSTIGE SAMENWERKINGSVERBANDEN BINNEN
HET VLAAMSE POLITIELANDSCHAP

Promotoren: prof. dr. Marc Cools, prof. dr. Jelle Janssens

Externe adviseurs: Guido Van Wymersch, Eddy De Raedt, Fernand Koekelberg

2018, Institute for International Research on Criminal Policy

Universiteit Gent

Faculteit Recht en Criminologie

Universiteitsraat 4, B-9000 Gent

+32 (0)9/264.69.59

<http://www.law.ugent.be/ircp/sweetlemon/>

WOORD VOORAF

Voorliggend onderzoeksrapport betreft de rapportage van de onderzoeksopdracht inzake de schaalvergroting van de lokale politiezones in opdracht van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken. Het doel van het onderzoek is het in beeld brengen van de al dan niet bestaande samenwerkingsvormen tussen de politiezones en het aftasten, bij de verantwoordelijken van de politiezones, de burgemeesters en de korpschefs, van hun bereidheid om in een proces van meer gevorderde samenwerking of van schaalvergroting te treden.

De aanbesteding van het onderzoek werd volgens de principes van de vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met bekendmaking op 17 juli 2017 gegund aan de UGent met als promotoren prof. dr. Brice De Ruyver en prof. dr. Marc Cools en dit voor de Vlaamse provincies. Een Franstalige enquêteur, Fernand Koekelberg, werd aangesteld om hetzelfde onderzoek uit te voeren in de Waalse provincies en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Na het plotse overlijden van prof. dr. Brice De Ruyver op 19 oktober 2017, werd prof. dr. Jelle Janssens door prof. dr. Marc Cools verzocht om het onderzoeksteam te vervoegen en als copromotor te fungeren wat door de opdrachtgever gefiatteerd werd. Ook Guido Van Wymersch, voormalig korpschef van de politiezone Brussel Hoofdstad Elsene en Eddy De Raedt hebben de onderzoeksploeg versterkt.

De hoofdstukken van dit onderzoeksrapport werden geschreven door: Inleiding: Jelle Janssens – Schaalvergroting in de literatuur: Jelle Janssens – Resultaten van het onderzoek in West-Vlaanderen: Jelle Janssens – Resultaten van het onderzoek in Oost-Vlaanderen: Jelle Janssens – Resultaten van het onderzoek in Antwerpen: Marc Cools – Resultaten van het onderzoek in Vlaams-Brabant: Guido Van Wymersch – Fusies politiezones in provincie Limburg – best practices: Eddy De Raedt – Conclusie en aanbevelingen: Jelle Janssens.

Het onderzoek inzake de schaalvergroting van Waalse en Brusselse politiezones maakt deel uit van een afzonderlijke rapportage.

- Voor de Waalse politiezones: *Etat des lieux du fonctionnement des zones de police située dans les 5 provinces wallonnes: Autosuffisance? Collaborations? Mutualisations? Velléité d'agrandissement d'échelle fonctionnelle ou territoriale? Rapport global pour les 5 provinces de la Région wallonne.* Door Fernand Koekelberg, juli 2018
- Voor de Brusselse politiezones: *Stand van zaken van de werking van de 6 politiezones van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest/ Etat des lieux du fonctionnement des 6 zones de police de la Région de Bruxelles-Capitale.* Door Fernand Koekelberg, Guido Van Wymersch, Marc Cools, Jelle Janssens, november 2018.

In dit woord vooraf wensen we uitdrukkelijk alle respondenten hartelijk te bedanken voor hun bereidwillige samenwerking, de hartelijke ontvangst en hun openheid om over de thematiek van dit onderzoek na te denken. We wensen ook Audrey Delvaux, Eva Blomme, An-Sofie Matthys, Anke De Vos en Frauke Wittevrongel te bedanken voor de ondersteuning.

Prof. dr. Marc Cools en Prof. dr. Jelle Janssens

1 oktober 2018

Inhoudstafel

1. Inleiding	1
1.1 De schaalgrootte van de lokale politiezones: vraagstuk tijdens de politiehervorming	1
1.2 De schaalgrootte van de lokale politiezones: vraagstuk na de politiehervorming	3
1.3 De context van het schaalvergrotingsdebat vandaag	4
1.3.1 Op zoek naar rentabiliteit, efficiëntie en effectiviteit	4
1.3.2 De werking van de geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus onder druk.....	6
1.3.3 Toenemend aantal opdrachten zetten de politiewerking verder onder druk	9
1.3.4 Nood aan sterke lokale verankering.....	10
1.3.5 Overige katalysatoren	10
1.4 Het doel van het onderzoek	11
1.5 Methodologie	11
1.6 De beperkingen van het onderzoek	13
2. Schaalvergroting in de literatuur	15
2.1 Concepten van schaalvergroting	15
2.1.1 Interzonale samenwerkingsakkoorden	15
2.1.2 Politiezorgregio.....	15
2.1.3 Politieassociatie.....	16
2.1.4 Fusie.....	17
2.2 Voor- en nadelen van schaalvergroting	17
2.2.1 Interzonale politiesamenwerking.....	17
2.2.2 Politiezorgregio.....	19
2.2.3 Politieassociatie.....	19
2.2.4 Fusie.....	20
3. Resultaten van het onderzoek in West-Vlaanderen	24
3.1 Het veldwerk	24
3.2 Morfologie.....	25
3.3 Evaluatie van de werking van de huidige politiezones.....	31
3.3.1 De evaluatie door de burgemeesters	31
3.3.2 De evaluatie door de korpschefs.....	33
3.4 Schaalvergroting in West-Vlaanderen.....	36
3.4.1 Bestaande samenwerkingsverbanden in West-Vlaanderen	36
3.4.2 Voor- en nadelen van schaalvergroting	39

3.4.3 Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden	43
3.4.4 Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting.....	52
3.4.5 Bovenzonale inzet recherche	54
3.5 De governance van politiezones	54
3.5.1 Evaluatie van het politiecollege en de politieraad	55
3.6 Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting.....	56
3.6.1 Scenario's	56
4. Resultaten van het onderzoek in Oost-Vlaanderen	63
4.1 Het veldwerk	63
4.2 Morfologie.....	64
4.3 Evaluatie van de werking van de huidige politiezones.....	72
4.3.1 De evaluatie door de burgemeesters.....	72
4.3.2 De evaluatie door de korpschefs.....	73
4.4 Schaalvergroting in Oost-Vlaanderen.....	74
4.4.1 Bestaande samenwerkingsverbanden in Oost-Vlaanderen	74
4.4.2 Voor- en nadelen van schaalvergroting	77
4.4.3 Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden	80
4.4.4 Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting.....	88
4.4.5 Bovenzonale inzet recherche	91
4.5 De governance van politiezones	91
4.5.1 Evaluatie van het politiecollege en de politieraad	91
4.6 Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting.....	92
5. Resultaten van het onderzoek in Antwerpen	98
5.1 Morfologie.....	98
5.2 Schaalvergroting in Antwerpen.....	103
5.2.1 Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting.....	103
5.2.2 Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden	103
5.3 De governance van politiezones	107
5.3.1 Evaluatie van het politiecollege en de politieraad	107
5.4 Visie over de rol van de provincie(gouverneur)	107
5.4.1 De visie van de burgemeesters	107
5.4.2 De visie van de korpschefs	108
5.5 Studie MCube Solutions: operationele samenwerking tussen 7 politiezones	108
5.6 Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting.....	109

5.6.1	Expliciete tegenstanders van een fusie	109
5.6.2	De filosofie van de Dirco en Gouverneur: 10 PZ op basis van centrumsteden	110
5.6.3	Politiezone die een associatie of een fusie kan vormen	111
5.6.4	Politiezones bereid tot associatie.....	111
5.6.5	Zeven scenario's: PZ's bereid tot fusie	112
6.	Resultaten van het onderzoek in Vlaams-Brabant.....	114
6.1	Morfologie.....	114
6.2	Evaluatie van de werking van de huidige politiezones.....	118
6.2.1	De evaluatie door de burgemeesters.....	118
6.2.2	De evaluatie door de korpschefs.....	118
6.3.	Schaalvergroting in Vlaams-Brabant	119
6.3.1	Bestaande samenwerkingsverbanden in Vlaams-Brabant.....	119
6.3.2	Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting.....	125
6.3.3	Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden	125
6.3.4	Wat kan de mogelijkheden faciliteren?	126
6.4	De governance van politiezones	126
6.4.1	Evaluatie van het politiecollege en de politieraad	126
6.5	Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting.....	127
6.5.1	Eerste scenario	127
6.5.2	Tweede scenario.....	127
6.5.1	Verantwoording.....	128
6.5.2	Enkele specificiteiten:.....	128
7.	Fusies politiezones in provincie Limburg – best practices	130
7.1	Onderzoeksvraag.....	130
7.2	Onderzoeksmethode.....	130
7.3	Beknopt overzicht van de fusiebewegingen in de provincie Limburg.....	130
7.4	Vastgestelde “Best Practices” (Op basis van Mckinsey - model)	131
7.4.1	Aanwezigheid van een éénduidige visie (Strategy).....	131
7.4.2	Vertaling van éénduidige visie naar coherente strategie (Strategy).....	131
7.4.3	Aanwezigheid van “leiderschap met lef”(Style – Shared Values)	131
7.4.4	Sterke ondersteuning van personeel (Staff – Skills).....	132
7.4.5	Behoud van sterke band met burgemeesters (Style – Systems).....	132
7.4.5	Het streven naar een functionele organisatie (Structure)	133
7.4.6	Financiering: zichtbaar maken van de kost (System)	133

7.4.7 Naamgeving van de zone (Shared Values)	133
7.5 Effecten (aan de hand van de 5 k's)	133
7.5.1. Verminderen van kwetsbaarheid van personeel	133
7.5.2 Meer kansen voor personeel.....	133
7.5.3 Kwaliteit van de dienstverlening	134
7.5.4 Toenemen van slagkracht	134
7.5.5 Kostprijs	134
7.6 Beschouwingen	135
7.6.1 Afstemming van het dienstenaanbod door gedeconcentreerde directies.	135
7.6.2 Logische onderbouw bij fusies	135
7.6.3 Situatie van de korpschef tijdens het fusieproces.	135
7.6.4 De kracht van het momentum.	135
8. Conclusie en aanbevelingen	136
8.1 Conclusie	136
8.2 Aanbevelingen	142
Bijlage 1: Overzicht van de respondenten in West-Vlaanderen	143
A. Burgemeesters	143
B. Korpschefs	144
C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings	145
D. Verantwoordelijke voor de provincie	145
E. Syndicale vertegenwoordigers	145
Bijlage 2: Overzicht van de respondenten in Oost-Vlaanderen	146
A. Burgemeesters	146
B. Korpschefs	147
C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings	148
D. Verantwoordelijke voor de provincie	148
E. Syndicale vertegenwoordigers	148
Bijlage 3: Overzicht van de respondenten in Antwerpen.....	149
A. Burgemeesters	149
B. Korpschefs	150
C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings	151
D. Verantwoordelijke voor de provincie	151
E. Syndicale vertegenwoordigers	151
Bijlage 4: Overzicht van de respondenten in Vlaams-Brabant.....	152

A. Burgemeesters	152
B. Korpschefs	153
C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings	154
D. Verantwoordelijke voor de provincie	154
E. Syndicale vertegenwoordigers	155
F. Andere	155
Bijlage 5: Overzicht van de respondenten in Limburg	156
A. Korpschefs	156
B. Procureur des Konings	156
C. Verantwoordelijke voor de provincie	156
Bijlage 6: Structuur interview Limburg	157
Bibliografie	158

Lijst van figuren

Figuur 1: Overzicht totaal aantal respondenten	12
Figuur 2: Overzicht West-Vlaamse respondenten	24
Figuur 3: Bevolkingsdichtheid provincie West-Vlaanderen	25
Figuur 4: Wegennet West-Vlaanderen	26
Figuur 5: De afdelingen van het gerechtelijk arrondissement West-Vlaanderen	27
Figuur 6: De West-Vlaamse kantons	27
Figuur 7: Hulpverleningszones in West-Vlaanderen	28
Figuur 8: Politiezones West-Vlaanderen	30
Figuur 9: Politiedensiteit per inwoner in West-Vlaanderen	31
Figuur 10: Beschikbare capaciteit volgens de West-Vlaamse korpschefs	33
Figuur 11: Samenwerking tussen West-Vlaamse politiezones	37
Figuur 12: WVL-4	38
Figuur 13: Nadelen schaalvergroting volgens burgemeesters	43
Figuur 14: Randvoorwaarden West-Vlaamse burgemeesters	44
Figuur 15: Randvoorwaarden West-Vlaamse korpschefs	49
Figuur 16: Attitude t.a.v. schaalvergroting West-Vlaamse burgemeesters	53
Figuur 17: Attitude t.a.v. schaalvergroting West-Vlaamse korpschefs	53
Figuur 18: Scenario's provinciegouverneur West-Vlaanderen	57
Figuur 19: Basisdraagvlak West-Vlaanderen	58
Figuur 20: Scenario 1	59
Figuur 21: Scenario 2: typologie Noordzee	60
Figuur 22: Scenario 3	61
Figuur 23: Overzicht Oost-Vlaamse respondenten	64
Figuur 24: Bevolkingsdichtheid provincie Oost-Vlaanderen	65
Figuur 25: Wegennet Oost-Vlaanderen	65
Figuur 26: Hulpverleningszones in Oost-Vlaanderen	67

Figuur 27: Indeling gerechtelijke arrondissementen	67
Figuur 28: Kaart van de gerechtelijke kantons (vredegerechten) in het Vlaams gewest	68
Figuur 29: Kaart van de Oost-Vlaamse politiezones.....	70
Figuur 30: Politiedensiteit per inwoner in Oost-Vlaanderen	72
Figuur 31: Beschikbare capaciteit volgens de Oost-Vlaamse korpschefs	73
Figuur 32: Samenwerking tussen Oost-Vlaamse politiezones	75
Figuur 33: Fusieoperaties in Oost-Vlaanderen.....	76
Figuur 34: Nadelen schaalvergroting volgens burgemeesters	79
Figuur 35: Randvoorwaarden Oost-Vlaamse burgemeesters	80
Figuur 36: Randvoorwaarden Oost-Vlaamse korpschefs	84
Figuur 37: "Ideale" grootte politiezones naar aantal voltijdse medewerkers	87
Figuur 38: Attitude t.a.v. schaalvergroting Oost-Vlaamse burgemeesters.....	89
Figuur 39: Attitude t.a.v. schaalvergroting Oost-Vlaamse korpschefs.....	90
Figuur 40: Scenario 1: Brice De Ruyver	93
Figuur 41: Scenario 2	94
Figuur 42: Scenario 3	95
Figuur 43: Scenario zonder defusies	96
Figuur 44: Bevolkingsdichtheid provincie Antwerpen	98
Figuur 45: Wegennet Antwerpen.....	99
Figuur 46: Hulpverleningszones in Antwerpen	100
Figuur 47: Politiezones provincie Antwerpen	102
Figuur 48: Operationele samenwerking tussen 7 politiezones in Antwerpen	109
Figuur 49: Tegenstanders van een fusie.....	110
Figuur 50: Filosofie van de Dirco en Gouverneur.....	110
Figuur 51: Associaties en potentiële associaties	111
Figuur 52: Geïntegreerd scenario respondenten	112
Figuur 53: Geoptimaliseerd scenario PZ's Antwerpen	113
Figuur 54: Bevolkingsdichtheid provincie Vlaams-Brabant.....	114
Figuur 55: Wegennet Vlaams-Brabant	115
Figuur 56: Hulpverleningszones in Vlaams-Brabant.....	116
Figuur 57: Politiezones Vlaams-Brabant	117
Figuur 58: Eerste scenario schaalvergroting Vlaams-Brabant.....	127
Figuur 59: Tweede scenario schaalvergroting Vlaams-Brabant.....	127

Lijst van tabellen

Tabel 1: SWOT-analyse interzonale samenwerkingsverbanden	18
Tabel 2: SWOT-analyse van de politieassociatie	20
Tabel 3: Voordelen fusie.....	21
Tabel 4: Bedreigingen fusie	22
Tabel 5: SWOT-analyse van de fusie	23
Tabel 6: Aantal medewerkers bij de West-Vlaamse politiezones	29
Tabel 7: Aantal medewerkers bij de Oost-Vlaamse politiezones.....	69
Tabel 8: Aantal medewerkers bij de Antwerpse politiezones.....	101
Tabel 9: Aantal medewerkers bij de Vlaams-Brabantse politiezones.....	117

1. INLEIDING

1.1 De schaalgrootte van de lokale politiezones: vraagstuk tijdens de politiehervorming

Twintig jaar geleden, in mei 1998, werd het Octopusakkoord afgesloten dat een ingrijpende hervorming voorzag in het Belgische gerechtelijk en politielandschap. De toenmalige rijkswacht, gemeentepolitie en de gerechtelijke politie bij de parketten werden gefuseerd en opgenomen in een geïntegreerde politie op twee niveaus, waarbij de federale component op 1 januari 2001 en de lokale component op 1 januari 2002 operationeel werden (De Ruyver, 2010). Hoewel beide componenten autonoom zijn, dienen ze samen de geïntegreerde politiezorg te verzekeren (Belgisch Staatsblad, 1999, art. 3). Voor de lokale politie betekent dit dat, naast een aantal opdrachten van federale aard, de lokale politiezones de basispolitiezorg op het lokale niveau dienen te verzekeren. De federale politie verzekert de gespecialiseerde en supralokale politiezorg met inachtneming van de principes van subsidiariteit en specialiteit en voert ondersteunende opdrachten uit ten behoeve van de lokale politie en de politieoverheden (Ibid.). Centraal in het opzet van deze structuur is dat beide componenten verantwoordelijk zijn voor een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking (Ibid.). Voor de lokale politie werd deze minimale dienstverlening aan de bevolking omschreven in het Koninklijk Besluit van 17 september 2001 aan de hand van zeven basisfunctionaliteiten waarvoor ook telkens minimale normen werden bepaald (Belgisch Staatsblad, 2001).¹

Om in de basispolitiezorg te voorzien is een bepaalde capaciteit inzake medewerkers, materieel en middelen binnen de politiezones nodig. Deze capaciteit is afhankelijk van de omgeving waarin de lokale politie haar basispolitiezorg verwezenlijkt (Pauwels, Verhage, & Noppe, 2012), maar is ook de resultante van een aantal beslissingen uit het verleden. De lokale politiezorg werd in het verleden voorzien door de toenmalige rijkswacht en de gemeentepolitie. De wijze waarop steden en gemeenten investeerden in hun gemeentepolitie kon echter sterk verschillen (Ponsaers & De Kimpe, 2001; Tobback, 1990). Sommige gemeenten namen genoegen met een plaatselijke veldwachter om de lokale politiezorg te verwezenlijken (door bijvoorbeeld een sterkere lokale rijkswachtaanwezigheid), anderen investeerden in een volwaardige gemeentepolitie (Ponsaers & De Kimpe, 2001). Het is overigens pas in de jaren 1990 dat vanuit de overheid sterk werd ingezet op een versterking van de gemeentepolitie en dat steden en gemeenten onder andere financiële *incentives* werden gegeven (zie het Pinksterplan, in Fijnaut & Lauwaert, 1995). In diezelfde jaren werd bovendien ook gepoogd om intergemeentelijke (politie)samenwerkingen tot stand te brengen tussen de gemeentepolitie – en later ook de rijkswacht en de gerechtelijke politie bij de parketten, wat in de tweede helft van de jaren 1990 uitmondde in de creatie van 202 interpolitiezones: zones waarin de rijkswacht, gerechtelijke politie en gemeentepolitie binnen een bepaald territorium de lokale politiezorg gecoördineerd op zich namen (De Kimpe, 2000). Zowel de intergemeentelijke samenwerking als de creatie van in-

---

¹ De zeven basisfunctionaliteiten zijn: **wijkwerking** (minimum: 1 wijkagent op 4.000 inwoners), **onthaal** (minimum: 12 uur per dag fysieke toegankelijkheid, permanente bereikbaarheid en in meergemeentezones één of meerdere politieposten), **interventie** (minimum: één interventieploeg gedurende 24 uur op 24 uur, aangevuld met een bijkomende ploeg gedurende 84 uur per week, officier van bestuurlijke en gerechtelijke politie is permanent bereikbaar en terugroepbaar), **politie slachtofferbejegening** (minimum: één gespecialiseerde medewerker per zone permanent bereikbaar en terugroepbaar indien samenwerking met andere zones), **lokale opsporing en lokaal onderzoek** (minimum: 10 procent van het effectief van het operationeel kader bij zones waarvan het globale effectief groter of gelijk is aan 230, voor kleinere zones 7 procent van het operationeel kader met minimum één ploeg van twee rechercheurs), **openbare orde** (minimum: officier van bestuurlijke politie is permanent bereikbaar en terugroepbaar) en **verkeer** (minimum: 8 % van de totale werkcapaciteit binnen elke politiezone en elke politieambtenaar en -agent is minstens in staat om, wanneer de omstandigheden zijn optreden vereisen, de taken te vervullen die deze functie inhoudt).

terpolitiezones stootten op weerstand van burgemeesters die een overheveling van hun politiebevoegdheden naar een politiezone als een inbreuk beschouwden van hun lokale autonomie (De Kimpe, 2005; Ponsaers & De Kimpe, 2001).

In de tweede helft van de jaren 1990 werd door vorsers binnen de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) een minimale norm ontwikkeld die een aantal objectieve omgevingsindicatoren (extern aan de politieorganisatie) identificeerde en deze door middel van een statistische analyse koppelde aan de inzet van politieambtenaren. Deze zogeheten 'KUL-norm' had als doel na te gaan of de politiecapaciteit afgestemd was op de omgeving waarin men werkte (Pauwels, Noppe, & Verhage, 2012). Tijdens de politiehervorming werd deze norm gebruikt om per gemeente de theoretische politiecapaciteit te berekenen die nodig is en werd op basis van deze norm de politiecapaciteit per gemeente vastgelegd. Ook wordt op basis van de norm de federale dotatie berekend. Samen met andere federale toelagen ten behoeve van de politiezones, vormt deze federale dotatie één financieringskanaal voor de politiezones. Het andere financieringskanaal betreft de gemeentelijke dotatie. De lokale politie ontvangt dus middelen van zowel de federale als de lokale overheid. De verhouding tussen deze twee financieringsstromen kunnen echter grote verschillen tonen tussen de politiezones onderling. Bovendien moet worden meegegeven dat de theoretische berekening van de KUL-norm en de federale dotatie die hiermee gepaard gaat, een aantal correcties heeft ondergaan in functie van, onder andere, de verhouding gemeentelijke politieambtenaren en rijkswachters binnen de politiezone en het verschil tussen de theoretische en reële politiecapaciteit. Later, in 2002, werden ook aanpassingen doorgevoerd in de financiering van een aantal noodlijdende zones (De Ruyver, 2009). Dit heeft echter de kritiek op de KUL-norm niet doen verstommen. De norm ligt al een hele eind onder vuur omdat ze dateert van voor de politiehervorming en het politielandschap vandaag grondig gewijzigd is. Bovendien dringt een aanpassing of een vervanging van de KUL-norm zich op omdat men bij de berekening ervan geen rekening heeft kunnen houden met de basisfunctionaliteiten die in een latere fase de politiezones werden opgelegd.

De capaciteiten en middelen waarmee de gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking, die een belangrijke pijler is binnen de Wet op de Geïntegreerde Politie en een verantwoordelijkheid is voor zowel de lokale als federale politie (Belgisch Staatsblad, 1999, art. 3), gerealiseerd dienen te worden, zijn in België dus ongelijk verdeeld. De samensmelting van de rijkswacht en gemeentepolitie in politiezones leidde tot een situatie waarin zones gecreëerd werden met ofwel veel of weinig politiecapaciteit of met veel of weinig middelen. De territoriale grootte waarop de politiezones dienden te worden ingericht bepaalde de samenstelling van de politiezones: het aantal steden en gemeenten die in een zone zouden worden opgenomen. Dit had (en heeft) enerzijds een impact op de verhoudingen tussen de burgemeesters onderling en tussen de burgemeester en de politie anderzijds, maar finaal ook op de financiële en capacitaire mogelijkheden van de politiezones.

Al bij de opstart van de politiehervorming werd de schaal van de toen 196 politiezones in vraag gesteld vanuit een bekommernis dat niet alle zones over een voldoende grote capaciteit konden beschikken om de basisfunctionaliteiten van de lokale politie in te vullen² en dat bijgevolg de federale politie overstelpt zou worden met bijstandsvragen wat finaal zou kunnen leiden tot het disfunctioneren van de geïntegreerde politie.

---

² Sommige waarnemers pleitten er toen voor om, naar analogie van de Nederlandse politieopstapeling van 1993, twintig Belgische politiezones over te houden (Goossens, 2001).

1.2 De schaalgrootte van de lokale politiezones: vraagstuk na de politiehervorming

In juni 2002 werd door de toenmalige federale regering, in samenspraak met de Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG) een ‘Tegensprekelijk Debat’ georganiseerd waarbij 134 van de (toen) 196 politiezones aangaven dat ze over een beperkte capaciteit en middelen beschikten (De Ruyver & Janssens, 2014). Hoewel er toen in bijkomende financiële middelen werd voorzien, losten deze het capaciteitsvraagstuk niet op. Om de beperkte middelen optimaal in te zetten, werd een eerste vorm van schaalvergroting mogelijk gemaakt via de Omzendbrief PLP 27 van december 2002 (FOD Binnenlandse Zaken, 2002). Deze omzendbrief liet de politiezones toe om samenwerkingsprotocollen af te sluiten en afspraken te maken om over de grenzen van de politiezones middelen met elkaar te delen. Hoewel veel van deze protocollen werden afgesloten, bleek uit de evaluatie van de politiehervorming door de Federale Politieraad dat deze vaak een eerder informeel karakter hadden en dat ze tot stand kwamen op basis van een goede onderlinge verstandhouding (Federale Politieraad, 2009). Dit bleek overigens ook uit het onderzoek dat in Limburg werd uitgevoerd (De Ruyver & Janssens, 2013) en tijdens het voorliggend onderzoek, waarover later meer. De Federale Politieraad gaf in haar evaluatie ook mee dat politiezones die minder dan 50 personeelsleden tellen zeker in aanmerking komen voor een schaalvergroting, zonder echter te evolueren richting een regiopolitie naar Nederlands model (Federale Politieraad, 2009). Over het aantal personeelsleden waarover een politieke zone zou moeten beschikken om een gelijkwaardige basispolitiezorg aan te bieden, werden al verschillende richtcijfers meegegeven. Het Comité P legde dit aantal in 2008 tussen de 100 en 150 personeelsleden (Dejaegher, 2013).

In 2009 werd in een wettelijk kader voorzien dat vrijwillige opschaling van de politiezones diende te faciliteren (FOD Kanselarij, 2009). In de begeleidende omzendbrief, benadrukte de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken, Annemie Turtelboom, dat een schaalvergroting van de lokale politiezones op een vrijwillige basis diende te gebeuren (FOD Binnenlandse Zaken, 2010), wat ook het uitgangspunt was van de Federale Politieraad. In haar omzendbrief stelde de Minister dat er een aantal politiezones waren die zeker in territoriale schaalvergroting kon treden, maar dat best alle politiezones hierover grondig zouden reflecteren. In het regeerakkoord van 2011 verklaarde de regering dat ze de politiezones “ontvankelijk” zou maken voor “synergieinitiatieven die tot schaalvoordelen en meer efficiëntie” zouden leiden (Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2011, p. 145). In een interview legde de toenmalige minister de ondergrens van het aantal personeelsleden in een politieke zone op 75 operationelen (Ivb, 2011). Ook in het regeerakkoord van 2014 stelde de regering de politiezones aan te zullen moedigen om via “meer onderlinge synergie (interzonale samenwerkings- of associatieverbanden, cohabitatie), of samensmeltingsinitiatieven en schaalvergroting” [...] “een betere dienstverlening aan de burger” te verwezenlijken (Federale Regering, 2014, p. 137) – een voornemen dat ook door de Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, Jan Jambon, in zijn beleidsverklaring werd opgenomen (Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken, 2014). Uit de regeringsverklaring wordt niet alleen duidelijk dat schaalvergroting nadrukkelijker op de agenda wordt geplaatst, maar ook dat met schaalvergroting niet louter het samensmelten van de politiezones wordt bedoeld. Tot slot kan verwezen worden naar bevindingen van de Parlementaire Onderzoekscommissie die belast was met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016. De onderzoekscommissie stelde vast dat de schaal van een aantal politiezones te klein is om alle opdrachten te vervullen en meende dat de mogelijkheid van een schaalvergroting bij de lokale politie onderzocht diende te worden. Ze adviseerde om zowel associaties als fusies aan te moedigen bij voorkeur op vrijwillige basis. Via fusies, zo stelde de onderzoekscommissie, wordt een sub-

stantiële schaalvergroting mogelijk die kan leiden tot meer operationele en financiële slagkracht van de lokale politiezones, de centralisering van de kennis en ervaring en de mogelijkheid tot het creëren van specialisatie. Bovendien zou een schaalvergroting de federale politie ook toelaten om minder de lokale politiezones te ondersteunen bij hun klassieke politietaken en zo een deel van de capaciteit te heroriënteren (Kamer van Volksvertegenwoordigers, 2017). Ondertussen werd in 2016 een bijkomend wettelijk initiatief genomen om naast de mogelijkheid om te fuseren, ook de mogelijkheid tot een defusie toe te laten. Een defusie kan enkel indien een operationele of organisatorische meerwaarde gecreëerd wordt of indien door een gemeentefusie de gemeente buiten een bestaande politiezone valt (Belgisch Staatsblad, 2016).

1.3 De context van het schaalvergrotingsdebat vandaag

Bovenstaande initiatieven maken duidelijk dat het schaalvergrotingsdebat in een stroomversnelling is terecht gekomen. Een aantal maatschappelijke ontwikkelingen hebben hiertoe bijgedragen waarbij vier vaststellingen kunnen worden gemaakt.

1.3.1 Op zoek naar rentabiliteit, efficiëntie en effectiviteit

Een eerste vaststelling is dat het zoeken naar rentabiliteit, efficiëntie en effectiviteit een constante is in het schaalvergrotingsdebat. Dit was zo bij de opstart van de politiehervorming³, maar werd door de financieel-economische crisis van 2008 op scherp gesteld. Voor de gemeenten, die de impact van deze crisis begonnen te voelen in 2009, betekende dit dat men voor een uitdaging stond om een kwaliteitsvolle dienstverlening te garanderen (Belfius, 2013). Sindsdien werden de gemeenten geconfronteerd met bijkomende financiële uitdagingen zoals de patronale bijdragen voor het statutair personeel (pensioenhervorming), de invoering van de Salduz-wetgeving die bijkomende investeringen vragen op het gebied van opleiding en infrastructuur, de *tax shift* (vermindering van de belastbare basis van de personenbelasting), de impact van de staatshervorming (overheveling van bevoegdheden en hervorming van de bijzondere financieringswet) en de invoering van de hulpverleningszones die in 2016 operationeel werden (Belfius, 2017). In 2017 nam de dotatie voor de politiezones toe vanwege de olopemde pensioenlast van het vast benoemd personeel (Belfius, 2018). Ook de installaties van *Automatic Number Plate Recognition* (ANPR)-camera's neemt een hap uit het budget van gemeenten.

Deze evoluties hebben burgemeesters ertoe aangezet op zoek te gaan naar mogelijkheden om de uitgavenzijde van hun begrotingen onder controle te houden om zo hun beleidsplannen te realiseren. Korpschefs van politiezones waarin gemeenten de broeksriem aanspanden, werden verzocht efficiëntiewinsten te boeken op hun organisatie. Voor een aantal korpschefs was dit geen eenvoudige oefening omdat in heel wat politiezones zich reeds problemen lieten voelen inzake de uitvoering van de basispolitiezorg (lees de basisfunctionaliteiten). Dit was al duidelijk bij de in de plaats stelling van de politiezones na de politiehervorming waarbij heel wat politiezones en hun burgemeesters aangaven over te weinig middelen te beschikken om de basispolitiezorg te verwezenlijken (cfr. *supra*), maar werd ook, hetzij voorzichtig, gesignaleerd in het evaluatierapport van tien jaar politiehervorming. Fundamenteel werd toen de vraag gesteld in welke mate politiezones erin slagen een gelijkwaardige minimale dienstverlening te garanderen over het hele grondgebied (Federale Politieraad, 2009). Er werd tijdens deze evaluatie grote onderlinge verschillen tussen de politiezones

---

³ Maar ook ruim daarvoor: denk aan de schaaloptimalisatie van de toenmalige rijkswacht, de intergemeentelijke samenwerking en interpolitiezones van de jaren 1990.

vastgesteld. Ook tijdens het huidige onderzoek werden verschillen vastgesteld. Waar sommige politiezones ruim over de nodige middelen, financiën, infrastructuur en medewerkers beschikken om meer te doen dan het minimum (het verwezenlijken van de basisfunctionaliteiten) en bijgevolg een grotere dienstverlening aan hun bevolking kunnen aanbieden, worstelen anderen dagdagelijks met het behoorlijk uitvoeren van dit minimum. Dit laat zich vooral voelen in de functionaliteit wijkwerking. De Federale Politieraad stelde tien jaar terug al vast dat de wijkpolitie vaak als een soort algemene reserve wordt gebruikt om de noden, die zich op andere basisfunctionaliteiten stellen, te lenigen (De Ruyver, 2018; Federale Politieraad, 2009). Dit gegeven werd tijdens het huidige onderzoek door zowel burgemeesters als korpschefs bevestigd. In een aantal gevallen springen rechercheurs bij om de nodige interventieploegen op straat te kunnen houden (en dit omwille van operationele noodwendigheden). De bestaande capaciteitsproblemen laten zich ook voelen in de andere basisfunctionaliteiten waardoor het zoeken naar een grotere slagkracht om deze functionaliteiten te kunnen uitvoeren een constante wordt.

De gevolgen van de financieel-economische crisis werden, kortom, niet overal op dezelfde wijze beleefd. Waar bepaalde politiezones effectiviteitsoefeningen deden om de dienstverlening ten aanzien van de burger te vergroten, deden anderen efficiëntieoefeningen om de basispolitiezorg te kunnen blijven garanderen. Het onevenwicht in de kwalitatieve uitvoering van de lokale politiezorg dat voor, tijdens en na de politiehervorming een grote zorg was en is voor beleidsmakers, blijft vandaag bestaan en zou volgens waarnemers versterkt zijn in de periode na de financieel-economische crisis (De Ruyver, 2018).

Ten tijde van de politiehervorming had de wetgever, gezien het versnipperde politielandschap in de jaren 1990, reeds voorzien dat de politiezones ondersteund zouden moeten worden om hun basisfunctionaliteiten te kunnen uitvoeren. Het garanderen van een gelijkwaardige minimale dienstverlening is een verantwoordelijkheid voor zowel de lokale als de federale component van de geïntegreerde politie (Belgisch Staatsblad, 1999, art. 3). Een efficiënte en effectieve steun vanuit de federale politie aan de lokale politie diende ermee voor te zorgen dat de lokale politie een kwaliteitsvolle basispolitiezorg kon verwezenlijken. Zoals De Ruyver aangaf (2018), kan dit enkel maar indien ook de lokale politie en de lokale overheden, die instaan voor de middelen en uitrusting van de lokale politie, ook hun steentje bijdragen. Desalniettemin werden in het verleden, tijdens de ministerraad van 30-31 maart 2004, een aantal pogingen ondernomen om de lokale politie capacitair te ontlasten door bijvoorbeeld de oprichting van het interventiekorps om de levering van de gehypothekeerde capaciteit die zones horen te leveren terug te dringen (zie *infra*) en de oprichting van een veiligheidskorps dat dient in te staan voor de beveiliging van de gerechtsgebouwen en niet-risicovolle transporten van gedetineerden (De Ruyver, 2018). Het is pas heel recent, onder impuls van Minister van Binnenlandse Zaken en Veiligheid Jambon, dat de oprichting van dit laatste korps geconcretiseerd wordt. Daarnaast werd in 2004 ook de mogelijkheid geboden om een aantal, als oneigenlijk geïdentificeerde, taken van de politie te 'calogiseren', met andere woorden te laten uitvoeren door burgerpersoneel (De Ruyver, 2018).

1.3.2 De werking van de geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus onder druk

Deze federale initiatieven en ondersteuning vanuit de federale politie, brengen ons tot een tweede vaststelling, namelijk dat een structurele onderfinanciering en een personeelsdeficit de dienstverlening van de federale politie hebben ondergraven, maar *“ook de constructie van de geïntegreerde politie [hebben] scheefgetrokken”* (De Ruyver, 2018, p. 84).

Op het niveau van de federale regering werden ook de gevolgen van de financieel-economische crisis gevoeld. In een periode van laagconjunctuur werd gepoogd de overheidsbegroting op orde te krijgen en als gevolg hiervan werd door de verschillende regeringen besparingen doorgevoerd om het begrotingstekort weg te werken (Blomme, 2010, 2012; Van Erp, 2014). Dit werd ook gevoeld bij de federale politie, waar jaren bespaard werd tot in 2015 (De Ruyver, 2018). Hoewel de besparingen ten aanzien van de federale politie op personeel en werkingskosten, met onder andere een personeelsstop, vanaf 2007 verstevigd werden, klaagden de politievakbonden al sinds 2004 de besparingen en de onderbemande personeelsformaties aan. Toen al werd gewaarschuwd voor de impact op de operationele inzetbaarheid van de federale politie (Belga, 2004). De laatste stakingsaanzegging in dit verband dateert van maart 2017 (Belga, 2017). Een personeelsstop werd ingevoerd en er werden bijkomende besparingen opgelegd vanaf 2008 die vooral een impact hadden op de investerings- en werkingskredieten (Rekenhof, 2016).⁴ Onder druk van de terreurdreiging werden in 2015, 2016 en 2017 bijkomende budgetten vrijgemaakt die prioritair gealloceerd werden aan terreurbestrijding (vtmnieuws.be, 2017), maar de bijkomende investeringen zijn volgens waarnemers slechts een druppel op een hete plaat waardoor de federale politie blijvend een organisatie in moeilijkheden is (Bové & Schoofs, 2017; De Ruyver, 2018).

Vanwege de constellatie van de geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus, hebben de besparingen binnen de federale politie ook een invloed op de werking van de lokale politie (De Ruyver & Janssens, 2013; Van Nuffel, 2010). Tijdens de evaluatie in het kader van '10 jaar politiehervorming', werd vastgesteld dat sinds de politiehervorming de federale en lokale politie zich ongelijk hebben ontwikkeld (De Ruyver, 2010). De Ruyver (Ibid.) weet dit aan de sterke lokale dynamiek – en de lokale middenstroom – enerzijds en anderzijds aan de mindere betrokkenheid van de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie. De jaren nadien heeft deze tendens zich doorgetrokken. Dit heeft ertoe geleid dat door de besparingen op de werkings-, investeringskosten en op het personeel van de federale politie en door de inefficiënte aanwending van de beschikbare middelen (zie het verslag van het Rekenhof), de federale politie er steeds minder in slaagt ondersteuning te bieden aan de lokale politiezones en specialisaties te ontwikkelen.

Het capaciteitsprobleem is niet nieuw. Tien jaar terug al erkende de toenmalige commissaris-generaal, Fernand Koekelberg, dat de lokale en federale politie met een tekort van ongeveer 1.500 personeelsleden kampte (De Morgen, 2008). In 2016 werd het tekort bij de federale politie geraamd op 3.000 personeelsleden (Vanhecke, 2016). In een persmededeling zou volgens de berekeningen van het VSOA 2.500 personeelsleden tekort zijn bij de federale politie (VSOA, 2017). Echter moet

---

⁴ Volgens het Rekenhof (2016) bestond het investeringskrediet van 2014 nog uit een derde van dat van 2008. Naast de besparingen bleek uit de analyse van het Rekenhof dat de federale politie door eigen regels onvoldoende de beschikbare middelen kan benutten en wordt aangetoond hoe het aankoop- en investeringsbeleid onvoldoende is afgestemd op de noden en de realiteit op het terrein. Wat het personeelstekort betreft, wijt het Rekenhof dit enerzijds aan de personeelsstop die in het verleden werd beslist, maar ook aan het personeelsstatuut dat een weinig flexibele inzet garandeert.

worden gesteld dat niet enkel de federale politie kampt met personeelscapaciteit, ook bij de lokale politiezones is de instroom penibel geworden. In een meer recent krantenartikel werd een tekort van 3.700 personeelsleden gemeld bij zowel de federale als de lokale politie (El Mabrouk, 2018). Uit het artikel blijkt dat ten opzichte van het wettelijk vastgelegd kader, de federale politie 1.610 agenten tekort zou hebben (op een totaal van 13.500) en de lokale politie 2.097 (op een totaal van 31.281) (Ibid.).⁵ De penibele instroom leidt ertoe dat vacante betrekkingen onvoldoende worden ingevuld. Daarbovenop worden de zones geconfronteerd met ziekteverzuim en een brede waaier aan verloven en deeltijdse tewerkstellingsnormen waardoor de reële beschikbare politiecapaciteit op het terrein sterk gereduceerd wordt (Smet, 2014).

De moeilijkheden die de politiezones ondervinden inzake capaciteit en de verminderde steun vanuit de federale politie weegt, zoals aangegeven, op de werking en dit bij de gespecialiseerde en ondersteunende taken en bij de operationele taken zowel op het gebied van de bestuurlijke (gehypotheceerde capaciteit) als gerechtelijke politie. Bovendien verhoogde een aantal maatschappelijke uitdagingen de druk op de werking van zowel de federale als de lokale politie. Denk hierbij aan de vluchtelingencrisis, de terreurdreiging, de recente aanslagen en de stakingen van penitentiaire beampten.

De gehypotheceerde capaciteit (HyCap), is het solidariteitsmechanisme binnen de geïntegreerde politie dat de lokale politiezones ertoe verplicht andere zones of de federale politie bij te staan bij bestuurlijke opdrachten (zoals ordehandhaving tijdens voetbalwedstrijden, Eurotops in Brussel) indien deze laatsten de opdrachten niet alleen aankunnen of over te weinig manschappen beschikken. De zones dienen hiervoor verplicht een deel van hun operationele capaciteit te voorzien: zeven procent van het effectief beschikbaar aantal manschappen. De directeur-coördinator van de gedeconcentreerde federale politie (Dirco) coördineert de HyCap-aanvragen samen met de inzet van de gedeconcentreerde, centrale interventiekorpsen (CIK) op provinciaal niveau. Ook hier wordt vastgesteld dat kleinere zones er heel moeilijk in slagen om HyCap te leveren en dat dit vervolgens afgewenteld wordt ofwel op de federale politie ofwel op de collega's van de lokale politiezones die wel over voldoende capaciteit beschikken.

Door de maatschappelijke uitdagingen (denk hierbij naast de verhoogde terreurdreiging ook aan de transmigratie) werd in 2016, maar ook in 2017, een grotere politionele inzet vereist dan voorzien (Lemmens, 2016). Op 1 januari 2018 werd een nieuwe HyCap-regeling ingevoerd waarbij de gevraagde beschikbaarheid van zeven procent in uitzonderlijke gevallen verhoogd kan worden tot tien procent (Belgisch Staatsblad, 2017). Hoewel een onderscheid wordt gemaakt tussen het soort opdrachten dat van de zones gevraagd wordt naargelang hun personeelscapaciteit, gaven respondenten tijdens dit onderzoek aan dat de HyCap weegt op de reguliere werking. Bovendien werd tijdens het onderzoek meegegeven dat het aantal effectieven binnen de verschillende CIK's van de federale politie sterk is verminderd. Hoewel het centraal interventiekorps vooral gericht is op het ondersteunen van opdrachten inzake openbare ordehandhaving die van nationaal belang zijn, staat ze ook in voor het opvangen van de HyCap vanuit de lokale zones zodat deze minder opdrachten buiten hun arrondissement dienen uit te voeren en zich vooral kunnen wijden aan het voorzien in de lokale basispolitiezorg. Capaciteitstekorten binnen het CIK worden dus ook bij de lokale politiezones gevoeld.

---

⁵ Bij het opgeven van cijfers moet men echter voorzichtig zijn aangezien de wijze waarop geteld wordt verschillend kan zijn. Worden bijvoorbeeld de personeelsleden die op non-activiteit werden gesteld voorafgaand aan de pensionering meegerekend of niet?

Ook de gedeconcentreerde federale gerechtelijke politie (FGP) kampt met tekorten. Dit heeft een invloed op de opsporings- en gerechtelijke onderzoeken die zowel door de FGP als de lokale recherche van de politiezones worden uitgevoerd. Gespecialiseerde en bovenlokale opdrachten worden bij voorrang door de federale politie uitgevoerd, terwijl lokale opdrachten door de lokale politie dienen te worden uitgevoerd. Op het gebied van recherche wordt door de COL 2/2002 een aantal criteria meegegeven op basis waarvan de verantwoordelijke magistraat zich laat leiden om een dossier hetzij aan de lokale recherche, hetzij aan de federale gerechtelijke politie toe te wijzen (Belgisch Staatsblad, 2002). Dossiers die als complex worden gedefinieerd door (1) de aard van de te onderzoeken feiten (zware of georganiseerde criminaliteit), (2) de aard van de te verrichten onderzoeksdaden of (3) de geografische spreiding van deze onderzoeksdaden, worden toegewezen aan de federale politie. Het is een publiek geheim dat de interpretatie van de vooropgestelde criteria vaak heeft geleid tot discussies over de toewijzing van een dossier aan hetzij de lokale, hetzij de federale politie, maar de capaciteitsdruk op zowel de lokale als de federale politie zorgt ervoor dat de COL 2/2002 een meer dynamisch gegeven wordt. Lokale recherches nemen dossiers voor hun rekening die volgens de criteria van de COL 2/2002 eigenlijk aan de federale politie toebehoren. Lokale zones die penitentiaire instellingen op hun grondgebied hebben, staan meer en meer in voor de transfer van gedetineerden en beklagden ten behoeve van justitie omdat de oprichting van het veiligheidskorps binnen de federale politie nog steeds in volle ontwikkeling is. Dit is ook capaciteit die de zones niet kunnen inzetten voor hun lokale basispolitiezorg.

Waar HyCap en de verdeling van gerechtelijke dossiers tussen de lokale en federale politie reeds lang tot discussies heeft geleid binnen het politielandschap, voelen de lokale politiezones zich vooral heel kwetsbaar op het gebied van specialisatie en de zogeheten PLIF (Personeel, Logistiek, Informatica en Financiën) – de *back-office*. Hoewel de optimalisatie van de federale politie in 2014 er diende toe te leiden dat deze PLIF efficiënt en effectief aangeboden werd aan de lokale politiezones, luidt het vanuit de lokale politie dat deze PLIF niet of heel moeilijk toekomt (zie ook De Ruyver, 2018). Er is een duidelijke behoefte aan ondersteuning op het gebied van gespecialiseerde domeinen zoals tucht, dataprotectie, informatisering, milieuhandhaving en psychosociaal welzijn. De regelgeving inzake tucht is complex en vereist kennis die de zones nu zelf moeten zien te vergaren. Echter moet ook hier worden vastgesteld dat een aantal politiezones op dit gebied geen moeilijkheden ondervinden, maar anderen, die al geconfronteerd worden met een beperkte capaciteit, wel. Aangezien politiezones autonome organisaties zijn, dienen naast de basisfunctionaliteiten, ook ondersteunende functies ingevuld te worden. Met andere woorden, in een aantal zones lukt het heel moeilijk om zowel de operationele als ondersteunende taken in te vullen. Daarnaast missen de zones federale ondersteuning inzake raamcontracten. Dit heeft vooral als gevolg dat binnen de zones verschillende dynamieken kunnen worden teruggevonden. Hierbij zijn de beschikbare middelen in een zone bepalend. Voor kledij doet men beroep op lokale kleermakers, voor computers stapt men in aanbestedingen die vanuit de gemeente worden gedaan, idem voor smartphones en andere kantoorbenodigdheden. De verschillende snelheden waarmee de zones zich ontwikkelen op het gebied van materiaal en informatisering kan echter gevolgen hebben. Neem het voorbeeld van de informatisering. Het probleem hierbij is dat de verschillende applicaties en softwareplatformen die werden ontwikkeld niet altijd met elkaar communiceren wat een geïntegreerde en integrale werking binnen de politie in de weg staat. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het uitrollen van de ANPR-camera's. Een integratie van de verschillende systemen wordt bijzonder moeilijk wat natuurlijk fragmentatie in de hand werkt.

Het gefragmenteerd lokale politielandschap waarbij een aantal politiezones al een heel eind moeilijkheden ondervinden bij het verwezenlijken van de lokale politiezorg, gecombineerd met de verminderde steun vanuit de federale politie, werkt een politiezorg op verschillende snelheden in de hand. Die zones die over de nodige middelen beschikken, kunnen zich uit de slag trekken en nieuwe initiatieven ontwikkelen en inspelen op maatschappelijke noden, maar er zijn zones die dit niet kunnen. Er zijn politiezones die noodgedwongen de openingsuren van het onthaal moeten reduceren, die grote moeite hebben om interventieploegen op de baan te houden en die besparen op training en opleiding. Artikel 3 van de Wet tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus van 7 december 1998 stelt dat de geïntegreerde politie de burgers en overheden een minimale gelijkwaardige dienstverlening waarborgt. Indien deze evolutie zoals hierboven geschetst zich doorzet, zal van een minimale gelijkwaardige dienstverlening geen sprake meer zijn. Vandaag is deze minimale gelijkwaardigheid binnen een aantal functionaliteiten tussen politiezones al zoek.

1.3.3 Toenemend aantal opdrachten zetten de politiewerking verder onder druk

Een derde vaststelling betreft de vraag naar bijkomende specialisatie en taken. Politiezones worden vandaag geconfronteerd met allerhande wet- en regelgeving die ervoor zorgt dat extra capaciteit moet worden voorzien of gezocht om deze regelgeving naar de praktijk om te zetten. Zo kan verwezen worden naar de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) die in mei 2018 in werking trad waardoor alle politiezones (voor zover dit nog niet was gebeurd) informatieveiligheidsconsulenten dienen aan te duiden, het milieuhandhavingsdecreet, vragen naar specialisatie inzake stedenbouw, het aanstellen van een instroomofficier op vraag van het parket, GAS, VPV, het oprichten van *local crime computer units*, de Salduz-wetgeving, verschillende omzendbrieven inzake opleidingen, waardig afscheid, tijdelijk huisverbod, opvolgen van personen in vrijheid, sociale fraude,... (Smet, 2014). We mogen overigens niet vergeten dat vele steden en gemeenten vandaag sterk inzetten op het ontwikkelen van zogeheten 'cameraschilden' waarbij op strategische locaties ANPR-camera's worden geïnstalleerd naast andere soorten camera's die veel data genereren en waarvoor dus ook capaciteit dient te worden vrijgemaakt. Ook de ontwikkelingen inzake cybercrime vergen de nodige specialisatie. Door de zesde staatshervorming werden nieuwe bevoegdheden aan de deelstaten toegekend of werden bestaande uitgebreid die een impact hebben op het veiligheidsbeleid (voor een overzicht, zie Velaers, Vanpraet, Peeters, & Vandenbruwaene, 2014). De deelstaten worden betrokken bij de opmaak van de Kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan en kunnen daarom ook met een grotere inspraak, rekenschap vragen aan de politie inzake haar bijdrage tot Gewestelijke prioriteiten. Daarnaast dienen politiezones zich voor te bereiden op bestuurlijke handhaving, waarbij risicoscreenings worden gevraagd door gemeentelijke overheden inzake risico's die het afleveren van bepaalde vergunningen zouden kunnen inhouden voor het faciliteren van bepaalde criminele activiteiten. Sinds een aantal jaren hebben verschillende steden en gemeenten namelijk hun algemeen politiereglement aangescherpt om zogeheten 'ondermijnende criminaliteit' tegen te gaan. Plaatsbezoeken, moraliteits- en/of financiële onderzoeken worden in politieverordeningen opgenomen om na te gaan of vergunningsaanvragers en uitbaters van bijvoorbeeld nacht-, telecom-, tabaks- en andere uitbaatgelegenheden, horecazaken, massagesalons, autoverhuurbedrijven, taxibedrijven geen criminele antecedenten hebben die zouden kunnen doen vermoeden dat dergelijke gelegenheden als dekmantels worden gebruikt voor het witwassen van criminele vermogens of andere criminele activiteiten (Janssens & Colman, 2018).

1.3.4 Nood aan sterke lokale verankering

Dit brengt ons bij een vierde en laatste vaststelling, namelijk dat meer dan ooit aan de lokale politie wordt gevraagd voldoende ingebed te zijn in het lokale weefsel om zo over een goede informatiepositie te beschikken. Geweten is dat kennis over de wijken bijdraagt tot een beter inzicht en een betere aanpak van overlast en criminaliteit, maar het draagt ook bij tot een betere bestuurlijke handhaving (wie is gedomicilieerd en wie niet, de grootte van de informele en illegale economie en wie in deze activiteiten betrokken is, de risico's op ondermijnende activiteiten) en ondersteunt de aanpak van gewelddadig radicalisme en extremisme. Het Kanaalplan kan hierbij als voorbeeld worden aangehaald. De voorlopige resultaten van 2017 wijzen erop dat er 1.500 mensen werden geschrapt uit het bevolkingsregister, 2.500 mensen waren nog niet geregistreerd en verschillende vormen van illegale economie werden gevonden: namaak, drug- en wapenhandel en vervalsingen (HA, 2017). Wetend dat de daders van de terreuraanslagen in Parijs en Brussel waren gekend door de politie voor criminele activiteiten, wijzen de voorlopige resultaten van de screening binnen het Kanaalplan op een zekere voedingsbodem dat een meer holistische benadering vraagt (Kansil, Bruggeman, Janssens, & Terpstra, 2017). Een dergelijke holistische benadering in de strijd tegen gewelddadig radicalisme werd op het lokale niveau gefaciliteerd door middel van de oprichting van Lokale Integrale Veiligheidszellen (LIVC's) waar partners uit, onder andere, de stedelijke of gemeentelijke administraties, OCMW's, Centra voor Leerlingen Begeleiding (CLB), scholen, preventiemedewerkers, winkels, maar ook politie gevallen van gewelddadig radicalisme van dichtbij opvolgen (Dewaele, 2018). Het werd de voorbije jaren duidelijk dat de terreurdreiging een sterke last heeft gelegd op de politiewerking. Naast de nodige capaciteit die moet worden voorzien in het kader van het verder uitbouwen van een goede informatiepositie en het coördineren van een efficiënte informatieuitwisseling, woog de terreurdreiging verder op de capaciteit door de bijkomende beschermingsmaatregelen die genomen werden ten behoeve van het politiepersoneel en de –infrastructuur enerzijds en anderzijds ten behoeve van de bevolking. Evenementen allerhande dienden extra beveiligd te worden tegen mogelijke terreuraanvallen en het aantal evenementen dat door verschillende gouvernementele en niet-gouvernementele organisaties georganiseerd worden doorheen het jaar in België is niet gering.

1.3.5 Overige katalysatoren

Evident leggen deze maatschappelijke evoluties extra druk op de werking – en dus ook op de capaciteit – van de politiezones. Tot slot dient te worden vastgesteld dat, naast de maatschappelijke evoluties die een impact hebben op het schaalvergrotingsdebat, er in het voorbije decennium verschillende redenen werden genoemd die aan de basis van een schaalvergroting zouden kunnen liggen. Een eerste – en zeker niet onbelangrijke reden – is het niet meer kunnen voorzien in een volwaardige basispolitiezorg. Een tweede reden die in het verleden werd aangehaald, was om naar aanleiding van de territoriale schaalvergroting van de federale politie en de gerechtelijke arrondissementen een betere afstemming te realiseren met deze partners en meteen ook de geïntegreerde werking tussen de lokale en federale politie te verzekeren en te faciliteren. Tot slot, kan gewezen worden op een tekort aan mandaathouders en leidinggevend (De Ruyver & Janssens, 2013).

1.4 Het doel van het onderzoek

Ondanks het feit dat schaalvergroting al geruime tijd op de agenda staat, is, behoudens het afsluiten van samenwerkingsprotocollen, het aantal initiatieven om in schaalvergroting te treden relatief beperkt gebleven. Fusies hebben plaatsgevonden tussen politiezones in Vlaanderen en dan vooral in de provincie Limburg (4). In Vlaams-Brabant vonden twee fusies plaats, in Antwerpen en Oost-Vlaanderen telkens één. In West-Vlaanderen staat de teller op nul (Van Heddegem, 2017). In Oost-Vlaanderen wordt naar aanleiding van recente gemeentefusies (Nevele en Deinze, Aalter-Knesselare en de gemeenten Lovendegem, Waarschoot en Zomergem) naar fusies van de politiezones toe gewerkt.

- 2011: PZ LAMA (PZ Lanaken en PZ Maasmechelen).
- 2014: PZ MidLim (PZ GAOZ en PZ Houthalen-Helchteren)
- 2015: PZ MeWi (PZ Mechelen en PZ Willebroek)
- 2015: PZ Waasland-Noord (WaNO) (PZ St-Gillis-Waas/Stekene en PZ Beveren)
- 2016: PZ Limburg regio hoofdstad (LRH) (PZ Hazodi en PZ West-Limburg)
- 2016: PZ Zennevallei (PZ Beersel, PZ Halle en PZ Sint-Pieters-Leeuw)
- 2017: PZ Voer en Dijle (VODI) (PZ Tervuren en PZ Dijleland)
- 2017: PZ CARMA (PZ MidLim + PZ Noordoost-Limburg)
- 2018-2019: PZ Aalter-LoWaZo (Na defusie Nevele bij PZ Deinze-Zulte).
- 2018-2019: PZ Getevallei (PZ LAN (PZ Landen, Linter, Zoutleeuw) en PZ Tienen-Hoegaarden).

Verscheidende politiezones hebben associaties gevormd waarbij structureel wordt samengewerkt zonder de eigen autonomie te verliezen. Concreet voor West-Vlaanderen kan verwezen worden naar WV4, de politieassociatie tussen de politiezones Westkust, Polder, RIHO en Vlas. De voorbije jaren werd door de politiezones duidelijk gezocht naar samenwerkingsverbanden waarbij op een meer duurzame wijze synergiemogelijkheden verwezenlijkt kan worden.

Dit onderzoek in opdracht van de Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken heeft als doel de beleidsverantwoordelijken binnen het politielandschap hierbij bij te staan zodat onderbouwde keuzes kunnen gemaakt worden. De opdracht luidde dan ook om de al dan niet bestaande samenwerkingsvormen tussen de politiezones in kaart te brengen en bij de verantwoordelijken van de politiezones, de burgemeesters en de korpschefs de bereidheid af te tasten om in een proces van meer gevorderde samenwerking of van schaalvergroting te treden.

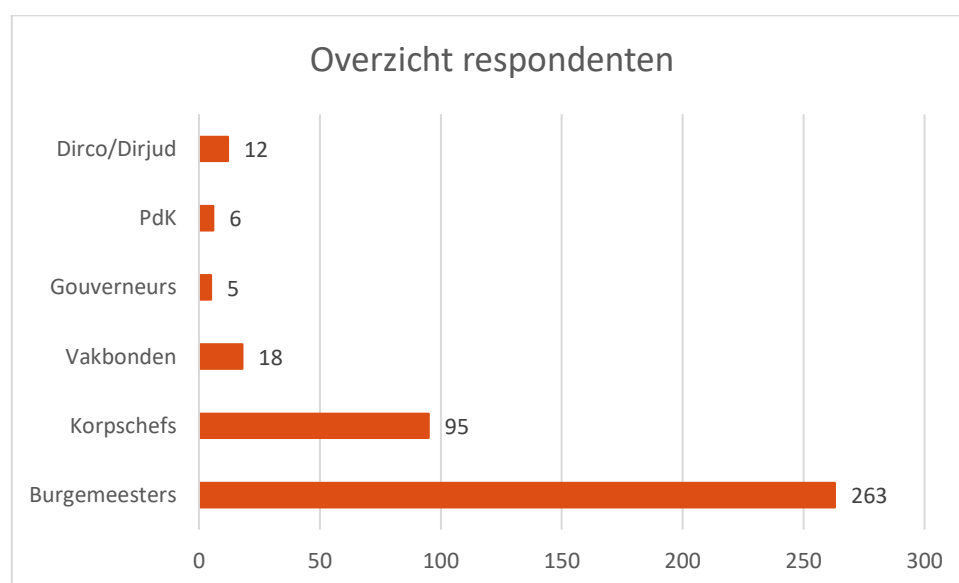
1.5 Methodologie

De methodologie die in dit onderzoek gehanteerd werd is dezelfde als de methodologie die in het onderzoek naar de schaalvergroting van de Limburgse politiezones werd gehanteerd (De Ruyver & Janssens, 2013). Om de meningen van de betrokken beleidsverantwoordelijken en stakeholders te achterhalen werd geopteerd om een kwalitatief onderzoek te voeren dat gebaseerd is op *face-to-face* interviews met de korpschefs van de politiezones, de burgemeesters, de syndicale vertegenwoordigers, de Procureurs des Konings, de directeurs coördinator en gerechtelijke directeurs. De keuze voor *face-to-face* gesprekken biedt een meerwaarde aangezien de respondenten bijkomende gesprekstems kunnen aanleveren tijdens de gesprekken, dieper kan worden ingegaan op onduidelijkheden en bepaalde items kunnen worden toegelicht (Doyle, 2014; Opdenakker, 2006). Hoewel de interviews gebaseerd zijn op een topic-lijst, kan zo een bredere informatievergaring bekomen worden die toelaat om meer diepgang in de dataverzameling te bekomen. De topiclijst was ook geba-

seerd op deze die gebruikt werd tijdens het onderzoek in Limburg. De brede onderwerpen die ter sprake kwamen waren:

- Hoe evalueert u de huidige werking van de politiezone? Zijn er bestaande samenwerkingsverbanden?
- Hoe kijkt u aan tegen een schaalvergroting van politiezones? Wat zijn volgens u voor- en nadelen?
- Hoe staat u tegenover een schaalvergroting van uw zone?
- Naar elke vorm van schaalvergroting gaat uw voorkeur uit?
- Welke randvoorwaarden wenst u vervuld te zien om in een schaalvergroting te stappen?
- Met welke zone(s) wenst u in schaalvergroting te gaan?
- Wat zijn geografisch en functioneel bekeken, werkbare samenwerkingsvormen binnen uw provincie, volgens u?
- Hoe evalueert u de werking van het politiecollege en de politieraad?
- Specifiek voor de korpschef: Bent u bereid om, voor gemeente- en politiegrens overschrijdende fenomenen, een deel van uw recherche bovenzonaal te laten samenwerken met onderzoekers van andere politiezones?

Deze onderzoeksvragen vormden de brede basis voor het onderzoek in Oost- en West-Vlaanderen, Antwerpen en Vlaams-Brabant. Voor de provincie Limburg werd op vraag van de opdrachtgever de onderzoeksvraag geheroriënteerd. Aangezien in 2013 door de UGent in de provincie Limburg reeds een uitgebreid onderzoek werd verricht inzake de schaalvergroting van de Limburgse politiezones (zie De Ruyver & Janssens, 2013), werd op verzoek van de opdrachtgever de onderzoeksvraag voor deze provincie geheroriënteerd. Gezien in de provincie Limburg de voorbije jaren verschillende fusies tussen politiezones hebben plaats gevonden, werd de onderzoeksvraag als volgt geformuleerd: “welke *best practices* kunnen geïdentificeerd worden inzake de fusies van politiezones die in Limburg werden doorgevoerd teneinde de veranderingsprocessen bij het fusioneren van de zones doeltreffend te maken?” Voor het beantwoorden van deze onderzoeksvraag, werden interviews afgenomen met de korpschefs van de betrokken zones, de Dirco en Dirjud en de provinciegouverneur.

Figuur 1: Overzicht totaal aantal respondenten

In totaal werden in dit onderzoek 399 respondenten bevestigd. Echter in de realiteit werden extra mensen bevestigd en gesproken. Zo werd in Vlaams Brabant drie arrondissementencommissarissen bevestigd, werd in Oost- en West-Vlaanderen de liaisonofficieren (2) en arrondissementencommissarissen (2) bevestigd of betrokken bij de interviews van de provinciegouverneurs en werd ook een interview gedaan met een brandweercommandant. Dit brengt de totaalsom op 407 respondenten.

1.6 De beperkingen van het onderzoek

Ieder onderzoek kent zijn beperkingen en dit is ook hier het geval. Twee beperkingen kunnen aan de lezer worden meegegeven. De eerste beperking betreft de selectie van de respondenten – en bijgevolg de scope van het onderzoek. Binnen het kader van de onderzoeksopdracht werd een brede bevestiging gedaan van alle verantwoordelijken binnen het lokaal veiligheidsbeleid, met name de korpschefs van de lokale politiezones, de burgemeesters, de provinciegouverneurs, de directeur-coördinator en de gerechtelijk directeur van de federale politie, de syndicale vertegenwoordigers van de politievakbonden en de Procureur des Konings. Het onderzoek werd uitgevoerd in alle provincies van België binnen een tijdsduur van één jaar. De sterkte van dit onderzoek is dan ook dat op een relatief korte termijn alle beleidsverantwoordelijken bevestigd werden via *face-to-face* interviews (of in een aantal gevallen telefonische interviews) en aldus meer diepgaande informatie werd bekomen en een datatriangulatie binnen de verschillende politiezones werd mogelijk gemaakt. Hierbij werd het niet enkel mogelijk een helikopterperspectief te creëren ten behoeve van de beleidsverantwoordelijken, maar ook naar de lokale situatie en de voorkeuren te peilen en tegelijk de randvoorwaarden te capteren. Het geheel levert rijke informatie op dat duidelijkheid creëert inzake de bereidheid van de verantwoordelijken van het lokale veiligheidsbeleid om in een proces van gevorderde samenwerking of schaalvergroting te treden.

Tegelijk wordt meteen duidelijk dat binnen het lokale veiligheidsbeleid een brede waaier aan stakeholders kan worden geïdentificeerd, niet in het minst de medewerkers van de lokale politiezones en finaal de burger zelf. Daar komen ook nog andere actoren bij zoals de preventiediensten, OCMW's, scholen, GAS-vaststellers, sanctionerend ambtenaren, gemeenschapswachten, enzovoort. Daarnaast zijn er nog de actoren binnen de hulpverleningszones en de bovenlokale politici⁶. Deze stakeholders werden tijdens het onderzoek niet bevestigd. Bijgevolg beperken de resultaten van het onderzoek zich enkel tot diegenen die rechtstreeks geïnterviewd werden tijdens deze haalbaarheidsstudie. Indien een gevorderde samenwerking of schaalvergroting geïnitieerd wordt, is het opportuun om deze stakeholders in het proces te betrekken.

Een tweede beperking betreft de methodologie. Een kwalitatieve onderzoeksstrategie werd gebruikt omdat via een kwalitatief onderzoeksdesign een verscheidenheid aan meningen en opinies kan worden geregistreerd wat net het opzet van dit onderzoek was. Door een topiclijst te gebruiken, werden een aantal gerichte vragen gesteld aan de respondenten zonder dat de antwoorden vooraf werden vastgelegd. Hierdoor werd het mogelijk de respondenten vrij de vragen te laten beantwoorden, te verduidelijken waar nodig en door te vragen waar nodig. Een dergelijk design laat dus toe om meer diepgang te creëren en diverse items te capteren (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2007). Het onderzoeksdesign is echter minder geschikt om te kwantificeren, met andere woorden om te generaliseren naar een totale populatie (Dinklo, 2006). Zoals hierboven werd uiteengezet, werden de responden-

---

⁶ Bovenlokale politici die titelvoerend burgemeester zijn, werden wel uitgenodigd om deel te nemen aan het onderzoek.

ten gericht geselecteerd op basis van hun functie en verantwoordelijkheden ten aanzien van het lokale veiligheidsbeleid. Uitspraken doen ten aanzien van de totale populatie van politiemensen en politici kan met dit onderzoeksdesign dus niet verwezenlijkt worden. Dat is inderdaad niet het opzet van het onderzoek. Wel is het de bedoeling om de meningen van de beleidsverantwoordelijken met betrekking tot een aantal onderwerpen te weten te komen. Met andere woorden het aantal meningen en niet het aantal mensen staat centraal (Dinklo, 2006). Dit betekent echter niet dat binnen het kwalitatief onderzoeksdesign onderzoeksresultaten niet cijfermatig uitgedrukt kunnen worden. Bij het analyseren van de interviews kunnen patronen worden gezocht die groepen van respondenten van elkaar kunnen onderscheiden (Ibid.). Tijdens de kwalitatieve analyse van dit onderzoek werden opinies ten aanzien van schaalvergroting, het soort van schaalvergroting, de randvoorwaarden en de evaluatie van de werking van de politiezones, de politieraad en het politiecollege geturfd. De bedoeling hierbij was om patronen na te gaan bij het type respondenten en het type meningen. Echter moet worden gesteld dat in voorliggend onderzoek ook het draagvlak bij de respondenten ten aanzien van schaalvergroting in kaart werd gebracht. Hoewel een kwantitatief onderzoeksdesign zich hiertoe beter leent, werd ten behoeve van de lezer hier en daar toch een kwantificerende inhoudsanalyse van de interviews uitgevoerd om een beeld te krijgen van de attitude van de respondenten ten aanzien van schaalvergroting. Hierbij moeten we voorzichtig zijn bij de interpretatie van deze resultaten omdat de vragen inzake schaalvergroting geen loutere ja- of neen-vragen waren en ook de antwoorden gradaties van nuancering kenden. Hiervoor werden de antwoorden van de respondenten na een kwalitatieve analyse in NVivo via codering, vereenvoudigd zodat geturfd kon worden. Het grote nadeel hierbij is dat op deze wijze grote brokken informatie geïsoleerd worden van hun context wat nadelig is voor een kwalitatief onderzoek. Bij de rapportage van de onderzoeksresultaten zal daarom naast de kwantificering, een kwalitatieve beschrijving van de resultaten worden gegeven.

2. SCHAALVERGROTING IN DE LITERATUUR

2.1 Concepten van schaalvergroting

In de literatuur kunnen verschillende concepten van schaalvergroting van politiezones worden teruggevonden. Hoewel schaalvergroting vaak wordt gelijkgesteld met een fusie (De Ruyver & Janssens, 2013), is er bredere waaier van mogelijkheden waarover politiezones kunnen beschikken gaande van interzonale politiesamenwerkingen, over politieassociaties en –zorgregios’s, tot een fusie. De basis-idee achter een fusie of een samenwerkingsverband is de efficiëntie van de organisatie te verbeteren waardoor de bestaande capaciteit optimaler kan worden ingezet, efficiëntiewinsten kan worden behaald waardoor bespaard kan worden en de dienstverlening kan verbeteren (Boon, De Witte, & Cornelis, 2012).

2.1.1 Interzonale samenwerkingsakkoorden

Snel na het zogeheten ‘Tegensprekelijk debat’, waarbij duidelijk werd dat heel wat zones aangaven over te weinig middelen te beschikken, werd in de mogelijkheid voorzien om politiezones via protocollen met elkaar te laten samenwerken. De interzonale samenwerkingsakkoorden die dit mogelijk maken worden geregeld in de Ministeriële Omzendbrief PLP 27 (Belgisch Staatsblad, 2002). De bedoeling van de toenmalige Minister van Binnenlandse Zaken was om door middel van het ‘intensifiëring en bevorderen’ van de interzonale samenwerking de rentabiliteit van de lokale politiezones te verhogen, de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren, win-win-situaties te creëren op basis van evenwaardigheid en wederkerigheid en een zo groot mogelijke eenvormigheid in het beleid in een bepaalde regio na te streven (artikel 4.1). Het uitgangspunt was om het aantal beschikbare politiemensen ‘*rationeel in te zetten*’ en ‘*elke vorm van verspilling*’ te vermijden (art. 3.1). Belangrijk hierbij is dat de Minister in zijn Omzendbrief verwees naar gelijkwaardigheid en wederkerigheid wat betekent dat een bepaalde politiezaone A een bepaald domein voor zijn rekening neemt ten behoeve van politiezaone B, terwijl B een ander domein voor zijn rekening kan nemen ten behoeve van zone A. De Omzendbrief vermeldde een aantal domeinen waarin samengewerkt kon worden en maakte daarbij een onderscheid tussen operationele (interventie, onthaal, slachtofferbejegening, openbare orde, dispatching en verkeer) en niet-operationele domeinen (zoals logistiek, personeel, opleidingen, welzijn, infrastructuur en middelen) (artikelen 4.2.1 en 4.2.2).

In zijn studie naar schaalvergroting, verwijst HCP Smet (2014) naar Nederlands onderzoek waarbij men tot de vaststelling is gekomen dat het succes van de samenwerking (en dit geldt niet enkel voor de interzonale politiesamenwerking) afhankelijk is van de mogelijkheid om de cultuurverschillen tussen organisaties te overbruggen. Bovendien werd vastgesteld dat ambtelijke leidinggevenden heel weigerachtig staan ten aanzien van het delen van hun zeggenschap over de organisatie (Helsoot, Groenendaal, & Warners, 2009).

2.1.2 Politiezorgregio

Waar interzonale samenwerking vooral punctueel is, kunnen ook meer structurele samenwerkingsverbanden ontwikkeld worden zoals de politiezorgregio. In een dergelijk samenwerkingsverband deelt een politiezaone specialisaties, middelen of capaciteiten met andere politiezones waardoor de zwaktes in een zone versterkt worden door de andere (De Ruyver & Janssens, 2013). Op deze wijze hoeft de ondersteunde zone niet in te zetten op het creëren van dezelfde specialisatie als de ondersteunende zone. Ook hier kan sprake zijn van wederkerigheid waarbij de ondersteunde zone over specialisaties, middelen of capaciteiten beschikt die de ondersteunende zone niet heeft. Dit heeft als

resultaat dat beide zones elkaar versterken op hun ‘zwakke punten’ door hun eigen sterktes in te zetten. (Boon et al., 2012). Zo wordt dubbelwerk vermeden en kan efficiëntie gegeneerd worden. Een politiezorgregio (ook wel het ‘atomiummodel’ genoemd) vereist een heldere eenheid van beheer en beleid en duidelijke afspraken tussen de deelnemende politiezones (Boon et al., 2012). Net zoals dat het geval is bij de interzonale politiesamenwerking, verandert het creëren van een politiezorgregio niets aan de rechtspersoonlijkheid van de politiezones.

2.1.3 Politieassociatie

De politieassociatie ligt in het verlengde van de politiezorgregio omdat het streeft naar een structurele samenwerking tussen politiezones zonder dat deze zones hun rechtspersoonlijkheid en zelfstandigheid opgeven. In de literatuur wordt een onderscheid gemaakt tussen een middelen- en een projectassociatie. Bij een middelenassociatie worden middelen gebundeld om een efficiënt beheer en een kostenbesparing toe te laten. Ook hier dienen duidelijke afspraken gemaakt te worden en het beleid op elkaar te worden afgestemd. Een projectassociatie dient om synergiën tussen politiezones tot stand te brengen omdat een individuele zone daar onvoldoende middelen voor heeft. Dit kan, bijvoorbeeld, inzake de aankoop van een nieuw gebouw. Een dergelijke samenwerking vergt dan wel een rechtspersoonlijkheid of oprichtingsovereenkomst (Boon et al., 2012). De evolutie richting een associatie gebeurt vaak organisch op basis van vertrouwen en procesmatig. Eens overgegaan wordt tot de oprichting van een associatie, dient het associatiebesluit door de betrokken burgemeesters, politie- en gemeenteraden te worden goedgekeurd (De Ruyver & Janssens, 2013). Het onderscheid tussen een politieassociatie en een fusie is, behoudens het feit dat bij een fusie de participerende politiezones ophouden te bestaan en een nieuwe entiteit vormen, niet zo groot (Ibid.). Toch waarschuwen Boon en collega’s ervoor dat indien men wil overgaan tot een systematische gezamenlijke werking voor verschillende basisfunctionaliteiten, de politiezones beter voor een fusie kiezen omdat anders “*de basisprincipes voor het beheer en het gezag over de lokale politie niet meer gerespecteerd worden*” (Boon et al., 2012, p. 82). Volgens de auteurs kunnen associaties tot stand worden gebracht op het niveau van de ondersteunende diensten (*backoffice*), de invulling van gespecialiseerde functies (zie bijvoorbeeld de informatieconsulenten) of op het gebied van punctuele samenwerking bij verkeersacties bijvoorbeeld.

Smet (2014) legt in zijn studie terecht de link naar het Nederlandse ‘Samen en toch apart’ (SETA)-concept als een vorm van *shared services* waarbij niet schaalvergroting op zich centraal staat, maar het streven naar het behalen van bepaalde resultaten (zie Korsten, 2004). Korsten (Ibid.) maakt hierbij een onderscheid tussen de wijze waarop *shared services* kunnen gerealiseerd worden: geconcentreerd in één groot facilitaire bedrijf of gedeconcentreerd zoals bij een politiezorgregio.

Boon en collega’s (2012) wijzen op een aantal randvoorwaarden om associaties tot stand te brengen: (1) de kennis van de ambitie van de betrokken korpschefs en burgemeesters, want het succes is van individuele krachten afhankelijk, niet enkel van de afgesloten afspraken; (2) een duidelijke beslissingsstructuur; (3) gedragen financiële verdeelsleutels en vergoedingssysteem en; (4) de waarden van de associatie.

2.1.4 Fusie

Een fusie is de samensmelting van twee of meerdere politiezones in een nieuwe politiekezone die ook een nieuwe rechtspersoonlijkheid krijgt. In tegenstelling tot het vormen van associaties, wordt de fusie van politiezones geregeld bij wet (zie Belgisch Staatsblad, 1999, art. 91/1-10 en art. 257 quinquies/1 e.v.) en vooraleer tot een fusie over te gaan, dient men een stappenplan te doorlopen (zie Belgisch Staatsblad, 2010). Een fusie tussen politiezones is vanzelfsprekend de meest verregaande vorm van samenwerking omdat het fundamenteel raakt aan de organisatie, het gezag en beheer en de financiën van politiezones. Waar de Ministeriële Omzendbrief van 31 maart 2010 (Ibid.) duidelijke procedures voorop stelt, is dit niet het geval inzake een defusie dat in 2016 wettelijk mogelijk werd (Belgisch Staatsblad, 2016).

2.2 Voor- en nadelen van schaalvergroting

In de literatuur kunnen voor- en nadelen van schaalvergroting in het algemeen en per variant worden teruggevonden. In de schoot van de Vaste Commissie voor de Lokale Politie werd in 2013 een interessante oefening gehouden door een SWOT-analyse uit te voeren op de verschillende varianten (Dalle, 2013). Deze SWOT-analyse zal aangevuld worden door elementen die uit de literatuur naar voor komen.

2.2.1 Interzonale politiesamenwerking

De voordelen van de interzonale samenwerking worden gezien op het gebied van effectiviteitswinsten en het wederzijds leren kennen van elkaars organisatie, werking en cultuur. De punctuele aard van de samenwerkingsverbanden levert capaciteitswinst op en men streeft naar het creëren van win-winsituaties. Het leren kennen van elkaars organisatie is een voordeel voor de geïntegreerde politie omdat men elkaars processen, concepten, toepassingen, werkmethodes leert kennen en het de horizons van de medewerkers kan verbreden (Boon et al., 2012). Echter dient erop gewezen te worden dat de totstandkoming van protocollen sterk afhankelijk is van de leidinggevende figuren en dat de duurzaamheid van dergelijke protocollen niet steeds gegarandeerd is. Nadelen die vaak worden genoemd zijn het vrijblijvende en informele karakter van de interzonale politiesamenwerking (De Ruyver & Janssens, 2013). Het risico is niet ondenkbaar dat gemaakte afspraken sneuvelen omwille van capaciteitsproblemen of dringende interventies binnen de eigen zone en dat er teveel dient gerekend te worden op de welwillendheid van personen (Boon et al., 2012). Daarnaast wordt gewezen op de verschillen inzake de wederkerigheid: waar de ene zone bijvoorbeeld logistieke taken op zich neemt, terwijl de andere zone in ruil een aantal motards laat patrouilleren op het grondgebied van beide zones (Provincie West-Vlaanderen, 2014).

Hieronder het resultaat van een denkoefening in de schoot van de Vaste Commissie voor de Lokale Politie (Dalle, 2013). Hierbij dient wel te worden vermeld, dat deze SWOT-analyse vijf jaar oud is en dat bepaalde items zoals financiële *incentive* en de hervorming van de federale politie vandaag veranderd zijn. Er is een financiële *incentive* mogelijk bij fusies en de optimalisatie van de federale politie werd aangevat in 2014. Op het einde van 2018 wordt een evaluatie van deze optimalisatie verwacht.

STERKTEN	ZWAKTEN
<ul style="list-style-type: none"> - Sterke lokale verankering waardoor vlot kan ingespeeld worden op de lokale noden van gevoeligheden - Goede terreinkennis	<ul style="list-style-type: none"> - Capaciteitsprobleem - Teveel overhead in kleine(re) zones - Teveel "eilandvorming" - Minder eenvoudige integratie met de federale

<ul style="list-style-type: none"> - Goede kennis van de zone (intern & extern) - Afstemming met het lokaal integraal veiligheidsbeleid van de steden/gemeenten - Gemakkelijke beheersbaarheid van een kleinere zone (kleinere entiteit) - Vlotte rechtstreekse contacten met de/het lokale bestu(u)r(en) en de gemeentelijke diensten (integrale benadering) – met uitzondering van enkele grotere meergemeentezones (span of control) - “Instapniveau” voor nieuwe, jongere korpschef is lager - Elkeen behoudt zijn onafhankelijkheid 	<p>component</p> <ul style="list-style-type: none"> - Moeilijkheid en zelfs onmogelijkheid voor de kleine zones om de basisfunctionaliteit (basispolitiezorg) op een aanvaardbaar niveau aan te bieden aan haar bevolking - Teveel afhankelijkheid van lokale protocollen voor de werking van kleinere zones (en bovendien niet afdwingbaar) - Verschillende expertisefuncties kunnen niet of slechts in beperkte mate voorzien worden in de kleinere zones (zwaar vervoer, inname openbaar domein, GAS, implementatie wetswijzigingen,...) - Geen juridische basis voor associatie of aanverwante samenwerkingsmodaliteiten - Beperkte uitdaging voor de mandataris van een kleinere zone (sneller in routine) - Aanpak van zoneoverschrijdende veiligheidsproblemen (criminaliteit, mobiliteit, milieu, overlast,...) - In ZVP minder oog voor bovenlokale problemen/uitdagingen - Gebrek aan één uniform veiligheidsbeleid voor iedere grootstad (bv. Brussel) - Beperkte ondersteuning FedPol
<p>OPPORTUNITeiten</p>	<p>BEDREIGINGEN</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Beleidsverklaringen van de Ministers van BiZa en Justitie (hoewel zonder financieel <i>incentive</i>) - Juridische basis voor fusie - Dynamiek provinciegouverneurs - Nood aan optimalisatie van de werking van de LokPol (cfr. Rapport 10 jaar politiehervorming) - Hervorming FedPol, en in het bijzonder de Dirco - Diverse lopende initiatieven die de voor- en nadelen van schaaloptimalisatie in kaart brengen - Minder mandaten (afbouwen ‘Mexicaans leger’) - Nakende hervorming van Justitie - Juridisch kader voor fusie bestaat - Nakende besparingen door financieel-economische crisis - Leeftijd korpschef (bijna pensioengerechtigd) - Nieuwe golf directiebrevethouders (nieuwe dynamiek) - Nieuwe visie op leiderschap - Verkiezingen - Het belang van onze externe partners (overheden, brandweer, regie der gebouwen, CAW,...) die eveneens evoluties ondergaan en waar we ons ook op kunnen enten (andere opties mogelijk) 	<ul style="list-style-type: none"> - Blijvende capaciteitsprobleem door de sterke uitstroom door vergrijzing - Nakende besparingen door financieel-economische crisis - Weinig lokale besturen zijn voorstander (gen visie van de adviesraad burgemeesters) - Minder mandaten beschikbaar - Leeftijd korpschef (jongere mandataris) - Stijging pensioenslasten - Het verschil in motieven en argumenten van de verschillende gesprekspartners van de LokPol (lokale bestuurders, korpschefs, gerechtelijke autoriteiten, syndicale organisaties,...) - De ideeën rond de fusies van gemeenten (cfr. Standpunt VOKA – zie hun memorandum – en VVSG) - Hervorming FedPol, en in het bijzonder de Dirco - Gebrek aan ondersteuning FedPol - Syndicale problemen - Moeilijk afdwingbaar - Veiligheidsrisico door verschillende procedures - Onbegrip en mistevredenheid eigen bevolking - Verlies van democratische aansturing door veelheid aan samenwerkingsmodaliteiten (rol politieraad/-college anders invullen?)

Tabel 1: SWOT-analyse interzonale samenwerkingsverbanden⁷

⁷ Deze tabel werd integraal overgenomen uit de studie van de Vaste Commissie (Dalle, 2013, p. 34). Het nieuw zonaal veiligheidsplan 2013-2016 werd uit de opportuniteiten verwijderd.

2.2.2 Politiezorgregio

Naast de winsten die kunnen gecreëerd worden op het gebied van capaciteit door het vermijden van overlap of het versterken van de bestaande specialisaties, backofficediensten of het structureel coördineren van bepaalde opdrachten en taken, kan op dezelfde manier kostenbesparend worden gewerkt. Boon en collega's (2012) wijzen er echter op dat de deelnemende politiezones een deel van hun autonomie verliezen door beleidsafstemming en het verankeren van bepaalde afspraken. Een ander voordeel wordt gevonden in het vergroten van de invloedssfeer van de politie in een bepaalde regio en dat de politie als sector in plaats van als afzonderlijke politiezone naar buiten treedt (Ibid.).

2.2.3 Politieassociatie

De voordelen die werden opgegeven voor de politiezorgregio gaan ook op voor de politieassociatie. Bovendien kunnen, indien men overgaat tot een projectassociatie, de krachten ook financieel gebundeld worden. Andere geïdentificeerde voordelen in de literatuur zijn de snelle realiseerbaarheid van associaties en de mogelijkheid dat deze vorm van samenwerking als een opstap kan fungeren om tot een fusie over te gaan. De associatie vereist beleids- en cultuurafstemming, maar ook de verschillende werkprocessen kunnen op elkaar afgestemd worden (Boon et al., 2012). Het grote voordeel van deze vorm van samenwerking is dat ze stoelt op duidelijke afspraken, in raamcontracten gegoeten, goedgekeurd zijn door alle betrokken partijen, inclusief de gemeente- en politieraad, waardoor de samenwerkingsverbanden duurzamer kunnen zijn. Mits de hierboven gegeven caveat dat associaties nog steeds afhankelijk zijn van de motivatie en ambitie van de burgemeesters en de korpschefs.

STERKTEN	ZWAKTEN
<ul style="list-style-type: none"> - Is een vorm van schaalvergroting - Samenwerkingsmodaliteit die minder vrijblijvend is dan een samenwerking op basis van de PLP27 - Maakt het mogelijk om de dienstverlening te verbeteren - Maakt het mogelijk om efficiënter te werken - Biedt gezamenlijk een grotere slagkracht en flexibiliteit - Met de efficiëntiewinst kan geïnvesteerd worden in een grotere specialisatie in bepaalde domeinen - De associatiekorpsen geven hun zelfstandigheid niet op en nemen de tijd en ruimte om stapsgewijs te evolueren naar een verzelfstandiging van gemeenschappelijke belangen en naar elkaar toe te groeien, wat nadien de overstap makkelijker maakt naar een fusie - De sterkte van een associatie is te vinden in de synergie die gevonden wordt tussen de korpsen - Komt tegemoet aan een betere dienstverlening 	<ul style="list-style-type: none"> - Is geen duidelijk omschreven rechtsvorm, geen rechtspersoon met een eigen politiecollege, politieraad en zonale veiligheidsraad - Het draagvlak is gebaseerd op onderling vertrouwen, wat tijdelijk en zeer persoonsgebonden is. - De associatiekorpsen moeten eenzelfde problematiek ervaren en bij voorkeur gelijkwaardig/even groot zijn - Er zijn zeer uiteenlopende constructies mogelijk, wat onduidelijkheid schept. - Het gebrek aan ervaring van de leidinggevenden binnen de politie met een associatievorming - De bestuurder van een associatie is bij voorkeur een charismatisch leider die in staat moet zijn om naast de bedrijfsmatige aansturing ook de leden te boeien en te binden. - Het verkrijgen van begrip en aanvaarding voor een associatie is niet eenvoudig en vraagt veel tijd - Een goede communicatie is essentieel - De vorm van aansturing van een associatie (wie? Hoe?)
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none"> - De leiding van een associatie vraagt om andere competenties - De bestuurder van een associatie is bij voorkeur een charismatisch leider die in staat moet zijn om naast de bedrijfsmatige aansturing ook de leden te boeien en te binden 	<ul style="list-style-type: none"> - Een te grote vrijblijvendheid die een hypotheek legt op de duurzaamheid - Weerstand en gebrek aan draagkracht bij het personeel (nood aan volledig consensus, wat een doorgedreven beleidsvoorbereiding vergt) - De beide associatiekorpsen behouden wel hun

<ul style="list-style-type: none"> - Er kunnen nieuwe synergiën ontstaan - Kan kostenbesparend zijn - De associatievorming is een populair alternatief voor fusie ofwel als aanloop naar een fusie toe. - Keuze voor een “neutrale” bestuursvorm 	<ul style="list-style-type: none"> eigen beleid en hun visie op de basisfunctionaliteiten - Het eigenbelang komt altijd op de eerste plaats! - De leiding van een associatie vraagt om andere competenties - De kosten-baten zijn weinig transparant en noodzaken permanent heldere afspraken en afstemming - De werkprocessen van de associatiekorpsen zijn niet op elkaar afgestemd; er moet bereidheid zijn van beide kanten om deze maximaal op elkaar af te stemmen - Nood aan formele afspraken en in het bijzonder i.g.v. conflicten - Associaties betekenen vaak co-beheer, wat niet evident is - Moeilijke evenwichtsoefening rond het afbakenen van verantwoordelijkheden en financiële input in het gemeenschappelijk verhaal - Moeilijkheid van financiële - Veiligheidsrisico door verschillende procedures - Louter financiële overwegingen zijn niet voldoende.
--	---

Tabel 2: SWOT-analyse van de politieassociatie⁸

2.2.4 Fusie

Wanneer over schaalvergroting wordt gesproken, wordt vaak verwezen naar fusies. In een eerder studie werden reeds de voordelen en opportuniteiten in kaart gebracht (De Ruyver & Janssens, 2013, p. 20), gebaseerd op de indeling van Linck (2012, p. 65).

	Voorde- len/opportuniteiten	Toelichting	Bron
Efficiëntie	Besparing op overhead.	Door het samenvoegen van personeel en diensten kan een kostenefficiëntie gerealiseerd worden. Idem voor de politieraad inzake zittingen en mandaten.	(De Kimpe, 2000; Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012; Mulleners, 2012; Stuurgroep, 2013)
		Afvloeiing officierenkader creëert budgettaire ruimte.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Stuurgroep, 2013)
	Efficiënt aankoopbeleid.	Door de gezamenlijke aankoop van materiaal, verzekeringen en onderhoudscontracten kunnen voordelige prijsafspraken gemaakt en gerealiseerd worden.	(Linck, 2012; Stuurgroep, 2013)
	Overwinnen van investeringsbelemmeringen en ontdebellen van investeringskosten.	Een grotere omvang maakt bepaalde investeringen mogelijk, maar zorgt er ook voor dat een bepaalde investering slechts voor één organisatie dient te gebeuren.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012)
	Beter continuïteit van de taakuitvoering.	Door de bundeling van de capaciteit kunnen bezettingsproblemen worden opgelost. Hierdoor wordt een permanent onthaal en dispatching mogelijk en efficiëntere inzet van personeel.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012; Mulleners, 2012; Ponsaers, Bruggeman, Bisschop, & De Kimpe, 2012; Stuurgroep, 2013)
Bredere ICT-basis.		(Hamaekers & Grootaers,	

⁸ Tabel ongewijzigd overgenomen uit de studie van de Vaste Commissie (Dalle, 2013, p. 35).

			2010; Ponsaers et al., 2012)
Kennisonwikkeling	Verhoogde deskundigheid van de taakuitvoering.	Een grotere schaal biedt mogelijkheden om deskundigheid op specifieke thema's te ontwikkelen.	(De Kimpe, 2000; Hamaekers & Grootaers, 2010; Linck, 2012; Ponsaers et al., 2012; Stuurgroep, 2013)
		Loopbaanbeheer, jobrotatie en mobiliteit : medewerkers krijgen de kans om binnen de eigen zone te specialiseren en door te groeien.	(De Kimpe, 2000; Ponsaers et al., 2012; Stuurgroep, 2013)
	Vergroten innovatiekracht.	Er kan beter ingespeeld worden op nieuwe uitdagingen en ontwikkelingen.	(Hamaekers & Grootaers, 2010)
Samenwerking	Grensoverschrijdende criminaliteit beter aanpakken.	Grote criminaliteitsfenomenen kunnen door de schaalgrootte beter worden opgevolgd en efficiënter bestreden.	(Ponsaers et al., 2012; Stuurgroep, 2013)
	Betere samenwerking met federale politie en parket.	Schaalvergroting laat toe om op een gerichte wijze, met een afdoende politiecapaciteit en een eenduidige gerechtelijke aansturing, een efficiënte en effectieve criminele politiek te voeren en op bestuurlijk vlak de noden beter op elkaar af te stemmen.	

Tabel 3: Voordelen fusie⁹

Echter, werd in diezelfde studie ook een aantal bedreigingen geïdentificeerd die hieronder hernoemen worden.

	Bedreiging	Toelichting	Bron
Efficiëntie	Bureaucratie.	Het samenbrengen van ondersteunende diensten die op een veel grotere schaal werken, brengt het gevaar van een logge administratie en bureaucratie met zich mee.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Ponsaers et al., 2012)
		Ook moet meer geïnvesteerd worden in communicatie (doorstroming informatie) en beheerscontrole om de grote zone efficiënt te laten functioneren.	(Hamaekers & Grootaers, 2010)
	Afname kwaliteit van de dienstverlening.	De aanwezigheid op verschillende locaties maakt het moeilijker om de algemene visie van het korps en de kwaliteit van de dienstverlening te bewaken.	(Ponsaers et al., 2012; Stuurgroep, 2013)
	Langere aanrijtijden.	Door de centralisatie of vermindering van het aantal posten, kunnen de aanrijtijden toenemen.	(Stuurgroep, 2013; Vankrunkelsven, 2005)
	Stijgende kosten.	Met een fusie gaan kosten gepaard zoals verhuiskosten en een bekendmakingcampagne.	(De Schepper & Van Heddeghem, 2012; Stuurgroep, 2013)
Kennisonwikkeling	Afstand tussen lokale politie en lokale besluitvorming.	Het gevaar bestaat dat burgemeesters van kleine partners minder gehoord worden en afhaken en dat de bestuurlijke impact in het politiecollege afneemt.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Mulleners, 2012; Ponsaers et al., 2012; Vankrunkelsven, 2005)
		De terreinkennis van de korpschef kan door de afstand en schaalgrootte verminderen.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Mulleners, 2012; Ponsaers et al., 2012; Vankrunkelsven, 2005)
	Onvoldoende kennis	Medewerkers worden geconfronteerd met nieu-	(Hamaekers & Grootaers,

⁹ Tabel overgenomen uit eerder onderzoek naar de schaalvergroting van Limburgse politiezones (De Ruyver & Janssens, 2013, p. 20)

	van de nieuwe politiezone.	we, onbekende gemeenten.	2010)
Samenwerking	Verandering wekt weerstand op.	Veranderingen brengt onzekerheid met zich mee, waardoor weerstand kan groeien tegen een schaalvergroting.	(Hamaekers & Grootaers, 2010; Stuurgroep, 2013)
	Aantasting korpsgeest en samenhang.	Door de schaalvergroting en verspreiding over verschillende gebouwen kan de korpsgeest en de samenhang worden aangetast.	(Ponsaers et al., 2012; Stuurgroep, 2013)
	Sterk verschillende partners.	Problemen van formele aard kunnen makkelijker overwonnen worden dan inhoudelijke verschillen die wortelen in een sociaaleconomische en culturele eigenheid.	

Tabel 4: Bedreigingen fusie¹⁰

In de SWOT-analyse gemaakt door de Vaste Commissie voor de Lokale Politie, zien we gelijkaardige elementen terugkomen (Dalle, 2013). Ook uit de ervaringen van de fusie tussen de politiezones Lanaken en Maasmechelen worden gelijkaardige voor- en nadelen opgesomd (Schepers, 2012).

STERKTEN	ZWAKTEN
<ul style="list-style-type: none"> - Het schaalvoordeel - Verhogen van operationele slagkracht - Mobiliseerbaarheid neemt toe - Opvang van capaciteitsvermindering makkelijker - Een verhoogde financiële slagkracht - Een investering in de lokale component - Meer interventieploegen beschikbaar met verhoogde patrouillefrequentie - Eén beleidsvisie - Een meer evenwichtig organigram in vergelijking met een associatie - De mogelijkheid tot specialisatie neemt toe (zeker wanneer het twee kleine zones betreft) - Betere service in gespecialiseerde materies (betere expertise-ontwikkeling) - Meer flexibiliteit op het vlak van personeelsbeheer - Op bovenbouw kan worden bespaard, alhoewel dit niet moet worden overdreven - Uitvoering van beleid kan meer worden gewaarborgd doordat er meer personeelsmiddelen zijn (uitvoering actieplannen moet (minder) niet worden afgebouwd wegens gebrek aan personeel) - Soepel inspelen op (tijdelijke) personeelsproblemen in onderenheden of in bepaalde politiestations - Korpschefs kunnen makkelijker personeel verplaatsen bij dysfunctie/tijdelijke onbeschikbaarheden - Korpsleiding heeft een grotere "autonomie" qua personeelsbeheer - Makkelijker opvangen onvoorzie- 	<ul style="list-style-type: none"> - Minder "lokale" gebondenheid met bevolking en lokale overheid (afstand neemt toe) - Lokale impact wordt kleiner - Risico op versnippering van diensten en infrastructuur - Werken op meerdere locaties maakt bewaking algemene visie moeilijker - Nood aan meer controlemechanismen om de kwaliteit van de dienstverlening te waarborgen. - Afstand met lokale bestuursniveau wordt groter, waardoor spanningsveld kan ontstaan tussen korpschef en postoverste

¹⁰ Tabel overgenomen uit eerder onderzoek naar de schaalvergroting van Limburgse politiezones (De Ruyver & Janssens, 2013, p. 21)

ne/grootschalige opdrachten	
OPPORTUNITEITEN	BEDREIGINGEN
<ul style="list-style-type: none"> - Een betere planning van de operationele steundiensten - Optimalisatie van het politiepersoneel - Een versterking van de veiligheid van het personeel - Een rationalisatie van taken en middelen. - Kans op een groter professionalisme in de administratieve steundiensten - Winst op het vlak van de initiatiefruinste - Capaciteitswinst kan geïnvesteerd worden in meer nabijheidspolitie - Overheid vragende partij - Meer uniformiteit bij lokale politie op vlak van materiaal en training - Grotere onafhankelijkheid van politie tov burgemeesters - Beter HRM politiek mogelijk door meer interne verplaatsingsmogelijkheden en interne doorgroei mogelijkheden - Afbouw aantal mandaten 	<ul style="list-style-type: none"> - Specialisaties gaan een eigen leven leiden en zorgen ervoor belangrijk en onmisbaar te blijven. - Terreinkennis neemt af - Weerstand tegen verandering door het personeel - De "span of control" neemt toe - Korpsgeest/samenhorigheid vermindert (verhoging ziekte?) - Verlies van binding met lokale autoriteiten - Te hoog beslissingsniveau kan snelheid van reageren bij bvb criminele feiten vertragen; - Lokale politie wordt afgezwakte fedpol met de gekende gebreken (log, weinig souplesse...) - Lokale politie verliest haar "algemeen" karakter, personeel te veel gespecialiseerd.

Tabel 5: SWOT-analyse van de fusie¹¹

¹¹ Tabel ongewijzigd overgenomen uit de studie van de Vaste Commissie (Dalle, 2013, p. 37).

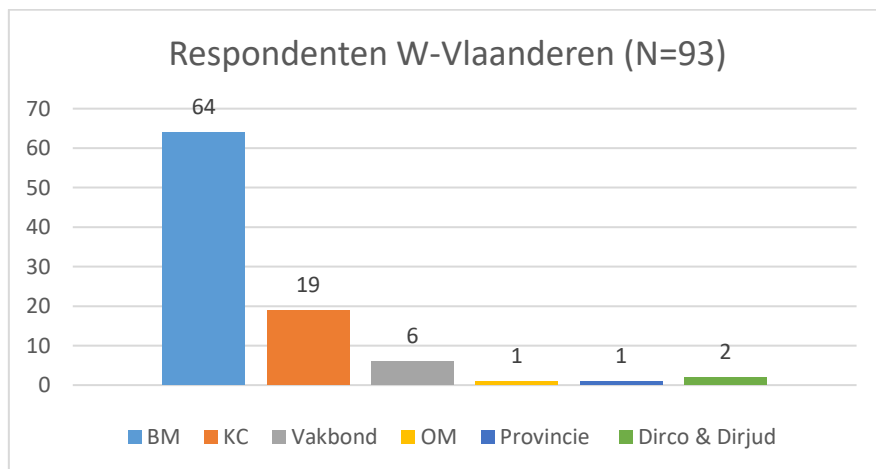
3. RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK IN WEST-VLAANDEREN

3.1 Het veldwerk

Alle respondenten werden vooraf per mail op de hoogte gesteld van het doel van het onderzoek en ook voorafgaand aan het interview werd het doel van het onderzoek toegelicht, de context en wat er met de data van het onderzoek zal gebeuren. Ook werden de verschillende vormen van schaalvergroting toegelicht (gebaseerd op samenwerkingsprotocollen, associaties en fusies). De respondenten werden anonimiteit gegarandeerd en de data die verschaft werden, werd vertrouwelijk gehouden. De bereidheid tot participatie aan het onderzoek was groot in West-Vlaanderen. Alle beoogde respondenten werden bevestigd. Echter werd in twee gevallen – op verzoek van de respondenten – afgeweken van *face-to-face* interviews en werden interviews afgenomen met het verzamelde politiecollege waar zowel de burgemeesters als de korpschefs aanwezig waren. Dit was het geval in de politiezones Grensleie en RIHO. De korpschefs werden wel achteraf telkens individueel bevestigd. De duur van een interview varieerde van ongeveer 45 minuten met burgemeesters tot een anderhalf uur met korpschefs.

Tijdens de interviews werden notities genomen die achteraf getranscribeerd werden. Daarna werden de transcripties geanalyseerd met behulp van het softwareprogramma NVivo. De transcripties werden eerst breed gecodeerd onder brede thema's om vervolgens, in een tweede beweging meer gedetailleerd gecodeerd te worden. Tijdens het onderzoek werden door verschillende respondenten ook documenten aangeleverd die in de analyse verwerkt werden.

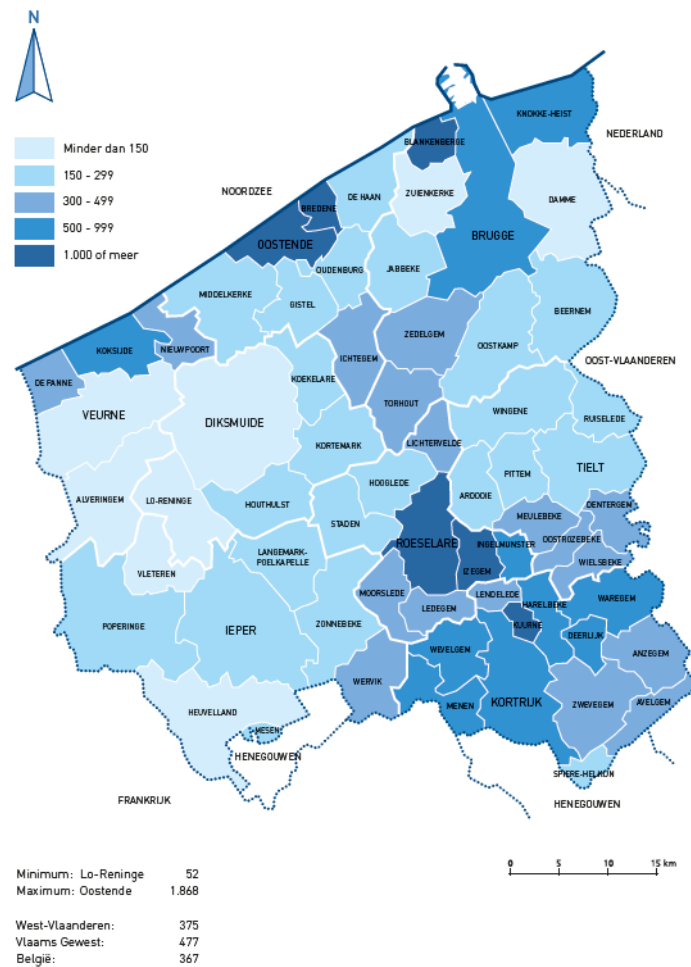
Het veldwerk in West-Vlaanderen begon op 10 november 2017 en de laatste respondent werd op 12 februari 2018 geïnterviewd. Een totaal van 93 respondenten werd bevestigd: de 19 korpschefs, de 64 burgemeesters, de Procureur des Konings, de gerechtelijk directeur, de directeur-coördinator, de provinciegouverneur en 6 vertegenwoordigers van de politievakbonden. Titelvoerend burgemeester van Torhout, Minister Hilde Crevits, liet weten het interview toe te vertrouwen aan de waarnemend burgemeester. Met de provinciegouverneur werden twee onderhouds georganiseerd: de ene om naar de positie van de provinciegouverneur te peilen ten aanzien van schaalvergroting van de politiezones, de tweede om feedback te vragen na afloop van het onderzoek in West-Vlaanderen. Het overzicht van de West-Vlaamse respondenten kan in bijlage 1 worden teruggevonden.

Figuur 2: Overzicht West-Vlaamse respondenten

3.2 Morfologie

De provincie West-Vlaanderen telt 1.190.193 inwoners op een oppervlakte van 3.144 km² (FOD Binnenlandse Zaken, 2018; Informatie Vlaanderen, 2018). Brugge is de hoofdplaats van de provincie. De gemiddelde bevolkingsdichtheid bedroeg in 2016 375 inwoners per km², wat iets hoger is dan het nationaal gemiddelde (365 inw./km²), maar duidelijk lager dan het Vlaams gemiddelde (477 inw./km²). Enkele gemeenten uit de Westhoek behoren met minder dan 100 inw./km² tot de dunst bevolktste van het land. Lo-Reninge met 52 inw./km² is de Vlaamse gemeente met de laagste bevolkingsdichtheid. De hoogste bevolkingsconcentraties kunnen worden terug gevonden in het economisch sterkere zuidoosten van de provincie (Roeselare-Kortrijk) en in de centrumsteden Oostende en Brugge (zie figuur 3). De Westhoek en de streek rond en ten noorden van Tielt zijn het dunst bevolkt.

Figuur 3: Bevolkingsdichtheid provincie West-Vlaanderen¹²

De verkeersassen in West-Vlaanderen zijn primair gericht op de verbinding tussen het noorden en het zuiden van de provincie (E403) en richting Oost-Vlaanderen (E17 en E40). Een snelle verbinding richting de Westhoek eindigt ter hoogte van Ieper (zie figuur 4).

Toerisme is belangrijk voor West-Vlaanderen en dit heeft een impact op de politiewerking. Tijdens de toeristische seizoenen, vergroot de werkdruk voor de kustzones significant. Ook in de Westhoek

¹² Figuur overgenomen uit (POM West-Vlaanderen, 2016, p. 18).

heeft het herdenkingstoerisme rond Wereldoorlog I een impact op de politiewerking. Dit was zeker het geval in 2014-2018 (100 jaar) en in tijden van terrorisme.

West-Vlaanderen telt drie gevangenissen: het penitentiair complex te Brugge, de gevangenis van Ieper en het Penitentiair landbouwcentrum van Ruiselede. Daarnaast is er de gemeenschapsinstelling De Zande met campussen in Beernem, Ruiselede, Wingene.

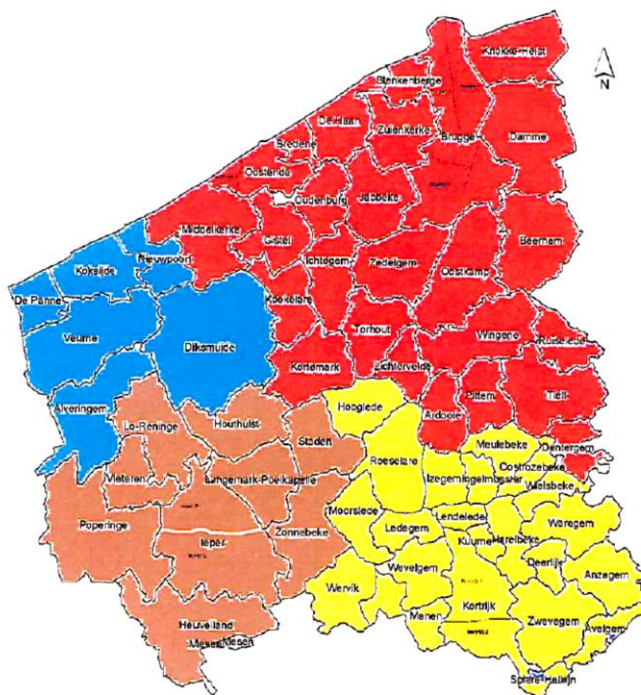

Figuur 4: Wegennet West-Vlaanderen¹³

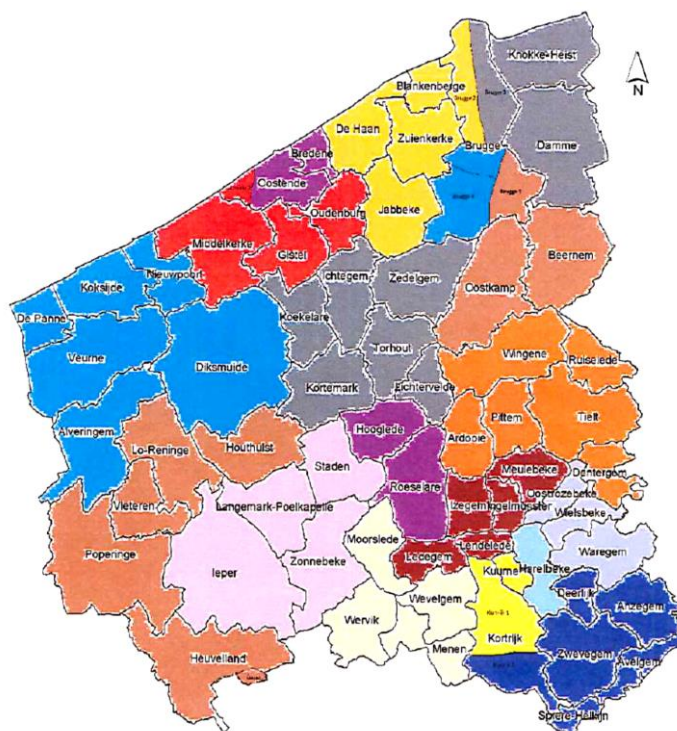
De provincie grenst aan Nederland in het noorden, aan Frankrijk en Henegouwen in het zuiden, aan Oost-Vlaanderen in het oosten en heeft een 67 km lange kustlijn in het westen. De ligging van de provincie West-Vlaanderen speelt een rol in het veiligheidsbeeld van de provincie. De ligging ten aanzien van het Verenigd Koninkrijk maakt dat de provincie, en dan vooral het noordelijk deel geconfronteerd wordt met transmigratie. Ook de nabijheid van Frankrijk met de belangrijke havens van Calais en Duinkerken, zorgt voor een aantal politionele en bestuurlijke aandachtspunten. Tot een aantal jaren terug werd het zuiden van de provincie geplaagd door grenscriminaliteit gepleegd door Noord-Franse daders dat zich manifesteerde in homejacking, inbraken, ramkraken en diefstallen met geweld. We kunnen de laatste jaren echter vaststellen dat in de provincie het aantal inbraken, geweldsdelicten en diefstal gedaald is (Federale Politie, 2018).

Het Openbaar Ministerie functioneert sinds 2014 op het niveau van de volledige provincie (het gerechtelijk arrondissement), met behoud van vier afdelingen in Kortrijk, Ieper, Veurne en Brugge (de vorige gerechtelijke arrondissementen). Ook de federale politie werkt op een provinciale schaal, maar heeft nog haar werking in bovenvermelde steden.

¹³ Bron: Google Maps

Figuur 5: De afdelingen van het gerechtelijk arrondissement West-Vlaanderen¹⁴

Figuur 6: De West-Vlaamse kantons¹⁵

West-Vlaanderen telt vier hulpverleningszones. Op figuur 7 is het duidelijk dat een aantal gemeenten te paard op hulpverleningszones en politiezones zitten. Met andere woorden, de meerderheid van

¹⁴ Openbaar Ministerie West-Vlaanderen (2017). Hervormingsplan Vredegerechten Minister.

¹⁵ Ibid.

de gemeenten behorende tot hun politiezone maakt deel uit van een andere hulpverleningszone. Dit is zo voor de gemeenten Staden, Moorslede en Wielsbeke.

- De Hulpverleningszone Westhoek omvat de politiezones Spoorokin, Westkust, Polder, Arro Ieper.
- De Hulpverleningszone 1 omvat de politiezones Middelkerke, Bredene-De Haan, Blankenberg-Zuikerkerke, Oostende, Brugge, Kouter, Het Houtsche en Knokke-Heist/Damme.
- De hulpverleningszone Midwest omvat de politiezones MIDOW, RIHO, Regio Tielt (en een deel van PZ Arro Ieper en PZ MIRA).
- De hulpverleningszone Fluvia omvat de politiezones Grensleie, Gavers, Vlas en MIRA.

Figuur 7: Hulpverleningszones in West-Vlaanderen¹⁶

Tijdens de interviews kwam heel wat kritiek op de grootte van de hulpverleningszones waarbij een aantal burgemeesters aangaf dat de schaalvergroting van de hulpverleningszones ertoe geleid heeft dat er meer betaald moet worden voor minder dienstverlening en verminderd zeggenschap over de brandweer. Vanuit de hulpverleningszone Westhoek werd opgemerkt dat de problematieken binnen deze zone heel sterk verschillend zijn (kust versus landelijke gemeenten). Later in het verslag zal hierop terug gekomen worden (zie 3.4.2).

West-Vlaanderen telt 19 politiezones, waarvan drie zones eengemeentezones zijn: Oostende, Middelkerke en Brugge. De grootste zone in oppervlakte in West-Vlaanderen is de PZ Arro Ieper, gebaseerd op het vroegere gerechtelijke arrondissement. Politiezones worden onderverdeeld in categorieën op basis van het totaal aantal personeelsleden (Van Heddegem, 2017).

¹⁶ Figuur overgenomen van de Algemene Directie Civiele Veiligheid: <https://www.civieleveiligheid.be/nl/galerij/kaarten-van-de-34-hulpverleningszones> [16 juli 2018].

- categorie 1: minder dan 75 voltijdse personeelsleden
- categorie 2: minstens 75 maar minder dan 150 voltijdse personeelsleden
- categorie 3: minstens 150 maar minder dan 300 voltijdse personeelsleden
- categorie 4: minstens 300 maar minder dan 600 voltijdse personeelsleden
- categorie 5: minstens 600 voltijdse tewerkgestelde personeelsleden

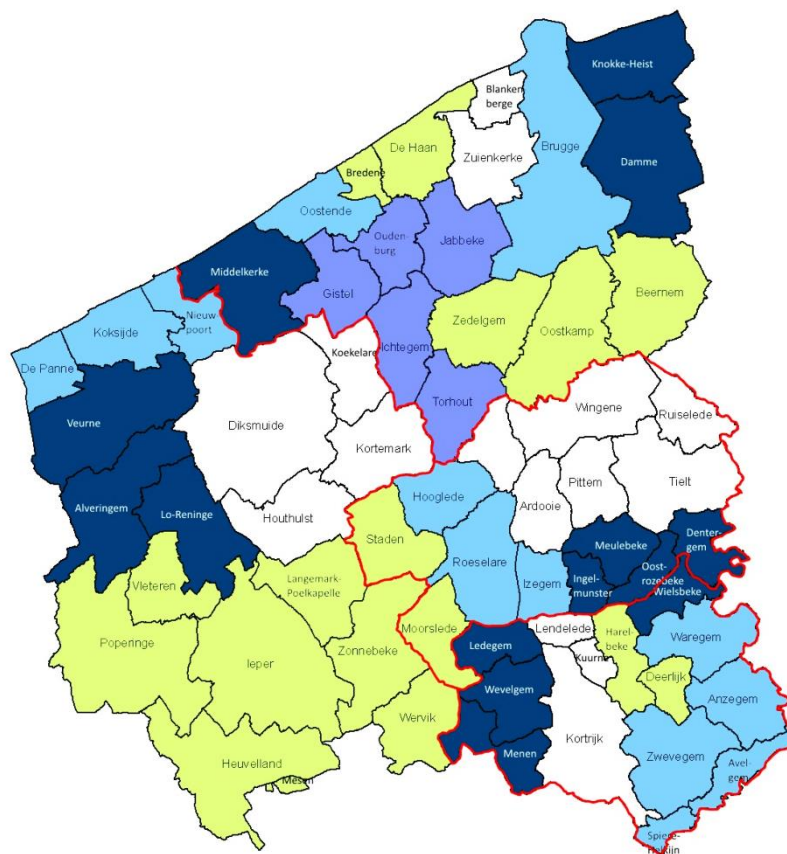
West-Vlaanderen telt 2 politiezones van categorie 1, 9 politiezones van categorie 2, 5 politiezones van categorie 3, en 3 politiezones van categorie 4. In tegenstelling tot in Antwerpen en Oost-Vlaanderen, zijn er dus geen zones van categorie 5. Bij de indeling in deze categorieën moet wel worden gesteld dat deze indeling gebaseerd is op de theoretisch vastgestelde bezetting. De facto zijn er in bepaalde zones minder medewerkers aanwezig door ziekte en detachering. Bovendien zijn er ook medewerkers die parttime werken en een aantal medewerkers werden of worden op non-activiteit voorafgaand aan de pensionering (NAVAP) gesteld.

Politiezones	CAllog		Operationelen		TO-TAL ALL	Tot. Inwoners in PZ	Aantal inw./operationeel
	Contr	Statutair	Contr	Statutair			
5444 PZ Brugge	24	35		391	450	118136	302
5445 PZ Blankenberge/Zuienkerke	4	13		86	104	23029	268
5446 PZ Damme/Knokke-Heist	8	26		166	207	44096	266
5447 PZ HET HOUTSCHE	7	15		95	117	61897	652
5448 PZ REGIO TIELT	9	12		94	117	64534	687
5449 PZ Oostende	16	41		271	332	71224	263
5450 PZ Bredene/De Haan	5	17		86	108	30445	354
5451 PZ Middelkerke	2	13		59	74	19360	328
5452 PZ Kouter	7	24		110	142	69661	633
5453 PZ RIHO	30	38		190	261	99886	526
5454 PZ MIDOW	9	5		66	81	47725	723
5455 PZ Grensleie	7	25		149	185	74246	498
5456 PZ VLAS	21	29		241	295	95299	395
5457 PZ MIRA	11	11		129	152	89454	693
5458 PZ GAVERS	1	8		67	76	39673	592
5459 PZ Spoorlijn	6	5		46	59	20170	438
5460 PZ POLDER	7	10		87	104	48124	553
5461 PZ Westkust	1	22		174	198	44615	256
5462 PZ ARRO IEPER	7	43	3	216	271	128646	587

Tabel 6: Aantal medewerkers bij de West-Vlaamse politiezones¹⁷

¹⁷ De cijfers inzake de medewerkers van de politiezones zijn gebaseerd op de personeelsgegevens verkregen van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 20 januari 2018. De bevolkingsgegevens zijn berekend op basis van de cijfers die beschikbaar zijn op de website van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 1 januari 2018 (FOD Binnenlandse Zaken, 2018).

Figuur 8: Politiezones West-Vlaanderen¹⁸

De politiezones waar er het minst aantal burgers zijn per politieagent zijn zonder uitzondering kustzones. Hierbij moet vermeld worden dat de kust een heel bijzondere dynamiek kent omwille van dagjestoeristen en toerisme in het algemeen. De huidige cijfers zijn gebaseerd op het aantal inwoners, niet op het aantal bezoekers, wat exponentieel kan stijgen en waardoor de verhoudingen dan heel anders komen te liggen.

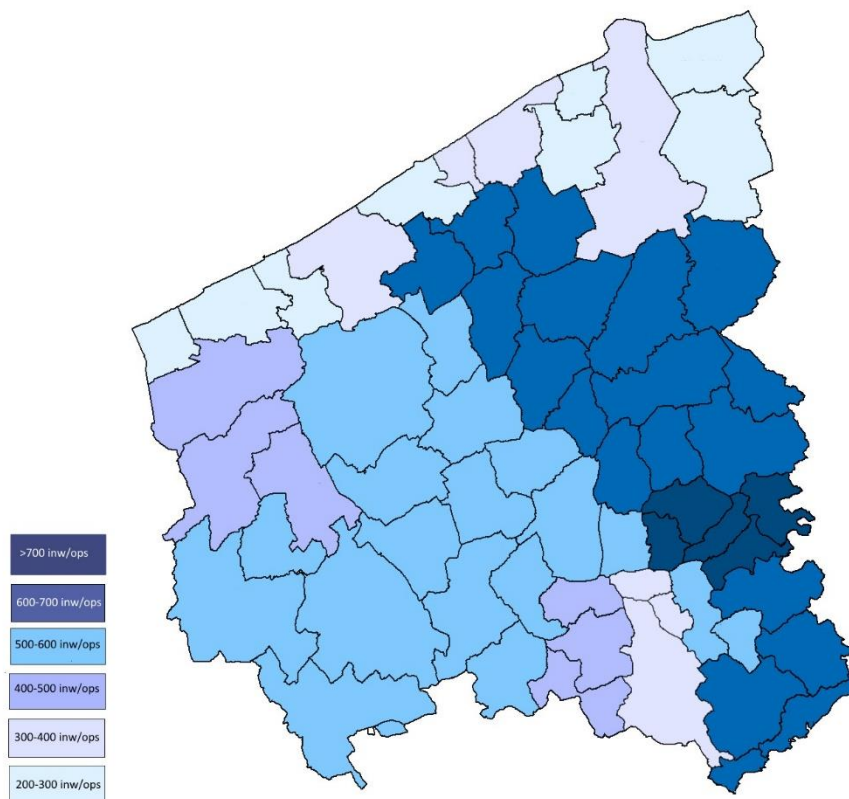
Zetten we het aantal inwoners ten aanzien van één operationeel lid van de politiezone van groot naar klein, dan ziet de ranking er als volgt uit:

Politiezone	Aantal inw./ops
5454 PZ MIDOW	723
5457 PZ MIRA	693
5448 PZ REGIO TIELT	687
5447 PZ HET HOUTSCHE	652
5452 PZ Kouter	633
5458 PZ GAVERS	592
5462 PZ ARRO IEPER	587
5460 PZ POLDER	553
5453 PZ RIHO	526
5455 PZ Grensleie	498

Politiezone	Aantal inw./ops
5459 PZ Spoorkin	438
5456 PZ VLAS	395
5450 PZ Bredene/De Haan	354
5451 PZ Middelkerke	328
5444 PZ Brugge	302
5445 PZ Blankenberge/Zuienkerke	268
5446 PZ Damme/Knokke-Heist	266
5449 PZ Oostende	263
5461 PZ Westkust	256

¹⁸ De rode lijnen duiden de grenzen van de hulpverleningszones aan.

Op de onderstaande kaart wordt de politiedensiteit (in operationelen) per inwoner visueel gepresenteerd. Wat hierbij opvalt is dat het minst aantal operationele politieagenten per inwoner vooral in het oosten van West-Vlaanderen terug te vinden is.

Figuur 9: Politiedensiteit per inwoner in West-Vlaanderen

3.3 Evaluatie van de werking van de huidige politiezones

3.3.1 De evaluatie door de burgemeesters

Tijdens de interviews ging 86 procent van de burgemeesters (55 van de 64) dieper in op de werking van hun politiezones, de overblijvende burgemeesters hadden geen specifieke opmerkingen inzake de werking. Er werd de burgemeesters enerzijds gevraagd hoe ze naar de werking van de politiezones in het algemeen kijken en anderzijds hoe ze de functionaliteiten interventie en wijk evalueerden.

Personeelscapaciteit bepalend voor aanrijtiden, wijkwerking en specialisatie

Hoewel de meeste burgemeesters positief staan ten aanzien van de werking van hun politiezones, gaf 44 procent aan dat de zones worstelen met een beperkte personeelscapaciteit. Vaak wordt vermeld dat de personeelsinvulling binnen de zones lager ligt dan de theoretisch vastgestelde norm. Dit komt volgens de burgemeesters door verloven, ziekteverzuim, natuurlijke uitstroom en mobiliteit bij het personeel dat door het statuut moeilijk te vervangen is. Daarbij zijn er een aantal zones in West-Vlaanderen die heel wat (grote) evenementen dienen te beheersen wat in tijden van terreurdreiging nog meer op de capaciteit woog. De instroom van inspecteurs, hoofdinspecteurs en commissarissen verloopt volgens een aantal burgemeesters niet vlot. Een aantal burgemeesters meldt een groot tekort aan hoofdinspecteurs. Acht burgemeesters stellen expliciet dat er te weinig blauw op straat is.

18 burgemeesters geven expliciet aan dat de wijkwerking vandaag onvoldoende is uitgebouwd en wijten dat deels aan de beperkte capaciteit. Naast capaciteitsproblemen, geven burgemeesters ook aan dat de wijkwerking te lijden heeft onder een groot personeelsverloop waarbij ook gewezen wordt op het minder financieel aantrekkelijke statuut van de wijkagent en de grote administratieve werklast waardoor volgens een aantal burgemeesters de afstand tussen de wijkagent en de inwoners groter is geworden. Vier burgemeesters zijn daarentegen heel tevreden over hun wijkwerking.

Terwijl drie burgemeesters melden tevreden te zijn over de aanrijtijden, laten negen burgemeesters een ander geluid horen. In bepaalde zones wordt melding gemaakt van aanrijtijden van 55 minuten tot een uur, maar dat zijn de extremen die worden vermeld die niet de gemiddelde aanrijtijden weergeven, maar het gevolg zijn van een samenloop van omstandigheden. Een aantal burgemeesters wijst er ook op dat door een onderbezetting de werkdruk voor de personeelsleden toeneemt, wat aanleiding kan geven tot mobiliteit (viciieuze cirkel), een daling van de motivatie en ontevredenheid. Ook de politievakbonden wijzen regelmatig op een personeelstekort in een aantal zones, wat in 2017 ook tot een aantal vakbondsacties en –initiatieven heeft geleid. De evaluatie door de burgemeesters inzake de capaciteit van hun politiekorps, aanrijtijden en wijkwerking verschilt per zone.

Eén burgemeester staat stil bij de diversiteit binnen het lokale politiekorps, waarbij niet enkel gewezen wordt op genderonevenwichten, maar ook op het gebrek aan diversiteit binnen het korps waarbij gepleit wordt voor lokale rekrutering. Zes burgemeesters pleiten ook expliciet voor een herziening van het statuut van de politieambtenaar, dat als log en duur ervaren wordt. Het lijkt voor deze burgemeesters heel moeilijk te zijn om flexibel mensen in te zetten in functie van de noden op het terrein, inclusief wijkwerking, of om capaciteitsproblemen op te vangen. Zo kan volgens de burgemeesters niet tijdig in vervangingen worden voorzien, zorgen de premiestelsels en overurenregeling voor een onderwaardering van de wijk en beperkt het statuut de uitbouw van specialisatie binnen het politielandschap.

Reflecties op het management, de samenstelling van de politiezones en de financiële middelen

Ondanks de druk op de personeelscapaciteit in de meeste West-Vlaamse politiezones, wijst 40 procent van de burgemeesters op de (beperkte) beschikbare financiële middelen. Hierbij wordt vaak verwezen naar de KUL-norm die voor een aantal gemeenten niet positief is uitgevallen, voor anderen daarentegen wel. Een aantal burgemeesters wijst ook op het statische karakter van de KUL-norm, terwijl de demografische en socio-economische omstandigheden in verschillende gemeenten niet meer dezelfde zijn als die in 2001. Drie burgemeesters wijzen ook op de verschillen die bestaan bij de basisfinanciering vanuit het gemeentefonds. De financiële draagkracht van de gemeenten is een zorg voor de burgemeesters en 17 procent geeft expliciet aan dat de kosten zwaar doorwegen. Desalniettemin wordt in een aantal politiezones bijkomende financiële inspanningen gedaan en wordt de politiedotatie met een aantal procenten verhoogd (soms recurrent, soms beperkt in de tijd). In een aantal politiezones worden nieuwe politiegebouwen gerealiseerd. Deze nieuwe gebouwen bieden perspectieven voor de bereikbaarheid van de politie. In sommige gevallen wordt rekening gehouden met een eventuele schaalvergroting van de politiezones.

Uit een aantal interviews blijkt de rol van de korpschef bij het operationele en financiële beheer van een politiezone cruciaal te zijn. Zo werd tijdens de interviews door een aantal burgemeesters verwezen naar specifieke problemen binnen een aantal politiezones in het verleden waar de korpschef een bepalende rol had. Een goede werking van een politiezone valt of staat met een goede korpschef – zo

werd door verschillende burgemeesters gesteld. Maar ook de politieke overheden, zo geeft een aantal burgemeesters toe, hebben in het verleden nagelaten te investeren in de politie.

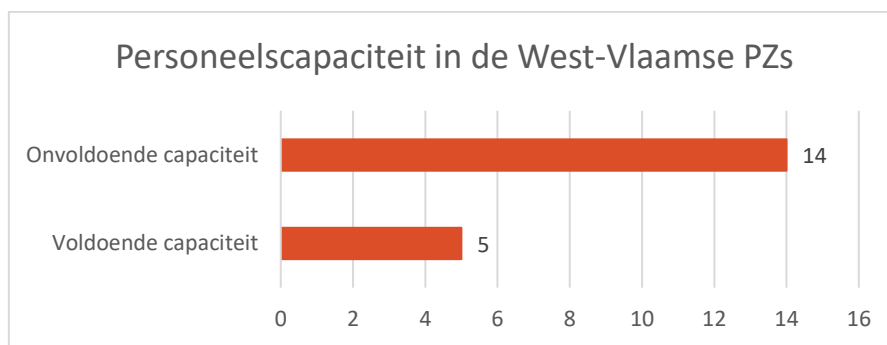
Tot slot werd door zeven burgemeesters gewezen op ‘onlogische’ samenstellingen van de huidige politiezones waarbij de nadruk ligt op verschillende dynamieken tussen en noden van de gemeenten in meergemeentezones.

3.3.2 De evaluatie door de korpschefs

Alle korpschefs (19) hebben een evaluatie meegegeven inzake de werking van hun politiezone.

De personeelscapaciteit is een blijvende zorg voor de korpschefs

Drie van de 19 korpschefs geven aan over een ruime personeelscapaciteit te beschikken waardoor alle basisfunctionaliteiten probleemloos kunnen worden uitgevoerd. Twee anderen geven ook aan over voldoende capaciteit te beschikken, maar dat bovenlokale opdrachten inzake recherche en gehypothekeerde capaciteit (HyCap) de grenzen van hun capaciteit duidelijk aantonen (*cf. supra*). De 14 andere korpschefs, of 74 procent van de West-Vlaamse korpschefs, melden over te weinig personeel te beschikken om alle opdrachten, die vandaag op hen afkomen, tot een goed einde te brengen.

Figuur 10: Beschikbare capaciteit volgens de West-Vlaamse korpschefs

Om de situatie beter te duiden, kunnen een aantal citaten van korpschefs worden weergegeven: *“vroeger zat er nog rek op de personeelscapaciteit, nu niet meer”*, *“de meeste politiezones zijn zelf bedruipend, maar het water staat hen aan de lippen”*, *“we werken vandaag op het scherp van de snee”*, *“we moeten schipperen”*, *“na al die jaren tellen en rekenen, ben ik het beu”*, *“het mes staat ons op de keel”*, *“we slagen erin te doen wat we moeten doen, maar het is op het randje”*, *“we worden geconfronteerd met een chronische onderbezetting”*, *“al meer dan tien jaar staat het water ons aan – en soms over – de lippen”*. Dit zijn uitspraken van verschillende korpschefs die enerzijds wijzen op bepaalde keuzes die in het verleden werden gemaakt en die wegen op de huidige werking en anderzijds op veranderde maatschappelijke realiteiten. Die korpschefs die geconfronteerd worden met beperkte middelen die onder andere het resultaat zijn van politieke beslissingen uit het verleden (bij de in de plaats stelling van de politiezones in 2001) en die daarbovenop geconfronteerd worden met veranderde realiteiten in het veiligheidslandschap, voelen de uitdagingen dubbel zo hard aankomen.

Indien de interviews van de korpschefs vergeleken worden met deze van de burgemeesters, zien we dat in de meeste gevallen de meningen van de korpschefs en burgemeesters inzake de capaciteit binnen de politiezones gelijklopen. In een beperkt aantal gevallen, zien we echter dat de korpschefs een afwijkende mening erop nahouden inzake de capaciteit van hun politiezones: waar burgemees-

ters tijdens de interviews aangaven dat de politiezones over een voldoende capaciteit beschikken, geven de korpschefs aan dat het water wel degelijk aan (of boven) hun lippen staat.

Bij het capaciteitsvraagstuk dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de beschikbare financiële middelen (gemeentelijk – federaal), de macro-economische situatie (gemeentelijk – federaal), politieke keuzes en het aantal beschikbare medewerkers, uitrusting, infrastructuur en materieel. Zo kan het perfect zijn dat een politiezone over een voldoende aantal medewerkers beschikt, maar over minder middelen; of, omgekeerd, over voldoende middelen, maar minder medewerkers; of een zone waar zowel middelen als medewerkers voldoende beschikbaar zijn. Een dergelijke situatie kan leiden tot een politiezorg op verschillende snelheden. Hoewel alle korpschefs tijdens het onderzoek aangeven dat de basispolitiezorg in hun zones verzekerd wordt, is het 'gemak' waarmee deze politiezorg wordt verzekerd verschillend van zone tot zone. De verschillen in capaciteit en middelen bepalen de flexibiliteit die men heeft in het verzekeren van de basispolitiezorg: moet de korpschef rekenen en tellen en erop hopen dat er zich geen calamiteiten zullen voordoen, of is er ruimte voor specialisatie, bijkomende operationele inzet en verdere beleidsontwikkelingen? Deze parameters beïnvloeden operationele keuzes en hebben een invloed op de werkdruk van de medewerkers. Ook het risicobeheer zal hierdoor beïnvloed worden. Afgaande op wat de korpschefs tijdens het onderzoek hebben meegedeeld, stellen zich dergelijke dilemma's in het West-Vlaamse politielandschap. Er worden keuzes gemaakt inzake de dienstverlening, onder andere inzake de functionaliteit onthaal (zie ook Decaluwé, 2016). Verder onderzoek zou moeten uitwijzen of dergelijke dilemma's ook een impact hebben op de kwaliteit van de dienstverlening en hoe die wordt gepercipieerd door de bevolking. Laten we overigens niet vergeten dat de basispolitiezorg gebaseerd is op wettelijk vastgestelde (capacitaire) minimumnormen. Het kunnen invullen van minimumnormen is geen garantie om te kunnen inspelen op veranderende realiteiten in het veiligheidslandschap.

Nieuwe uitdagingen en verminderde ondersteuning

Wat de veranderde realiteiten in het veiligheidslandschap betreft, verwijzen de korpschefs naar een verminderde ondersteuning vanuit de federale politie, naar de dreiging van terrorisme en gewelddadig radicalisme die weegt op de capaciteit, naar het fenomeen van de transmigratie, maar ook naar de vraag naar specialisatie. Lokale politiekorpsen worden uitgedaagd om voldoende specialisatie te ontwikkelen in domeinen zoals stedenbouw, omgeving, informantenwerking, videoverhoor, dataprotectie (in het kader van de Europese Algemene verordening gegevensbescherming),... Tot slot wordt verwezen naar het toenemende aantal omzendbrieven en opdrachten vanuit het Openbaar Ministerie. De korpschefs melden dat de vertaling van de omzendbrieven naar de praktijk door het grote aantal onbeheersbaar is geworden. Het PROF-initiatief dat in 2016 in het gerechtelijk arrondissement Oost-Vlaanderen werd gelanceerd om de wetteksten, COL's en omzendbrieven een politionele vertaling te geven, wordt in het gerechtelijk arrondissement West-Vlaanderen overgenomen. De 19 politiezones hebben besloten hiervoor capaciteit vrij te maken. Daarnaast merken de korpschefs dat heel wat opdrachten die binnen de COL 2/2002 aan de federale politie zouden moeten worden toegewezen, nu vaak bij de lokale recherche terecht komen (*cf. supra*). Local Crime Computer Units (LCCUs) worden in verschillende politiezones opgericht, maar dit wordt eerder gezien als een antwoord op een veranderende maatschappelijke evolutie waarin digitalisering een grotere rol inneemt. Echter wordt ook hier gesteld dat de computer crime units binnen de federale politie onderbezet zijn, waardoor lokale politiezones de facto gedwongen worden om computer crime units op te richten willen ze de dienstverlening ten aanzien van de bevolking op peil houden. Een beperkt aantal

korpschefs gaf echter aan geen dergelijke LCCUs te zullen oprichten omdat men hiervoor geen personeel vindt. Andere korpschefs gaan samenwerkingsverbanden aan met elkaar waardoor LCCUs voor verschillende zones werken.

Ook bij de korpschefs wordt gewezen op de KUL-norm die – zo wordt gesteld – achterhaald is. Zelfs politiezones met een ruime personeelsbezetting geven aan beroep te moeten doen op HyCap om een aantal risicovolle evenementen, zoals risicovolle voetbalwedstrijden, te kunnen beheersen. Dit solidariteitsmechanisme tussen de politiezones wordt door een aantal korpschefs bekritiseerd omdat de indruk ontstaat dat gevraagde HyCap niet altijd even onderbouwd is.

Regelgeving en capaciteit: roeien met de riemen die men heeft

Het is duidelijk dat een groot deel van de West-Vlaamse politiezones geen personeelscapaciteit op overschot heeft, waardoor moeilijk kan worden ingespeeld op nieuwe uitdagingen of incidenten die voorvallen. Door een aantal korpschefs wordt aangegeven dat de capaciteit, die in 2001 werd berekend, ongewijzigd is en de maatschappelijke veranderingen niet goed capteert. Korpschefs melden een beperkte instroom door het gebrek aan opleidingen, een tekort aan hoofdinspecteurs en een dreigend tekort aan operationeel inzetbare commissarissen. Voor de hoofdinspecteurs wordt gemeld dat de doorstroming in de opleiding stroef loopt en dat een gebrek aan kandidaten te wijten zou kunnen zijn aan de beperkte financiële voordelen die de functie met zich meebrengt. Het capaciteits-tekort kan, volgens een aantal respondenten, ook leiden tot concurrentie tussen politiezones om nieuwe medewerkers aan te werven. Omdat de instroom, door de beperkte opleidingsmogelijkheden, kleiner is dan de vraag, zouden nieuwe rekruten verleid kunnen worden met bepaalde uitrustingsstukken, laptops, Gsm's, een groter aantal op te nemen overuren,... Twee korpschefs geven tekorten aan inzake de wijkwerking, waarbij een korpschef aangeeft dat het moeilijk wordt om medewerkers te vinden die de wijkwerking willen doen. Daarnaast werd tijdens de interviews net zoals bij de burgemeesters melding gemaakt van een aantal regels die in de rechtspositie van de politieambtenaar vervat zitten die de inzet van medewerkers in tijden van verminderde personeelscapaciteit er niet eenvoudiger op maakt. Hierbij werd onder andere verwezen naar regels inzake afstand tussen woon-en werkplaats, vrijstellingen, deeltijds en vier vijfde werken, en de onmogelijkheid om in een tijdelijke vervanging te voorzien van statutair personeel bij langdurige afwezigheid.

De lokale politiezones voelen de druk op hun werking toenemen en moeten dit doen met het beschikbare kader. De flexibiliteit om de taaklast op te vangen is begrensd en de werkdruk op het personeel neemt ook toe. In sommige gevallen, zo werd door een korpschef aangegeven, kan dit leiden tot een vicieuze cirkel. Door de werkdruk, komen medewerkers onder druk te staan wat een effect kan hebben op de arbeidstevredenheid, *burn-outs* en mobiliteitsaanvragen waardoor het bestaande kader een grotere arbeidsdruk ondervindt. Een andere korpschef vroeg ook aandacht voor het statuut van de contractuele medewerkers die eenzelfde loonschaal behouden, en ook minder pensioenvoordelen hebben in vergelijking met het contractuele gemeentepersoneel.

Blijvend investeren in politiezorg

Uit de bovenstaande citaten blijkt indirect ook nog een andere reden aan de basis te liggen voor het bestaande capaciteitsprobleem. Naast de werkdruk en de verminderde steun, wordt vaak gewezen op de politieke wil om te investeren in de politiezorg. Meer bepaald geeft een aantal korpschefs aan dat er vanuit verschillende politieke overheden gestreefd wordt naar het creëren van een grotere

efficiëntie binnen de werking van de lokale politie. Een aantal zones heeft de voorbije jaren inspanningen gedaan om met de dezelfde middelen een grotere output te creëren, maar deze zones geven nu aan dat gezien de hierboven beschreven evoluties, niet meer efficiëntie gerealiseerd kan worden en dat het tijd wordt om bijkomend te investeren in de basispolitiezorg zonder daarbij de principes inzake efficiëntie te verloochenen. Hierbij wordt niet enkel naar de lokale overheden gekeken, maar ook naar de federale overheid en wordt opnieuw verwezen naar de financieringswet, de KUL-norm, en de federale politie.

3.4 Schaalvergroting in West-Vlaanderen

3.4.1 Bestaande samenwerkingsverbanden in West-Vlaanderen

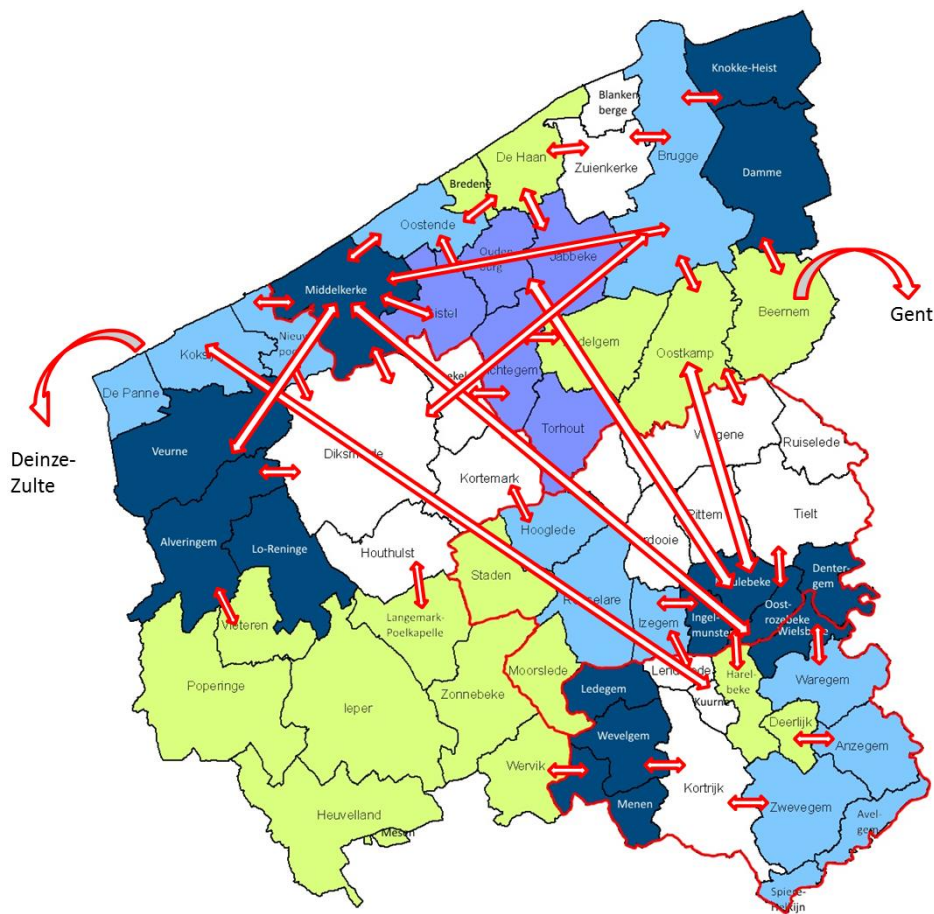
In het West-Vlaamse politielandschap wordt veel samengewerkt, uit noodzaak om de krachten en middelen te bundelen of op basis van opportuniteiten die zich voordoen. Sinds een zestal jaren is er een duidelijk grotere tendens tot samenwerking terug te vinden (Dalle, 2013), wat er kan op wijzen dat de politiezones wel degelijk – zoals eerder werd aangegeven – capaciteitsproblemen ondervinden (zie ook Decaluwé, 2016). De samenwerkingsverbanden zijn dominant gebaseerd op de interzonale politiesamenwerking die werd mogelijk gemaakt door de Omzendbrief PLP 27 van december 2002 (Belgisch Staatsblad, 2002). In West-Vlaanderen wordt vooral samenwerking gezocht tussen buurzones op uiteenlopende gebieden:

- Gemeenschappelijke OBP-wachtrol (Officier van Bestuurlijke Politie);
- Gemeenschappelijke OGP-wachtrol (Officier van Gerechtelijke politie);
- Slachtofferbejegening;
- Onthaal;
- Verkeershandhaving;
- Gemeenschappelijke opleiding en training in geweldsbeheersing (GPI48);
- Gebruik en delen van schietstanden en cellen;
- Interne preventie – welzijn op het werk, intern toezicht en tucht;
- Onderlinge bijstand lokale recherche en samenwerking op het gebied van de oprichting van Local Crime Computer Units (LCCUs) en delen van tapkamers;
- Gemeenschappelijke Task Forces gerechtelijke onderzoeken;
- Onderlinge bijstand interventie;
- Bijstand inzake beveiliging van het politiegebouw;
- Gemeenschappelijke aankoop IT-materiaal (computers, servers, software) en uitwisseling expertise;
- Samenwerking op het gebied van HR en organisatieontwikkeling;
- Uitwisseling van specialisaties zoals hondenbrigades;
- Automatic Number Plate Recognition (ANPR) camera's.

Op 2 februari 2018 werd een samenwerkingsverband aangegaan tussen de politiezones Westkust, Polder, RIHO en Vlas. Een samenwerkingsprotocol werd ondertekend door zowel burgemeesters als korpschefs die de basis vormt voor WV4 (zie figuur 12, in het licht blauw afgebeeld). Hoewel de WV4 gebouwd is op de klassieke interzonale politiesamenwerking in de vorm van PLP 27, biedt het samenwerkingsverband wel degelijk mogelijkheden om uit te groeien tot een middenassociatie waarbij diensten geïntegreerd worden en de werkings- en investeringskosten op elkaar worden afgestemd. Het is duidelijk dat WV4 in geest een associatie is aangezien duidelijk wordt gesteld dat de deelnemende politiezones overkoepelend zullen werken op tal van domeinen en inzetten op digitali-

sering en innovatie. Hieronder de gebieden waarop de vier politiezones met elkaar zullen samenwerken.

- Informatieveiligheidsconsulent/data protection officer;
- Intern toezicht en integrale kwaliteitszorg;
- Welzijn – interne preventie;
- ICT;
- LCCU;
- Gebruik en delen van materiaal zoals voertuigen en flitstoestellen;
- Operationele inzet van middelen.

Figuur 11: Samenwerking tussen West-Vlaamse politiezones

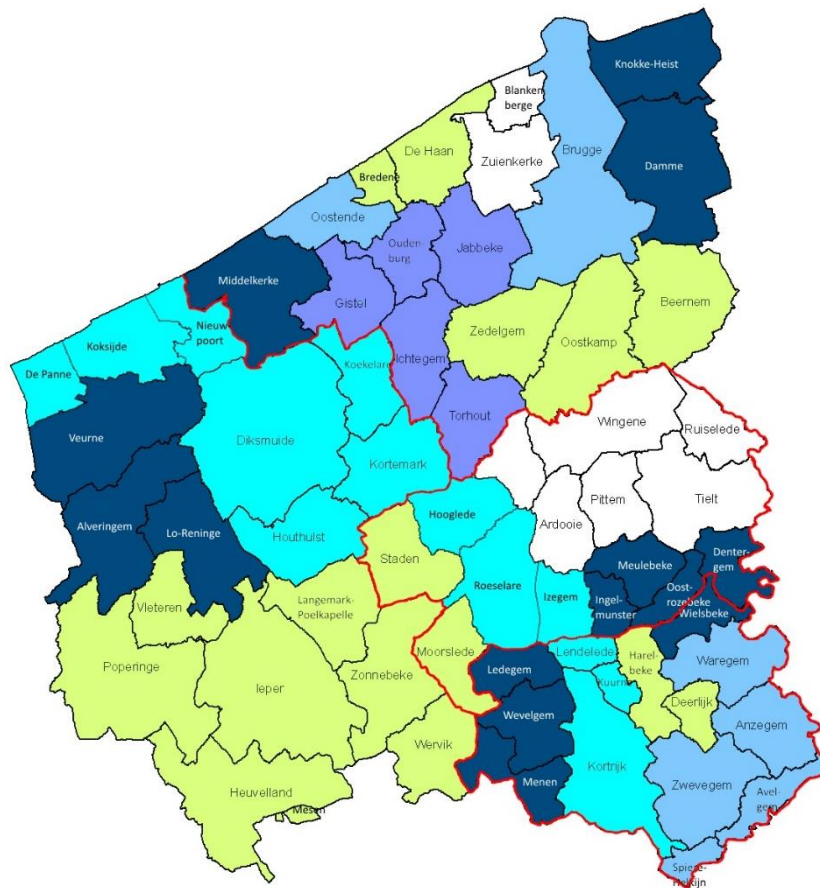
De lijst is niet limitatief en het is de bedoeling van de vier korpschefs om via samenwerking de overheid van de vier korpsen te vereenvoudigen en op termijn besparingen te realiseren. Hoewel de domeinen waarop samengewerkt wordt tussen de vier politiezones dezelfde domeinen zijn waarop andere politiezones in West-Vlaanderen met elkaar samenwerken, is de schaal van het samenwerkingsverband en de eerder structurele benadering van de samenwerking op verschillende domeinen vernieuwend in de provincie. Afhankelijk van de concrete invulling van het WV4 initiatief, zal kunnen nagegaan worden of WV4 wel degelijk richting een associatie evolueert waarbij een gemeenschappelijk beleid wordt ontwikkeld, of indien het een gecoördineerd geheel van samenwerkingsprotocollen betreft. Naar wat de respondenten aangeven, is het wel degelijk de bedoeling om richting

een associatie te ontwikkelen door een aantal *backoffice*-diensten samen te brengen en punctueel operationeel samen te werken.

Een ander initiatief, Middenkust 4 (M4), is een samenwerkingsverband tussen de politiezones Middelkerke, Oostende, Bredene-De Haan en Kouter vooral op het gebied van slachtofferbejegening. De korpschefs zien elkaar vier keer per jaar. De korpschefs van PZ Oostende en Kouter geven aan dat beiden binnen M4 nieuwe initiatieven hebben genomen op het gebied van onder andere geweldsbeheersing waarbij gezamenlijke trainingen georganiseerd worden en dat er onderzocht wordt om op andere gebieden ook nauwer samen te werken.

Naast de hierboven vermelde samenwerkingsverbanden, dient ook melding gemaakt te worden van de afstemming tussen gemeenten en politiezones om naar een meer uniforme politieverordeningen en GAS-reglementeringen te ontwikkelen (Decaluwé, 2016).

In de provincie West-Vlaanderen werden tot op heden geen fusies opgetekend noch associaties, hoewel de WVL4 een duidelijk aanzet tot associatie kan zijn.

Figuur 12: WVL-4

Wat de bestaande samenwerkingsverbanden betreft, geven vijf korpschefs aan dat deze niet altijd even effectief zijn. Er wordt op papier veel samengewerkt, maar in de praktijk blijkt deze samenwerking in bepaalde gevallen te vrijblijvend te zijn. Dit is zeker zo wanneer capaciteit nodig is in de samenwerkende zones. Dit komt overeen met de bevindingen in het onderzoeksrapport van Limburg (De Ruyver & Janssens, 2013) en de Federale Politieraad (2009). Vaak is samenwerking gebouwd op

goede onderlinge relaties tussen korpschefs en dient deze samenwerking ook niet steeds geformaliseerd te worden. Door de afwezigheid van grote korpsen in West-Vlaanderen zijn de politiezones genoodzaakt om met elkaar samen te werken, maar – zo werd in het onderzoek aangegeven – dit verloopt niet altijd even goed. Tussen bepaalde zones worden soms middelen ‘geruild’ om bepaalde lacunes tijdelijk op te vullen. De wederkerigheid – zoals vermeld in de Omzendbrief PLP 27 – staat hierbij centraal. Het probleem hierbij is dat korpschefs in deze ‘ruilhandel’ moeten rekenen op de welwillendheid van andere korpschefs. Het vrijblijvend karakter van de interzonale samenwerking is daarom ook een pijnpunt, want de solidariteit tussen politiezones blijkt niet altijd even sterk te zijn. Dit werd door verschillende korpschefs aangehaald en heeft als gevolg dat door de ongelijke capaciteiten binnen de verschillende politiezones en de ongelijke middenstromen, zich een politiezorg op verschillende snelheden heeft ontwikkeld in West-Vlaanderen. Waar de ene politiezone de capaciteit heeft om specialisaties te ontwikkelen of extra patrouilles in te schakelen, heeft de andere dit niet. Ook inzake de opdrachten met een federaal karakter (denk hierbij aan de MFO1¹⁹ en de reeds geciteerde MFO2) stelt zich een potentieel probleem. De politiezones staan niet te springen om hun broodnodige capaciteit af te staan ten behoeve van federale opdrachten. Hoewel de West-Vlaamse Dirco aangeeft met zijn Centraal Interventiekorps (CIK) volop op HyCap-opdrachten (MFO2) in te zetten, zijn, zoals eerder aangegeven, de middelen ook hier beperkt.

Tot slot, werd in West-Vlaanderen een College van Korpschefs opgericht dat op geregelde tijdstippen samenkomt om gezamenlijke standpunten te proberen innemen, gedeelde problemen te bespreken en andere afspraken te maken. Dit forum met de 19 korpschefs kan een goede basis zijn om samenwerkingsverbanden aan te gaan en te bespreken. Het voorzitterschap is roterend en de *back-office* die deze ontmoetingen voorbereid en opvolgt, komt vanuit de voorzittende zone.

Ondersteuning ten behoeve van dit college zou geen overbodige luxe zijn naar agendasetting en – opvolging toe. Men zou kunnen evolueren naar een soort portefeuillehouderschap – naar analogie van het College van Korpschefs in Oost-Vlaanderen – om thematische items op te volgen en voor te bereiden. In een latere fase en in het kader van een schaalvergroting, zou dit college een stimulans kunnen zijn om tot netwerkorganisaties over te gaan waarbij specialisaties worden uitgebouwd ten behoeve van de lokale politie.

3.4.2 Voor- en nadelen van schaalvergroting

Schaalvergroting is geen onbesproken concept en – zoals hieronder zal blijken (zie 3.4.4) – kent voor- en tegenstanders. Belangrijk is de lezer mee te geven dat bij de identificatie van de voor- en nadelen van een schaalvergroting, de respondenten voor- en nadelen van een fusie hebben besproken.

Wat de **gedeconcentreerde federale gerechtelijke en bestuurlijke politie** betreft, worden duidelijk een aantal voordelen inzake schaalvergroting opgegeven. Deze hebben betrekking op de ondersteuning die wordt gegeven aan de politiezones. Met steeds beperkt wordende capaciteiten en mogelijkheden, is het voor de gedeconcentreerde federale politie moeilijk om in een versnipperd politielandschap de (gespecialiseerde) ondersteuning te geven aan de lokale politie die van hen verwacht wordt. Potentiële voordelen worden gevonden in coördinatie en gespecialiseerde ondersteuning. Een gevorderde samenwerking tussen de politiezones kan de onderlinge steuncapaciteit, de specialisatie en *overhead* versterken waardoor mogelijkheden wordt geboden aan de gedeconcentreerde

---

¹⁹ Ministeriële richtlijn MFO-1: openbare orde in hoven en rechtbanken, het overbrengen van gevangenen en het handhaven van de orde en veiligheid in de gevangnissen in geval van oproer en onlusten.

federale politie om zich, zowel op gerechtelijk als op bestuurlijk vlak, te richten op gespecialiseerde steun ten behoeve van de lokale politiezones.

Ook de **Procureur des Konings** ziet potentiële voordelen in een schaalvergroting en dit vanzelfsprekend op het gebied van gerechtelijke politie. Schaalvergroting kan bijdragen tot een grotere specialisatie en betere coördinatie op het gerechtelijk vlak.

Schaalvergroting kan volgens de **West-Vlaamse provinciegouverneur** leiden tot een grotere efficiëntie. In zijn rede van 6 oktober 2016, geeft de provinciegouverneur duidelijk aan dat de West-Vlaamse politiezones een schaalvergroting in functie van de noden op het terrein zouden moeten overwegen (Decaluwé, 2016). In de gepubliceerde rede wordt verwezen naar een verhoging van de kwaliteit van de basisfunctionaliteiten en het verhogen van de politionele inzet bij het beheer van evenementen. Naast het optimaliseren van de bestaande werking, ziet de Gouverneur een schaalvergroting als een mogelijk antwoord op de stijgende behoefte aan capaciteit, specialisatie, gespecialiseerd materiaal en infrastructuur (Ibid.).

Vijf van de 19 **korpschefs** expliciteren een aantal voordelen die een schaalvergroting met zich zou kunnen meebrengen. Er wordt voornamelijk verwezen naar de winsten die zouden kunnen worden geboekt op de *overhead*, waardoor ondersteunende functies voor een groter geheel zou kunnen worden ingezet. Daarnaast wordt verwezen naar de mogelijkheden tot het ontwikkelen van meer specialisatie en nieuwe technologieën om zich zo beter op de toekomst te kunnen voorbereiden. Een ander potentieel voordeel dat wordt geïdentificeerd is de positie van de korpschef ten aanzien van de burgemeester(s) waardoor deze zich in een groter verband onafhankelijker van deze overheid zich kan opstellen. Een dergelijke ‘verzelfstandiging’ is echter wat 16 burgemeesters aangeven als een potentieel nadeel van schaalvergroting. Deze bezorgdheid komt sterker tot uiting wanneer gepeild wordt bij de burgemeesters naar de randvoorwaarden om in schaalvergroting te gaan (zie 3.4.3 hieronder) en zal onder dit luik uitvoeriger worden besproken. Een korpschef wijst in dit verband ook naar de hulpverleningszones waarbij wordt gemeld dat een aantal burgemeesters hebben afgehaakt. Het verlies van betrokkenheid van de burgemeesters bij het politiebeleid wordt dan ook door de respondent als een potentieel nadeel van schaalvergroting genoemd.

Inzake de potentiële nadelen van een schaalvergroting, wijzen zeven van de 19 korpschefs op twee dimensies: de lokale gebondenheid enerzijds en organisatorische aspecten anderzijds. Zo wordt verwezen naar een eerste spanningsveld tussen landelijke en stedelijke of verstedelijkte gebieden. Hoewel de interventiedruk lager kan liggen in de landelijke gebieden, kunnen de aanrijtijden – door de oppervlakte – hoger liggen. Stedelijke of verstedelijkte gebieden vragen daarentegen vaak meer capaciteit door de concentratie aan bevolking, hun centrumfunctie maar ook omwille van evenementen die vaker in steden of verstedelijkte gebieden doorgaan. Dit evenwicht hangt nauw samen met de ‘lokale gebondenheid’ van de lokale politie (zie ook randvoorwaarden, 3.4.3). Dit concept dekt vele ladingen en kan verwijzen naar de flexibiliteit van de lokale politie om afdoende te kunnen inspelen op de noden van het terrein, naar de terreinkennis van de medewerkers, het voldoende geworteld zijn binnen de lokale gemeenschappen en de nabijheid en betrokkenheid van de burgemeesters bij de politiewerking. Wat de organisatorische component betreft, wordt een interne oriëntering van de organisatie tijdens en na een schaalvergroting genoemd. Een reorganisatie van de politiezone brengt een interne oriëntatie met zich mee door bijvoorbeeld het op elkaar afstemmen van de werkprocessen, het materieel, de infrastructuur, werkwijzen en culturen, maar ook door de onzekerheid die met

veranderingen gepaard gaan: vragen inzake plaats van tewerkstelling, mobiliteit, nieuwe collega's, nieuwe leiding, werkprocedures enzovoort. Dit is een nadeel voor de politiewerking die bij uitstek extern georiënteerd zou moeten zijn. Een ander aspect dat door een aantal korpschefs wordt opgegeven, is dat indien de organisatie groter wordt, de polyvalentie van de medewerkers dreigt verloren te gaan (ten voordele van specialisatie) en de zuilen tussen verschillende functionaliteiten versterkt worden. Tot slot waarschuwt een korpschef voor het potentiële nadeel (dat zich echter ook in kleine organisaties kan voordoen) dat bepaalde onregelmatigheden niet of laattijdig worden ontdekt.

Negen van de 64 **burgemeester** noemen voordelen van schaalvergroting. De mogelijke voordelen zijn volgens deze burgemeesters te vinden in een sterkere en efficiëntere *backoffice*, door de mogelijkheid die een schaalvergroting creëert om krachten te bundelen en specialisaties te ontwikkelen. Schaalvergroting kan bovendien bijdragen tot een betere spreiding van de vaste kosten en een mogelijke besparing op de *overhead* opleveren. Als we de voordelen die worden genoemd door de burgemeesters tegenover deze van de korpschefs plaatsen, zien we weinig verschillen. De voordelen op de *overhead*, *backoffice* en mogelijkheden tot specialisatie worden zowel door burgemeesters als korpschefs genoemd.

Bekijken we de nadelen die door 33 van de 64 burgemeesters worden genoemd, dan kunnen toch een aantal verschillen opgemerkt worden. Heel opvallend is dat bij het opsommen van de nadelen telkens naar eerdere ervaringen inzake de schaalvergroting van de hulpverleningszones wordt verwezen. Alle 33 burgemeesters verwijzen ernaar om een inschatting te maken van de nadelen die een schaalvergroting van de politiezones met zich zouden kunnen meebrengen. In het kort komt het erop neer dat deze burgemeesters stellen dat men sinds de in de plaats stelling van de hulpverleningszones meer moet betalen (19) voor minder of dezelfde dienstverlening (6) en minder zeggenschap (19). Positieve tegengeluiden worden ook gehoord, maar die zijn sterk in de minderheid (twee burgemeesters). De overige burgemeester deden geen rechtstreekse melding van de hulpverleningszones en er werd tijdens het onderzoek ook niet naar gepolst (zie de scope van het onderzoek onder punt 1.4 en de onderzoeksvragen onder punt 1.5). Andere mogelijke nadelen inzake schaalvergroting van de politiezones die door de burgemeesters worden opgegeven zijn: de afstand met de burger die groter kan worden (4), de korpsculturen van de verschillende politiezones die kunnen botsen (1) en de mogelijke creatie van een 'Mexicaans leger' (1).

De grote verschillen in vergelijking met de nadelen die door de korpschefs geïdentificeerd worden, liggen dus bij de financiën (de kostprijs) en de zeggenschap. Er liggen verschillende redenen aan de basis van de gerapporteerde meerkost van de hulpverleningszones. Dit heeft onder andere te maken met de investeringen die in het verleden door de gemeenten werden gedaan inzake de brandweer, de verhouding vrijwilligers en professionele brandweermannen in de vroegere korpsen, de vroegere investeringen in materieel en infrastructuur, maar ook de financiële verschillen tussen gemeenten onderling. Overigens is het niet zo dat er een meerkost was voor iedere gemeente en niet alle burgemeesters zijn ontevreden over de investeringen die werden gedaan, want er wordt verwezen naar een betere kwaliteit van de uitrusting en het materieel.

Wat de zeggenschap betreft, wordt verwezen naar de afstand die wordt gecreëerd tussen de burgemeester en de brandweercommandant door in een groter geheel op te gaan en deze afstand veruitwendigt zich op twee niveaus: op het niveau van de formele besluitvorming en deels op het niveau van de dienstverlening. Bij het in de plaats stellen van de hulpverleningszones werd een formeel be-

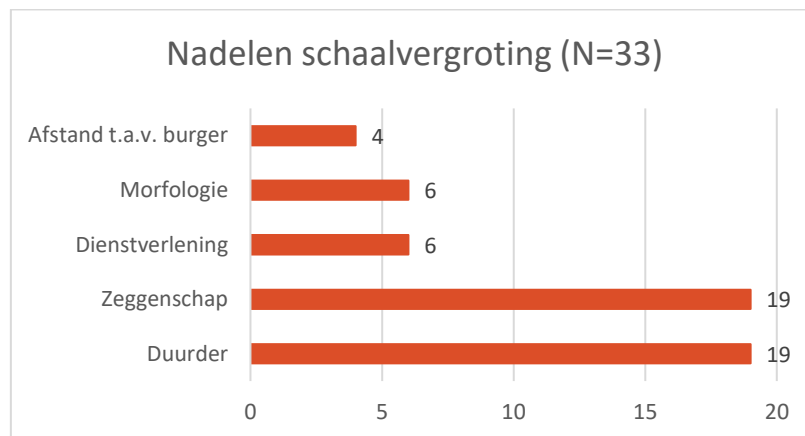
sluitvormingssysteem geïnstalleerd dat bestaat uit (1) een zoneraad waarin alle burgemeesters van de aangesloten gemeenten vertegenwoordigd zijn en uit (2) een zonecollege waarin een vertegenwoordiging vanuit de raad het ‘dagelijks bestuur’ waarneemt. In de hulpverleningszone Fluvia werd binnen de raad geen afzonderlijk college samengesteld, waardoor alle burgemeesters tegelijk betrokken worden. De 19 burgemeesters die aangeven dat hun betrokkenheid bij de brandweer vermindert, verwijzen naar de in hun opinie gebrekkige informatiedoorstroming inzake de werking van de brandweer en het gevoel dat ontstaat dat hun functie binnen de raad gereduceerd is tot het mogen stemmen over de punten die door de brandweer en het college worden voorbereid. Het bovenvermelde gebrek aan transparantie draagt bij tot wat de burgemeesters ‘verzelfstandiging’ noemen en dit wordt niet als een positieve tendens beschouwd. De burgemeesters, verzameld in de zoneraad, worden namelijk verantwoordelijk gesteld voor het goed functioneren van de hulpverleningszone, maar hun verantwoordelijkheid en controle- en beheersfunctie kan door deze ‘verzelfstandiging’ ondermijnd worden. Tijdens het onderzoek bleek dan ook dat een aantal burgemeesters afhaken en dat het moeilijk wordt om in aantal te geraken tijdens de stemmingen op de raad (en soms ook op het college).

Een ander aspect is de gewogen stem bij de besluitvorming. Burgemeesters in de zoneraad hebben elk één stem, maar bij stemmingen over de begroting, de begrotingswijzigingen en de jaarrekeningen krijgen ze naargelang de financiële inbreng van hun gemeente een bepaald stemgewicht toebedeeld (Belgisch Staatsblad, 2007, art. 51). Bij een aantal kleinere gemeenten en deze die een minder grote financiële inbreng hebben, ontstaat het gevoel dat het moeilijker wordt om hun stem te laten horen in een groter geheel van 14, 15, 17 of 18 burgemeesters. Verder onderzoek naar de werking van de zoneraad en –college lijkt aangewezen om de werking van de hulpverleningszones (wat niet tot de scope van voorliggend onderzoek behoorde) te evalueren.

Inzake de dienstverlening, merkt een aantal burgemeesters op dat door de schaalvergroting van de brandweer, er een kerntakenbepaling werd gedaan waardoor een aantal opdrachten die vroeger aan de brandweer werd gegeven, gesneuveld zijn of aan de gemeenten worden aangerekend (middels facturering). Hier verwijst een aantal burgemeesters naar het plaatsen van nadars bij evenementen, het ophangen van de kerstverlichting of vlaggen of het besproeien van voetbalvelden bij droogte. Men kan zich terecht de vraag stellen of dit kerntaken zijn voor de brandweer, maar het is wel een gegeven dat dergelijke taken onderdeel uitmaakten van de publieke dienstverlening en dat deze taken nu door andere diensten moeten worden opgevangen, of dat ze aan de gemeente (bovenop hun bijdragen aan de hulpverleningszones) gefactureerd worden. De zeggenschap over de brandweer inzake de taakbepaling heeft met andere woorden door de schaalvergroting aan kracht en invloed ingeboet. Waar de gemeente over een vrijwillig, professioneel of gemengd brandweerkorps beschikte, is de één-op één-relatie tussen de brandweercommandant en de burgemeester grotendeels verdwenen.

Hoewel slechts 33 van de 64 bevroegde West-Vlaamse burgemeesters expliciet naar de hulpverleningszone verwezen om een inschatting te kunnen maken van de mogelijke nadelen die een schaalvergroting van de politiezones met zich zouden kunnen meebrengen, is dit aantal niet gering. Daarnaast zijn hun ervaringen ook belangrijk omdat uit het onderzoek blijkt dat ze deels de attitudes van de burgemeesters ten aanzien van een schaalvergroting van de politiezones bepalen of op zijn minst beïnvloeden.

Een bijkomend nadeel dat door de burgemeesters wordt genoemd, maar dat gelijkaardig is aan het door de korpschefs genoemde spanningsveld tussen landelijke en stedelijke gebieden, is dat schaalvergroting kan leiden tot samenwerking tussen steden en gemeenten die socio-economisch en morfologisch sterk van elkaar kunnen verschillen (6).

Figuur 13: Nadelen schaalvergroting volgens burgemeesters

Opvallend is dat waar opmerkingen inzake de kostprijs van en zeggenschap over de hulpverleningszone in iedere hulpverleningszone te noteren valt, zijn het burgemeesters uit de hulpverleningszone Westhoek die de verschillende morfologie en typologie aankaarten. Daarbij wordt niet enkel geweten op verschillende financiële draagvlakken, maar vooral op andere noden op het gebied van brandweerhulp (hoogbouw aan de kust versus landelijke en meer bosrijke gebieden in het zuiden van de zone).

De potentiële nadelen van een mogelijke schaalvergroting van de politiezones, worden weerspiegeld in de randvoorwaarden die de respondenten opgeven waaraan zou voldaan moeten worden indien beslist wordt om tot een schaalvergroting over te gaan.

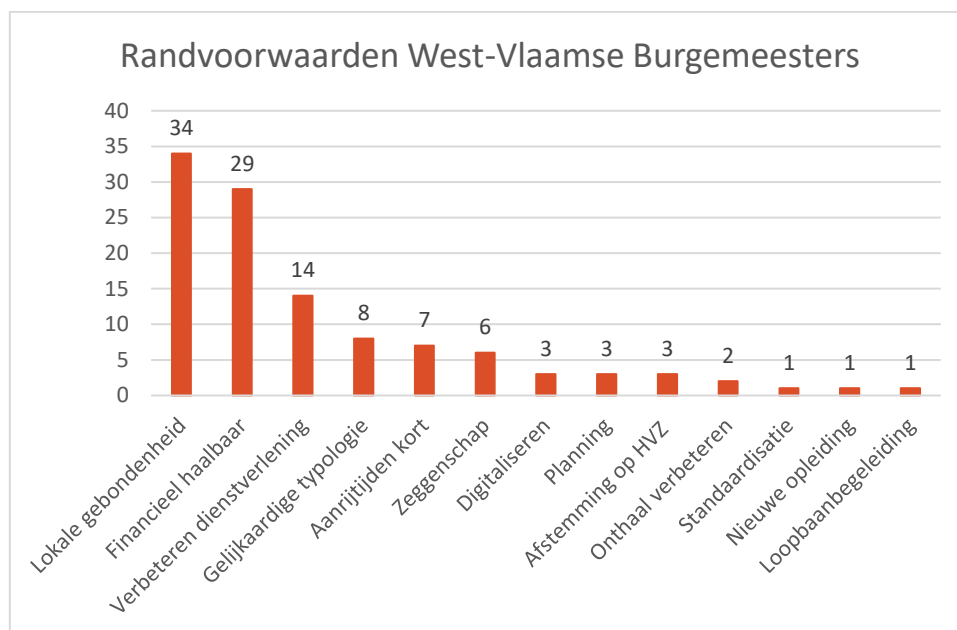
3.4.3 Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden

In projecten en veranderingstrajecten is de context waarin de verandering gerealiseerd wordt een belangrijk element voor het welslagen van het project of veranderingstraject. De (kritische succes-) factoren die vorm geven aan deze context waarin niet enkel het project kan slagen, maar ook voldoende draagvlak kan creëren voor het project worden randvoorwaarden genoemd (Baars, 2008; Fröhlich, 2014). Schaalvergroting van politiezones is een ingrijpend veranderingsproces dat goed voorbereid en omkaderd dient te worden. Vandaar het belang om randvoorwaarden voor schaalvergroting te identificeren bij de beleidsverantwoordelijken op het terrein. Eens deze in kaart worden gebracht, kan een wetgevend, operationeel of ondersteunend kader worden gecreëerd dat het verwezenlijken en het opvolgen van deze randvoorwaarden faciliteert.

3.4.3.1 Randvoorwaarden van de burgemeesters

Van de 64 bevraagde burgemeesters, gaven 57 burgemeesters randvoorwaarden op. De zeven burgemeesters die geen randvoorwaarden hebben opgegeven zijn burgemeesters die heel sceptisch staan ten aanzien van de mogelijke voordelen die een schaalvergroting kan opleveren en die vaak ook de huidige hulpverleningszones als heel negatief ervaren. Het scepticisme is, zoals onder punt 3.4.4 wordt beschreven, groter dan deze zeven burgemeesters. Toch konden of wilden deze zeven burgemeesters geen randvoorwaarden opgeven. De andere burgemeesters gaven vaak meerdere

randvoorwaarden op waaraan zou moeten voldaan zijn of worden indien tot een schaalvergroting van de politiezones zou worden overgegaan. In figuur 14 werden de randvoorwaarden gegroepeerd onder een aantal concepten en geturfd. Ieder item werd minstens één keer door een burgemeester aangehaald. Belangrijk hierbij is dat de telling van de randvoorwaarden geen prioriteiten weerspiegelen, maar een loutere optelsom is van het aantal keren dat een randvoorwaarden werd genoemd. Er werd namelijk vastgesteld dat wanneer de burgemeesters randvoorwaarden schetsten, bepaalde randvoorwaarden even belangrijk werden ingeschat en dat wanneer randvoorwaarden werden meegegeven aan de onderzoeker, deze niet noodzakelijk in volgorde van belangrijkheid werden opgenoemd. Ook wordt bij de analyse duidelijk dat er geen grote verschillen zijn tussen de burgemeesters die voorstander zijn van een schaalvergroting (fusie of associatie) en diegenen die geen vragende partij zijn of tegen. Dezelfde randvoorwaarden komen terug.

Figuur 14: Randvoorwaarden West-Vlaamse burgemeesters

Zoals hierboven werd vermeld onder punt 3.4.2, keren een aantal mogelijke nadelen van schaalvergroting in sommige gevallen terug in de vorm van randvoorwaarden. Dit is te zeggen dat een opgegeven randvoorwaarde het gepercipieerde of geïdentificeerde nadeel van schaalvergroting, dient te vermijden of om te buigen in een voordeel. Hierbij dient ook te worden gesteld dat indien gepeild werd naar randvoorwaarden inzake schaalvergroting vaak naar de schaalvergroting in de vorm van een fusie tussen politiezones wordt verwezen. Bij de andere vormen van schaalvergroting wordt de eigenheid en zelfstandigheid van de bestaande politiezones namelijk niet bedreigd.

Lokale gebondenheid

De meest frequent genoemde randvoorwaarde werd gecapteerd onder de noemer 'lokale gebondenheid'. Aangezien het onderzoek zich richt op een mogelijke schaalvergroting van lokale politiezones en de lokale oriëntering van de politiezones centraal staat, kan de randvoorwaarde 'lokale gebondenheid' niet verrassen. Zoals echter eerder werd uiteengezet, dekt dit concept verschillende ladingen en kan het verwijzen naar de oriëntering van de lokale politie op lokale noden van het terrein, naar de terreinkennis, het geworteld zijn binnen de lokale gemeenschappen en de nabijheid en betrokkenheid van de burgemeesters bij de politiewerking. Dit zijn ook de betekenissen die de bur-

gemeesters eraan geven. Dit veruitwendigt zich in het belang dat de burgemeesters hechten aan een goede wijkwerking. Het belang van de wijkwerking, het contact met de burger en de bekendheid van de wijkagent wordt veruit het meest genoemd.

Randvoorwaarde BM1: het behoud en het versterken van de wijkwerking van de lokale politie zodat het contact met de burger niet verloren gaat.

Een burgemeester benadrukt ook het belang van de lokale gebondenheid van de recherche. In dezelfde context wordt als bijkomende randvoorwaarde gesteld dat het politiepersoneel bij een schaalvergroting niet mag worden weggetrokken uit de deelnemende gemeenten. Een aantal burgemeesters pleit daarom ook voor het behoud of het creëren van een lokale infrastructuur die als lokale antennes zouden kunnen dienen. Het contact met de burgemeester mag ook niet verloren gaan.

Randvoorwaarde BM2: een maximale aanwezigheid van politiepersoneel in de aangesloten gemeenten van de politiezone.

Financiële haalbaarheid

Tijdens de evaluatie van de werking van de politiezones werd door een aantal burgemeesters (17%) aangegeven dat de kosten voor de politiewerking zwaar doorwegen op de gemeentelijke begroting. Daarnaast werd tijdens de bevraging naar mogelijke voor- en nadelen van een schaalvergroting door 19 burgemeesters (30%) expliciet verwezen naar de hulpverleningszone en de extra kosten die de schaalvergroting met zich heeft meegebracht. Het is dan ook geen toeval dat de financiële haalbaarheid van een schaalvergroting van de politiezones als tweede meest frequent genoemde randvoorwaarde wordt genoemd. Ook burgemeesters die tijdens de evaluatie van de werking van de politiezones of bij het noemen van voor-en nadelen van schaalvergroting niet naar financiën hebben verwezen, doen dit nu wel bij de randvoorwaarden. De gemeentelijke middelen zijn niet onbeperkt (zie 1.3.1).

Randvoorwaarde BM3: politiezorg moet betaalbaar blijven voor de gemeenten.

Heel duidelijk geven de burgemeesters aan dat indien een schaalvergroting van de politiezones gerealiseerd wordt, ongeacht op welke wijze, de politiezones betaalbaar moeten blijven. Hiermee wordt onder andere verwezen naar de bestaande financiële verschillen tussen de gemeenten onderling: niet enkel op het gebied van de financiële draagkracht van de gemeenten zelf (onder andere belastbare basis, dotaties uit het gemeentefonds,...), maar ook op het gebied van de federale dotaties ten aanzien van de politiezones. Burgemeesters berekenen vaak de politiekost voor hun gemeente door hun gemeentelijke dotatie aan de politiezone op de teller te plaatsen en het aantal inwoners van de gemeente in de noemer. Zo bekomt men een kost per inwoner en gaat men deze kost vergelijken met buurgemeenten. De verschillen tussen buurgemeenten kunnen inderdaad groot zijn, wat een heel grote drempel opwerpt om bijvoorbeeld een fusie te overwegen met de aanpalende politiezone. Hoewel de verschillen reëel zijn, is de berekenwijze niet volledig accuraat. Een betere benadering om de financiële verschillen te berekenen, is rekening houden met de totale gemeentelijke begroting, het percentage van de gemeentelijke dotatie ten aanzien van de politiezone te berekenen en dit in rekening te brengen. Een dergelijke weging levert een meer genuanceerd beeld op inzake de verschillen tussen de verschillende gemeenten inzake hun politiedotaties omdat gemeenten van elkaar verschillen door verschillende financieringsstromen, inkomsten en uitgaven. Twee burgemeesters

pleiten voor de invoering van een financieel groeipad dat partners moet toelaten financieel naar elkaar toe te groeien indien tot een fusie wordt overgegaan.

Een ander element inzake de betaalbaarheid van de politiezones is de vrees dat schaalvergroting (in de vorm van een fusie) zal leiden tot bijkomende investeringen, de uitbouw van een sterke overhead en uiteindelijk meer middelen zal vergen dan vandaag. Daarom ook dat een aantal burgemeesters aangeven dat een schaalvergroting moet leiden tot een gelijkwaardige of betere dienstverlening tegen een mindere prijs (3) ofwel tegen eenzelfde prijs (2) als vandaag betaald wordt.

Randvoorwaarde BM4: bijkomende financiering voorzien.

Het is geweten dat bijkomende financiële middelen veranderingstrajecten faciliteren. Dit was ook het geval bij de opstart van de politiehervorming. Ook in dit geval geeft een aantal burgemeesters (8) aan dat indien overgegaan wordt tot schaalvergrotingen in de vorm van een fusie, een financiële *incentive* of een structurele bijkomende financiering gecreëerd zou moeten worden om financiële verschillen tussen partners te overbruggen. Een burgemeester pleit voor een specifieke financiering voor landelijke gebieden. De bijkomende structurele financiering zou volgens een aantal burgemeesters gerealiseerd kunnen worden via de federale dotatie of via een daartoe vastgelegde sleutel in het gemeentefonds (dat echter Vlaamse materie is).

Er werd tijdens de evaluatie van de politiezones door de burgemeesters gewezen op de noodzaak tot de herziening van de KUL-norm omdat deze norm de evoluties in de steden en gemeenten niet heeft bijgehouden en niet is aangepast aan de invulling die aan de basispolitiezorg wordt gegeven. De roep naar een nieuwe financieringswet bestaat al langer dan vandaag (De Ruyver & Janssens, 2013). Echter een herverdeling van de beschikbare middelen zal, ongeacht de norm, winnaars en verliezers opleveren waardoor *incentives* of bijkomende aanpassingen nodig kunnen zijn indien tot schaalvergroting wordt overgegaan.

Verbeteren van de dienstverlening

Eender welke vorm van schaalvergroting moet volgens de burgemeesters bijdragen tot een gelijkwaardige of betere dienstverlening ten aanzien van de burger. De impliciete vrees is dat een schaalvergroting in de vorm van een fusie zal leiden tot het wegtrekken van politiepersoneel uit een aantal gemeenten en tot de afbouw van de dienstverlening ten aanzien van de burger (zie ook de verwijzing naar de lokale gebondenheid). Burgemeesters stellen dat operationele en ondersteunende voordelen moeten worden gezocht waardoor de politiewerking efficiënter georganiseerd kan worden. Dit zou moeten toelaten om specialisaties te ontwikkelen en meer blauw op straat te krijgen dan vandaag het geval is.

Randvoorwaarde BM5: een gelijkwaardige of betere dienstverlening realiseren.

Hoewel in figuur 14 de items aanrijtijden en onthaal afzonderlijk werden opgenomen als randvoorwaarden, sluiten ze aan bij de dienstverlening en worden ze hier behandeld. Zeven burgemeesters stellen dat in het kader van de dienstverlening, de aanrijtijden van de interventieploegen gelijk of beter zou moeten worden indien tot een fusie wordt overgegaan. Ook verwijzen twee burgemeesters expliciet naar het behoud van een onthaal om het voor de burgers blijvend mogelijk te maken

om op een laagdrempelige manier de lokale politie te contacteren. Deze items zijn nauw verwant met de eerder vermelde 'lokale gebondenheid'.

Homogene politiezones

Tijdens de bespreking van mogelijke nadelen van schaalvergroting in de vorm van een fusie, werd gewezen op de samenstelling van de hulpverleningszones die niet altijd even homogeen zijn. Met de homogeniteit wordt hier bedoeld dat de aangesloten steden en gemeenten gelijkaardige noden en mogelijkheden hebben inzake civiele veiligheid. Hoewel in het verleden hier niet altijd rekening mee werd gehouden en politieke motieven soms de bovenhand hebben genomen (Coveliers, 2009; Mulleners, 2012), geldt de opmerking inzake homogeniteit ook voor politiezones. Acht burgemeesters geven dit als een randvoorwaarde op. Hierbij kan verwezen worden naar de verschillende dynamieken en noden die teruggevonden kunnen worden tussen kustgemeenten en deze gemeenten die meer in het binnenland liggen. Burgemeesters bevestigen dat waar de interventiedruk in de laatste gemeenten relatief constant is doorheen het jaar (behoudens uitzonderingen), deze in de kustgemeenten sterk verschilt doorheen het jaar vanwege het toerisme.

Randvoorwaarde BM6: waar mogelijk, creëer homogene politiezones met gelijkaardige gemeenten.

Socio-economische parameters, centrumfuncties, natuurlijke oriënteringen, maar ook de morfologie in het landschap (scheiding door autosnelwegen, rivieren), spelen een rol in het zoeken van homogeniteit. Ook bestaande bestuurlijke samenwerkingen, al dan niet in intercommunaal verband, kunnen bijdragen tot een homogeniteit op bestuurlijk vlak waarbij ook de samenwerking tussen burgemeesters versterkt wordt en het aantal overlegmomenten gerationaliseerd. Bij het opstellen van de scenario's inzake schaalvergroting werd aan de hand van bestaande gegevens (Belfius-indeling, zorgregio's, hulpverleningszones, economische activiteiten, intercommunale samenwerkingsverbanden) en opinies van de respondenten inzake de oriëntering van steden en gemeenten richting andere steden en gemeenten een poging ondernomen om mogelijkheden in kaart te brengen die een zekere homogeniteit hebben. Hoewel een aantal zones een gelijkaardige typologie kunnen hebben, moet echter worden meegegeven dat de financiële parameters verschillend kunnen zijn. Dit kan een drempel vormen voor een schaalvergroting met gelijkaardige gemeenten, hoewel een aantal respondenten aangeeft dat dit niet steeds onoverkomelijk hoeft te zijn. Desalniettemin werd in het verleden in Limburg vastgesteld dat financiële verschillen wel degelijk een aantal drempels kunnen opwerpen waardoor geplande schaalvergrotingsoperaties *on hold* werden gezet (De Ruyver & Janssens, 2013). Naast verwijzingen naar bestuurlijke affiniteiten, stellen twee burgemeesters dat eventuele fusiezones ook niet te groot mogen zijn met het oog op beheersbaarheid en voldoende lokale gebondenheid.

In dit verband stellen drie burgemeesters als randvoorwaarde de koppeling met een al dan niet aangepaste hulpverleningszone. Deze burgemeester pleiten voor de creatie van een zogeheten veiligheidszone waarbij de grenzen van de politiezones samenvallen met deze van de hulpverleningszone.

Zeggenschap

Burgemeesters hebben een aantal verantwoordelijkheden op het gebied van algemene bestuurlijke politie binnen hun stad of gemeente. Zes burgemeesters stellen in het onderzoek expliciet dat ze bij een schaalvergroting van de politiezones vat willen blijven hebben op hun verantwoordelijkheden en

bevoegdheden. Dit betekent dat de burgemeester, als hoofd van bestuurlijke politie in zijn of haar stad of gemeente, ook zeggenschap moet hebben over de wijze waarop de bestuurlijke politie binnen zijn of haar stad of gemeente wordt uitgevoerd.

Randvoorwaarde BM 7: burgemeesters dienen voldoende vat te blijven hebben op hun bevoegdheden inzake bestuurlijke politie.

Een te grote afstand tussen de bestuurlijke en politionele overheden zou ertoe kunnen leiden dat burgemeesters enerzijds te weinig sturend kunnen optreden om de bestuurlijke politie in zijn of haar stad of gemeente te vrijwaren en te handhaven en anderzijds dat de rekenschap vanuit de lokale politie ten aanzien van de burgemeester vermindert. In beide gevallen zou een dergelijke evolutie – ook vanuit democratisch oogpunt – volgens de respondenten heel nefast zijn. De burgemeesters geven aan blijvend betrokken te willen blijven bij het politiebeleid, maar ook betrokken te willen blijven bij eventuele keuzes die gemaakt worden inzake schaalvergroting van de politiezones.

Andere randvoorwaarden

Naast bovenstaande randvoorwaarden die het vaakst genoemd werden, werd door een aantal burgemeesters nog enkele andere randvoorwaarden genoemd. Zo werd verwezen naar potentiële gemeentefusies. Eén burgemeester stelde dat eerst duidelijkheid zou moeten komen over de gemeentefusies en dat daarna pas een eventuele schaalvergroting van de lokale politie zou kunnen worden doorgevoerd. Drie burgemeesters verwezen naar een doorgedreven digitalisering van de lokale politie vooraleer in schaalvergroting te gaan. Digitalisering kan mogelijke problemen inzake het verlies van lokale gebondenheid vermijden door een gedeconcentreerde aanwezigheid toe te laten op het terrein. Denk hierbij aan het *mobile office* waardoor centraliseringsbewegingen gecompenseerd kunnen worden via een grotere aanwezigheid op het terrein. Evenveel burgemeesters stellen dat vooral in schaalvergroting kan worden getreden, een duidelijk plan op tafel moet liggen. Daarnaast wazen burgemeesters op de noodzaak aan standaardisering van de lokale politie (1), loopbaanbegeleiding voor politieambtenaren en de korpschefs (1) en één burgemeester noemde ook de noodzaak om de politieopleiding te vernieuwen als een randvoorwaarde.

Randvoorwaarde BM 8: schaalvergroting dient ondersteund te worden met een duidelijk plan en er moet ingezet worden op digitalisering.

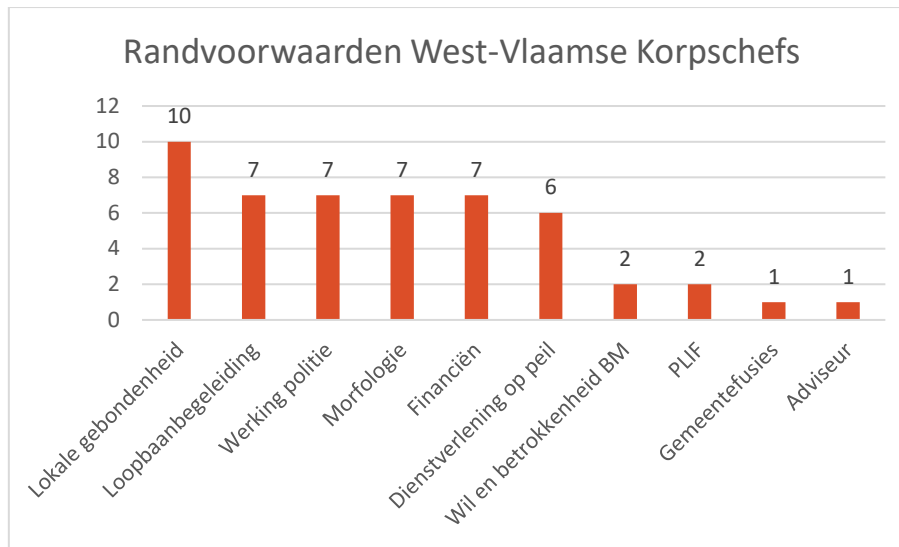
3.4.3.2 Randvoorwaarden van de korpschefs

Alle korpschefs (19) korpschefs gaven randvoorwaarden op. Net zoals bij de rapportage van de randvoorwaarden gegeven door de burgemeesters, geldt hier dat de frequentie van de opgegeven randvoorwaarden geen prioriteiten van de korpschefs weerspiegelen.

Lokale gebondenheid

Net zoals dit bij de burgemeesters het geval was, wordt lokale gebondenheid het vaakst vooropgesteld als randvoorwaarde om in schaalvergroting te treden (10). Hierbij werd onder andere verwezen naar de basisfunctionaliteiten en de werking op het veld zelf. Een schaalvergroting moet ten dienste staan van het verbeteren van het functioneren op het terrein en de invulling van de basisfunctionaliteiten die volgens deze korpschefs zo dicht mogelijk bij de bevolking en het lokale niveau moet gerealiseerd worden. Hoewel een aantal functionaliteiten zoals slachtofferbejegening binnen een gro-

tere schaal kan ingericht worden, is de lokale gebondenheid van een aantal andere, zoals de wijkwerking, belangrijk.

Figuur 15: Randvoorwaarden West-Vlaamse korpschefs

Een aantal korpschefs wezen op het belang van de lokale gebondenheid van de recherche (1) en de mogelijkheid om een sociale politie in te voeren die zich specifiek richt op het opvolgen van specifieke doelgroepen die een verhoogde politionele aandacht vergen.

Randvoorwaarde KC 1: schaalvergroting moet het lokaal functioneren van de politie versterken.

Twee korpschefs verwezen in dit verband ook naar het belang van een blijvende betrokkenheid van de burgemeesters. Indien men te veraf staat van de burgemeesters en het lokale niveau, zo werd aangegeven, zou vervreemding kunnen ontstaan die de werking van de lokale politie op lange termijn zou kunnen hypothekeren op het niveau van gezag, beheer en financiën. Eén korpschef verwees in dit verband ook naar de noodzaak voor een democratische controle op de lokale politie.

De werking van de politie: statuut, opleidingen en standaardisatie

Zeven korpschefs geven expliciet aan dat er binnen de werking van de politie vandaag een aantal problemen zijn. Bij de randvoorwaarden wordt het statuut, de opleiding en rekrutering en standaardisatie van de middelen genoemd. Volgens deze korpschefs dienen op deze domeinen stappen te worden gezet om een schaalvergroting te doen slagen.

Randvoorwaarde KC 2: het statuut van de politieambtenaar alsook de opleiding is aan herziening toe

Zoals onder punt 1.3.2 werd aangegeven, bestaat er een brede waaier aan verlofstelsels en tewerkstellingsvormen wat de reëel inzetbare capaciteit van de medewerkers verlaagt. Vijf korpschefs geven aan dat deze systemen geëvalueerd dienen te worden. Een korpschef stelt dat de tucht dient te worden herzien en drie korpschefs pleiten voor de herziening van de opleiding. Eén korpschef pleit ervoor om de gehele wet op de geïntegreerde politie opnieuw te evalueren en de mogelijkheid in te voeren om lokaal te kunnen rekruteren.

Twee korpschefs stellen dat er een te grote dispariteit is in de middelen die door de verschillende politiezones worden gebruikt, de wijze waarop deze worden aangekocht, maar ook op het niveau van de besluitvoering en pleiten voor meer standaardisatie. Zo zouden de middelen waarmee men werkt, de werkomstandigheden en zelfs het uniform over de verschillende politiezones meer op elkaar moeten afgestemd worden.

Randvoorwaarde KC 3: de lokale politie heeft nood aan meer standaardisatie

Loopbaanbegeleiding

Schaalvergroting is een veranderingstraject dat begeleiding vergt. Zeven korpschef noemen personeels- en loopbaanbegeleiding een randvoorwaarde. Enerzijds wordt verwezen naar begeleiding van de medewerkers indien overgegaan wordt tot grotere politiezones waarbij overgangsmaatregelen worden getroffen. Anderzijds wordt verwezen naar het creëren van een loopbaanplan voor hoofdofficieren dat nu afwezig is. Bij de vorming van grotere politiezones vraagt een korpschef naar flexibiliteit inzake de formatie. Een andere korpschef wijst erop niet teveel niveaus te creëren binnen grotere politiezones om voldoende flexibiliteit in de organisatie in te bouwen en een bureaucratisering te vermijden.

Randvoorwaarde KC 4: voorzie begeleiding voor politieambtenaren

Financiën

Net zoals bij de burgemeesters dit het geval was, is de financiële haalbaarheid van schaalvergroting een bezorgdheid van de korpschefs. Vier korpschefs wijzen erop dat schaalvergroting behapbaar en realiseerbaar moet zijn voor de betrokken gemeenten. Twee korpschefs pleiten er expliciet voor om de KUL-norm te herzien en één korpschef pleit voor een financiële *incentive* bij schaalvergroting. Opmerkelijk is dat de bezorgdheid inzake de financiële haalbaarheid ook genoemd wordt in zones die vandaag hieromtrent geen problemen ondervinden.

Randvoorwaarde KC 5: schaalvergroting dient financieel haalbaar te zijn

Typologie

Zeven korpschefs pleiten ervoor om, net zoals een aantal burgemeesters hebben aangegeven, rekening te houden met het soort gemeenten die in een schaalvergroting van politiezones met elkaar moeten samenwerken. Hierbij wordt verwezen naar veiligheidsbeelden die gelijklopend dienen te zijn, maar ook naar de socio-economische parameters die de typologie van gemeenten bepalen.

Randvoorwaarde KC 6: waar mogelijk, creëer homogene politiezones met gelijkaardige gemeenten

Dienstverlening

Inzake de dienstverlening wijzen korpschefs erop dat er niet mag ingeboet worden op de kwaliteit (2) en dat de aanrijtijden op hetzelfde niveau moeten blijven of verbeteren (2). Een randvoorwaarde voor drie korpschefs is dat middels schaalvergroting specialisatie wordt uitgebouwd inzake boekhouding, informatica en technologie,... Twee korpschefs verwijzen expliciet naar een betere uitbouw van de zogeheten PLIF (personeel, logistiek, informatica en financiën). Een andere korpschef meent dat

er dringend werk moeten worden gemaakt van digitalisering. Tot slot stelt een korpschef voor om bijkomende normen op te leggen aan de lokale politie inzake bijvoorbeeld het aantal cellen, data protectie, camera's,...

Randvoorwaarde KC 7: een gelijkwaardige of betere dienstverlening realiseren.

Andere randvoorwaarden

Eén korpschef stelde als randvoorwaarde de beschikbaarheid van adviseurs om het schaalvergrotingsproces te begeleiden. Op deze wijze zouden politiezones bijgestaan kunnen worden bij het veranderingsproces en kan expertise en ervaring worden binnengebracht. Een andere korpschef stelde duidelijk dat vooraleer overgegaan zou worden tot een schaalvergroting van de politiezones, eerst duidelijkheid moet worden gecreëerd over gemeentefusies. Indien de contouren van potentiële gemeentefusies duidelijk zouden worden of – in het beste geval – vastliggen, kunnen volgens deze respondent vervolgens de grenzen van de politiezones hierop worden afgestemd.

3.3.3.3 Randvoorwaarden van het Openbaar Ministerie, de Dirco, Dirjud en de Gouverneur

Zowel de Dirco als de Dirjud verwijzen naar de samenwerking met de lokale politiezones. Indien een schaalvergroting wordt gerealiseerd, dienen concrete afspraken gemaakt te worden tussen de beide niveaus om een optimale samenwerking te garanderen. Beide zien een schaalvergroting als een opportuniteit om deze samenwerking te optimaliseren. Ook de Procureur ziet een aantal opportuniteiten op het niveau van het gerechtelijk werk en pleit ervoor om ook rekening te houden met de grenzen van de kantons indien tot schaalvergroting wordt overgegaan. De Gouverneur pleit ervoor om congruentie met de hulpverleningszones te realiseren om zo tot optimale communicatie- en coördinatielijnen te komen tussen de verschillende veiligheidsactoren.

3.3.3.4 Randvoorwaarden van de syndicale vertegenwoordigers van de politievakbonden

De randvoorwaarden genoemd door de syndicale vertegenwoordigers van de West-Vlaamse afdelingen van de politievakbonden verschillen inzake accenten, maar bij drie van de vier vakbonden wordt de gewoonlijke plaats van tewerkstelling als een randvoorwaarde genoemd. Deze zou ongewijzigd moeten blijven, tenzij de betrokken medewerkers vrijwillig kiezen voor een nieuwe 'standplaats'. Eén vakbond pleit ervoor om met basisteams te werken om dit te garanderen.

Randvoorwaarde VB 1: geen wijzigingen aan de gewoonlijke plaats van tewerkstelling, tenzij vrijwillig.

Twee vertegenwoordigers van de politievakbonden stellen dat een schaalvergroting geen besparingsoperatie mag zijn. De federale regering moet blijven financieren zodat de organieke tabellen opgevuld blijven en er mag niet bespaard worden op operationele opdrachten.

Randvoorwaarde VB 2: schaalvergroting mag geen besparingsoperatie worden ten koste van de medewerkers of de dienstverlening

Twee vertegenwoordigers van de West-Vlaamse politievakbonden geven mee dat een randvoorwaarde voor schaalvergroting het behoud of het verbeteren van dienstverlening ten aanzien van de bevolking moet zijn. Schaalvergroting mag volgens deze vertegenwoordigers niet leiden tot een afbouw van de lokale verankering (specifiek de wijkwerking) en er moeten evenveel diensten op het terrein worden aangeboden zoals dat vandaag het geval is.

Eén vertegenwoordiger van de politievakbond stelt als randvoorwaarde dat het statuut van het personeel behouden dient te worden. Een andere vertegenwoordiger stelt als randvoorwaarden een gelijkschakeling van de pensioenregeling voor het calog-personeel met dat van de operationele medewerkers. Diezelfde vertegenwoordiger pleit er ook voor om de verloning te herzien door de premies af te schaffen en deze te investeren in een algemene verhoging van de salarissen.

Er zijn ook syndicale reflexen bij twee politievakbonden in dit opzicht dat het aantal vakbondsvertegenwoordigers behouden zou moeten blijven in grotere politiezones. Schaalvergroting zou volgens deze vertegenwoordigers niet mogen leiden tot een reductie van het aantal afgevaardigden en het aantal syndicale verlofdagen zou moeten behouden blijven volgens één politievakbond.

Tot slot, wijst een andere politievakbond op de aanwezigheid van een duidelijk plan als een belangrijke randvoorwaarde.

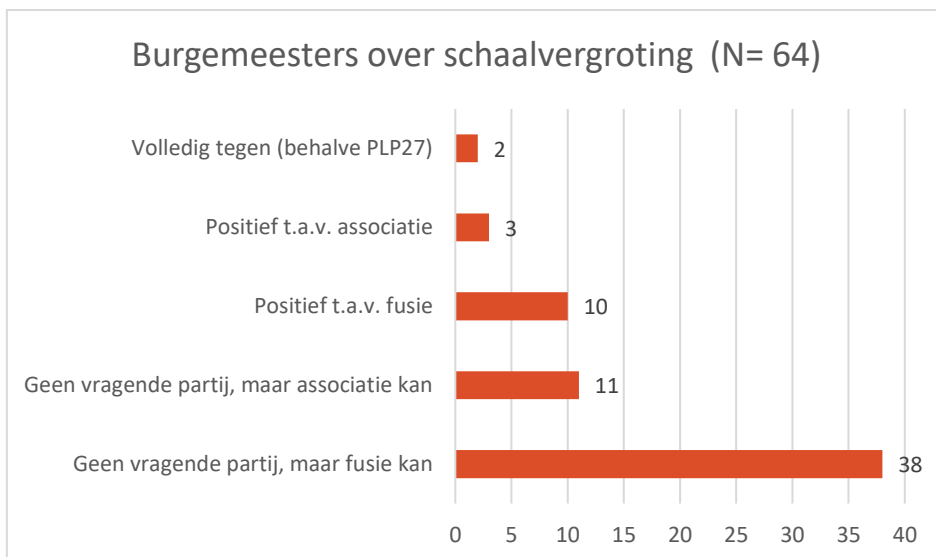
3.4.4 Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting

Aan de respondenten werden twee vragen gesteld: hoe staat u ten aanzien van schaalvergroting en naar welke vorm van schaalvergroting gaat uw voorkeur uit. Deze laatste vraag werd gesteld nadat de verschillende vormen van schaalvergroting aan de respondenten werden uiteengezet. Zoals hieronder wordt uiteengezet, was het enthousiasme bij de burgemeester over schaalvergroting niet bijster groot. Om te vermijden dat de antwoorden op de tweede onderzoeksvraag op de oppervlakte bleven, werd ook gepeild naar welke vorm van schaalvergroting de voorkeur uitgaat indien een schaalvergroting zou opgelegd worden.

3.4.4.1 Bereidheid bij de burgemeesters

Een duidelijke meerderheid van de burgemeesters (80%) staat niet te springen voor een schaalvergroting van de lokale politiezones. 51 burgemeesters van de 64 burgemeesters geven aan geen vragende partij te zijn voor een schaalvergroting. Twee ervan geven ronduit aan tegen elke vorm van schaalvergroting te zijn, behoudens in de vorm van de bestaande interzonale politiesamenwerking (PLP 27). Dertien burgemeesters (20%) zijn voorstanders van een schaalvergroting, waarvan drie vragende partij zijn voor een schaalvergroting in de vorm van een associatie en de overige acht in de vorm van een fusie. Er is geen duidelijk verband tussen de beschikbare capaciteit van de politiezones en de vraag naar of het afwijzen van schaalvergroting. Het is met andere woorden niet zo dat burgemeesters binnen politiezones met een eerder beperkte capaciteit voorstander zijn van een schaalvergroting. Veel lijkt te maken te hebben met de persoonlijke visie van burgemeesters op schaalvergroting.

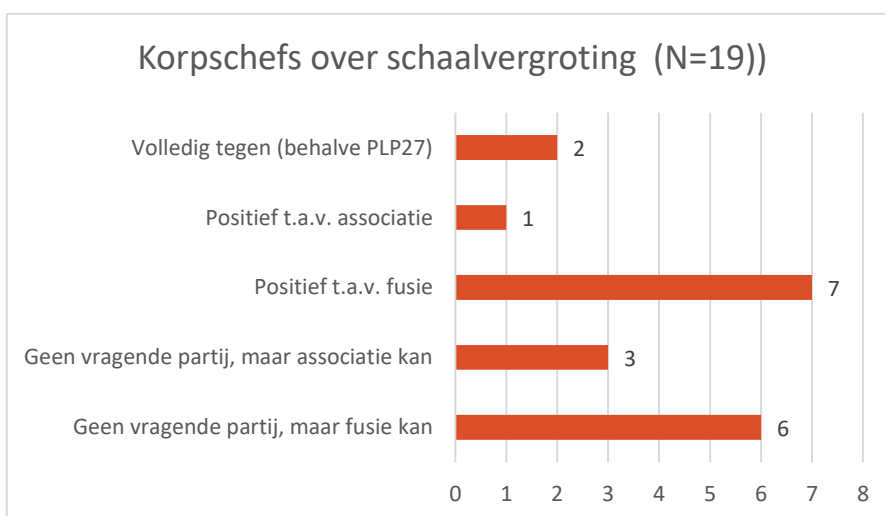
Wanneer doorgevraagd wordt naar de attitude van de burgemeesters inzake schaalvergroting indien dit opgelegd wordt, geven twee burgemeesters aan dat dit voor hen niet door de beugel kan, waarbij ook geen voorkeuren inzake de vorm van schaalvergroting kunnen worden genoteerd. Indien schaalvergroting van bovenaf opgelegd wordt, geeft 59 procent van de burgemeesters (38) aan dat hun voorkeur uitgaat naar een fusie (inclusief diegenen die al a priori voorstander van een fusie blijken te zijn). Voor 17 procent (11 burgemeesters) gaat de voorkeur uit naar een associatie. Cumulatief, voor zowel diegenen die vragende partij en geen vragende partij zijn, zou de voorkeur uitgaan naar een fusie (75%) en 22% prefereert een associatie. Kortom, er is weinig enthousiasme bij de West-Vlaamse burgemeesters voor een schaalvergroting, maar indien het ervan komt gaat een meerderheid voor een fusie. De burgemeesters die voorstander zijn van schaalvergroting zien de politiezones evolueren tot grote zones.

Figuur 16: Attitude t.a.v. schaalvergroting West-Vlaamse burgemeesters

3.4.4.2 Bereidheid bij de korpschefs

Net zoals bij de burgemeesters, maar minder uitgesproken, is het enthousiasme bij de korpschefs inzake schaalvergroting niet bijster groot. 11 korpschefs (58%) zijn geen vragende partij voor een schaalvergroting. Twee ervan zijn volledig tegen schaalvergroting, behalve in de vorm van de bestaande interzonale politiesamenwerking. Zij willen niet weten van zorgregio's, associaties of fusies. Acht korpschefs (42) zijn wel voorstanders van een schaalvergroting, waarvan zeven zich duidelijk uitspreken voor een fusie en één korpschef zich voorstander toont van een associatie. Eén korpschef die voorstander is van een fusie geeft mee dat een associatie als opstap richting een fusie ook tot de mogelijkheden behoort. Bij de voorstanders van een schaalvergroting kan – in tegenstelling tot de burgemeesters – wel een verband gevonden worden tussen de beschikbare capaciteit en de voorkeur inzake schaalvergroting, hoewel er duidelijk uitzonderingen te vinden zijn. Ook hier speelt de persoonlijke visie van de korpschef op de politiewerking een rol. Er kunnen een aantal discrepanties gevonden worden inzake de opinie van de betrokken burgemeesters en korpschefs inzake schaalvergroting.

Figuur 17: Attitude t.a.v. schaalvergroting West-Vlaamse korpschefs

Indien ook hier wordt doorgevraagd naar de vorm van schaalvergroting waarnaar de voorkeur zou uitgaan indien dit wordt opgelegd, kiezen zes korpschefs die geen voorstander van schaalvergroting zijn, voor de fusie. Drie kiezen voor een associatie. Cumulatief betekent dit dat de meerderheid (68%) voor een fusie gaat, wat minder is dan bij de burgemeesters, en 21% kiest voor een associatie. Kortom, voor- en tegenstanders van schaalvergroting onder korpschefs in West-Vlaanderen is minder uitgesproken dan dit het geval is bij de burgemeesters.

3.4.4.3 *Bereidheid bij de syndicale vertegenwoordigers van de politievakbonden*

Drie van de vier bevraagde politievakbonden zijn vragende partij om in schaalvergroting te gaan. Hier is geen twijfel mogelijk, men kiest volledig voor een fusie omdat dit niet enkel de meeste waarborgen en duidelijkheden biedt ten aanzien van het personeel en de burger, maar ook ten aanzien van de bestuurlijke overheden. Eén politievakbond stelt geen vragende partij te zijn, maar kiest voor een fusie indien een schaalvergroting zou worden opgelegd.

3.4.5 Bovenzonale inzet recherche

In alle West-Vlaamse politiezones geven de korpschefs aan te voldoen aan de te vrijwaren recherchecapaciteit. Echter, zoals eerder gesteld (zie 3.3.1), wordt een aantal bovenlokale opdrachten vervuld door de lokale recherches. De korpschefs geven aan dat hoewel de werking van de lokale recherche onder druk komt te staan omdat een aantal zaken vanuit de federale gerechtelijke politie worden doorgeschoven naar het lokale niveau, ze echter geen probleem hebben met een bovenlokale inzet van hun rechercheurs op voorwaarde dat deze inzet tijdelijk is, doelgebonden en binnen een *taskforce*. Unisono klinkt het dat de korpschef of de directeur van de lokale recherche de regie moet kunnen behouden en dat een lokale verankering van de recherche belangrijk is om voldoende terreinkennis te behouden en een optimale informatie-uitwisseling te blijven behouden tussen de andere functionaliteiten.

3.5 De governance van politiezones

Lokale autonomie en zeggenschap zijn twee concepten die, naast lokale gebondenheid en financiële mogelijkheden, vaak worden genoemd in schaalvergrotingsdiscussies. De bestuursorganen bij een eengemeentezone, waarbij een politiezone slechts één gemeente of stad omvat, zijn het college van burgemeester en schepenen (en dan vooral de burgemeester) en de gemeenteraad. Bij een meergemeentezone, waarbij de politiezone is samengesteld uit meerdere steden of gemeenten, wordt de politiezone aangestuurd door een politiecollege en een politieraad. Deze laatste zijn in het leven geroepen bij de politiehervorming en zijn de tegenhangers van het college van burgemeesters en schepenen en de gemeenteraad (Belgisch Staatsblad, 1999, art. 11). Het politiecollege bestaat in het geval van meergemeentezones uit de verschillende burgemeesters van de gemeenten die binnen de politiezone vallen en de politieraad uit vertegenwoordigers vanuit de gemeenteraden van elke gemeente (Ibid., art. 12 en 23). Waar het politiecollege organieke bevoegdheden heeft, heeft de politieraad bevoegdheden inzake begroting, personeelsformatie en benoemingen. De organieke bevoegdheden zijn uitgebreider omdat ze gaan over het uitoefenen van gezag over de korpschef en het politiekorps, het opleggen van tuchtsancties, het geven van orders en het uitvoeren van aankopen en aanbestedingen (VVSG, 2017). Met andere woorden, in een meergemeentezone deelt een burgemeester zijn of haar bevoegdheden met andere burgemeesters. Hetzelfde geldt voor de gemeenteraadsleden.

3.5.1 Evaluatie van het politiecollege en de politieraad

Indien overgegaan zou worden tot de creatie van grotere politiezones, is het niet onbelangrijk om de bestuursorganen van de politiezones te evalueren. In West-Vlaanderen zijn er drie eengemeentezones, namelijk PZ Brugge, PZ Middelkerke en PZ Oostende. Dit betekent dat de respectievelijke burgemeesters en gemeenteraden een directe relatie hebben met hun politiezaone. De andere 16 politiezones zijn allen meergemeentezones. Van de 61 burgemeesters die deel uitmaken van een meergemeentezone en dus van een politiecollege, stelt 87% (53 burgemeesters) tevreden te zijn met de werking van het politiecollege. De overige zeven burgemeesters die niet zo tevreden zijn met de werking van het politiecollege geven aan dat er te weinig transparantie is in de werking van de politiezones en dat de respectievelijke burgemeesters te weinig greep hebben op de werking van de lokale politie (vier burgemeesters) of dat men binnen het politiecollege zelf te weinig inbreng heeft (naar verhouding van de gewogen stem of ten aanzien van de totaliteit van het aantal deelnemende gemeenten) (drie burgemeesters). Daarnaast geeft een burgemeester aan dat er te weinig beleid wordt gevoerd binnen het politiecollege en dat de meeste beslissingen gereduceerd worden tot beslissingen over aankopen. Desalniettemin stelt de grote meerderheid tevreden te zijn met de werking van het politiecollege en dit in schril contrast met de werking van de politieraad. Van de 61 burgemeesters menen 56 burgemeesters (92%) dat de politieraad weinig meerwaarde biedt als bestuursorgaan voor de politiezones. Zo wordt er gesteld dat er weinig betrokkenheid is vanwege de politieraadsleden, dat de inhoud misschien te technisch is, dat er weinig inhoudelijke input komt en dat de zittingen vaak uitmonden in een éénrichtingsverkeer richting de raadsleden dat snel afgelopen is. Hoewel de meeste burgemeesters zich vragen stellen bij de zin van een politieraad, pleit 48% van de 61 burgemeester voor het behoud van een forum, dat niet in de vorm van een politieraad hoeft te zijn, dat instaat voor een democratische controle op het politiecollege en de politiezaone en een draagvlak voor het uitgevoerde beleid kan betekenen. 52 procent is echter de mening toegedaan dat de politieraad afgeschaft kan worden. Het is met andere woorden duidelijk dat daar waar het politiecollege als een zinvol orgaan kan worden beschouwd, de politieraad niet als dusdanig wordt ervaren.

Een gelijkaardig verhaal valt te rapen bij de korpschefs. Door de band genomen worden de politiecolleges ingeschat als zinvolle bestuursorganen. Een korpschef doet een aanbeveling om de werking van het politiecollege te versterken door bijvoorbeeld de verschillende burgemeesters portefeuillehouders te maken van een bepaalde bevoegdheid zoals binnen een college van burgemeesters en schepenen. Drie korpschefs geven aan dat de betrokkenheid van de burgemeesters bij het politiecollege daalt. Een korpschef suggereert om in een overgangsfase bij schaalvergroting iedere burgemeester één stem te geven binnen het politiecollege en pas na verloop van tijd terug te vallen op de gewogen stem (naargelang de financiële inbreng). Dit zou bezorgdheden inzake zeggenschap over de politieorganisatie deels kunnen wegwerken bij de indeplaatsstelling van grotere politiezones. De politieraad wordt net als de burgemeesters, overwegend negatief geëvalueerd. Slechts één korpschef stelt dat het een interessant orgaan kan zijn om draagvlak te creëren indien er een inhoudelijke aanvulling gerealiseerd wordt. Dit wil echter niet zeggen dat de korpschefs a priori tegen een dergelijk bestuursorgaan gekant zijn, maar wel dat ze een forum zoeken waar meer inhoud over en draagvlak voor de politiewerking kan gerealiseerd worden.

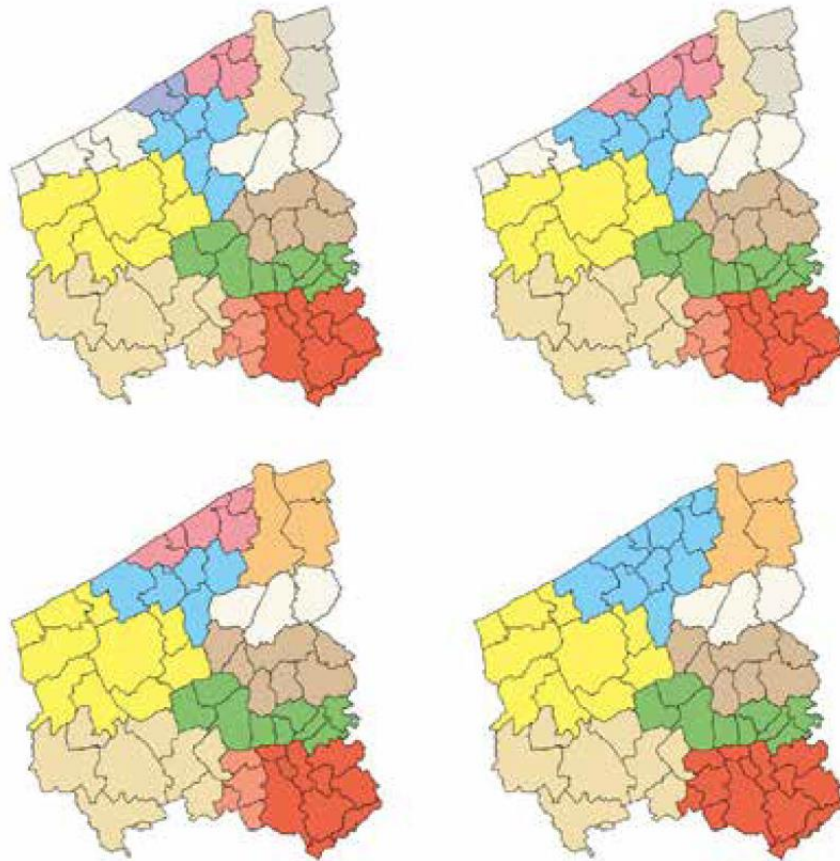
3.6 Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting

In West-Vlaanderen zijn verschillende scenario's mogelijk inzake schaalvergroting, waarbij rekening wordt gehouden met bestaande en toekomstige intergemeentelijke samenwerking, hulpverleningszones, zorgregio's, morfologie en socio-economische gelijkenissen en bevolkingsbewegingen. De aanwezigheid van een aantal grotere steden zoals Brugge, Roeselare, Kortrijk en Oostende draagt bij tot verschillende dynamieken inzake politiezorg wat ertoe leidt dat deze steden in verhouding tot meer landelijke steden en gemeenten een andere interventiedruk en financiering kennen. Landelijke gemeenten zoeken veeleer landelijke partners op dan grotere steden indien initiële voorkeuren worden opgegeven. Echter moet worden vastgesteld dat de zogeheten '*bassin de vie*' wel degelijk deze steden omsluit en dat deze steden motoren kunnen zijn inzake politiezorg omdat ze vaak noodgedwongen verschillende specialisaties hebben uitgebouwd die de eerder landelijke steden en gemeenten ten goede kunnen komen, mits rekening wordt gehouden met de hierboven vermelde randvoorwaarden. Dat de provincie West-Vlaanderen zich niet zo snel laat verleiden tot het creëren van scenario's wordt duidelijk wanneer gepeild wordt naar de voorkeurspartners, waarbij heel vaak initieel gedacht wordt aan kleinere schaal aanpassingen met buurgemeenten. Desalniettemin kunnen een aantal scenario's waarin basisdraagvlakken vervat zitten, gecreëerd worden die kleinere schaal aanpassingen overstijgen. Deze basisdraagvlakken worden gecapteerd in de bovenvermelde domeinen onder andere inzake bestuurlijke samenwerking en socio-economische parameters. Belangrijk is hierbij voor ogen te houden dat de scenario's geen blauwdrukken zijn, maar basisbewegingen capteren, inclusief politionele dynamieken. Indien overgegaan wordt tot schaalvergroting, zullen het uiteindelijk de betrokken actoren en met name de burgemeesters en korpschefs zijn, die potentiële partners zullen identificeren en mogelijke gevorderde samenwerkingsverbanden zullen verkennen. De hieronder gepresenteerde scenario's zijn een weerspiegeling van verschillende gedocumenteerde parameters gecombineerd met de opgegeven scenario's die door de burgemeesters en korpschefs, maar ook andere geïnterviewde actoren tijdens het onderzoek gegeven werden. Ze lenen zich tot verder onderzoek en mogelijke pistes tot verdere verkenning aangezien ze gebaseerd zijn op basisdraagvlakken (waarbij meerdere respondenten dergelijke pistes hebben aangegeven).

3.6.1 Scenario's

Vooraleer de eigen scenario's weer te geven, is het zinvol om ook de oefening die de West-Vlaamse provinciegouverneur heeft verricht, te presenteren. Hoewel de Gouverneur in zijn publicatie aangeeft dat dit een vrijblijvende denkoefening is die dient om de betrokken actoren te 'prikken' (Decaluwé, 2016, p. 114), capteren de opgegeven scenario's een aantal basisbewegingen die ook tijdens het voorliggend onderzoek genoteerd werden.

Figuur 18: Scenario's provinciegouverneur West-Vlaanderen²⁰

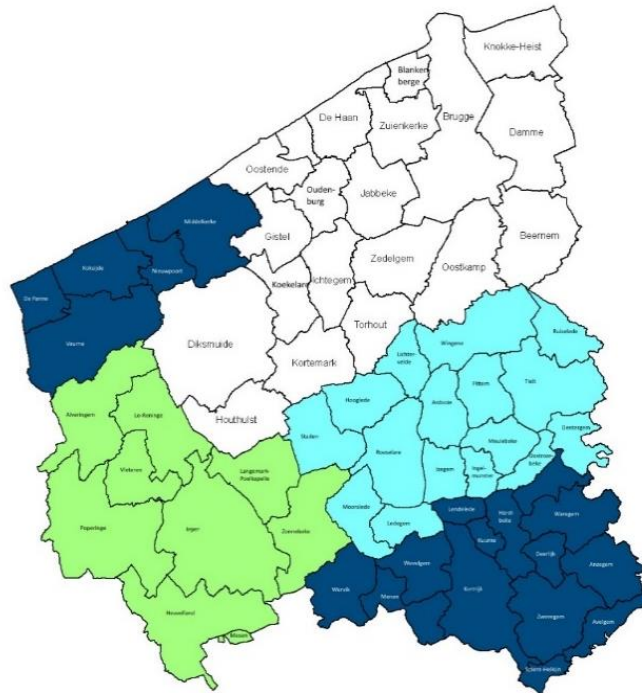
Bij de identificatie van mogelijke scenario's, werd een 'basisdraagvlak' gevonden die afgebeeld wordt in figuur 19. De ingekleurde gebieden weerspiegelen de basisdraagvlakken.

Dit 'draagvlak' werd door de respondenten aangegeven en komt *grosso modo* overeen met de socio-economische typologie van de steden en gemeenten, de bestaande en toekomstige intercommunale samenwerkingsverbanden, centrumfuncties, bewegingen gemaakt door de inwoners en de hulpverleningszones. Het werd echter al snel duidelijk dat de kans niet onbestaande is dat de grenzen van de hulpverleningszones wel eens gewijzigd kunnen worden. Vooral gezien de bovenvermelde opmerkingen die werden gegeven op de geografische indeling van de hulpverleningszones. In een bepaald aantal gevallen – zoals te zien is op het basisdraagvlak – kunnen kleine wijzigingen aan de grenzen van de hulpverleningszones geschieden. In andere gevallen, kan een meer ingrijpende keuze worden gemaakt. Dit kan het geval zijn voor Brandweer Westhoek en Hulpverleningszone 1.

Hoewel de onderstaande figuur een 'draagvlak' wordt genoemd omwille van een aantal gelijkaardige parameters en dit ook zo erkend wordt door een aantal respondenten, zal dit niet het geval zijn voor alle respondenten. Immers, het 'draagvlak' stelt grote zones voor – iets waar een aantal respondenten huiverachtig tegenover staat. Bij de schaalvergrotingsoefening werd, zoals eerder aangegeven, vertrokken vanuit de grote steden in West-Vlaanderen.

²⁰ Deze scenario's werden overgenomen uit de gepubliceerde reden van provinciegouverneur Carl Decaluwé (2016, p. 114)

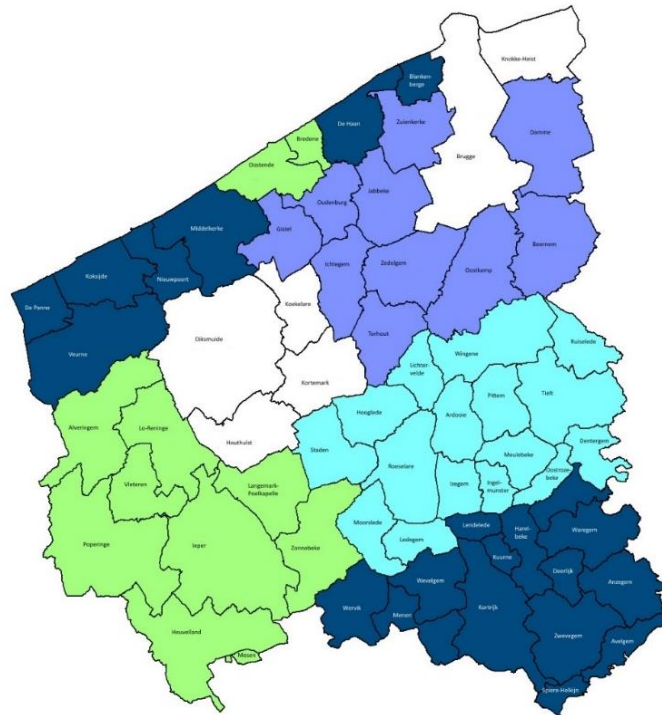
Figuur 19: Basisdraagvlak West-Vlaanderen

Schaalvergroting is maatwerk. Dit werd snel duidelijk uit het onderzoek in Limburg. Het betreft het zoeken naar evenwichten tussen landelijke en stedelijke omgevingen, financiële parameters operationele parameters. Het verdient de aanbeveling om verschillende pistes te onderzoeken, maar bepaalde niet a priori uit te sluiten. Het zou ertoe kunnen leiden dat een tweede schaaloptimalisatie zich aandient over een aantal jaren.

Bovendien schetst het 'draagvlak' slechts de contouren van mogelijke zones. Dit betekent dat een aantal steden of gemeenten binnen of buiten bestaande politiezones vallen omdat dit zo werd aangegeven tijdens de interviews. Dit betekent geenszins een voorafname op de keuze inzake de samenwerkingspartner, maar een mogelijke piste zoals die werd geopperd door de respondenten.

Voortbouwend op dit 'draagvlak' en rekening houdend met de verschillende scenario's die de verschillende respondenten hebben aangereikt, werd de onderstaande figuur, scenario 1, bekomen. Echter, binnen dit scenario kunnen grote onevenwichten gevonden worden inzake politiecapaciteit en middelen, zeker wat PZ Polder betreft in verhouding tot andere scenario's.

Belangrijk is om voor ogen te houden dat niet iedereen voorstander is van een dergelijk scenario, maar dat dit de resultante is van de grootste gemene deler. Dit betekent dat indien een aantal (politieke) voorkeuren gevolgd worden, dit een mogelijke resultante kan zijn voortbouwend op het 'basisdraagvlak'.

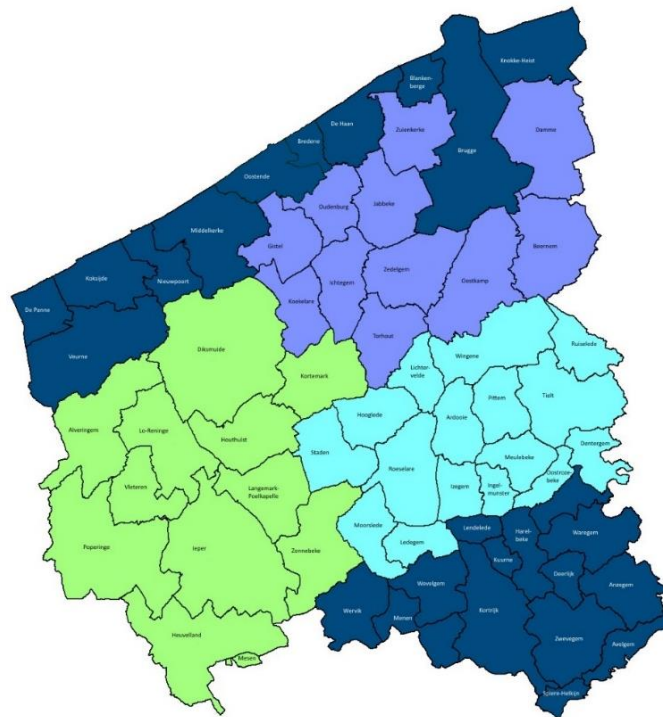
Figuur 20: Scenario 1

Scenario 1 baseert zich op typologieën van gemeenten enerzijds en een aantal politieke voorkeuren anderzijds. De contouren van wat vandaag grotendeels onder de hulpverleningszone Fluvia valt, zijn behoorlijk zichtbaar. Kortrijk is als centrumstad het ankerpunt. Waregem kan een tweede ankerpunt zijn binnen deze zone. Wat vandaag onder de hulpverleningszone Midwest valt, is ook redelijk duidelijk. Roeselare is hier als centrumstad het centrale ankerpunt, Tielt kan het tweede zijn. De PZ Westkust kan worden versterkt met Veurne gezien de oriëntatie van de inwoners uit de politieke zone en Veurne sterk op elkaar gericht zijn, maar ook andere beleidsdomeinen raakvlakken vinden. Daarnaast zou PZ Middelkerke aan de politieke zone kunnen worden toegevoegd. Bij de scenario's die hier werden genoemd, kunnen duidelijk versterkingen en winsten worden gevonden.

Voor de "gordel rond Brugge" vormen de ankerpunten de bestaande uitvalsbasisen van de huidige politieke zones. In deze constellatie, is er geen zwaartepunt dat als centrale motor kan dienen. Indien Damme defuseert uit de huidige politieke zone Damme/Knokke-Heist, kan Knokke-Heist aansluiting vinden bij PZ Brugge. Blankenberge/De Haan is een kleine verschuiving en dat is ook Oostende/Bredene. Voor PZ Polder wijzigt in dit scenario niets en PZ Arro Ieper krijgt er twee landelijke gemeenten bij. Het is duidelijk dat een dergelijk scenario, dat zich meer ent op politieke voorkeuren en op een wantrouwen ten aanzien van een aansluiting bij een stad, een aantal onevenwichten met zich meebrengt en niet voor iedere gemeente een versterking van de politiezorg zal inhouden.

Vooraleer een derde, geoptimaliseerd scenario van dit 'aangevuld basisdraagvlak' te presenteren, wordt een minder aangewezen, maar toch frequent genoemd, tweede scenario in de onderstaande figuur aangegeven dat zich baseert op de kustproblematiek en een zekere politieke logica zou kennen. In dit tweede scenario (Typologie Noordzee) wordt vertrokken vanuit de vaststelling dat de kustgemeenten dezelfde politieke uitdagingen en dynamieken kennen. Hoewel Lissewege en Zeebrugge wel degelijk een kustproblematiek kennen, zijn dit deelgemeenten van de stad Brugge en heeft deze stad door onder andere de continuïteit van het toerisme een andere dynamiek, waardoor

de typologie 'Noordzee' niet meteen aangewezen is. Wel zou voor de kustgemeenten vanuit deze typologie kunnen worden vertrokken om tijdens een voorstudie potentiële partners te identificeren.

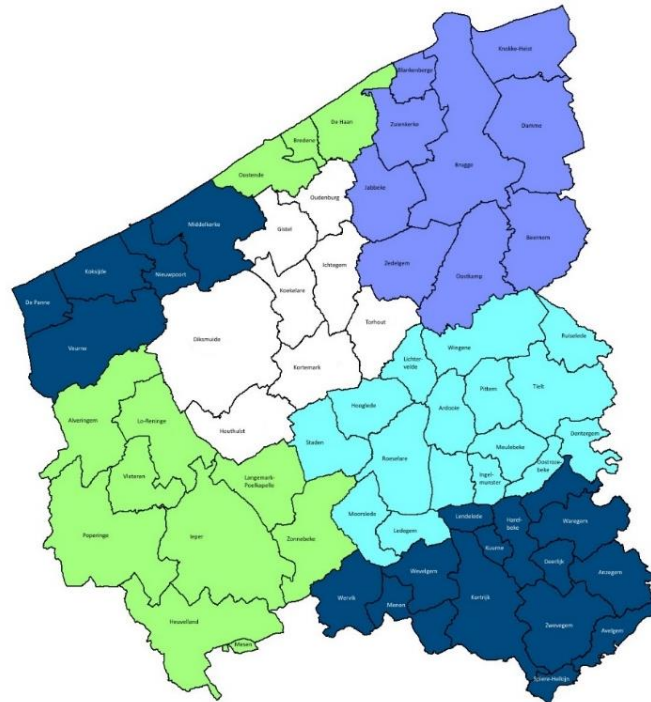
Figuur 21: Scenario 2: typologie Noordzee

In dit scenario, werd de uitgebreide PZ Arro Ieper aangevuld met PZ Polder. Gezien de beperkte capaciteit van PZ Polder en de moeilijke instroom waarmee PZ Arro Ieper mee te kampen heeft en die ook de grenzen van het capacitair mogelijke begint te voelen, lijkt dit geen ideaal scenario. De gebieden zijn landelijk, uitgestrekt en vaak dunbevolkt. Indien een dergelijk scenario overwogen wordt, dringt een versterking van de capaciteit zich op.

Binnen dezelfde logica, en gebaseerd op bestaande politionele samenwerkingsverbanden, kan een ander scenario worden geconstrueerd die door de respondenten binnen de politiezones Het Houtsche, Midow en Regio Tielt werd geopperd en waar ook een, eerder beperkt, draagvlak voor bestaat. Met deze beweging wordt de centrumstad Roeselare gemeden. De ankerpunten in een dergelijk scenario zullen de respectievelijke bestaande uitvalsbasisen zijn en gelegen zijn in het noorden, het centrum en het zuiden. Bij een dergelijk scenario kan de bestaande politiezone Riho ofwel Arro Ieper of PZ Kouter versterken, maar het totaalbeeld dat met een dergelijke scenario wordt gecreëerd, strookt niet altijd met de bestaande samenwerkingsverbanden en de zogeheten 'bassin de vie'. Gezien een meerderheid een politiezone 'Midwest' een logische keuze vond (zoals die wordt afgebeeld in het basisdraagvlak), wordt dit scenario (een fusie tussen PZ Het Houtsche, PZ Regio Tielt, en PZ Midow) niet op een kaart afgebeeld.

Indien vertrokken wordt vanuit de vaststelling dat de West-Vlaamse steden een versterkingen kunnen betekenen voor de politiezorg in de provincie en deze omsloten worden in politiezones, kan een ander beeld ontstaan. Dit beeld draagt wel bij tot een substantiële versterking van de politiezones op voorwaarde, nogmaals, dat de randvoorwaarden ingevuld zijn. Een evenwicht vinden tussen centralisatie en decentralisatie zal van een primordiaal belang zijn.

Het hieronder 'geoptimaliseerd' derde scenario vertrekt vanuit de vaststelling dat bij de respondenten ook een draagvlak bestaat inzake het oude arrondissement Brugge. Hoewel dit niet meteen als eerste voorkeur wordt opgegeven door de respondenten, kent het oude Brugse arrondissement een logica en geven respondenten aan dat dit onderzocht dient te worden. Indien vertrokken wordt vanuit het oude Brugse arrondissement, biedt dit perspectieven om andere zones te versterken. Dit is het geval voor PZ Polder.

Figuur 22: Scenario 3

Voor alle duidelijkheid, dit zijn gecapteerde opties. Steden en gemeenten zullen zelf beslissingen nemen en hoeven niet te defuseren zoals in de scenario's werd opgenomen. Niettemin is het onduidelijk wat de toekomst inzake gemeentelijke fusies zal brengen en worden de grenzen van de huidige hulpverleningszones door sommige respondenten in vraag gesteld. Een holistische benadering inzake de gemeentegrenzen, de grenzen van de politiezones en hulpverleningszones zal noodzakelijk zijn en daar kan de provincie een rol bij spelen. Echter is wel duidelijk dat binnen de vastgestelde draagvlakken stappen kunnen worden ondernomen naar een gevorderde samenwerking.

Tot slot dient opgemerkt te worden dat een aantal gemeenten, in het kader van gemeentelijke samenwerking of met het oog op potentiële gemeentelijke fusies, ook over de provinciegrenzen heen kijken. Dit is het geval voor Damme dat eerder gesprekken heeft aangegaan met Maldegem (Oost-Vlaanderen). In Ruiselede bestaat een draagvlak voor een samenwerking met Aalter (Oost-Vlaanderen), maar dit draagvlak is ongeveer even groot inzake een samenwerking met Tielt. Ook in Dentergem (hoewel dit een verre piste is) kan richting Zulte gekeken worden.

Kortom, op basis van de gecapteerde bewegingen en draagvlakken kunnen verschillende scenario's door de burgemeesters en korpschefs worden verkend. Schaalvergroting is en blijft maatwerk.

Hieronder worden nogmaals de scenario's gepresenteerd, maar deze keer worden ook de grenzen van de hulpverleningszones aangegeven.

4. RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK IN OOST-VLAANDEREN

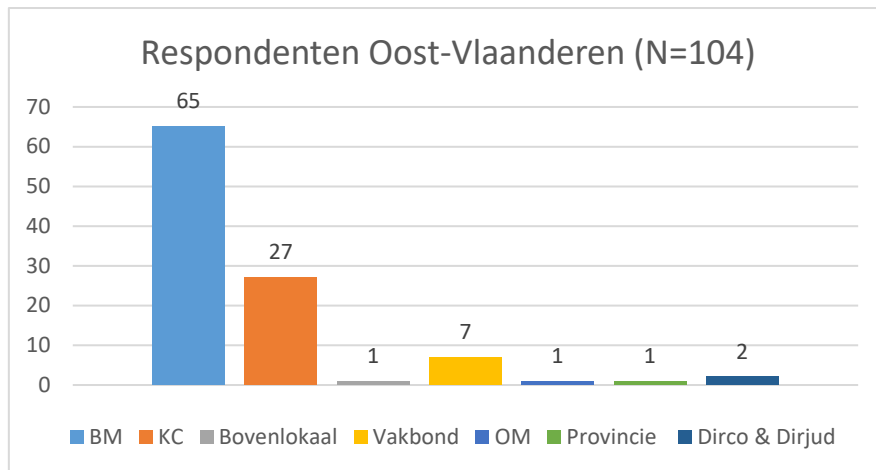
4.1 Het veldwerk

Het onderzoek in Oost-Vlaanderen kende grotendeels een ander verloop dan dit in West-Vlaanderen. Prof. Brice De Ruyver had namelijk reeds het onderzoek in Oost-Vlaanderen afgerond en had net het veldwerk in West-Vlaanderen aangevat toen hij kwam te overlijden. Het initiële idee was om een reconstructie te maken van zijn onderzoek op basis van zijn notities. Helaas werden slechts zes interviews gerecupereerd, waaronder deze met burgemeester Daniël Termont van de stad Gent, dankzij de verslaggeving door mevrouw Audry Delvaux die tijdens deze interviews als onderzoekster aanwezig was. Wel was het mogelijk om een reconstructie te maken van het scenario dat prof. De Ruyver voor ogen had door middel van eerdere gesprekken met hem en met behulp van de heer Koen Van Heddeghem van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) die notities had genomen tijdens hun eerder onderhoud inzake de schaalvergroting van de Oost-Vlaamse politiezones. Om het Oost-Vlaamse deel van dit onderzoek tot een goed einde te brengen en de volledige breedte van de opinies en attitudes van de Oost-Vlaamse respondenten in kaart te brengen, werd echter besloten het volledige onderzoek opnieuw te doen.

Het veldwerk in Oost-Vlaanderen verliep initieel gelijktijdig met dit van West-Vlaanderen en begon op 1 december 2017 en eindigde voorlopig op 17 januari 2018. Hierbij was het de bedoeling om – op vraag van de provinciegouverneur van Oost-Vlaanderen – de schaalvergrotingsbewegingen tussen de politiezones LoWaZoNe en Aalter-Knesselare in kaart te brengen naar aanleiding van de gemeentelijke fusie tussen Nevele en Deinze. Na afloop van het veldwerk in West-Vlaanderen werd vervolgens het onderzoek in Oost-Vlaanderen opnieuw aangevat van 22 maart 2018 tot 19 juli 2018. Een totaal van 104 respondenten werd bevraagd, hoewel dit aantal ruimer is omdat tijdens het interview met de Procureur des Konings het directiecomité aanwezig was.

In tegenstelling tot in West-Vlaanderen werden drie non-responsen genoteerd om deel te nemen aan het onderzoek. De burgemeester van de stad Gent gaf aan dat er reeds voldoende informatie beschikbaar was bij het onderzoeksteam om het standpunt van de stad Gent te kennen. Dit was inderdaad het geval gezien de notities van mevr. Delvaux die prof. De Ruyver had vergezeld tijdens het interview met burgemeester Termont. Bovendien werd op 23 oktober 2017 vanuit het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Gent een schrijven gericht aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Veiligheid om het standpunt van de stad Gent kenbaar te maken. Een tweede non-respons werd genoteerd bij de waarnemend korpschef van de politiezone Buggenhout-Lebbeke en een derde non-respons werd – ondanks herhaaldelijke pogingen tot contactopname – genoteerd bij titelvoerend burgemeester van Aalter, Staatssecretaris Pieter De Crem. Drie respondenten werden wegens agendaproblemen telefonisch geïnterviewd. Daarbij werd het vragenprotocol gevolgd nadat de respondenten – net zoals alle anderen – op de hoogte werden gebracht over de inhoud en het doel van het interview. Dit betreft de burgemeesters van Kaprijke, Haaltert en Berlare.

De syndicale vertegenwoordigers van de politievakbonden werden twee maal bevraagd. Een eerste keer gebeurde dit door de medewerkers van prof. De Ruyver in november 2017 en een tweede keer door de onderzoeker zelf tijdens een focusgroep op 31 juli 2018. Ook de provinciegouverneur van Oost-Vlaanderen werd twee keer geïnterviewd, net zoals zijn West-Vlaamse collega. De eerste keer diende om de opinie van de Gouverneur te leren kennen inzake schaalvergroting en een tweede keer om feedback te genereren inzake de onderzoeksresultaten.

Figuur 23: Overzicht Oost-Vlaamse respondenten

Op 18 juli werd op initiatief van de provincie Oost-Vlaanderen een informatiemoment voorzien voor alle respondenten van Oost-Vlaanderen om een terugkoppeling te doen van de onderzoeksresultaten en bijkomende input te verkrijgen. Dit maakte deel uit van de onderzoeksstrategie om zo optimaal de opinies van de respondenten inzake schaalvergroting van de Oost-Vlaamse respondenten te capteren. Een gelijkaardig initiatief werd door de West-Vlaamse provinciegouverneur eind juli 2018 voorgesteld, maar door de incompatibiliteit van de agenda's en het naderen van de gemeenteraadsverkiezingen, werd een dergelijk initiatief uitgesteld.

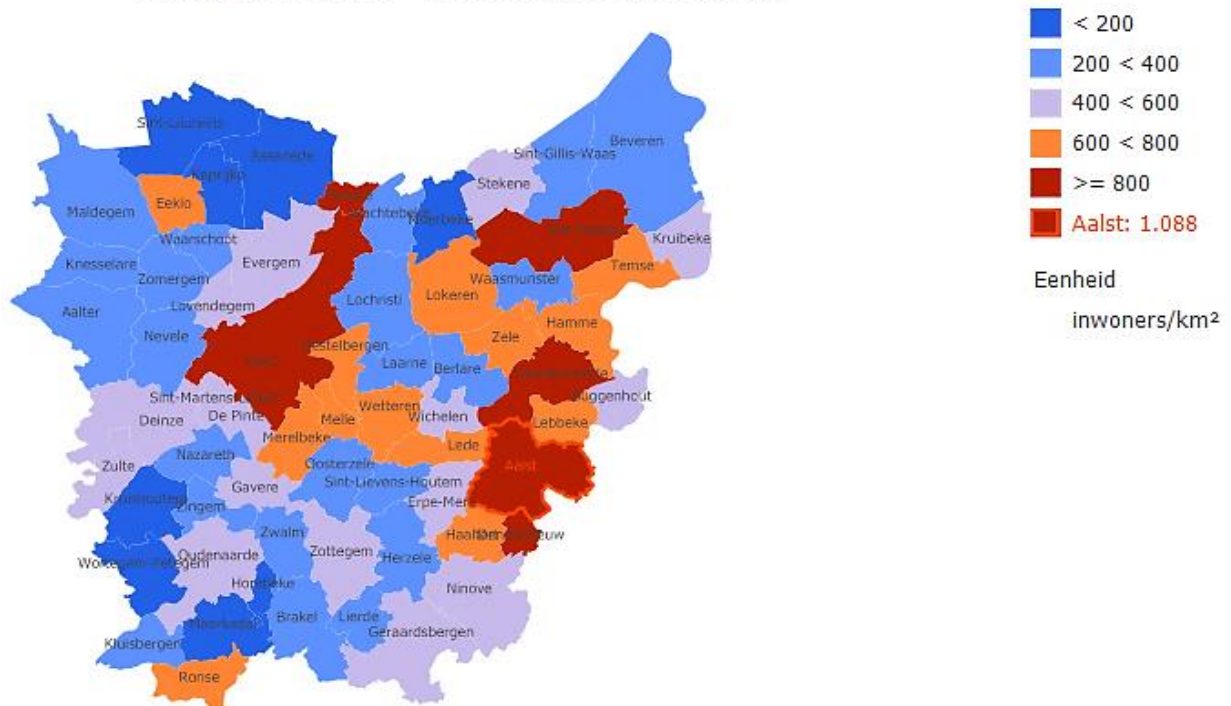
4.2 Morfologie

De provincie Oost-Vlaanderen telt 1.503.576 inwoners op een oppervlakte van 2.982 km² (FOD Binnenlandse Zaken, 2018; Informatie Vlaanderen, 2018). Gent is de provinciehoofdstad. In 2018 bedroeg de gemiddelde bevolkingsdichtheid 503 inwoners per km², wat hoger is dan het nationaal gemiddelde (377 inw./km²), en hoger dan het Vlaams gemiddelde (484 inw./km²). De hoogste bevolkingsconcentraties kunnen worden teruggevonden in de centrumsteden Gent, Sint-Niklaas, Aalst en Dendermonde (zie figuur 24).

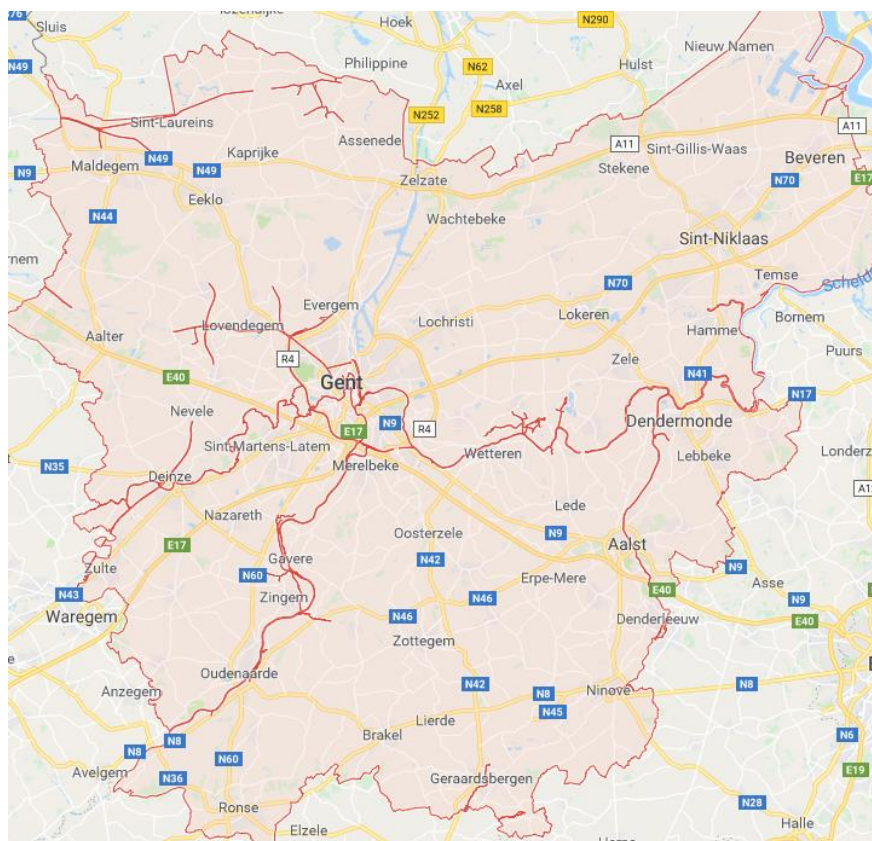
Het wegennet

De provincie Oost-Vlaanderen heeft een uitgebreid wegennet en wordt doorkruist door drie belangrijke autosnelwegen (zie figuur 25). De belangrijkste snelwegen zijn de E17 en de E40, welke twee belangrijke routes vormen in België. In het noorden van de provincie loopt de E34. Deze vormt een belangrijke verbinding tussen de regio Antwerpen en de kust in West-Vlaanderen. De R4, de grote ring van Gent, is tevens gedeeltelijk als snelweg uitgevoerd en vormt een belangrijke ontsluiting van de burenwijken van Gent en de industrie- en haventerreinen ten noorden van Gent. Het deel ten westen van Zelzate is uitgevoerd als expresweg en genummerd als N49.

bevolkingsdichtheid 2017 - gemeenten van Oost-Vlaanderen

Figuur 24: Bevolkingsdichtheid provincie Oost-Vlaanderen²¹

Figuur 25: Wegennet Oost-Vlaanderen²²

²¹ Figuur overgenomen van Provincie in Cijfers (2017).

²² Bron: Google Maps.

De penitentiaire inrichtingen en het gerechtelijk arrondissement

De provincie Oost-Vlaanderen telt zes penitentiaire inrichtingen: de penitentiaire inrichting Poort van Beveren, de gevangenis van Dendermonde, de gevangenis van Gent (“De Nieuwe Wandeling”) en de gevangenis van Oudenaarde. Daarnaast is er één forensisch psychiatrisch centrum in Gent en is er de gemeenschapsinstelling De Zande bestaande uit campus Beernem in Oost-Vlaanderen.

De provincie Oost-Vlaanderen grenst in het noorden aan Nederland, in het oosten aan de provincie Antwerpen, in het zuiden aan de provincie Henegouwen en aan de provincie Vlaams-Brabant en in het westen aan de provincie West-Vlaanderen. De ligging van de provincie Oost-Vlaanderen speelt een rol in het veiligheidsbeeld van de provincie. De ligging ten aanzien van Nederland maakt dat de provincie, en dan vooral het noordelijk deel, namelijk het Belgisch-Nederlands grensgebied, soms geconfronteerd wordt met cannabisplantages, synthetische drugslabo’s, dumpingen van synthetisch afval en drugspanden (De Middelmeer et al., 2018).

Vanaf 1 april 2014 zijn door de hervorming van de rechterlijke organisaties de rechtbanken van eerste aanleg ingedeeld in grotere arrondissementen. Door de schaalvergroting vallen de gerechtelijke arrondissementen samen met de provinciegrenzen en wordt het nieuwe gerechtelijke arrondissement Oost-Vlaanderen gevormd door de afdelingen in Gent, Dendermonde en Oudenaarde.

De hulpverleningszones

De provincie Oost-Vlaanderen telt zes hulpverleningszones (zie figuur 26).

- De Hulpverleningszone Meetjesland omvat de politiezones Maldegem, Aalter-Knesselare, Meetjesland centrum en LOWAZONE.
- De Hulpverleningszone Centrum omvat de politiezones Assenede-Evergem, Gent, Deinze-Zulte, Schelde-Leie, Regio Rhode-Schelde en Regio Puyenbroeck.
- De Hulpverleningszone Waasland omvat de politiezones Waasland-Noord, Sint-Niklaas, Krui-beke-Temse en Hamme-Waasmunster.
- De Hulpverleningszone Vlaamse Ardennen omvat de politiezones Ronse, Brakel, Vlaamse Ardennen en Zottegem Herzele St-Houtem.
- De Hulpverleningszone Oost omvat de politiezones Lokeren, Berlare-Zele, Dendermonde, Buggenhout-Lebbeke en Hamme-Waasmunster.
- De Hulpverleningszone Zuid-Oost omvat de politiezones Aalst, Dendermonde-Haaltert, Erpe Mere-Lede, Ninove, Geraardsbergen-Lierde en Wetteren Laarne Wichelen.

Net zoals in West-Vlaanderen, gaf een aantal respondenten hun visie op de werking van de hulpverleningszones. Hoewel het aantal burgemeesters dat expliciet naar de hulpverleningszones verwees in Oost-Vlaanderen lager lag dan in West-Vlaanderen, zijn gelijkaardige geluiden te horen. De hulpverleningszones zouden te ver af staan van de steden en gemeenten waardoor een soort ‘verzelfstandiging’ optreedt en de betrokkenheid van burgemeesters bij en de zeggenschap over de brandweerkorpsen vermindert. De kosten zijn volgens een aantal burgemeesters te hoog opgelopen en ook de dienstverlening zou verminderd zijn (zie 4.4.2).

Figuur 26: Hulpverleningszones in Oost-Vlaanderen²³

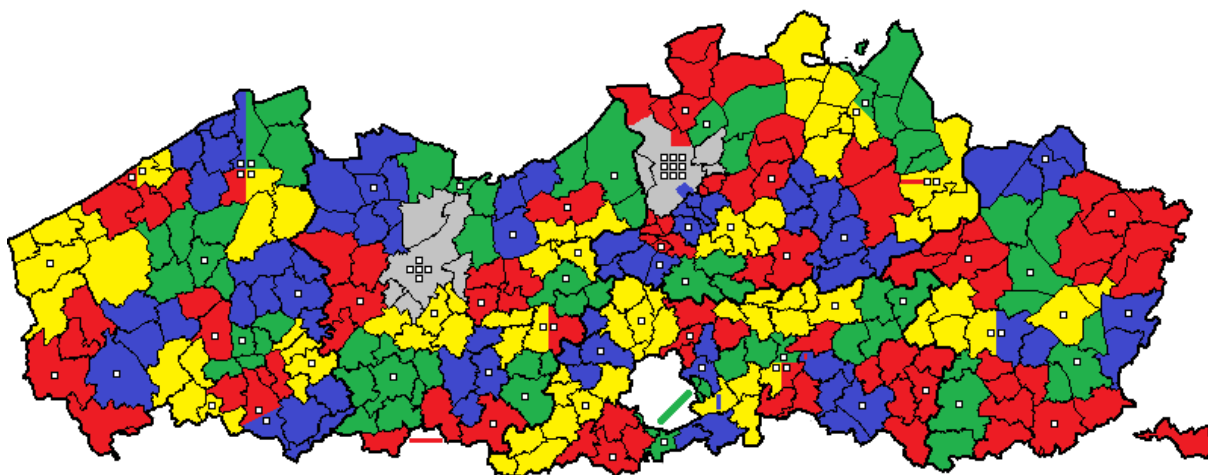
Het openbaar ministerie

Het Openbaar Ministerie functioneert sinds 2014 op het niveau van de volledige provincie (het gerechtelijk arrondissement), met behoud van drie afdelingen in Gent, Oudenaarde en Dendermonde (de vorige gerechtelijke arrondissementen). Ook de federale politie werkt op een provinciale schaal, maar heeft nog haar werking in bovenvermelde steden.

Figuur 27: Indeling gerechtelijke arrondissementen²⁴

²³ Figuur overgenomen van de Algemene Directie Civiele Veiligheid: <https://www.civieleveiligheid.be/nl/galerij/kaarten-van-de-34-hulpverleningszones>

inkleuring (c) Steven Verbanck
gemeentegrenzen © OC GIS-Vlaanderen

Figuur 28: Kaart van de gerechtelijke kantons (vrederechten) in het Vlaams gewest²⁵

De politiezones en het personeelscapaciteit

De provincie Oost-Vlaanderen telt 28 politiezones, waarvan zeven zones ééngemeentezones zijn: Gent, Maldegem, Lokeren, Aalst, Ronse, Ninove en Dendermonde.

Oost-Vlaanderen telt 7 politiezones van categorie 1, 17 politiezones van categorie 2, 3 politiezones van categorie 3, geen enkele politiezone van categorie 4 en 1 politiezone van categorie 5 (zie tabel 7).

²⁴ Overgenomen uit (FOD Justitie, 2015).

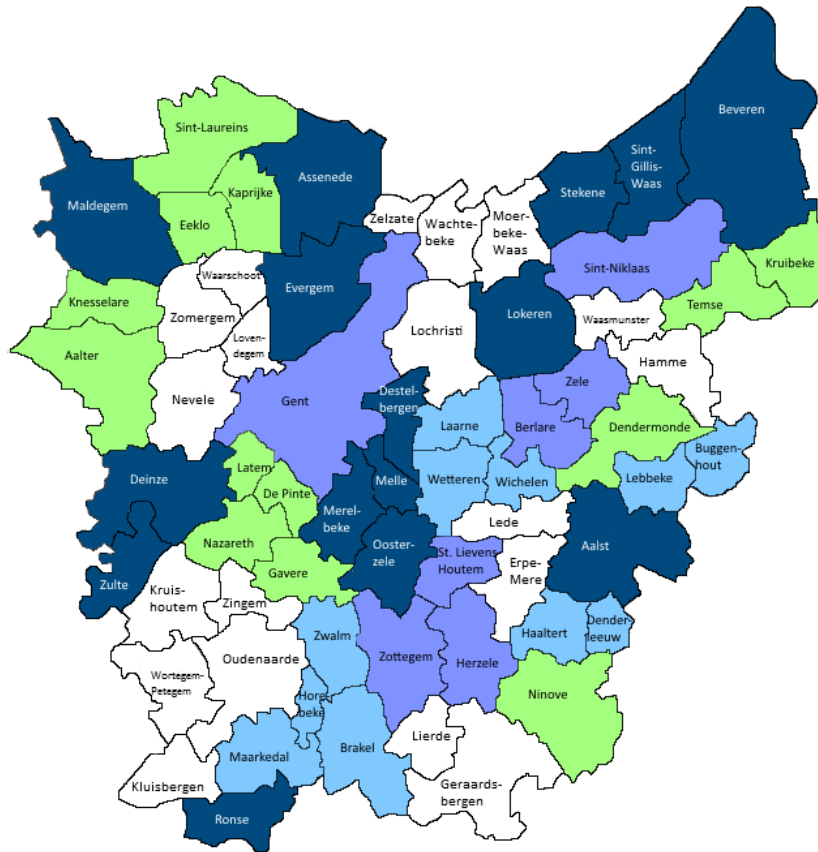
²⁵ Overgenomen van

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Gerechtelijk_kanton#/media/File:Kaart_van_de_vrederechtskantons_in_Vlaanderen_\(plan_Geens_2017\).png](https://nl.wikipedia.org/wiki/Gerechtelijk_kanton#/media/File:Kaart_van_de_vrederechtskantons_in_Vlaanderen_(plan_Geens_2017).png)

Politiezones	CALog		Operationelen		TOTAL	Tot. Inwoners in PZ	Aantal inw./ope- rationeel
	Contr	Statutair	Contr	Statutair	ALL		
5415 PZ Gent	9	188		1085	1289	259570	239
5416 PZ Lochristi/Moerbeke/Wachtebeke/Zelzate		22		84	106	49120	585
5417 PZ MEETJESLAND CENTRUM	8	22		80	102	33966	425
5418 PZ Regio Rhode&Schelde	5	15		97	119	67742	698
5419 PZ Schelde – Leie	4	12		66	84	53645	813
5420 PZ Deinze – Zulte	7	18		76	102	46768	615
5421 PZ Assenede/Evergem	9	12		77	98	49417	642
5422 PZ LOWAZONE	5	7		53	70	39784	751
5423 PZ Aalter/Knesselare	2	10		52	66	28775	553
5424 PZ Maldegem	7	6		41	54	23681	578
5425 PZ Vlaamse Ardennen	13	10		106	129	59638	563
5426 PZ Brakel	4	8		48	60	31288	652
5427 PZ Ronse	4	8		58	71	26304	454
5428 PZ Geraardsbergen-Lierde	3	12		75	92	39908	532
5429 PZ Zottegem Herzele StLHoutem	2	18		82	102	54326	663
5432 PZ Sint-Niklaas	1	32		187	220	76670	410
5433 PZ Kruikebe/Temse	7	9		87	107	46173	531
5434 PZ Lokeren	10	6		94	110	41421	441
5435 PZ Hamme/Waasmunster	1	9		66	76	35594	539
5436 PZ Berlare/Zele	5	4		69	79	35792	519
5437 PZ Buggenhout-Lebbeke	5	6		52	64	33658	647
5438 PZ Wetteren Laarne Wichelen	5	16		88	110	49529	563
5439 PZ Denderleeuw/Haaltert	6	9		57	72	38519	676
5440 PZ Aalst	4	36		223	265	85615	384
5441 PZ Erpe-Mere/Lede	5	6	1	65	79	38476	592
5442 PZ Ninove	2	11		67	82	38677	577
5443 PZ Dendermonde	6	14		119	140	45670	384
5904 PZ Waasland Noord	10	34		163	210	85762	526

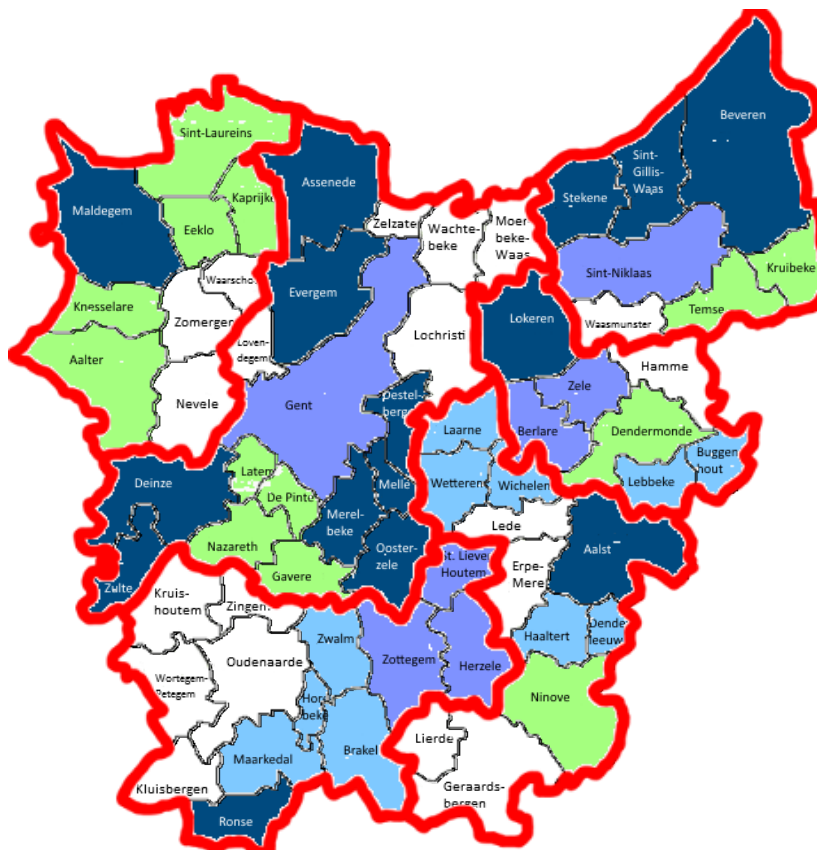
Tabel 7: Aantal medewerkers bij de Oost-Vlaamse politiezones²⁶

²⁶ De cijfers inzake de medewerkers van de politiezones zijn gebaseerd op de personeelsgegevens verkregen van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 20 januari 2018. De bevolkingsgegevens zijn berekend op basis van de cijfers die beschikbaar zijn op de website van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 1 januari 2018 (FOD Binnenlandse Zaken, 2018).

Figuur 29: Kaart van de Oost-Vlaamse politiezones

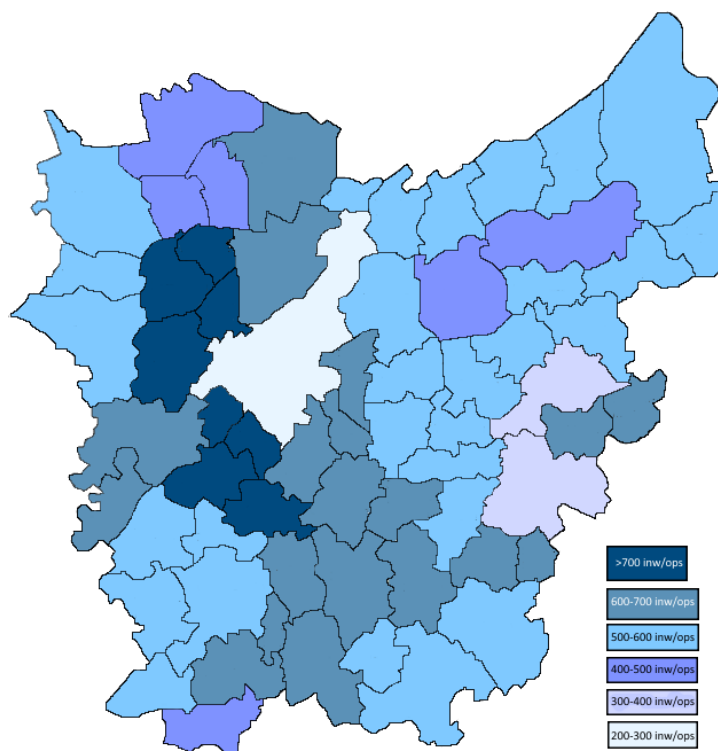
Hieronder wordt dezelfde kaart herhaald, met aanduiding van de hulpverleningszones.

De politiezones waar er het minst aantal burgers zijn per politieagent zijn zonder uitzondering de grote centrumsteden in Oost-Vlaanderen. Zetten we het aantal inwoners ten aanzien van één operationeel lid van de politiezone van groot naar klein, dan ziet de ranking er als volgt uit:

Politiezones	Aantal inw./ops	Politiezones	Aantal inw./ops
5419 PZ Schelde – Leie	813	5428 PZ Geraardsbergen-Lierde	532
5422 PZ LOWAZONE	751	5433 PZ Kruikebeke/Temse	531
5418 PZ Regio Rhode&Schelde	698	5904 PZ Waasland Noord	526
5439 PZ Denderleeuw/Haaltert	676	5436 PZ Berlare/Zelee	519
5429 PZ Zottegem Herzele StLHoutem	663	5427 PZ Ronse	454
5426 PZ Brakel	652	5434 PZ Lokeren	441
5437 PZ Buggenhout-Lebbeke	647	5417 PZ MEETJESLAND CENTRUM	425
5421 PZ Assenede/Evergem	642	5432 PZ Sint-Niklaas	410
5420 PZ Deinze – Zulte	615	5440 PZ Aalst	384
5441 PZ Erpe-Mere/Lede	592	5443 PZ Dendermonde	384
5416 PZ Lochristi/Moerbeke/Wachtebeke/Zelzate	585	5415 PZ Gent	239
5424 PZ Maldegem	578		
5442 PZ Ninove	577		
5438 PZ Wetteren Laarne Wichelen	563		
5425 PZ Vlaamse Ardennen	563		
5423 PZ Aalter/Knesselare	553		
5435 PZ Hamme/Waasmunster	539		

Op de onderstaande kaart wordt de politiedensiteit (in operationelen) per inwoner visueel gepresenteerd. Wat hierbij opvalt is dat het minst aantal operationele politieagenten per inwoner vooral in het westen van de stad Gent terug te vinden is.

Figuur 30: Politiedensiteit per inwoner in Oost-Vlaanderen

4.3 Evaluatie van de werking van de huidige politiezones

4.3.1 De evaluatie door de burgemeesters

Van de 67 burgemeesters, werd van 66 informatie bekomen over de werking van de lokale politiezones. Eén titelvoerend burgemeester kon niet bevestigd worden, de informatie van een andere werd schriftelijk bekomen via eerdere interviews²⁷ en een schrijven naar het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Van de 66 burgemeesters stelt 95 procent tevreden te zijn met de werking van hun politiezone. Drie respondenten geven hun politiezone ronduit een slecht rapport. Hierbij wordt verwezen naar hun ontevredenheid op het gebied van dienstverlening, bereikbaarheid en aanrijtijden. Een burgemeester verwijst naar de beperkte capaciteit binnen de politiezone en het ziekteverzuim, terwijl een andere verwijst naar een gebrek aan professionalisme in het algemeen. Een derde burgemeester stelt dat er te weinig inspraak is binnen de lokale politie en dat deze zich niet laat aansturen.

Capaciteit bepalend voor specialisatie, interventie, onthaal en wijkwerking

28 burgemeesters (42%) geven aan dat, hoewel men tevreden is over de werking van de politiezone, de capaciteit beperkt is. Vier burgemeester verwijzen naar de verminderde ondersteuning vanuit de federale politie waardoor bijkomende capaciteit vanuit het lokale niveau moet worden geïnvesteerd om bepaalde opdrachten rond te krijgen. Zo geven ze mee dat de basispolitiiezorg op vandaag door hen als goed wordt geëvalueerd, maar dat er geen capaciteit is voor gespecialiseerde opdrachten. Negen burgemeesters stellen dat de wijkwerking onder druk komt te staan door de beperkte capaciteit omdat men er niet altijd in slaagt om voldoende ploegen op de baan te krijgen. Zeven burgemeesters verwijzen expliciet naar problemen om interventieploegen samen te stellen, specialisatie te ontwikkelen of gespecialiseerde taken zoals overheidsopdrachten te vervullen, het onthaal te organi-

²⁷ De betrokken burgemeester had een interview toegestaan met prof. dr. Brice De Ruyver. Dit interview werd toen genotuleerd door een medewerker van prof. De Ruyver en werd aan de onderzoekers bezorgd.

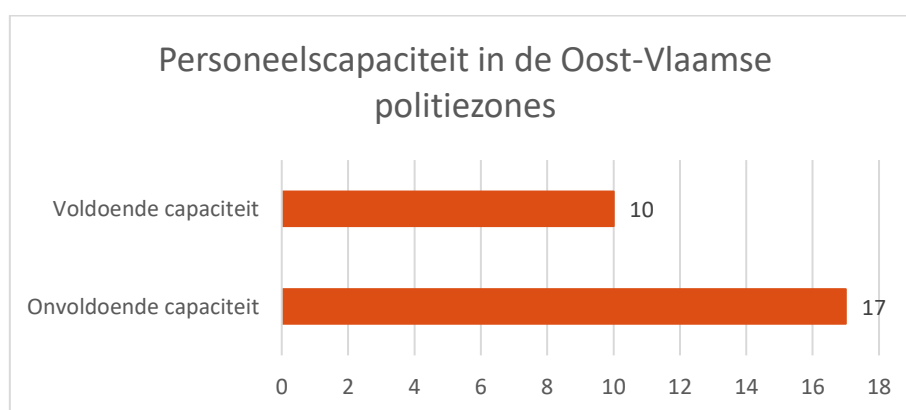
seren. Een andere burgemeester verwijst naar de gebrekkige werking van het veiligheidskorps waardoor de beveiliging van gevangenissen lokale capaciteit opslorpt.

Een moeilijke instroom van nieuwe politiemedewerkers

Vooraf de instroom van nieuwe politiemedewerkers baart de burgemeesters zorgen. 13 burgemeesters geven aan dat hoewel middelen voorhanden zijn, de vacante plaatsen niet ingevuld geraken. Dit verhoogt de werkdruk voor de medewerkers waardoor de werking van de politiezones in een negatieve spiraal terecht kan komen.

4.3.2 De evaluatie door de korpschefs

10 van de 27 korpschefs geven aan over een voldoende personeelscapaciteit te beschikken waardoor alle basisfunctionaliteiten probleemloos kunnen worden uitgevoerd. 17 andere korpschefs stellen dan weer dat de capaciteitsdruk weegt op hun werking. Drie van de 17 geven aan dat men vandaag over voldoende medewerkers beschikt, maar dat dit op het randje is. Bijkomende opdrachten en taken worden moeilijk voor hen. Vier van de 17 korpschefs stellen dat ze werken met het mes op de keel. Er is een gebrek aan instroom en een groot ziekteverzuim bij deze korpschefs, waardoor ze moeilijkheden ondervinden om alle basisfunctionaliteiten naar behoren in te vullen. In bepaalde zones is het volgens de betrokken korpschefs permanent puzzelen om één interventieploeg op straat te krijgen. Indien één medewerker wegvalt, is dit een ramp voor de organisatie aldus een korpschef. De meerderheid van de korpschefs (63 procent) geeft dus aan krap te zitten en dit meer en meer te voelen. De korpschefs zetten dan ook maximaal in op de aspirantenmobiliteit, hoewel ook hier te horen valt dat dit geen structurele oplossing is voor de gebrekkige instroom. Net zoals in West-Vlaanderen wordt een tekort gemeld aan hoofdinspecteurs en operationeel inzetbare officieren. Er wordt ook gewezen op de brede waaier aan tewerkstellingssystemen en verlofregels die de reëel inzetbare capaciteit verder onder druk zetten. Er zijn zeker drie zones met de facto minder dan 50 operationelen. Er is een groot verschil tussen de theoretisch berekende capaciteit (de KUL-norm), de capaciteit aangegeven op de organieke tabel en het effectief aantal operationeel inzetbare politiemensen vanwege verschillende tewerkstellingsregimes en langdurige ziekte.

Figuur 31: Beschikbare capaciteit volgens de Oost-Vlaamse korpschefs

De meeste korpschefs geven aan dat specialisatie op het gebied van de *backoffice* hun achilleshiel is. Hoewel vaak wordt verwezen naar het verwezenlijken van operationele taken, wordt een behoefte geïdentificeerd op het gebied van ondersteunende taken. 44% van de korpschefs geeft aan minder steun te ontvangen van de federale politie sinds de optimalisatie. Bovendien verwijzen zes korps-

chefs naar de veelheid aan richtlijnen vanuit het Openbaar Ministerie. Hierdoor worstelt men met de praktische vertaling naar het terrein en heeft men het initiatief genomen om samen te werken middels het PROF-initiatief dat in 2016 werd opgestart om de wetteksten, COL's en omzendbrieven een politionele vertaling te geven.

Indien de interviews van de korpschefs vergeleken worden met deze van de burgemeesters, zien we dat in de meeste gevallen de meningen van de korpschefs en burgemeesters inzake de capaciteit binnen de politiezones gelijklopen. In een beperkt aantal gevallen, zien we echter dat de korpschefs een afwijkende mening erop nahouden inzake de capaciteit van hun politiezones: waar burgemeesters tijdens de interviews aangaven dat de politiezones over een voldoende capaciteit beschikken, geven de korpschefs aan dat het water wel degelijk aan (of boven) hun lippen staat. In één politiezone kan een omgekeerd verhaal geïdentificeerd worden, namelijk dat de korpschef de capaciteiten beter inschat dan de burgemeesters.

Ook de Procureur des Konings stelt vast dat de politiezones over minder middelen en capaciteit beschikken dan zeven jaar terug.

4.4 Schaalvergroting in Oost-Vlaanderen

4.4.1 Bestaande samenwerkingsverbanden in Oost-Vlaanderen

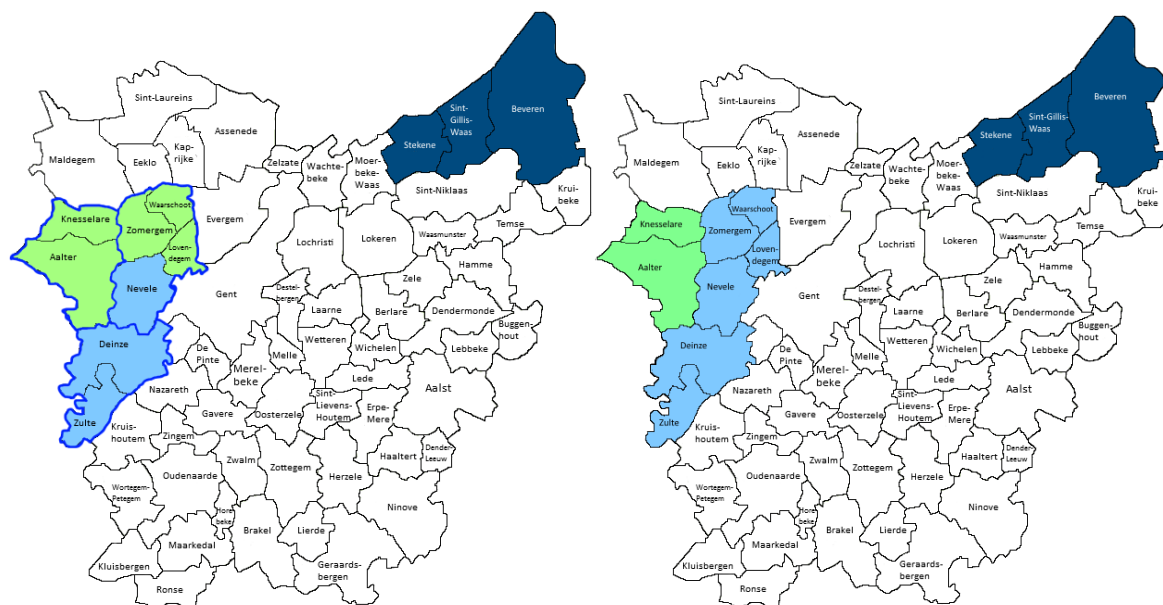
In het Oost-Vlaamse politielandschap wordt veel samengewerkt, uit noodzaak om de krachten en middelen te bundelen of op basis van opportuniteiten die zich voordoen (zie figuur 32). Sinds een zestal jaren is er een duidelijk grotere tendens tot samenwerking terug te vinden (Dalle, 2013), wat er kan op wijzen dat de politiezones wel degelijk – zoals eerder werd aangegeven – capaciteitsproblemen ondervinden. De samenwerkingsverbanden zijn dominant gebaseerd op de interzonale politiesamenwerking die werd mogelijk gemaakt door de Omzendbrief PLP 27 van december 2002 (Belgisch Staatsblad, 2002). In Oost-Vlaanderen wordt vooral samenwerking gezocht tussen buurzones op uiteenlopende gebieden:

- Gemeenschappelijke OBP-wachtrol (Officier van Bestuurlijke Politie);
- Gemeenschappelijke OGP-wachtrol (Officier van Gerechtelijke politie);
- Slachtofferbejegening;
- Verkeershandhaving;
- Gebruik en delen van schietstanden en cellen; geweldsbeheersing, AMOK;
- Onderlinge bijstand lokale recherche en samenwerking op het gebied van de oprichting van Local Crime Computer Units (LCCUs) en delen van tapkamers;
- Gemeenschappelijke Task Forces gerechtelijke onderzoeken, gemeenschappelijke patrouilles;
- Onderlinge bijstand interventie;
- Gemeenschappelijke aankoop IT-materiaal (computers, servers, software) en uitwisseling expertise;
- Samenwerking op het gebied van HR en organisatieontwikkeling;
- Uitwisseling van specialisaties zoals hondenbrigades of de uitvoering van TAM-verhoren;
- Automatic Number Plate Recognition (ANPR) camera's en flitstoestellen;
- *Data protection officer* in het kader van de Algemene Gegevensverordening.

Twee politiezones, namelijk de politiezones Hamme/Waasmunster en Berlare/Zele, hebben recent een intensere samenwerking aangegaan waarbij, onder andere, gemengde patrouilles worden ingericht en beleidsteams periodiek bijeen worden gebracht. Hoewel de basis van deze samenwerking te vinden is binnen de interzonale samenwerking en de samenwerking gestuurd wordt vanuit de korpschefs en de beleidsmedewerkers, kunnen medewerkers elkaars processen, de korpscultuur en elkaar beter leren kennen. Een dergelijke samenwerking zou kunnen uitmonden in een meer verankerde samenwerking zoals een associatie.

Tot slot, werd in Oost-Vlaanderen ook een College van Korpschefs opgericht dat op geregelde tijdstippen samenkomt om gezamenlijke standpunten te proberen innemen, gedeelde problemen te bespreken en andere afspraken te maken. Dit forum met de 28 korpschefs kan een goede basis zijn om samenwerkingsverbanden aan te gaan en te bespreken. Binnen het college heeft men een portefeuillehouderschap uitgebouwd om thematische items door aangeduide korpschefs te laten opvolgen en voor te bereiden. In een latere fase en in het kader van een schaalvergroting, zou dit college een stimulans zijn om tot netwerkorganisaties over te gaan waarbij specialisaties worden uitgebouwd ten behoeve van de lokale politie.

Figuur 33: Fusieoperaties in Oost-Vlaanderen

In de provincie Oost-Vlaanderen werd in 2015 een fusie gerealiseerd tussen de politiezones Sint-Gillis-Waas/Stekene en de politiezone Beveren wat resulteerde in de politiezone WaNo (Waasland Noord). Op basis van de interviews met de betrokken burgemeesters en de korpschef, kan een reconstructie worden gemaakt van de fusieoperatie. Aan de basis van de fusie tussen beide politiezones lag een capaciteitsgebrek binnen de PZ Stekene/Sint-Gillis-Waas. Het begon moeilijk te worden om één interventieploeg te organiseren. Toen in 2005 een politieagent in dienst werd gewurgd, werd een tweede ploeg geëist door de politiemedewerkers en de politievakbonden. In 2012 was er een staking in de zone om de eisen kracht bij te zetten (MB, 2012). Uiteindelijk werd gefuseerd met de PZ Beveren. De doelstelling van de fusie was, volgens de korpschef en de burgemeesters, de dienstverlening te versterken door meer blauw op straat te krijgen tegen dezelfde kost. Volgens de betrokken partijen is dit gelukt. De betrokken burgemeesters melden dat zij de fusie als een positief gegeven ervaren omdat de slagkracht is verhoogd, maar dat dit niet onmiddellijk zichtbaar is voor de burgers.

Het blijft een moeilijk evenwicht vinden tussen centralisatie en decentralisatie van de organisatie. De burgemeesters en korpschef geven mee dat het belangrijk was om alle gemeenteraadsleden bij de schaalvergroting te betrekken (zodat iedereen mee is en een draagvlak blijft bestaan – ook na verkiezingen) en een helder plan op te stellen waarbij voor de betrokken partijen de noodzakelijke randvoorwaarden vervuld konden worden.

Een andere fusieoperatie is deze naar aanleiding van de gemeentefusie van Nevele met Deinze. Beiden behoren tot een andere politiekezone. Nevele behoort tot PZ Lowazone en Deinze tot PZ Deinze/Zulte. Initieel was het de intentie om Nevele te defuseren waardoor de inbreng van Nevele berekend volgens de verdeelsleutel op het gebied van mensen en middelen zou overgeheveld worden naar de politiekezone Deinze/Zulte. Men botste onmiddellijk op een aantal problemen, waaronder de afwezigheid van een draaiboek inzake defusies, maar vooral de scheiding van een aantal medewerkers uit de Lowazone. Tegelijkertijd besloten de resterende gemeenten van de Lowazone hun eigen werking te versterken door een fusie voor te bereiden met de naburige politiekezone Aalter/Knesselare (linkerkaart figuur 33). PZ Lowazone werd dus zowel met een fusie als met (de eerste defusie) geconfronteerd. Werkgroepen werden opgericht die snel resultaten dienden te boeken, want op een jaar tijd dienden de bewegingen afgerond te zijn. Inzake de defusie werd tijdens een eerste ronde een aantal vrijwilligers gevonden die de overstap wilden maken naar PZ Deinze/Zulte, maar het aantal kwam nog niet overeen met het benodigde aantal volgens de verdeelsleutel. Er werden extra informatieronden georganiseerd, maar gelijktijdig sprong ook de fusieoperatie tussen de resterende gemeenten van de PZ Lowazone en PZ Aalter-Knesselare af. Uiteindelijk werd besloten om integraal de Lowazone te fuseren met de PZ Deinze/Zulte (rechterkaart in figuur 33).

Voorts werden een aantal fusies voorbereid in andere politiekezones, meer bepaald door PZ Meetjesland Centrum en PZ Berlare/Zelee, maar deze zijn afgesprongen op een gebrek aan ofwel een voldoende politiek draagvlak of omwille van financiële drempels.

4.4.2 Voor- en nadelen van schaalvergroting

Wat de **gedeconcentreerde federale gerechtelijke en bestuurlijke politie** betreft, worden duidelijk een aantal voordelen inzake schaalvergroting opgegeven. Deze hebben betrekking op de ondersteuning die wordt gegeven aan de politiekezones. Met steeds beperkt wordende capaciteiten en mogelijkheden, is het voor de gedeconcentreerde federale politie moeilijk om in een versnipperd politielandschap de (gespecialiseerde) ondersteuning te geven aan de lokale politie die van hen verwacht wordt. Potentiële voordelen worden gevonden in coördinatie en gespecialiseerde ondersteuning. De optimalisatie van de federale politie heeft volgens de Dirco en Dirjud onevenwicht gecreëerd. Vroeger werkte bijvoorbeeld de gedeconcentreerde federale gerechtelijke en bestuurlijke politie in Dendermonde samen met 14 politiekezones, wat volgens de respondenten haalbaar was. Nu wordt samengewerkt met 28 politiekezones wat de span of control groter heeft gemaakt en, in de context waarin de federale politie zich bevindt, de werking moeilijker heeft gemaakt. Daarnaast kan een schaalvergroting leiden tot een reductie op de *overhead*. Een gevorderde samenwerking tussen de politiekezones kan de onderlinge steuncapaciteit, de specialisatie en *overhead* versterken waardoor mogelijkheden worden geboden aan de gedeconcentreerde federale politie om zich, zowel op gerechtelijk als op bestuurlijk vlak, te richten op gespecialiseerde steun ten behoeve van de lokale politiekezones.

Ook de **Procureur des Konings** ziet potentiële voordelen in een schaalvergroting en dit vanzelfsprekend op het gebied van gerechtelijke politie. Schaalvergroting kan bijdragen tot het uniformiseren van de werkprocessen en het uitwisselen van *best practices*. Schaalvergroting kan volgens de **Oost-Vlaamse provinciegouverneur** leiden tot een grotere efficiëntie.

Acht van de 27 **korpschefs** expliciteren een aantal voordelen die een schaalvergroting met zich zou kunnen meebrengen. Er wordt voornamelijk verwezen naar de winsten die zouden kunnen worden geboekt op de *overhead*, waardoor ondersteunende functies voor een groter geheel zou kunnen worden ingezet. Daarnaast wordt verwezen naar de mogelijkheden tot het ontwikkelen van meer specialisatie en nieuwe technologieën om zich zo beter op de toekomst te kunnen voorbereiden. Een ander potentieel voordeel dat wordt geïdentificeerd is dat de slagkracht van de organisatie verhoogd kan worden door een betere spreiding van de werklast en dat het risicobeheer verzekerd kan worden.

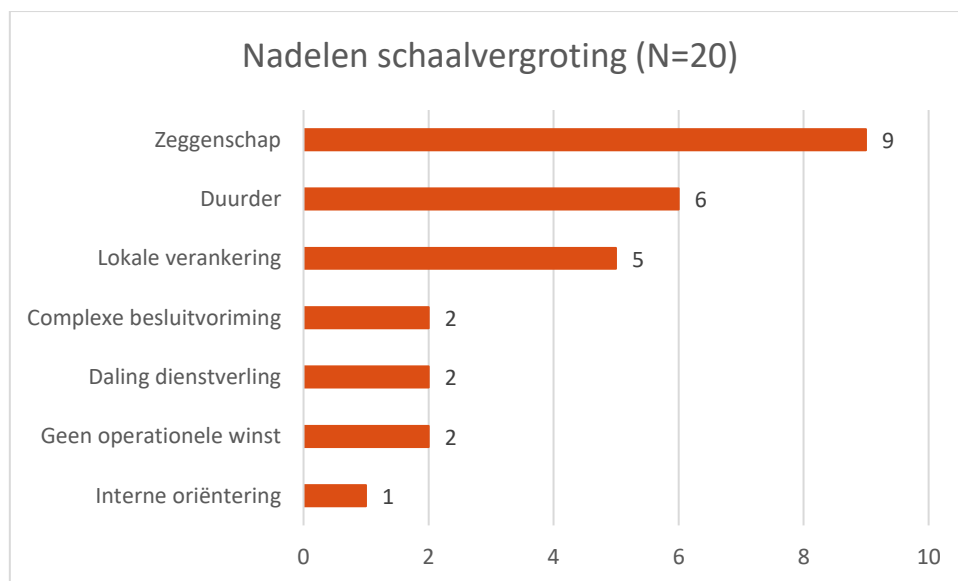
Inzake de potentiële nadelen van een schaalvergroting, wijzen zes van de 27 korpschefs, net als hun West-Vlaamse collega's, op twee dimensies: de lokale gebondenheid enerzijds en organisatorische aspecten anderzijds. Lokale gebondenheid dekt vele ladingen en kan verwijzen naar de flexibiliteit van de lokale politie om afdoende te kunnen inspelen op de noden van het terrein, naar de terreinkennis van de medewerkers, het voldoende geworteld zijn binnen de lokale gemeenschappen en de nabijheid en betrokkenheid van de burgemeesters bij de politiewerking. Wat de organisatorische component betreft, wordt een interne oriëntering van de organisatie tijdens en na een schaalvergroting genoemd. Een reorganisatie van de politiezone brengt een interne oriëntatie met zich mee door bijvoorbeeld het op elkaar afstemmen van de werkprocessen, het materieel, de infrastructuur, werkwijzen en culturen, maar ook door de onzekerheid die met veranderingen gepaard gaan: vragen inzake plaats van tewerkstelling, mobiliteit, nieuwe collega's, nieuwe leiding, werkprocedures enzovoort. Het risico op deze interne oriëntering is niet ondenkbeeldig. Het zou een vijftal jaar kunnen duren vooraleer een fusie volledig verteerd is. Deze opgesomde mogelijke nadelen zijn gelijkaardig aan deze die door de West-Vlaamse korpschefs werden opgesomd. De Oost-Vlaamse korpschefs noemen inzake de organisatorische dimensie nog twee items: (1) het risico dat de besluitvorming complexer wordt en dat de span of control te groot wordt en (2) het risico dat medewerkers in een groter geheel zich minder zullen profileren. Inzake associaties worden ook nadelen genoemd door drie korpschefs, namelijk dat associaties te vrijblijvend zijn, dat ze geen oplossingen bieden om de structurele noden te lenigen en dat er een te grote overheadkost zou zijn, wat bij een fusie efficiënter geregeld kan worden.

Negen van de 66 **burgemeester** noemen voordelen van schaalvergroting. De mogelijke voordelen zijn volgens deze burgemeesters te vinden in een sterkere en efficiëntere *backoffice* (5), door de mogelijkheid die een schaalvergroting creëert om krachten te bundelen en specialisaties te ontwikkelen (4). Schaalvergroting kan bovendien bijdragen tot een grotere slagkracht van de organisatie (2). Eén burgemeester verwijst ook naar de mogelijkheid om meer congruentie te creëren met de hulpverleningszones. Als we de voordelen die worden genoemd door de burgemeesters tegenover deze van de korpschefs plaatsen, zien we weinig verschillen. De voordelen op de *overhead*, *backoffice* en mogelijkheden tot specialisatie worden zowel door burgemeesters als korpschefs genoemd.

Bekijken we de nadelen die door 20 van de 66 burgemeesters worden genoemd, dan kunnen toch een aantal verschillen opgemerkt worden. Bij de burgemeesters wordt nadrukkelijker de kostprijs

van een schaalvergroting gevreesd (zes keer genoemd), het verlies aan zeggenschap (negen keer genoemd), betrokkenheid en controlemogelijkheden (negen keer genoemd) en het mogelijke dalen van de dienstverlening (twee keer genoemd). Dit laatste item hangt samen met de vrees van twee burgemeesters dat er meer betaald zal moeten worden zonder dat dit operationele winsten met zich mee zal brengen. Dit zijn items die niet expliciet door de korpschefs naar voren werden gebracht. De overige items zijn wel gelijkaardig en betreffen de vrees voor het verlies van lokale verankering en terreinkennis (vijf keer genoemd) en het creëren van een te complexe besluitvorming (één keer genoemd). Eén burgemeester stelt als een nadeel van de samenwerkingsverbanden, inclusief de associaties, dat deze te vrijblijvend zijn en dat er onmiddellijk richting fusies dient te worden geëvolueerd. De vrees voor de interne oriëntatie wordt ook door één burgemeester als volgt samengevat: *“het risico bij een schaalvergroting is dat de organisatie voor zichzelf zal werken, en niet voor de burger”*.

Opvallend is dat bij het opsommen van de nadelen telkens naar eerdere ervaringen inzake de schaalvergroting van de hulpverleningszones wordt verwezen. 12 burgemeesters verwijzen ernaar om een inschatting te maken van de nadelen die een schaalvergroting van de politiezones met zich zouden kunnen meebrengen. Net zoals in West-Vlaanderen kan dit worden samengevat als meer betalen (5) voor minder of gelijkwaardige dienstverlening (4) en minder zeggenschap (9). Ook in Oost-Vlaanderen werd opgevangen dat de betrokkenheid van de burgemeesters bij de zoneraad en het zonecollege niet altijd gegarandeerd meer is.

Figuur 34: Nadelen schaalvergroting volgens burgemeesters

Een tegengeluid bij deze bezorgdheden kon worden gehoord bij de korpschef van WaNo die een fusie achter de rug heeft en die stelt dat een fusie niet noodzakelijk moet leiden tot stijgende kosten en dat de dienstverlening er niet hoeft op achteruit te gaan. De vraag stelt zich echter wel hoe de burgemeesters de dienstverlening inschatten. Vanuit de brandweer worden signalen opgevangen dat de hulpverleningszones tot professionalisering hebben geleid en net de kwaliteit van de dienstverlening hebben opgeschroefd. Echter, zoals in West-Vlaanderen opgemerkt, moet het concept dienstverlening gekoppeld worden aan de zogeheten ‘kerntaakbepaling’. Wat wordt wel en vooral niet meer gedaan door de brandweer sinds de indeplaatsstelling van de hulpverleningszones? Tijdens het onderzoek werd vooral hier door de burgemeesters op gewezen.

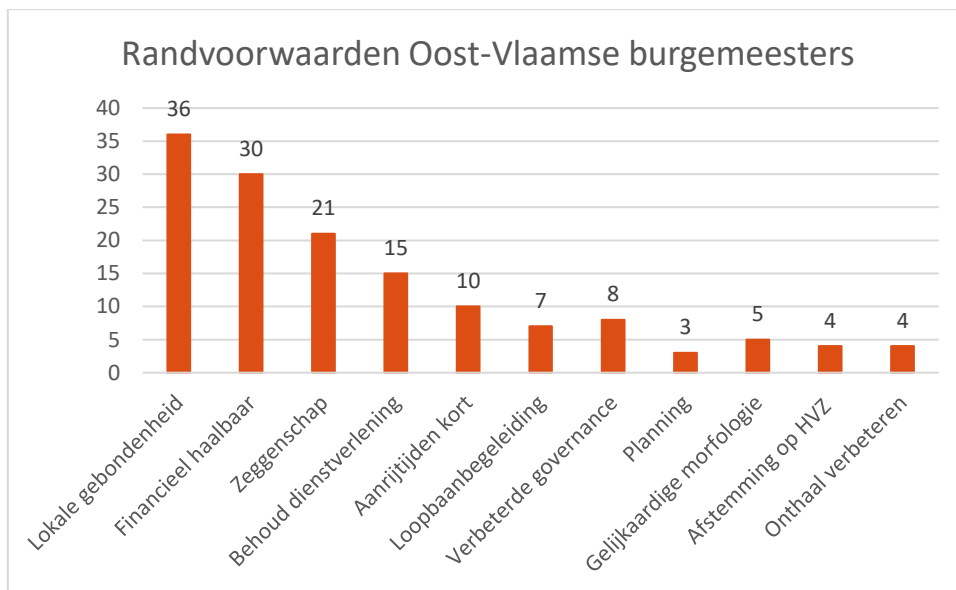

Opvallend is dat de door de Oost-Vlaamse burgemeesters ingeschatte nadelen gelijklopen met deze die door de West-Vlaamse burgemeesters werden opgegeven.

4.4.3 Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden

4.4.3.1 Randvoorwaarden van de burgemeesters

Van de 66 bevraagde burgemeesters, gaven 63 burgemeesters randvoorwaarden op. De drie burgemeesters die geen randvoorwaarden hebben opgegeven, hebben elk een andere kijk op schaalvergroting. De ene is een heel sterke voorstander, de andere is een uitgesproken tegenstander. De derde stelde geen randvoorwaarden. De andere burgemeesters gaven vaak meerdere randvoorwaarden op waaraan zou moeten voldaan zijn of worden indien tot een schaalvergroting van de politiezones zou worden overgegaan. In figuur 35 werden de randvoorwaarden gegroepeerd onder een aantal concepten en geturfd. Ieder item werd minstens één keer door een burgemeester aangehaald. Belangrijk hierbij is dat de telling van de randvoorwaarden geen prioriteiten weerspiegelen, maar een loutere optelsom is van het aantal keren dat een randvoorwaarde werd genoemd. Er werd namelijk vastgesteld dat wanneer de burgemeesters randvoorwaarden schetsten, bepaalde randvoorwaarden even belangrijk werden ingeschat en dat wanneer randvoorwaarden werden meegegeven aan de onderzoeker, deze niet noodzakelijk in volgorde van belangrijkheid werden opgenoemd. Ook wordt bij de analyse duidelijk dat ook hier geen grote verschillen zijn tussen de burgemeesters die voorstander zijn van een schaalvergroting (fusie of associatie) en diegenen die geen vragende partij zijn of tegen. Dezelfde randvoorwaarden komen terug.

Figuur 35: Randvoorwaarden Oost-Vlaamse burgemeesters

De randvoorwaarden die door de Oost-Vlaamse burgemeesters worden genoemd komen sterk overeen met deze die door de West-Vlaamse burgemeesters werden genoemd.

Lokale gebondenheid

De meest frequent genoemde randvoorwaarde werd gecapteerd onder de noemer 'lokale gebondenheid'. Zoals echter eerder werd uiteengezet, dekt dit concept verschillende ladingen en kan het verwijzen naar de oriëntering van de lokale politie op lokale noden van het terrein, naar de terreinkennis, het geworteld zijn binnen de lokale gemeenschappen en de nabijheid en betrokkenheid van

de burgemeesters bij de politiewerking. Dit zijn ook de betekenissen die de burgemeesters eraan geven. Dit veruitwendigt zich in het belang dat de burgemeesters hechten aan een goede wijkwerking. Het belang van de wijkwerking, het contact met de burger en de bekendheid van de wijkagent wordt veruit het meest genoemd (24 keer). Drie keer wordt de nood aan een goede terreinkennis genoemd.

Randvoorwaarde BM1: het behoud en het versterken van de wijkwerking van de lokale politie zodat het contact met de burger niet verloren gaat.

In tegenstelling tot in West-Vlaanderen wordt de maximale aanwezigheid van politiepersoneel in de aangesloten gemeenten van de politiezone niet expliciet als randvoorwaarde vernoemd, hoewel dit deel kan uitmaken van een versterkte wijkwerking. Meerdere burgemeester stellen, bij de bespreking van mogelijk scenario's in dit verband, te vrezen dat het samengaan met een stad een impact zal hebben op de aanwezigheid van het politiepersoneel in zijn of haar gemeente. De tweede randvoorwaarde kan ook hier dus hernomen worden.

Randvoorwaarde BM2: een maximale aanwezigheid van politiepersoneel in de aangesloten gemeenten van de politiezone.

Financiële haalbaarheid

Net als in West-Vlaanderen, wordt de financiële haalbaarheid duidelijk als randvoorwaarde opgegeven. 13 burgemeesters geven aan dat indien tot schaalvergroting wordt overgegaan, dit financieel behapbaar voor hen moet blijven. Eén burgemeester wijst in dit verband naar het "financiële trauma" dat men aan de indeplaatsstelling van de hulpverleningszones heeft overgehouden en twee burgemeesters pleiten ervoor om vanuit de federale overheid geen loze beloftes te doen inzake de financiering zoals dit, volgens de twee respondenten, werd gedaan voor de hulpverleningszones en de schaalvergroting van de politiezones niet aan te wenden als een federale bezuinigingsoperatie.

Randvoorwaarde BM3: politiezorg moet betaalbaar blijven voor de gemeenten.

Heel duidelijk geven de burgemeesters aan dat indien een schaalvergroting van de politiezones gerealiseerd wordt, ongeacht op welke wijze, de politiezones betaalbaar moeten blijven. Hiermee wordt onder andere verwezen naar de bestaande financiële verschillen tussen de gemeenten onderling: niet enkel op het gebied van de financiële draagkracht van de gemeenten zelf (onder andere belastbare basis, dotaties uit het gemeentefonds,...), maar ook op het gebied van de federale dotaties ten aanzien van de politiezones. Twee burgemeesters pleiten voor een billijke verdeling van de financiële bijdragen tussen de steden en gemeenten onderling indien tot een fusie wordt overgegaan. Een ander element inzake de betaalbaarheid van de politiezones is de vrees dat schaalvergroting (in de vorm van een fusie) zal leiden tot bijkomende investeringen, de uitbouw van een sterke overhead en uiteindelijk meer middelen zal vergen dan vandaag.

Randvoorwaarde BM4: bijkomende financiering voorzien.

Het is geweten dat bijkomende financiële middelen veranderingstrajecten faciliteren. Dit was ook het geval bij de opstart van de politiehervorming. Ook in dit geval geven zes burgemeesters aan dat indien overgegaan wordt tot schaalvergrotingen in de vorm van een fusie, een financiële *incentive* of

een structurele bijkomende financiering gecreëerd zou moeten worden om financiële verschillen tussen partners te overbruggen.

Er werd tijdens de evaluatie van de politiezones door de burgemeesters gewezen op de noodzaak tot de herziening van de KUL-norm omdat deze norm de evoluties in de steden en gemeenten niet heeft bijgehouden en niet is aangepast aan de invulling die aan de basispolitiezorg wordt gegeven. In tegenstelling tot de respondenten in West-Vlaanderen, wordt door de Oost-Vlaamse burgemeesters veel sterker een herziening van de KUL-norm als randvoorwaarde voorop gesteld (dit werd negen keer genoemd).

Randvoorwaarde BM5: herzie de KUL-norm.

Zeggenschap

Burgemeesters hebben een aantal verantwoordelijkheden op het gebied van algemene bestuurlijke politie binnen hun stad of gemeente. 21 burgemeesters stellen in het onderzoek expliciet dat ze bij een schaalvergroting van de politiezones vat willen blijven hebben op hun verantwoordelijkheden en bevoegdheden. Dit betekent dat de burgemeester, als hoofd van bestuurlijke politie in zijn of haar stad of gemeente, ook zeggenschap moet hebben over de wijze waarop de bestuurlijke politie binnen zijn of haar stad of gemeente wordt uitgevoerd.

Randvoorwaarde BM 6: burgemeesters dienen voldoende vat te blijven hebben op hun bevoegdheden inzake bestuurlijke politie.

Een te grote afstand tussen de bestuurlijke en politionele overheden zou ertoe kunnen leiden dat burgemeesters enerzijds te weinig sturend kunnen optreden om de bestuurlijke politie in zijn of haar stad of gemeente te vrijwaren en te handhaven en anderzijds dat de rekenschap vanuit de lokale politie ten aanzien van de burgemeester vermindert. In beide gevallen zou een dergelijke evolutie – ook vanuit democratisch oogpunt – volgens de respondenten heel nefast zijn.

Acht burgemeester pleiten ervoor om de *governance* van de politiezones mee te nemen als randvoorwaarde om blijvend de betrokkenheid van de burgemeesters te garanderen. Hierbij stelt één respondent echter expliciet dat het voorbeeld van de hulpverleningszone niet gevolgd moet worden. Eén burgemeester geeft ook aan betrokken te willen blijven bij eventuele keuzes die gemaakt worden inzake schaalvergroting van de politiezones. Drie respondenten pleiten voor het behoud van het politiecollege en één respondent stelt voor om binnen het politiecollege evenwichten in te bouwen zodat een stad of gemeente de politiewerking niet domineert.

Verbeteren van de dienstverlening

Eender welke vorm van schaalvergroting moet volgens de burgemeesters bijdragen tot een gelijkwaardige of betere dienstverlening ten aanzien van de burger (15 keer genoemd). De impliciete vrees is dat een schaalvergroting in de vorm van een fusie zal leiden tot het wegtrekken van politiepersoneel uit een aantal gemeenten en tot de afbouw van de dienstverlening ten aanzien van de burger (zie ook de verwijzing naar de lokale gebondenheid).

Randvoorwaarde BM7: een gelijkwaardige of betere dienstverlening realiseren.

Hoewel in figuur 35 de items aanrijtijden en onthaal afzonderlijk werden opgenomen als randvoorwaarden, sluiten ze aan bij de dienstverlening en worden ze hier behandeld. Tien burgemeesters stellen dat in het kader van de dienstverlening, de aanrijtijden van de interventieploegen gelijk of beter zou moeten worden indien tot een fusie wordt overgegaan. Ook verwijzen vier burgemeesters expliciet naar het behoud van een onthaal om het voor de burgers blijvend mogelijk te maken om op een laagdrempelige manier de lokale politie te contacteren. Deze items zijn nauw verwant met de eerder vermelde 'lokale gebondenheid'.

Homogene politiezones

Net zoals in West-Vlaanderen pleit een aantal burgemeesters voor de creatie van homogene politiezones (5). Ook hier wordt verwezen naar socio-economische parameters, centrumfuncties, natuurlijke oriënteringen, maar ook de morfologie in het landschap (scheiding door autosnelwegen, rivieren), spelen een rol in het zoeken van homogeniteit. Ook bestaande bestuurlijke samenwerkingen al dan niet in intercommunaal verband kan bijdragen tot een homogeniteit op bestuurlijk vlak waarbij ook de samenwerking tussen burgemeesters versterkt wordt en het aantal overlegmomenten gerationaliseerd.

Randvoorwaarde BM8: waar mogelijk, creëer homogene politiezones met gelijkaardige gemeenten.

In dit verband stellen vier burgemeesters als randvoorwaarde de koppeling met een al dan niet aangepaste hulpverleningszone. Deze burgemeester pleiten voor de creatie van een zogeheten veiligheidszone waarbij de grenzen van de politiezones samenvallen met deze van de hulpverleningszone.

Andere randvoorwaarden

Naast bovenstaande randvoorwaarden die het vaakst genoemd werden, werd door een aantal burgemeesters nog een aantal andere randvoorwaarden genoemd. Zo werd verwezen naar potentiële gemeentefusies. Eén burgemeester stelde dat eerst duidelijkheid zou moeten komen over de gemeentefusies en dat daarna pas een eventuele schaalvergroting van de lokale politie zou kunnen worden doorgevoerd. Drie burgemeesters verwezen naar een doorgedreven digitalisering van de lokale politie vooraleer in schaalvergroting te gaan. Digitalisering kan mogelijke problemen inzake het verlies van lokale gebondenheid vermijden door een gedeconcentreerde aanwezigheid toe te laten op het terrein. Denk hierbij aan het *mobile office* waardoor centraliseringsbewegingen gecompenseerd kunnen worden via een grotere aanwezigheid op het terrein. Evenveel burgemeesters stellen dat vooraleer in schaalvergroting kan worden getreden, een duidelijk plan op tafel moet liggen. Daarnaast wezen burgemeesters op de noodzaak aan standaardisering van de lokale politie (1), loopbaanbegeleiding voor politieambtenaren en de korpschefs (1) en één burgemeester noemde ook de noodzaak om de politieopleiding te vernieuwen als een randvoorwaarde.

Randvoorwaarde BM9: schaalvergroting dient ondersteund te worden met een duidelijk plan en er moet ingezet worden op digitalisering.

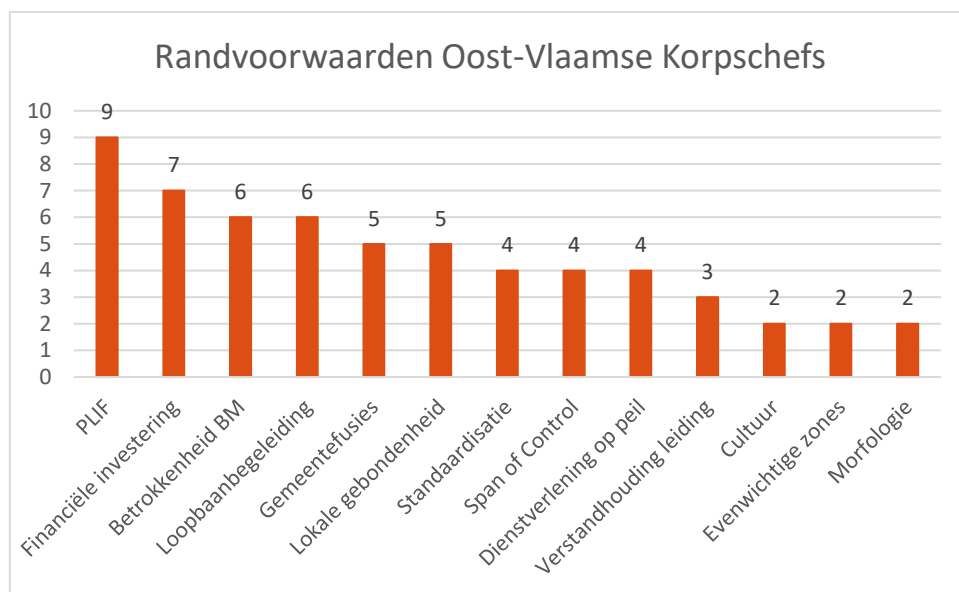
4.4.3.2 Randvoorwaarden van de korpschefs

Alle korpschefs (27) gaven randvoorwaarden op om in schaalvergroting te gaan (zie figuur 36). Ook hier worden geen prioriteiten meegenomen, maar worden de randvoorwaarden geturfd en besproken. De randvoorwaarden wijken wat af van deze van de burgemeesters, omdat ze ook vanuit een organisatorische bril bekeken worden, maar lopen heel sterk gelijk met deze die door de West-Vlaamse korpschefs werden opgegeven.

PLIF

Ook genoemd door de West-Vlaamse korpschefs, maar in grotere mate bij de Oost-Vlaamse korpschefs, is de PLIF (personeel, logistiek, informatica, financiën). Dit is geen toeval aangezien de korpschefs aangeven net op dit gebied heel kwetsbaar te zijn. Dit is gekoppeld aan de verminderde ondersteuning van de federale politie. Schaalvergroting moet de *back-office* versterken op verschillende ondersteunende domeinen (aankoopbeleid, *human resources*, informatica,...). Vier korpschefs geven aan dat er dringend meer specialisatie dient te worden ontwikkeld op deze domeinen en dat een versterking hiervan een belangrijke voorwaarde voor schaalvergroting dient te zijn.

Randvoorwaarde KC1: schaalvergroting moet de ondersteunende diensten versterken en meer specialisatie toelaten.

Figuur 36: Randvoorwaarden Oost-Vlaamse korpschefs

Financiën

Net zoals bij de burgemeesters dit het geval was, is de financiële haalbaarheid van schaalvergroting een bezorgdheid van de korpschefs. Zeven korpschefs wijzen erop dat schaalvergroting behapbaar en realiseerbaar moet zijn voor de betrokken gemeenten. Eén korpschef pleit er expliciet voor om de KUL-norm te herzien en drie korpschefs pleiten ervoor om blijvend in de politie te investeren. Eén korpschef stelt dat *“de insteek meer met evenveel moet zijn en niet meer met minder”*. Een andere korpschef stelt dat het beter zou zijn om eerst de bestaande deficieten binnen de zones weg te werken vooraleer men in schaalvergroting zou gaan omdat men op deze wijze gelijkwaardige partners kunnen zijn en tot een winstmaximalisatie zou kunnen komen op het gebied van specialisatie. Eén

korpschef stelt als uitdrukkelijke randvoorwaarde dat er blijvend dient geïnvesteerd te worden in de federale politie.

Randvoorwaarde KC2: schaalvergroting dient financieel haalbaar te zijn.

Lokale gebondenheid

In tegenstelling tot hun West-Vlaamse collega's en de burgemeesters wordt lokale gebondenheid minder frequent genoemd door de Oost-Vlaamse korpschefs (5), hoewel dit item terugkomt bij de betrokkenheid met de burgemeesters. Hierbij werd onder andere verwezen naar de basisfunctionaliteiten en de werking op het veld zelf. Een schaalvergroting moet ten dienste staan van het verbeteren van het functioneren op het terrein en de invulling van de basisfunctionaliteiten die volgens deze korpschefs zo dicht mogelijk bij de bevolking en het lokale niveau moet gerealiseerd worden. Hoewel een aantal functionaliteiten zoals slachtofferbejegening binnen een grotere schaal kan ingericht worden, is de lokale gebondenheid van een aantal andere zoals de wijkwerking belangrijk.

Randvoorwaarde KC3: schaalvergroting moet het lokaal functioneren van de politie versterken.

Zes korpschefs verwezen in dit verband ook naar het belang van een blijvende betrokkenheid van de burgemeesters. Indien men te veraf staat van de burgemeesters en het lokale niveau, zo werd aangegeven, zou vervreemding kunnen ontstaan die de werking van de lokale politie op lange termijn zou kunnen hypothekeren op het niveau van gezag, beheer en financiën. Eén korpschef verwees in dit verband ook naar de noodzaak voor de burgemeesters om greep te kunnen houden op de politiezones en – *dixit* de korpschef – niet zoals bij de hulpverleningszones waar de burgemeesters hun grip verliezen.

Randvoorwaarde KC4: burgemeesters moeten blijvend betrokken worden bij de werking van de lokale politie.

Eén korpschef verwijst in dit verband ook naar de beheerssystemen van de politiekezone en pleit ervoor om zowel het politiecollege als de politieraad werkbaar te maken.

Loopbaanbegeleiding

Zes korpschefs stellen als randvoorwaarde een goede loopbaanbegeleiding waarbij weerstanden tot schaalvergroting zouden kunnen worden weggewerkt. Hiermee wordt verwezen naar een sociale omkadering van de medewerkers, de voorwaarden creëren om de medewerkers mee te krijgen in het veranderingstraject, maar ook naar de positie van de korpschef. Uit de literatuur is geweten dat een opruststelling van een korpschef een opportuniteit kan zijn om in schaalvergroting te gaan. Omgekeerd betekent dit dat de onzekerheid die een schaalvergroting ook voor de korpschef, of waarnemend korpschef, met zich meebrengt een drempel kan zijn. Daarom stellen de korpschefs dat het belangrijk is om de noodzakelijke voorwaarden te creëren om alle medewerkers, inclusief de korpschefs, in een veranderingstraject te laten instappen.

Randvoorwaarde KC5: voorzie loopbaanbegeleiding voor de medewerkers, inclusief de korpschefs.

Een korpschef wijst erop niet teveel niveaus te creëren binnen grotere politiezones om voldoende flexibiliteit in de organisatie in te bouwen en een bureaucratisering te vermijden. Er wordt gepleit om

de *overhead* voldoende af te bouwen en te streven naar één verantwoordelijke in plaats van een ‘directiecomité’ te maken.

Gemeentefusies

Samenhangend met de *governance* van de politiezones en de betrokkenheid van de burgemeesters, stellen zes korpschefs duidelijkheid inzake potentiële gemeentefusies voorop als randvoorwaarde voor schaalvergroting van de politiezones. Gemeentefusies zouden een schaalvergroting van de politiezones kunnen faciliteren omdat de beheersystemen werkbaar zouden kunnen blijven.

Randvoorwaarde KC6: creëer duidelijkheid inzake gemeentefusies.

De werking van de politie: statuut, opleidingen en standaardisatie

Zes korpschefs geven expliciet aan dat er binnen de werking van de politie vandaag een aantal problemen zijn. Bij de randvoorwaarden wordt het statuut, de opleiding en rekrutering en standaardisatie van de middelen genoemd. Volgens deze korpschefs dienen op deze domeinen stappen te worden gezet om een schaalvergroting te doen slagen.

Randvoorwaarde KC7: het statuut van de politieambtenaar en de rekrutering is aan herziening toe.

Zoals onder punt 1.3.2 werd aangegeven, bestaat er een brede waaier aan verlofstelsels en tewerkstellingsvormen wat de reëel inzetbare capaciteit van de medewerkers verlaagt. Vier korpschefs stellen dat er een te grote dispariteit is in de middelen die door de verschillende politiezones worden gebruikt, de wijze waarop deze worden aangekocht, maar ook op het niveau van de besluitvoering en pleiten voor meer standaardisatie. Nu wordt er teveel “de korpschef beslist” meegegeven op verschillende gebieden zoals bijvoorbeeld fietsvergoedingen voor elektrische fietsen waardoor over de zones heen verschillende beslissingen worden genomen.

Randvoorwaarde KC8: de lokale politie heeft nood aan meer standaardisatie

Typologie en grootte

Twee korpschefs pleiten ervoor om, net zoals een aantal burgemeesters hebben aangegeven, rekening te houden met het soort gemeenten die in een schaalvergroting van politiezones met elkaar moeten samenwerken. Hierbij wordt verwezen naar veiligheidsbeelden die gelijklopend dienen te zijn, maar ook naar de socio-economische parameters die de typologie van gemeenten bepalen.

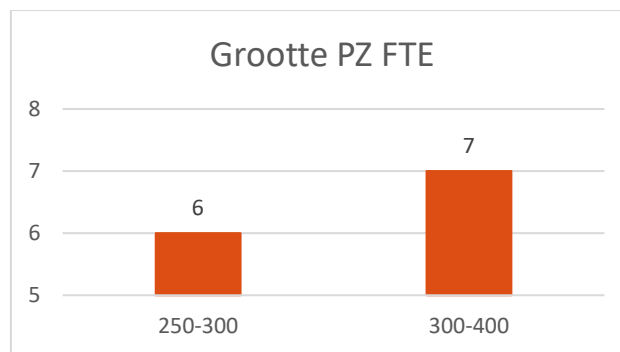
Randvoorwaarde KC9: waar mogelijk, creëer homogene politiezones met gelijkaardige gemeenten

Hun zorg is ook om evenwichtige zones te creëren. Hierbij wordt ook verwezen naar de capaciteit en de grootte van de toekomstige zones.

Randvoorwaarde KC10: houd de span of control beheersbaar

Vier korpschefs geven aan dat de *span of control* beheersbaar moet blijven. Echter werd vastgesteld dat de verschillende korpschefs deze *span of control* anders invullen. Bij de Oost-Vlaamse korpschefs werd gepeild naar de mogelijke maximale omvang van het aantal medewerkers die in een zone te-

werkgesteld zijn om een behoorlijke span of control te behouden. 13 korpschefs gaven een maximum mee, zie figuur 37.

Figuur 37: "Ideale" grootte politiezones naar aantal voltijdse medewerkers

Dienstverlening

Inzake de dienstverlening wijzen korpschefs erop dat er niet mag ingeboet worden op de kwaliteit (2) en dat de aanrijtijden op hetzelfde niveau moeten blijven of verbeteren (2). Ook verwijst een korpschef naar de onthaalfunctie die niet mag verdwijnen.

Randvoorwaarde KC11: een gelijkwaardige of betere dienstverlening realiseren.

Andere randvoorwaarden

Twee korpschefs verwachten een duidelijk plan als randvoorwaarde. Twee korpschefs stellen dat schaalvergroting niet op vrijwillige basis dient te gebeuren. De overheid zou dit moeten opleggen, een eindplan opstellen en duidelijkheid creëren inzake de basisfunctionaliteiten. Een andere korpschef pleit ervoor om onmiddellijk tot fusies over te gaan.

4.4.3.3 Randvoorwaarden van het Openbaar Ministerie, de Dirco, Dirjud en de Gouverneur

Zowel de Dirco als de Dirjud stellen dat de nabijheidsfunctie van de lokale politie dient bewaard te worden. Lokale gebondenheid wordt dus als randvoorwaarde genoemd. Beiden pleiten er ook voor om de dienstverlening op peil te houden en de aanrijtijden kort te houden. Hierbij verwijzen ze naar de ingesteldheid bij de fusieoperatie van politiezone WaNo: 'met hetzelfde meer doen'. Zowel de Dirco als de Dirjud stellen dat eerst de gemeenten moeten gefuseerd worden vooraleer tot schaalvergroting van de politiezones dient te worden overgegaan. Zo wordt voorkomen dat de grenzen van politiezones nog eens moeten worden bijgesteld. Beiden stellen ook dat defusies vermeden moeten worden omdat dit weegt op de werking van de politiezones. De Procureur pleit ervoor om blijvend te investeren in de federale politie. De Gouverneur pleit voor fusies als vorm van schaalvergroting.

4.4.3.4 Randvoorwaarden van de syndicale vertegenwoordigers van de politievakbonden

De randvoorwaarden genoemd door de syndicale vertegenwoordigers van de Oost-Vlaamse afdelingen van de politievakbonden verschillen inzake accenten, maar bij alle vakbonden wordt de gewoonlijke plaats van tewerkstelling als een randvoorwaarde genoemd. Deze zou ongewijzigd moeten blijven, tenzij de betrokken medewerkers vrijwillig kiezen voor een nieuwe 'standplaats'.

Randvoorwaarde VB1: geen wijzigingen aan de gewoonlijke plaats van tewerkstelling, tenzij vrijwillig.

Hierbij aansluitend wordt meegegeven dat verplaatsingen geen verborgen sancties mogen zijn en dat medewerkers geen inkomstenverlies mogen lijden (door bijvoorbeeld een tweede voertuig te moeten aanschaffen voor het woon-werkverkeer).

De politievakbonden stellen dat een schaalvergroting geen besparingsoperatie mag zijn. De federale regering moet blijven financieren zodat de organieke tabellen opgevuld blijven en er mag niet bespaard worden op operationele opdrachten.

Randvoorwaarde VB2: schaalvergroting mag geen besparingsoperatie worden ten koste van de medewerkers of de dienstverlening

De vertegenwoordigers van de Oost-Vlaamse politievakbonden geven mee dat een randvoorwaarde voor schaalvergroting het behoud of het verbeteren van dienstverlening ten aanzien van de bevolking moet zijn. Schaalvergroting mag volgens deze vertegenwoordigers niet leiden tot een afbouw van de lokale verankering (specifiek de wijkwerking) en aanrijtijden en er moeten evenveel diensten op het terrein worden aangeboden zoals dat vandaag het geval is. Inzake de aanrijtijden stelt een vertegenwoordiger voor om de bestaande gebouwen te gebruiken. Op deze wijze dienen de medewerkers ook niet verplaatst te worden.

Randvoorwaarde VB3: er moeten duidelijke *top-down* plannen komen en creëer een voldoende en correct kader (wetgevend, financieel en sociaal) om op terug te vallen (o.a. voor het personeel): garanties voor het beschermen van statuten, verplaatsing van het personeel, enz.

Alle vakbonden vragen dat er een duidelijk plan komt en dat hiervoor de nodige voorbereidingstijd wordt voorzien. Schaalvergroting moet goed voorbereid worden. Bij het opstellen van dit plan, dienen de vakbonden als partners te worden beschouwd. Bij de vakbonden leeft het gevoel dat een duidelijke visie op de toekomstige politiewerking ontbreekt. Inzake de schaalvergroting moet het duidelijk zijn welke afwegingen er worden gemaakt inzake centralisatie en decentralisatie en moet er een eenheid van commando worden gerealiseerd.

Randvoorwaarde VB4: betrek de politievakbonden als volwaardige partners bij het ontwikkelen van de plannen.

Een vertegenwoordiger stelt dat er een begeleidingsproces op gang moet worden getrokken met een visie op organisatieontwikkeling. Een dergelijk proces kan begeleid worden via provinciale netwerken van procesbegeleiders.

Er is volgens de vertegenwoordigers van de vakbonden nood aan een centrale visie. Er moet een totaalbeeld worden ontwikkeld over de toekomstige politiewerking, waarin het totaalpakket wordt geëvalueerd zoals het statuut, tucht, de basisfunctionaliteiten,... Waar willen we naartoe met onze politie?

Randvoorwaarde VB5: ontwikkel een integrale toekomstvisie.

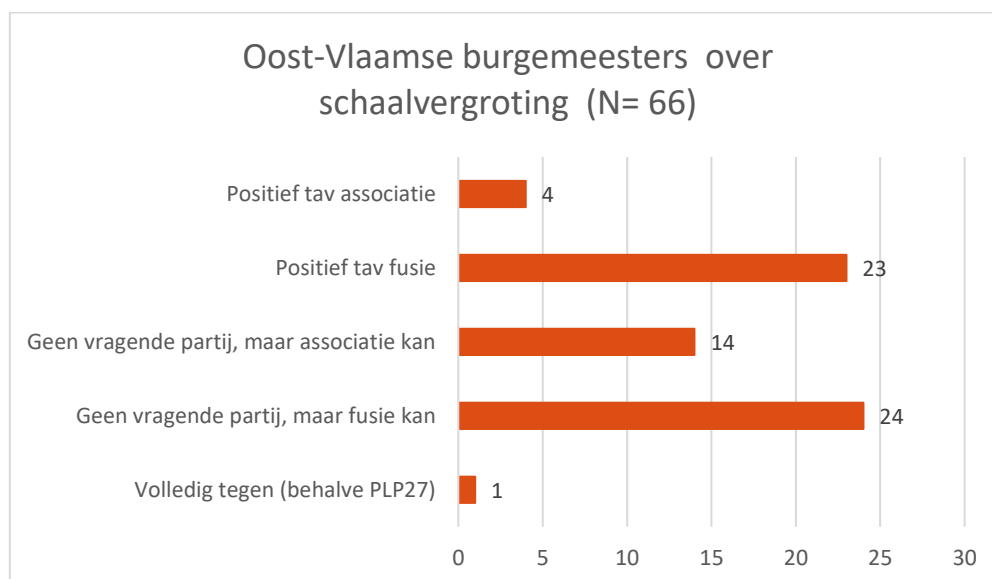
4.4.4 Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting

Aan de respondenten werden twee vragen gesteld: hoe staat u ten aanzien van schaalvergroting en naar welke vorm van schaalvergroting gaat uw voorkeur uit. Deze laatste vraag werd gesteld nadat de verschillende vormen van schaalvergroting aan de respondenten werden uiteen gezet. Zoals hier-

onder wordt uiteengezet, was het enthousiasme bij de burgemeester over schaalvergroting niet bijzonder groot. Om te vermijden dat de antwoorden op de tweede onderzoeksvraag op de oppervlakte bleven, werd ook gepeild naar welke vorm van schaalvergroting de voorkeur uitgaat indien een schaalvergroting zou opgelegd worden.

4.4.4.1 Bereidheid bij de burgemeesters

Een meerderheid van de burgemeesters (59% of 39 burgemeesters) staat niet te springen voor een schaalvergroting van de lokale politiezones. Eén ervan geeft ronduit aan tegen elke vorm van schaalvergroting te zijn, behoudens in de vorm van de bestaande interzonale politiesamenwerking (PLP 27). 27 burgemeesters (41%) zijn voorstanders van een schaalvergroting, waarvan vier vragende partij zijn voor een schaalvergroting in de vorm van een associatie en de overige 23 in de vorm van een fusie. Er is, met andere woorden, een groter draagvlak aanwezig inzake schaalvergroting in Oost-Vlaanderen dan in West-Vlaanderen. Er is geen duidelijk verband tussen de beschikbare capaciteit van de politiezones en de vraag naar of het afwijzen van schaalvergroting. Het is met andere woorden niet zo dat burgemeesters binnen politiezones met een eerder beperkte capaciteit voorstander zijn van een schaalvergroting. Veel lijkt te maken te hebben met de persoonlijke visie van burgemeesters op schaalvergroting.

Figuur 38: Attitude t.a.v. schaalvergroting Oost-Vlaamse burgemeesters

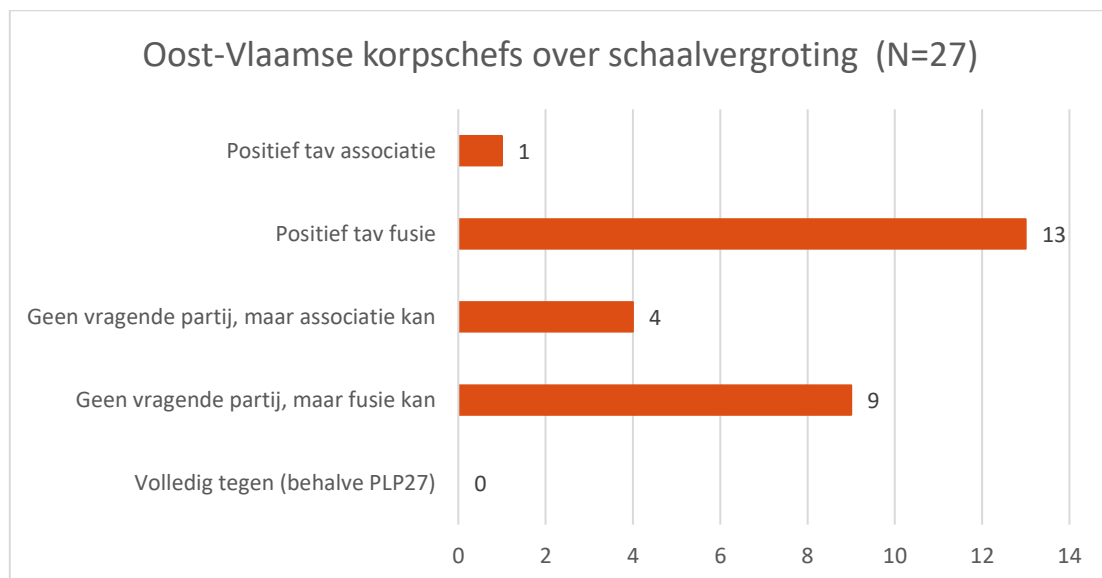
Wanneer doorgevraagd wordt naar de attitude van de burgemeesters inzake schaalvergroting indien dit opgelegd wordt, geeft één burgemeester aan dat dit niet door de beugel kan, waarbij ook geen voorkeuren inzake de vorm van schaalvergroting kunnen worden genoteerd. Indien schaalvergroting van bovenaf opgelegd wordt, geeft 71 procent van de burgemeesters (47) aan dat hun voorkeur uitgaat naar een fusie (inclusief diegenen die al a priori voorstander van een fusie blijken te zijn). Voor 27 procent (18 burgemeesters) gaat de voorkeur uit naar een associatie.

4.4.4.2 Bereidheid bij de korpschefs

13 korpschefs (48%) zijn geen vragende partij voor een schaalvergroting. Geen enkele korpschef is echter volledig tegen schaalvergroting. 14 korpschefs zijn wel voorstanders van een schaalvergroting, waarvan 13 zich duidelijk uitspreken voor een fusie en één korpschef zich voorstander toont van een associatie. Eén korpschef die voorstander is van een fusie geeft mee dat een associatie als opstap richting een fusie ook tot de mogelijkheden behoort. Bij de voorstanders van een schaalvergroting kan – in tegenstelling tot de burgemeesters – wel een verband gevonden worden tussen de beschikbare capaciteit en de voorkeur inzake schaalvergroting, hoewel er duidelijk uitzonderingen te vinden zijn. Ook hier speelt de persoonlijke visie van de korpschef op de politiewerking een rol. Er kunnen een aantal discrepanties gevonden worden inzake de opinie van de betrokken burgemeesters en korpschefs inzake schaalvergroting.

Indien ook hier wordt doorgevraagd naar de vorm van schaalvergroting waarnaar de voorkeur zou uitgaan indien dit wordt opgelegd, kiest 81% van de korpschefs voor de fusie. Drie kiezen voor een associatie en 18% kiest voor een associatie. Kortom, voor- en tegenstanders van schaalvergroting onder korpschefs in Oost-Vlaanderen is minder uitgesproken.

Figuur 39: Attitude t.a.v. schaalvergroting Oost-Vlaamse korpschefs

4.4.4.3 Bereidheid bij de syndicale vertegenwoordigers van de politievakbonden

De vier bevraagde politievakbonden zijn vragende partij om in schaalvergroting te gaan. Hier is geen twijfel mogelijk, men kiest voor een fusie omdat dit niet enkel de meeste waarborgen en duidelijkheden biedt ten aanzien van het personeel, en de burger, maar ook ten aanzien van de bestuurlijke overheden. Eén vertegenwoordiger stelt duidelijk geen voorstander van associaties te zijn omdat die vaak gebaseerd zijn op persoonlijke contacten en indien de stekker er wordt uitgetrokken, de problemen zich opnieuw stellen.

Voor de volledigheid geven we mee dat ook de Dirco, Dirjud, Procureur en Gouverneur allemaal voorstander zijn van schaalvergroting in de vorm van fusies. Voor de Dirco en Dirjud behoren associaties ook tot de mogelijkheden.

4.4.5 Bovenzonale inzet recherche

Net als in alle West-Vlaamse politiezones geven de Oost-Vlaamse korpschefs aan te voldoen aan de te vrijwaren rechercapaciteit. Echter, zoals eerder gesteld (zie 1.3.2), wordt een aantal bovenlokale opdrachten vervuld door de lokale recherches. De korpschefs geven aan dat hoewel de werking van de lokale recherche onder druk komt te staan omdat een aantal zaken vanuit de federale gerechtelijke politie worden doorgeschoven naar het lokale niveau, ze echter geen probleem hebben met een bovenlokale inzet van hun rechercheurs op voorwaarde dat deze inzet tijdelijk is, doelgebonden en binnen een *taskforce*. Unisono klinkt het dat de korpschef of de directeur van de lokale recherche de regie moet kunnen behouden en dat een lokale verankering van de recherche belangrijk is om voldoende terreinkennis te behouden en een optimale informatie-uitwisseling te blijven behouden tussen de andere functionaliteiten.

4.5 De governance van politiezones

4.5.1 Evaluatie van het politiecollege en de politieraad

Indien overgegaan zou worden tot de creatie van grotere politiezones, is het niet onbelangrijk om de bestuursorganen van de politiezones te evalueren. In Oost-Vlaanderen zijn er zeven eengemeentezones, namelijk PZ Gent, PZ Maldegem, PZ Lokeren, PZ Aalst, PZ Ronse, PZ Ninove en PZ Dendermonde. Dit betekent dat de respectievelijke burgemeesters en gemeenteraden een directe relatie hebben met hun politiezone. De andere 21 politiezones zijn allen meergemeentezones.

Van de 58 burgemeesters²⁸ die deel uitmaken van een meergemeentezone en dus van een politiecollege, stelt 93% (54 burgemeesters) tevreden te zijn met de werking van het politiecollege. De overige vier burgemeesters die niet zo tevreden zijn met de werking van het politiecollege geven aan dat er te weinig transparantie is in de werking van de politiezones en dat men binnen het politiecollege zelf te weinig inbreng heeft (naar verhouding van de gewogen stem of ten aanzien van de totaliteit van het aantal deelnemende gemeenten). Deze vier burgemeesters verwijzen naar de dominantie van andere partners binnen het politiecollege die hun stemgewicht uitspelen ten aanzien van de kleinere partners.

Een andere evaluatie wordt gemaakt van de politieraad. Waar 93% stelt tevreden te zijn over de werking van het politiecollege, geeft 97% een negatief rapport aan de politieraad. 56 burgemeesters zijn dus negatief over de politieraad. Zo wordt er gesteld dat er weinig betrokkenheid is vanwege de politieraadsleden, dat de inhoud misschien te technisch is, dat er weinig inhoudelijke input komt en dat de zittingen vaak uitmonden in een éénrichtingsverkeer richting de raadsleden dat snel afgelopen is. Respondenten geven aan dat een politieraad soms 5 tot 15 minuten duurt. Twee burgemeesters geven aan dat ze proberen invulling te geven aan de politieraad. 76 procent van de burgemeesters (44) stellen ronduit dat de politieraad afgeschaft mag worden. Deze burgemeesters beoordelen dan ook de politieraad het strengst. *“Een formaliteit”, “de vergadering teveel”, “een klucht”, “een maat voor niets”, “geen inhoud”, “wordt steeds banaler”* en *“geen meerwaarde”*, zijn een aantal opmerkingen die genoteerd worden. De andere burgemeesters pleiten voor het behoud van een forum, dat niet in de vorm van een politieraad hoeft te zijn, dat instaat voor een democratische controle op het politiecollege en de politiezone en een draagvlak voor het uitgevoerde beleid kan betekenen.

---

²⁸ De bovenlokale politicus wordt niet meegerekend omdat gepeild wordt naar directe ervaring met het politiecollege en de politieraad.

Een gelijkaardig verhaal valt te rapen bij de korpschefs. 90 procent van de korpschefs (18) schatten de politiecolleges in als zinvolle bestuursorganen. Echter wordt gesteld dat de waarde van het politiecollege afhankelijk is van de figuur van de burgemeester en of de burgemeesters met elkaar kunnen samenwerken. Het is vanwege dit laatste punt dat twee korpschefs aangeven dat het politiecollege niet goed functioneert. Eén korpschef stelt zelf dat het politiecollege afgeschaft mag worden.

De politieraad wordt, net als bij de burgemeesters, overwegend negatief geëvalueerd. Drie korpschefs (15%) vinden de politieraad een interessant forum indien er extra inhoud aan wordt toegevoegd. Van de overige 85 procent (17 korpschefs) die de politieraad negatief evalueren, heeft één korpschef ooit een poging ondernomen om extra inhoud aan de politieraad toe te voegen, maar kwamen er snel klachten dat de raad te lang duurde. Waar 25 procent aangeeft dat de politieraad mag worden afgevoerd, pleiten de overige korpschefs voor een ander forum waar een groter draagvlak voor de politiewerking kan worden gecreëerd.

4.6 Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting

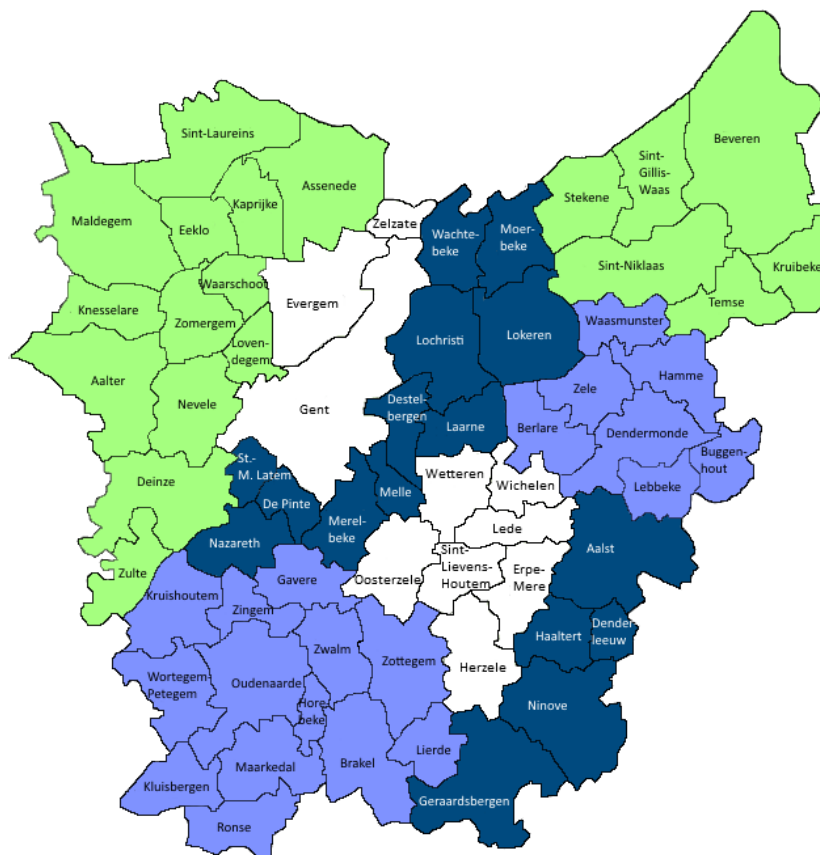
Vooraleer de scenario's die op basis van voorliggend onderzoek ontwikkeld werden te presenteren, is het nuttig om te wijzen op een onderzoek die werd uitgevoerd in 2014 door HCP Koenraad Tack, toenmalig medewerker van de directeur-coördinator, en dhr. Walter Dejaegher, toenmalig arrondissementscommissaris, in opdracht van de Gouverneur van Oost-Vlaanderen. Het onderzoek toetste bij een aantal politiezones de bereidheid af om in schaalvergroting te treden. Hoewel er een duidelijke wil bestond bij een aantal burgemeesters en korpschefs om tot schaalvergroting over te gaan, bleek het water uiteindelijk voor vele zones (voorlopig) te diep. In het onderzoek werd geopperd om de politiezones op de hulpverleningszones af te stemmen. Hoewel een congruentie met de hulpverleningszones een zekere logica kent, dient te worden gesteld dat in de loop van het onderzoek in Oost-Vlaanderen het duidelijk werd dat (net als in West-Vlaanderen) de grenzen van de hulpverleningszones potentieel kunnen wijzigen.

In Oost-Vlaanderen zijn verschillende scenario's mogelijk inzake schaalvergroting, waarbij rekening wordt gehouden met bestaande intergemeentelijke samenwerking, hulpverleningszones, zorgregio's, morfologie en socio-economische gelijkenissen en bevolkingsbewegingen. De aanwezigheid van een aantal grotere steden dragen bij tot verschillende dynamieken inzake politiezorg wat ertoe leidt dat deze steden in verhouding tot meer landelijke steden en gemeenten een andere interventiedruk en financiering kennen. Landelijke gemeenten zoeken veeleer landelijke partners op dan grotere steden indien initiële voorkeuren worden opgegeven. Echter moet worden vastgesteld dat de zogeheten '*bassin de vie*' wel degelijk deze steden omsluit en dat deze steden motoren kunnen zijn inzake politiezorg omdat ze vaak noodgedwongen verschillende specialisaties hebben uitgebouwd die de eerder de landelijke steden en gemeenten ten goede kunnen komen, mits rekening wordt gehouden met de hierboven vermelde randvoorwaarden.

Een aantal scenario's waarin basisdraagvlakken vervat zitten, kunnen gecreëerd worden die kleinere schaal aanpassingen overstijgen. Deze basisdraagvlakken worden gecapteerd in de bovenvermelde domeinen onder andere inzake bestuurlijke samenwerking en socio-economische parameters. Belangrijk is hierbij voor ogen te houden dat de scenario's geen blauwdrukken zijn, maar basisbewegingen capteren, inclusief politionele dynamieken. Indien overgegaan wordt tot schaalvergroting, zullen het uiteindelijk de betrokken actoren en met name de burgemeesters en korpschefs zijn, die potentiële partners zullen identificeren en mogelijke gevorderde samenwerkingsverbanden zullen verken-

nen. De hieronder gepresenteerde scenario's zijn een weerspiegeling van verschillende gedocumenteerde parameters gecombineerd met de opgegeven scenario's die door de burgemeesters en korpschefs, maar ook andere geïnterviewde actoren tijdens het onderzoek gegeven werden. Ze lenen zich tot verdere inspiratie en mogelijke pistes tot verdere verkenning aangezien ze gebaseerd zijn op basisdraagvlakken (waarbij meerdere respondenten dergelijke pistes hebben aangegeven).

Op basis van gesprekken met prof. dr. Brice De Ruyver en een reconstructie van het scenario dat hij voorop stond in samenwerking met Koen Van Heddeghem van de VVSG kon onderstaand scenario gereconstrueerd worden. Prof. De Ruyver capteerde grote zones, gebaseerd op de steden die als motoren voor de politiezorg konden dienen, waarin een aantal defusies vervat waren.

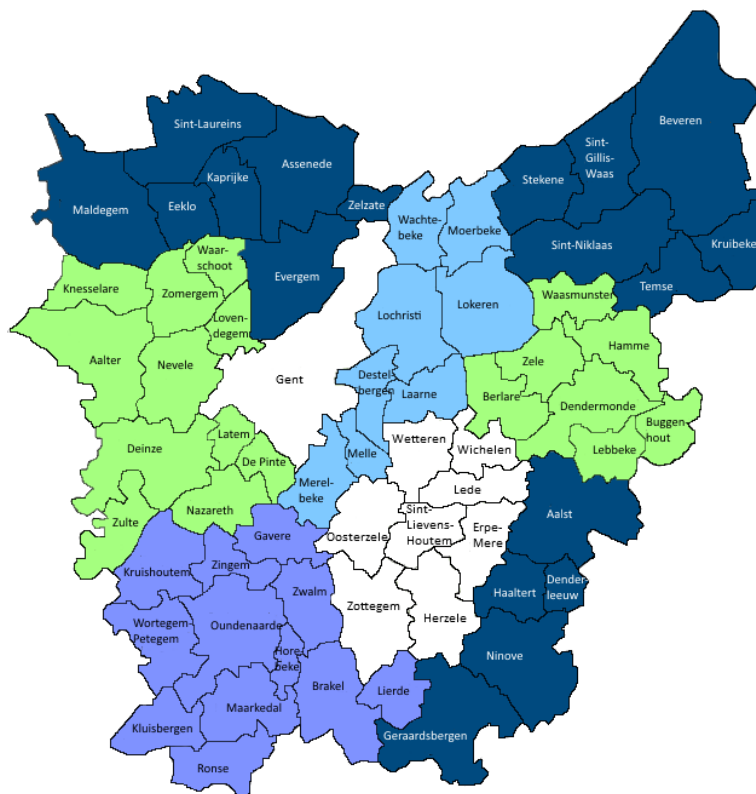

Figuur 40: Scenario 1: Brice De Ruyver

Tijdens de interviews met de respondenten werd bovenstaand scenario gepresenteerd waarop feedback werd gegeven. De vaststelling was dat het scenario door prof. De Ruyver uitgetekend een redelijk groot draagvlak had. 36 procent van de burgemeesters (24) kon zich vinden in het uitgetekende scenario, mits kleine aanpassingen. Niet dat iedereen stond te springen om naar een dergelijke schaal te evolueren, maar er werd aangegeven dat de basisrichtingen logisch waren. Zes burgemeesters die voorstander zijn van een fusie gingen onmiddellijk akkoord met het scenario van prof. Dr Ruyver. Twee burgemeesters die vragende partij zijn voor een associatie gingen met dit scenario akkoord. Bij de korpschefs bedroeg het draagvlak 30 procent (acht korpschefs). Zes van deze korpschefs die aangaven voorstander te zijn van fusies, gingen akkoord met het scenario. Echter viel op dat hoewel de basis voor deze respondenten goed zat, er toch een aantal aanpassingen werden gesuggereerd.

Het werd al snel duidelijk dat schaalvergroting van de politiezones inderdaad maatwerk zal vergen en dat niet vertrokken kan worden van een blauwdruk omdat de verschillende respondenten rekening houden met andere parameters, andere partners opzoeken en dat hierbij verschillen terug te vinden zijn bij zowel de korpschefs als de burgemeesters.

De andere respondenten, die niet onmiddellijk akkoord gingen met het scenario, gaven aan dat de schaalgrootte die prof. De Ruyver voorstelde misschien te groot was en dat er ook andere keuzes kunnen worden gemaakt. Dit leidde tot de constructie van het onderstaande aangepaste scenario.

Figuur 41: Scenario 2

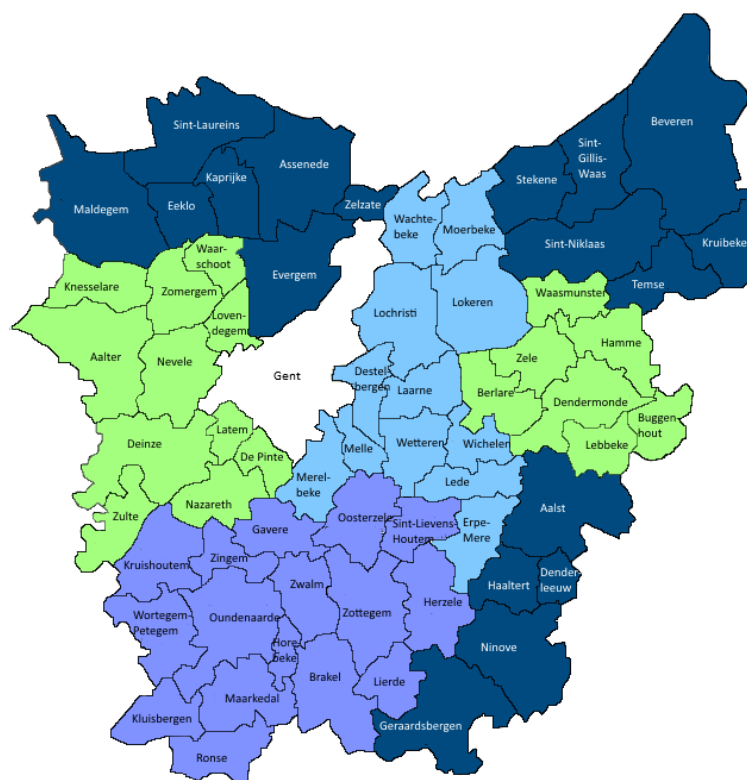
Het verschil met het scenario van prof. De Ruyver is dat er een noordelijk Meetjesland werd uitgetekend waarbij de opties werden meegenomen om Evergem en Zelzate niet te laten aansluiten bij Gent. Het was tijdens de bevraging duidelijk geworden dat de animo bij de drie gemeenten niet al te groot was. Echter moet worden gesteld dat in het voorstel van prof. De Ruyver er zeker iets te zeggen valt voor een samengaan van Evergem en Zelzate met Gent vanwege de kanaalzone. De politiezone Gent is op zichzelf slagkrachtig genoeg en voor Evergem betekent bovenstaand scenario dat er niet gedefuseerd dient te worden. Zelzate hoort vandaag bij de politiezone Regio Puyenbroeck, maar zou mee kunnen schuiven richting het Meetjesland. Dit hoeft echter niet, het is een piste die door een aantal respondenten werd geopperd. Wat PZ Schelde-Leie betreft, wordt in figuur 41 een tweede scenario getekend waarbij in schaalvergroting wordt getreden met de PZ Deinze/Zulte, Aalter/Knesselare en Lowazone. Deze beweging werd ook ingegeven door een aantal respondenten die aangaven dat er een goede politiesamenwerking bestaat tussen de PZ Schelde-Leie en PZ Deinze/Zulte. Deze laatste politiezone dient zich wat naar boven te richten vanwege de gemeentefusie met Nevele en de fusie met de overige Lowazone-gemeenten die reeds werd aangekondigd. Gezien de eerdere afspraken tussen PZ Lowazone en PZ Aalter/Knesselare, kunnen deze een PZ vormen met

de PZ Deinze/Zulte. Uit de data werd vastgesteld dat hiervoor een groot draagvlak bestaat. Een schaalvergroting tussen de politiezones Meetjesland Centrum, Maldegem, Assenede/Evergem kan ook op een sterk draagvlak rekenen.

PZ Schelde-Leie heeft dus verschillende opties. In het scenario van prof. De Ruyver werd deze zone mee opgeschaald met de PZ Rhode & Schelde en PZ Regio Puyenbroeck en ook daar was een goede reden voor. Uit de regioscreening blijken deze gemeenten een gelijkaardig socio-economisch profiel te hebben.

Inzake de Vlaamse Ardennen, werd ook in dit tweede scenario een aanpassing doorgevoerd en werd Zottegem niet toegevoegd aan de PZ Vlaamse Ardennen en PZ Brakel. Dit omwille van het feit dat de PZ Zottegem/Herzele/StHoutem zou moeten defuseren, iets wat de betrokken partners niet wensen. Het zou er ook kunnen toe leiden dat de zone die resteert in het scenario van prof. De Ruyver minder sterk wordt in verhouding tot de andere politiezones. Aan de andere kant zou een integrale beweging van de PZ Zottegem/Herzele/StHoutem naar PZ Brakel en PZ Vlaamse Ardennen voor deze laatste twee politiezones een brug te ver kunnen zijn.

Desalniettemin werd in figuur 42 een derde scenario opgetekend waarbij een grotere zuidelijke politiezone wordt geschetst. Tegelijk werd in deze beweging de PZ Erpe-Mere/Lede aan de PZ Wetteren/Laarne/Wichelen toegevoegd, hoewel Erpe-Mere/Lede misschien meer aanleunt bij Aalst.

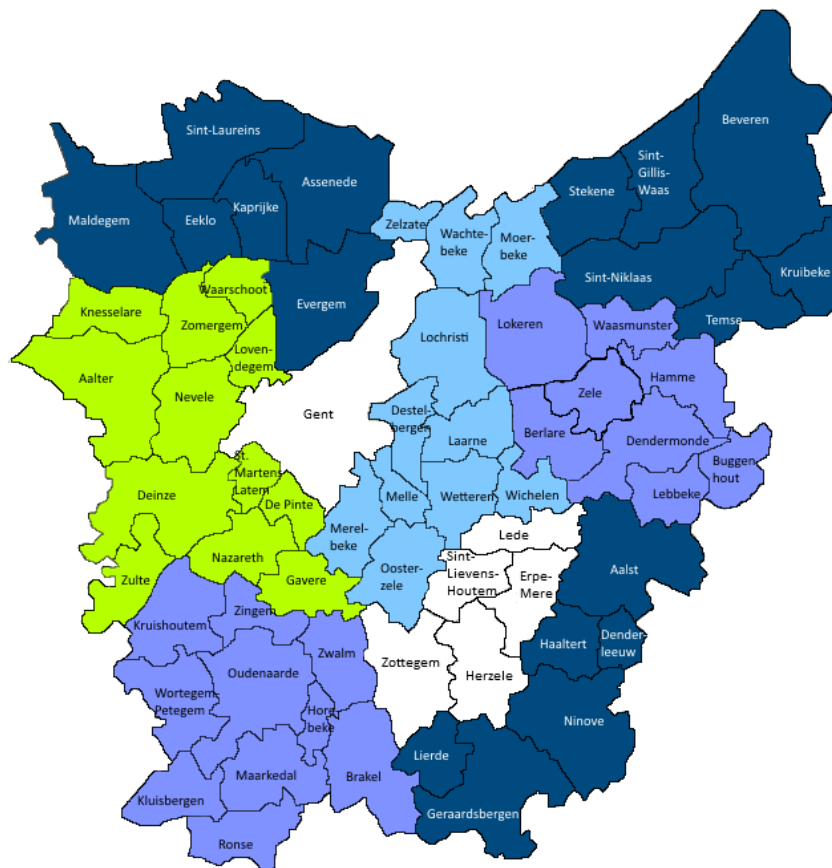

Figuur 42: Scenario 3

Wat het Waasland betreft, werd tijdens deze drie scenario's niets veranderd omdat volgens de respondenten een logische keuze zou kunnen inhouden indien men tot schaalvergroting zou overgaan. Twijfels worden geuit over de richting waarin Lokeren en Waasmunster zich oriënteren in deze scenario's, omdat wordt aangegeven dat beide zich op het Waasland oriënteren. Overigens behoort

Waasmunster vandaag tot de hulpverleningszone Waasland. Ook wat prof. De Ruyver de “gordel rond Brussel” noemde, werd niet aangepast, hoewel een aantal respondenten aangaf dat de oriënteringen niet noodzakelijk deze zijn zoals afgebeeld. Sommige respondenten gaven aan dat de stad Aalst misschien nog een eengemeentezone zou kunnen blijven gezien haar politionele slagkracht.

Tot slot werd ook een vierde scenario geconstrueerd waarbij de basisbewegingen vervat zitten, maar waarbij de bestaande politiezones niet gedefuseerd worden (zie figuur 43).

Figuur 43: Scenario zonder defusies

Er dient te worden meegegeven dat een aantal keren buiten de provinciegrenzen werd gekeken om mogelijke samenwerkingsverbanden te creëren. Meer bepaald werd vanuit Maldegem gewezen op een mogelijke gemeentelijke samenwerking met de gemeente Damme waardoor een samenwerking met de West-Vlaamse politiezone Het Houtsche werd voorop gesteld. Vanuit het Waasland werd dan weer gewezen naar Zwijndrecht (provincie Antwerpen) die zich meer op het Waasland zou richten en waarmee een potentiële samenwerking zou gerealiseerd kunnen worden. Voorlopig houden de provinciegrenzen stand, want ook daar zijn de gerechtelijke arrondissementen op ingericht, maar indien zich hier wijzigingen in kunnen voordoen, dan kunnen beide pistes ook onderzocht worden.

Hieronder worden nogmaals de verschillende scenario's gepresenteerd, maar deze keer worden de grenzen van de huidige hulpverleningszones erop aangeduid.

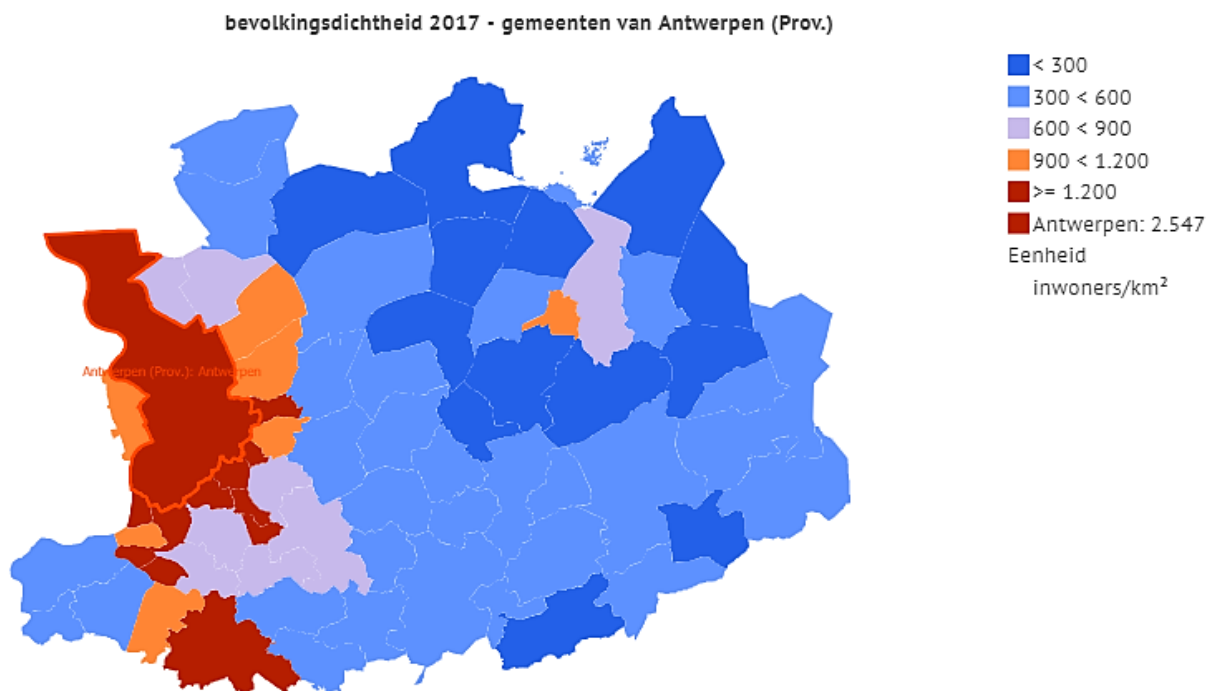

5. RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK IN ANTWERPEN

5.1 Morfologie

De provincie Antwerpen telt 1.844.924 inwoners op een oppervlakte van 2.867 km² (FOD Binnenlandse Zaken, 2018; Informatie Vlaanderen, 2018). Er zijn 70 gemeenten en de stad Antwerpen is de provinciehoofdstad. In 2018 bedroeg de gemiddelde bevolkingsdichtheid 642 inwoners per km², wat veel hoger is dan het nationaal gemiddelde (377 inw./km²), maar ook duidelijk hoger dan het Vlaams gemiddelde (484 inw./km²). De minste bevolkingsconcentraties kunnen worden teruggevonden in de gemeenten Ravels (156 inw./km²) en Merksplas (195 inw./km²). De hoogste bevolkingsconcentraties kunnen worden teruggevonden in de centrumsteden Antwerpen en Mechelen (zie figuur 44).

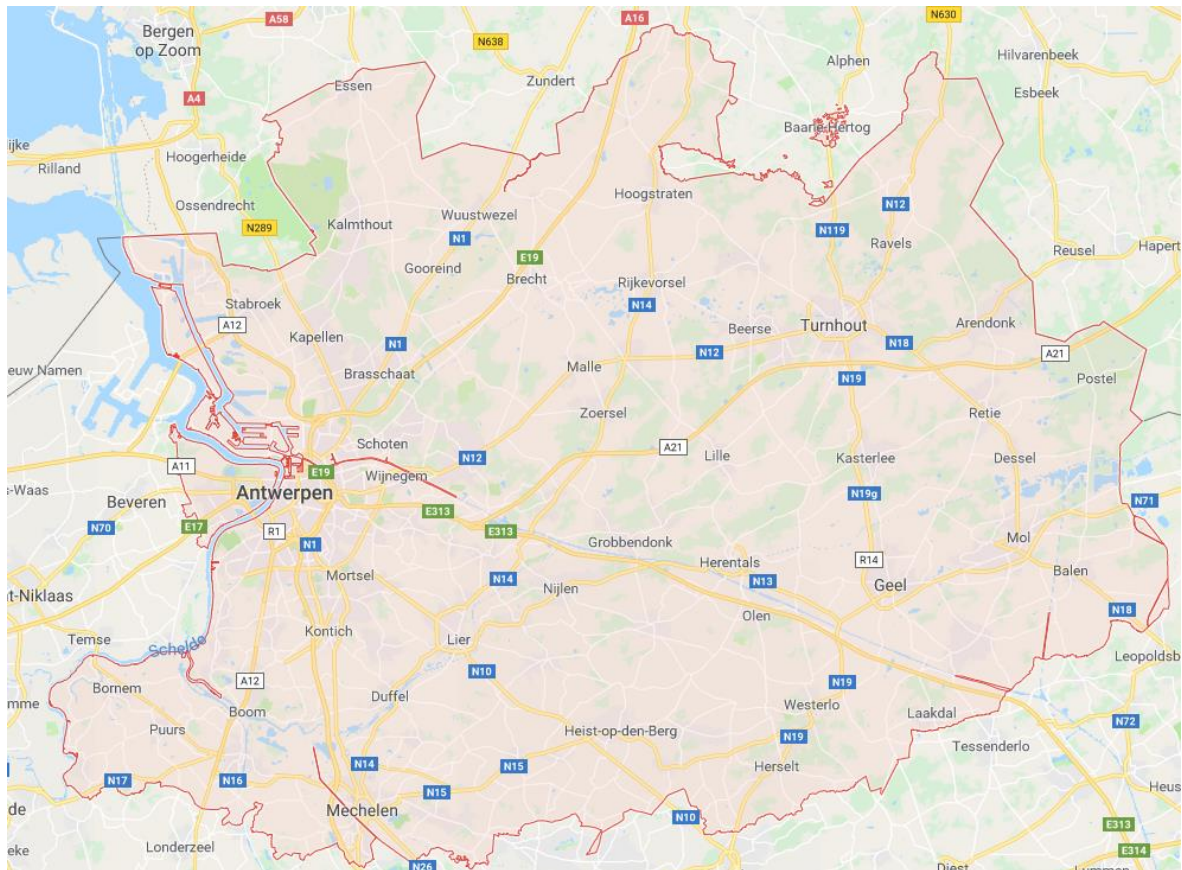

Figuur 44: Bevolkingsdichtheid provincie Antwerpen²⁹

Het wegennet

In de provincie Antwerpen is het wegennet rondom de grotere steden relatief uitgebreid. Rondom de stad Antwerpen is er een dicht snelwegennet. Er is sprake van grote structurele congestie door enkele knelpunten zoals bijvoorbeeld de Kennedytunnel. Belangrijke noord-zuid assen zijn de snelwegen A12 en E19. Rondom Antwerpen zijn de R1 en R2 vitale schakels. De oost-west verbindingen zijn de E17, E34 en E313 (zie figuur 45).

²⁹ Figuur overgenomen uit (POM West-Vlaanderen, 2016, p. 18).

Figuur 45: Wegennet Antwerpen³⁰

De penitentiaire inrichtingen en het gerechtelijke arrondissement

Antwerpen telt zes penitentiaire inrichtingen: de gevangenis van Antwerpen, de gevangenis van Hoogstraten, de gevangenis van Mechelen, de gevangenis van Merksplas, de gevangenis van Turnhout en de gevangenis van Wortel. Daarnaast is er het forensisch psychiatrisch centrum in Antwerpen en is er de gemeenschapsinstelling De Kempen met campussen in De Hutten en De Markt.

De provincie Antwerpen grenst in het noorden aan Nederland, in het oosten aan de provincie Limburg, in het zuiden aan de provincie Vlaams-Brabant en in het westen aan de provincie Oost-Vlaanderen. De ligging van de provincie Antwerpen speelt een rol in het veiligheidsbeeld van de provincies. De ligging ten aanzien van Nederland maakt dat de provincie, en dan vooral het noordelijk deel, namelijk het Belgisch-Nederlands grensgebied, soms geconfronteerd wordt met cannabisplantages, synthetische drugslabo's, dumpingen van synthetisch afval en drugspanden (stad Antwerpen) (De Middeleer et al., 2018).

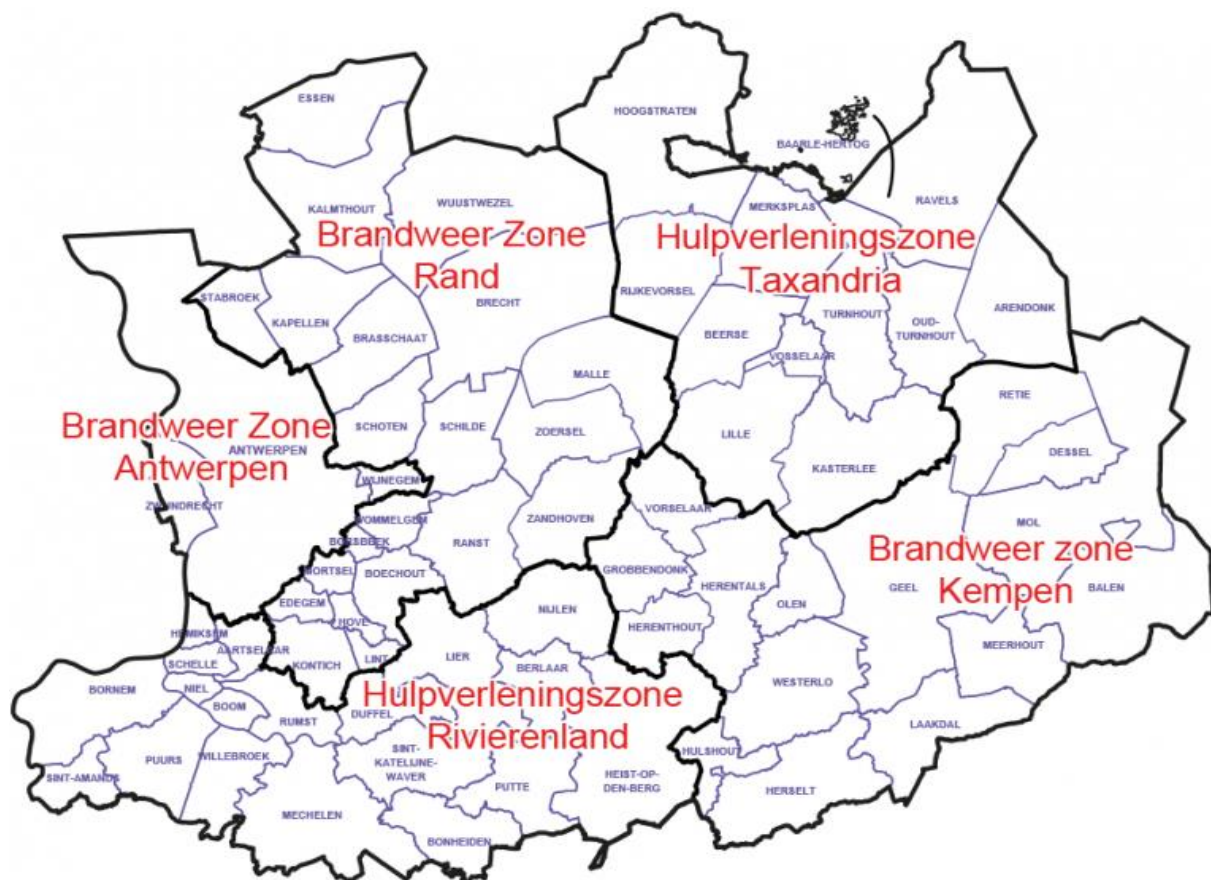
Vanaf 1 april 2014 zijn door de hervorming van de rechterlijke organisaties de rechtbanken van eerste aanleg ingedeeld in grotere arrondissementen. Door de schaalvergroting vallen de gerechtelijke arrondissementen samen met de provinciegrenzen en wordt het nieuwe gerechtelijke arrondissement Antwerpen gevormd door de afdelingen in Antwerpen, Turnhout en Mechelen.

³⁰ Bron: Google Maps.

De hulpverleningszones

Antwerpen telt vijf hulpverleningszones (zie figuur 46).

- De Brandweer zone Antwerpen omvat de politiezones Antwerpen en Zwijndrecht.
- De Brandweer Zone Rand omvat de politiezones Grens, Noord, Brasschaat, Schoten, Minos, Hekla, Zara (Ranst/Zandhoven) en Voorkempen.
- De Hulpverleningszone Taxandria omvat de politiezones Noorderkempen, Kempen Noord-oost en Regio Turnhout.
- De Hulpverleningszone Rivierenland omvat de politiezones Klein Brabant, Willebroeck, Rupel, Mechelen, Bodukap, Lier, Berlaar-Nijlen en Heist.
- De Brandweer zone Kempen omvat de politiezones Balen-Dessel-Mol, Geel, Zuiderkempen en Nederland.

Figuur 46: Hulpverleningszones in Antwerpen³¹

Tijdens de interviews werd het duidelijk dat de meerderheid van de burgemeesters deze zone geografisch te groot vindt. Er wordt een minimale sturing door hen vastgesteld. Soms spreken ze over een democratisch deficit ter zake of is de rol en de invloed van de centrumstad te sterk voelbaar. Men stelt dat deze hervorming voor sommige gemeenten ook de prijs heeft verhoogd.

De optie om de veiligheidszone te laten samenvallen met de politiezones is voor een kleiner aantal burgemeesters, op termijn, wel mogelijk. Zelfs het oplijnen met de civiele bescherming, het open-

³¹ Figuur overgenomen van de Algemene Directie Civiele Veiligheid:
<https://www.civieleveiligheid.be/nl/galerij/kaarten-van-de-34-hulpverleningszones>

baar vervoer en de gezondheidszorg kan worden overwogen. Al te vaak is er een confrontatie met de zogenaamde ‘ver-rommeling’.

De politiezones en het personeelscapaciteit

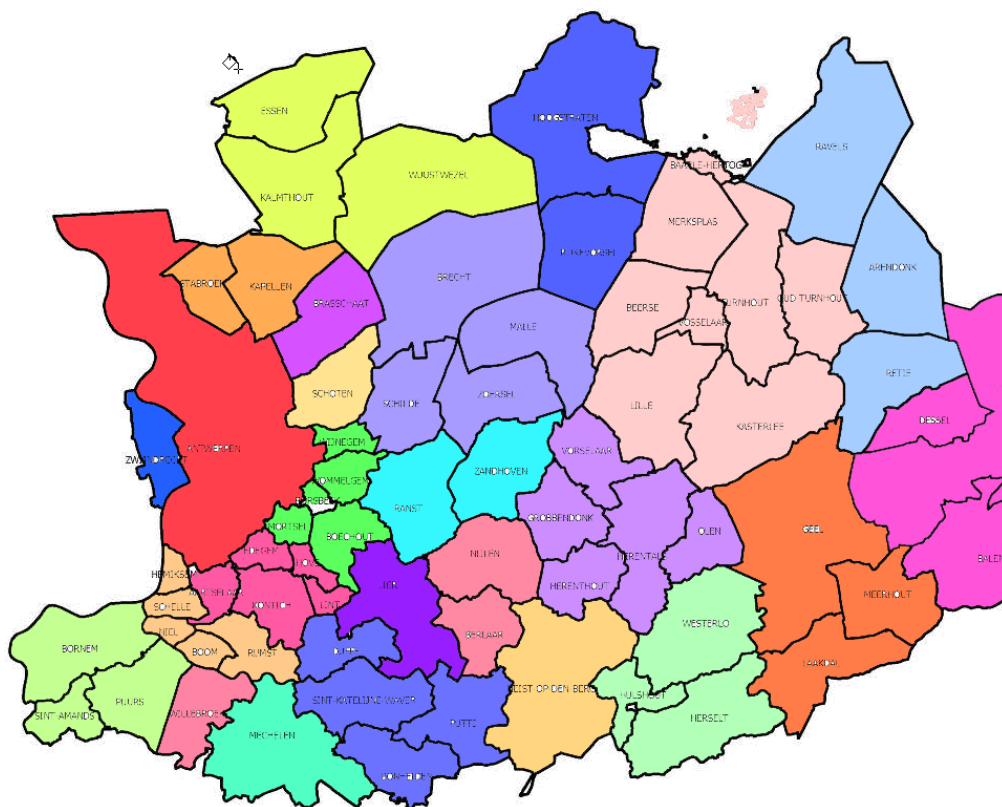
De provincie Antwerpen telt 24 politiezones, waarvan zes zones ééngemeentezones zijn: Antwerpen, Zwijndrecht, Brasschaat, Schoten, Lier, Heist-op-den-Berg. Antwerpen telt vier politiezones van categorie 1, 13 politiezones van categorie 2, vijf politiezones van categorie 3, één politiezone van categorie 4 en één politiezone van categorie 5 (zie tabel 8).

Politiezones	CALog		Operationelen		TOTAL ALL	Tot. Inwoners in PZ	Aantal inw./operationeel
	Contr	Statutair	Contr	Statutair			
5345 PZ ANTWERPEN	62	461		2303	2865	521.680	227
5346 PZ Zwijndrecht	2	12		45	59	18.991	422
5347 PZ RUPEL	8	14		100	123	63.267	633
5348 PZ NOORD	5	13		72	91	45.253	629
5349 PZ HEKLA	2	23		123	150	74.189	603
5350 PZ GRENS	10	23		103	139	58.325	566
5351 PZ MINOS		28		137	167	72.174	527
5352 BRASSCHAAT	5	19		69	93	37.840	548
5353 PZ SCHOTEN	4	20		63	88	34.448	547
5354 PZ Ranst/ Zandhoven (ZARA)	5	5		59	69	31.960	542
5355 PZ VOORKEMPEN	13	25		137	178	85.603	625
5356 PZ KLEIN-BRABANT	6	14		74	95	47.105	637
5359 PZ BODUKAP	6	21		94	122	70.775	753
5360 PZ Lier	1	19	2	90	112	35.667	388
5361 PZ BERLAAR – NIJLEN	4	9		58	73	34.305	591
5362 PZ HEIST	8	13		79	103	42.466	538
5363 PZ NOORDERKEMPEN	9	10		69	88	41.810	606
5364 PZ REGIO TURNHOUT	25	25		230	290	124.405	541
5365 ZUIDERKEMPEN	5	13		72	94	49.771	691
5366 PZ Geel/Laakdal/Meerhout	8	22		118	155	66.223	561
5367 PZ KEMPEN N-O	9	6	1	56	72	39.355	690
5368 PZ BALEN - DESSEL – MOL	7	15		111	135	68.469	617
5369 PZ ZONE NETELAND	5	15	2	106	130	68.476	634
5906 PZ Mechelen/ Willebroek	10	59		362	434	112.367	310

Tabel 8: Aantal medewerkers bij de Antwerpse politiezones³²

³² De cijfers inzake de medewerkers van de politiezones zijn gebaseerd op de personeelsgegevens verkregen van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 20 januari 2018. De bevolkingsgegevens zijn berekend op basis van de cijfers die beschikbaar zijn op de website van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 1 januari 2018 (FOD Binnenlandse Zaken, 2018).

Figuur 47: Politiezones provincie Antwerpen

Zetten we het aantal inwoners ten aanzien van één operationeel lid van de politiezone van groot naar klein, dan ziet de ranking er als volgt uit:

Politiezone	ops/inw	Politiezone	ops/inw
5359 PZ BODUKAP	753	5350 PZ GRENS	566
5365 ZUIDERKEMPEN	691	5366 PZ Geel/Laakdal/Meerhout	561
5367 PZ KEMPEN N-O	690	5352 BRASSCHAAT	548
5356 PZ KLEIN-BRABANT	637	5353 PZ SCHOTEN	547
5369 PZ ZONE NETELAND	634	5354 PZ Ranst/ Zandhoven (ZARA)	542
5347 PZ RUPEL	633	5364 PZ REGIO TURNHOUT	541
5348 PZ NOORD	629	5362 PZ HEIST	538
5355 PZ VOORKEMPEN	625	5351 PZ MINOS	527
5368 PZ BALEN - DESSEL – MOL	617	5346 PZ Zwijndrecht	422
5363 PZ NOORDERKEMPEN	606	5360 PZ Lier	388
5349 PZ HEKLA	603	5906 PZ Mechelen/ Willebroek	310
5361 PZ BERLAAR – NIJLEN	591	5345 PZ ANTWERPEN	227

5.2 Schaalvergroting in Antwerpen

5.2.1 Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting

De meerderheid van de burgemeesters is voorstander van een samenwerking, associatie of fusie met één of meerdere, en dan natuurlijk met de aangrenzende politiezones. Waar nodig kan deze samenwerking over de provincie- en landsgrens heen. Toch dient de schaalvergroting 'bottom-up' en zelfs op basis van vrijwilligheid te gebeuren. Bovenal blijft het een op maat gesneden evenwichtsoefening die een politiek draagvlak vereist. Het primaat van de politiek blijft het uitgangspunt. De associatie wordt als een model aanzien om te dienen als een veilige tussenstap maar kan toch worden geïnterpreteerd als 'prutsen in de marge'. De bestaande associaties zijn toch niet wat ze hadden kunnen zijn. Van de bevroegde burgemeesters zijn er 44 die een (al dan niet gematigde) voorstander zijn van samenwerking, associatie of een fusie tussen politiezones en 18 die er expliciet tegen zijn. Men zou toch moeten vermijden dat er een soort 'Moloch-politie' ontstaat. Ook de korpschefs zijn over het algemeen voorstander van schaalvergroting, mits rekening gehouden wordt met de randvoorwaarden. Er zijn vier politiezones (PZ Antwerpen, PZ Grens, PZ Neteland en PZ Zuiderkempen) die expliciet tegenstander zijn van schaalvergroting. Volgens de Gouverneur is het belangrijk dat er een draagvlak bestaat en hij ziet de associaties als opstap naar schaalvergroting. De Procureur des Konings is voorstander van schaalvergroting t.a.v. sommige politiezones. De Dirco en Dirjud zien tien politiezones in Antwerpen o.b.v. de zogenaamde centrumsteden. Door vele respondenten wordt benadrukt dat vrijwilligheid het uitgangspunt is bij schaalvergroting. Daarnaast dient er rekening gehouden te worden met de randvoorwaarden.

5.2.2 Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden

5.2.2.1 Volgens de provinciegouverneur

De schaalvergroting bij de lokale politiezones kan slechts plaatsvinden als er een draagvlak voor bestaat. In die optiek stelt zich de vraag of de associaties een voorbode zijn of kunnen zijn voor een fusie. Is het niet noodzakelijk dat de associaties als een vorm van een tussenstap kunnen worden beschouwd? De samenwerking, associatie of fusie moet niet worden opgelegd ('top-down' noch 'bottom-up') door de provincie maar deze kan wel een (onder)steunende pragmatische rol vervullen. De vrijwilligheid moet het uitgangspunt blijven. In de provincie zijn er centrumsteden (wonen, onderwijs, werk, cultuur, gezondheidszorg ...). Dit zijn zeker: Antwerpen, Mechelen, Turnhout, Geel, Mol en Lier. De provincie zien als de geografische norm voor de politieke zone is niet aan de orde. Er dient rekening gehouden te worden met volgende randvoorwaarden:

Financieel

De schaalvergroting mag niet duurder uitvallen dan nu.

Operationeel

In het veranderingsproject moet er in een procesbegeleiding worden voorzien. Wie van de korpschefs zal de leiding nemen in de mogelijke verdere realisatie van dit project? Kortom, wie zal optreden als 'change agent'? In die context is de visie van de korpschefs belangrijk. Er is nood aan een tijds kader, duidelijkheid over eventuele bevoegdheidsoverdrachten en een degelijke communicatie ter zake. Het behoud van een politieantenne of een nabijheidspolitie blijft noodzakelijk.

Politiek

Dit project kan slechts slagen als de burgemeesters er achter staan en er bij hen een draagvlak aanwezig is. Er dient rekening te worden gehouden met de mogelijke fusie van gemeenten en het betreffende regelgevend kader. Het actualiseren van de binnen de KUL-norm gehanteerde parameters is nodig en het Parket van de Procureur-des-Konings moet betrokken worden.

5.2.2.2 Volgens de federale politie

Het grondgebied van de provincie mag niet de norm zijn om tot één politiezone te komen. Het is misschien een idee om te komen tot 10 politiezones die zich richten op de zogenaamde centrumsteden.

Fusies tussen politiezones mogen niet tot gevolg hebben dat politiezones er ‘slechter’ aan toe zijn dan in de huidige situatie. Het is ook mogelijk dat sommige gemeenten binnen een politiezone op zich naar een andere politiezone willen. Er dient dan een defusie van een bestaande politiezone te komen en er zullen waarschijnlijk ‘restjes’ ontstaan.

Het kan zijn dat fusies tussen de gemeenten zelf als een randvoorwaarde worden aanzien vooraleer over te gaan tot een fusie van politiezones.

De federale politie stelt ook vast dat er vandaag politiezones zijn die als het ware niet levensvatbaar zijn. Zo is er bijvoorbeeld geen OGP 24/24 aanwezig in een politiezone. Sommige zones zijn nu te klein (Bodukap, Hekla, Minos, Ruppel en Zuiderkempen). De politiezone Mewi kan worden uitgebreid in noordelijke richting net zoals bestaande associaties op termijn één politiezone kunnen worden.

De te realiseren schaalvoordelen zijn zeker mogelijk met betrekking tot de kwaliteit in het algemeen en de uitbouw en ontwikkeling van een aantal gespecialiseerde functies.

5.2.2.3 Volgens de burgemeesters

Ongeacht de toekomstige samenwerking, associatie of fusie dient er rekening te worden gehouden met volgende randvoorwaarden:

Operationeel

De politionele bereikbaarheid door middel van een ‘nabijheidspolitie’, een ‘politiepost’ of een ‘politie-antenne’ is primordiaal. Men denkt aan de interventietijden en het objectief contact met de burger. Kortom, de basisregel moet de operationaliteit van de ‘snelste adequate hulverlening’ voor de burger blijven.

Organisatorisch

Door een schaalvergroting neemt de professionalisering en de mogelijkheid tot specialisatie toe. De schaalvoordelen gaan zich zeker realiseren in het zogenaamde ‘PLIF’-gebeuren. Er zal wel rekening moeten worden gehouden met de bestaande ‘bedrijfsculturen’ en hoe deze op elkaar dienen te worden afgestemd.

Financieel

Elk schaalvoordeel betaalt zich op termijn terug. Maar dit wil niet zeggen dat een opschaling van dag één goedkoper wordt. Net zoals in het bedrijfsleven is dit aanvankelijk duurder waardoor het federale niveau zal moeten voorzien in een bijkomende dotatie dan wel *'incentive'*.

Bij de vorming van nieuwe politiezones moet er een consensus worden gevonden in de financiering, die voor de bestaande politiekezone of gemeente, niet duurder mag worden per inwoner (budgetneutraliteit) en dient er een model te kunnen ontstaan waar de historische inbreng kan worden verrekend.

Politiek

De in meerderheid bestaande goede verstandhouding, over de politieke partijgrenzen heen, tussen burgemeesters maakt dit project haalbaar op korte (politieke) termijn. Binnen de opschaling mag worden nagedacht over het behoud van de soms bestaande geografische sociale, economische, demografische en culturele eigenheid van bepaalde gemeenten. Ook de mobiliteitsproblematiek en de oplossing hiervoor kan een bevorderende dan wel remmende factor worden.

Een herziening van de KUL-norm dringt zich bijna onmiddellijk op.

De fusie van gemeenten kan een voorafgaandelijke randvoorwaarde zijn net als de defusie van bestaande politiezones.

De persoonlijke band die de burgemeester heeft met de Korpschef, de personeelsleden en de burgers moet kunnen worden behouden.

Het operationaliseren van het politionele kerntakendebat kan in dit project worden opgenomen.

Basisfunctionaliteiten

De kern blijft het bestaan van de gemeentelijke autonomie.

- Wijkwerking
- Lokale recherche
- Verkeer
- Onthaal
- Interventie
- Openbare orde
- Slachtofferzorg
- Diverse

Binnen de nieuwe politiezones moet er worden gestreefd naar uniformiteit inzake de bestuurlijke handhaving en aanpak van (on)veiligheidsfenomenen. Misschien wordt het ook tijd om het politiestatuut te vereenvoudigen in overleg met de syndicale organisaties en met oog voor de bestaande verworven rechten. Er zal nood zijn aan een professionele begeleiding om dit *'change management'* te verwezenlijken.

De meerderheid van de burgemeesters heeft een goede tot zeer goede verstandhouding met de Korpschef. Ook al is dit soms uitdrukkelijk niet zo.

Nieuwe politiezones zouden ook best een nieuwe en meer logische naam moeten krijgen. De ‘branding’ van de nieuwe entiteit is voor de burger noodzakelijk opdat deze de verandering zou zien. Zo kan men bijvoorbeeld spreken over: Polder, Zuidrand, Haven,..

5.2.2.4 Volgens de korpschefs

Ongeacht de schaalgrootte zou elke gemeente de beschikking moeten kunnen hebben over een ‘politiepost’ die als een vorm van ‘nabijheidspolitie’ optreedt. De volgende basisfunctionaliteiten moeten behouden blijven:

- Wijkwerking
- Verkeer
- Lokale recherche
- Interventie
- Onthaal
- Lokale ordehandhaving
- Slachtofferzorg

De politieraad kan worden aanzien als ‘inhoudsloos’. Dus moet het Politiecollege worden omgevormd tot een ‘dagelijks bestuur’.

5.2.2.5 Volgens de Procureur des Konings

Eerst en vooral dient de betrokkenheid van het Parket net zoals de Rechtbank van eerste aanleg, als randvoorwaarde, te worden meegenomen in de realisatie van dit project dat bovenal een politieke beslissing dient te zijn. Vanuit de parketorganisatie is het nodig dat Antwerpen en de ‘buitenzones’ er rekening mee kunnen houden dat Mechelen en Turnhout aan een ‘vergroting’ toe zijn. In het bijzonder, vanuit bijvoorbeeld een confrontatie met de criminaliteitsfenomenen op zich, dient Mechelen en Mewi te fungeren als een ‘criminaliteitsbuffer’. In die optiek kan Mewi samengaan met bijvoorbeeld de politiezone Ruppel. Dit gaat ook op met betrekking tot de grenscriminaliteit waardoor een fusie tussen de politiezones Grens en Noorderkempen kan.

5.2.2.6 Volgens de Dirco en Dirjud

De Dirco en Dirjud zien het probleem van het aantal te kleine zones die niet levensvatbaar zijn (geen OGP 24/24 aanwezig in een PZ). Zij zien in de toekomst tien politiezones in Antwerpen op basis van de zogenaamde centrumsteden. Een mogelijke randvoorwaarde is de fusies tussen gemeenten. Er zullen mogelijke schaalvoordelen zijn m.b.t. kwaliteit in het algemeen en uitbouw gespecialiseerde functies.

5.2.2.7 Volgens de syndicale organisaties

Naast de noodzakelijke consultatie en/of overleg met de syndicale organisaties, met inbegrip van het vastleggen van een aantal overgangsmaatregelen, is er nood aan het bepalen van een aantal randvoorwaarden. Daar de federale politie nu over te weinig medewerkers beschikt, kan dit project een begin zijn van een andere mogelijke politieorganisatie.

Operationeel

Ten eerste is het behoud van een politiepost en/of wijkwerking noodzakelijk. Ten tweede moet elke werknemer uitsluitel krijgen over zijn werkzekerheid binnen dit veranderingsproject. Tot slot moet

er aandacht zijn voor het welzijn op het werk, en in het bijzonder de relatie woon-werkverkeer, net als een zekere geografische dichtheid bij de HR-diensten moet worden behouden.

Politiek

Eerst en vooral is een herziening van het beheers- of *governance*model aan de orde. Ten tweede moet de binnen de KUL-norm gehanteerde parameters geactualiseerd worden. Daarnaast moet de selectie, aanwerving en opleiding van politieambtenaren naast het behouden van haar objectiviteit ook sneller kunnen gaan. Tot slot moet indien een defusie binnen een bestaande politiezone aan de orde is, er duidelijkheid komen over de allocatie van de medewerkers.

5.3 De governance van politiezones

5.3.1 Evaluatie van het politiecollege en de politieraad

5.3.1.1 De evaluatie door de burgemeesters

Volgens de burgemeesters is een nieuw beleids- en *governance*model als democratische controle op de politie noodzakelijk (politieraad, politiecollege en gemeentesecretaris). Men staat positief t.a.v. de politiecollege maar minder t.a.v. de politieraad. De politieraad is overbodig en is nu een nutteloze 'lege doos', 'een gedrocht', een 'farce' en een 'tijdsverlies'. Het politiecollege moet verantwoordelijk zijn voor het 'dagelijkse bestuur'.

- Een raad van bestuur of dagelijks bestuur
- Medezeggenschap
- Het is aan de burgemeester in de politiezone om de terugkoppeling te doen naar zijn gemeente
- Kleinere bestuursentiteiten
- Of groter politiecollege?

5.3.1.2 De evaluatie door de korpschefs

Ook de korpschefs zijn positief t.a.v. de politiecollege, maar minder t.a.v. de politieraad. De politieraad kan gezien worden als 'inhoudsloos'. Het politiecollege moet omgevormd worden tot een 'dagelijks bestuur'. Bij een samenwerking, associatie of fusie moet er rekening worden gehouden met een samenstelling uit ongeveer gelijkwaardige gemeenten en dient het voorzitterschap van een 'dagelijks bestuur' te rouleren. De burgemeester(s) die geen deel uitmaken van het dagelijks bestuur vormen dan een Politiecollege.

De korpschef moet een rechtstreekse verbinding kunnen behouden met de burgemeester(s) en moet voorzien in een goede communicatie die de informatiedoorstroming mogelijk maakt. De korpschefs zouden na verloop van tijd moeten 'roteren' over de politiezones heen.

5.4 Visie over de rol van de provincie(gouverneur)

5.4.1 De visie van de burgemeesters

De provincie(gouverneur) moet, indien de schaalvergroting een realiteit wordt, voorzien in een ondersteunende, coördinerende en communicatieve rol. De provinciegrens zou inzake samenwerking, associatie of fusie geen belemmering mogen zijn. Dit gaat zeker op voor Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen maar leeft niet ten overstaan van Limburg. Een politionele samenwerking met Nederland is wel aan de orde.

De provinciegrens mag geen muur worden of de provincie kan verdwijnen en opgedeeld worden in regio's. Ook inzake veiligheid moet de provincie haar opdracht herbekijken. De veiligheidsopleidingen en de noodplanning worden als zeer positief gewaardeerd.

De geografische ligging van Antwerpen enerzijds en het stedelijk karakter anderzijds maakt dat de stad niet altijd een draagvlak heeft. De provincie kan functioneren zonder de stad Antwerpen op zich.

5.4.2 De visie van de korpschefs

We moeten niet streven het 'provincialisme' te realiseren door dit als schaalgrootte voor een provinciepolitie voorop te stellen. De provincie(gouverneur) moet een actieve rol spelen in het veiligheidsbeleid en –overleg net als in de -coördinatie (in het bijzonder: ANPR, aanpak banditisme, noodplanning, terrorisme, verkeer,...). De provincie(gouverneur) moet een actieve rol spelen in het bestuderen, begeleiden en opvolgen van de toekomstige samenwerkingsverbanden, associaties of fusies tussen politiezones. In die optiek zou er vlug een soort 'Staten-Generaal' moeten komen om er werk van te maken. In die optiek is de SAF-studie een goed voorbeeld geweest van mogelijks voorbereidend werk ter zake. Ook de rol van de provinciale verbindingsofficier is belangrijk en noodzakelijk.

5.5 Studie MCube Solutions: operationele samenwerking tussen 7 politiezones

Een studie van MCube Solutions in 2016 onderzocht in welke mate een operationele samenwerking tussen 7 politiezones loont (Brasschaat, Grens, Noord, Noorderkempen, Schoten, Voorkempen en Zara) (zie figuur 48) en kwam tot de volgende conclusies (MCube Solutions, 2016):

Zonder samenwerking leidt een daling van het aantal ploegen tot een daling van prestaties en kwaliteit. Ten eerste stijgen de responstijden substantieel en ten tweede beantwoorden ploegen continu oproepen waardoor ze haast geen tijd meer hebben voor e.g. patrouillering.

Operationele zonale samenwerking – met het huidige aantal interventieploegen – verbetert de kwaliteit en vermindert responstijden met 10% à 20%. Interzonale dispatching maakt het systeem robuuster als ploegen in een zone bezet zijn of werklast piekt. Daarnaast stijgen de aanrijtijden zeer beperkt, maar dalen de responstijden. Ten slotte wordt de werklast van de ploegen uitgebalanceerd over de deelnemende zones.

Bij samenwerking kan het aantal ploegen aanzienlijk dalen en worden toch responstijden zoals vandaag gerealiseerd; of deze capaciteit kan vrijgemaakt worden voor andere taken. Een onmiddellijke besparing / vrijmaking van 6 ploegen lijkt mogelijk, 15 mits het behoud van ondersteunende backup zoals vandaag ook al het geval is. Bij een gestroomlijnd administratief proces kan in ongeveer alle shifts een ploeg bespaard / vrijgemaakt worden, en dit voor zowat alle bestudeerde samenwerkingsmogelijkheden.

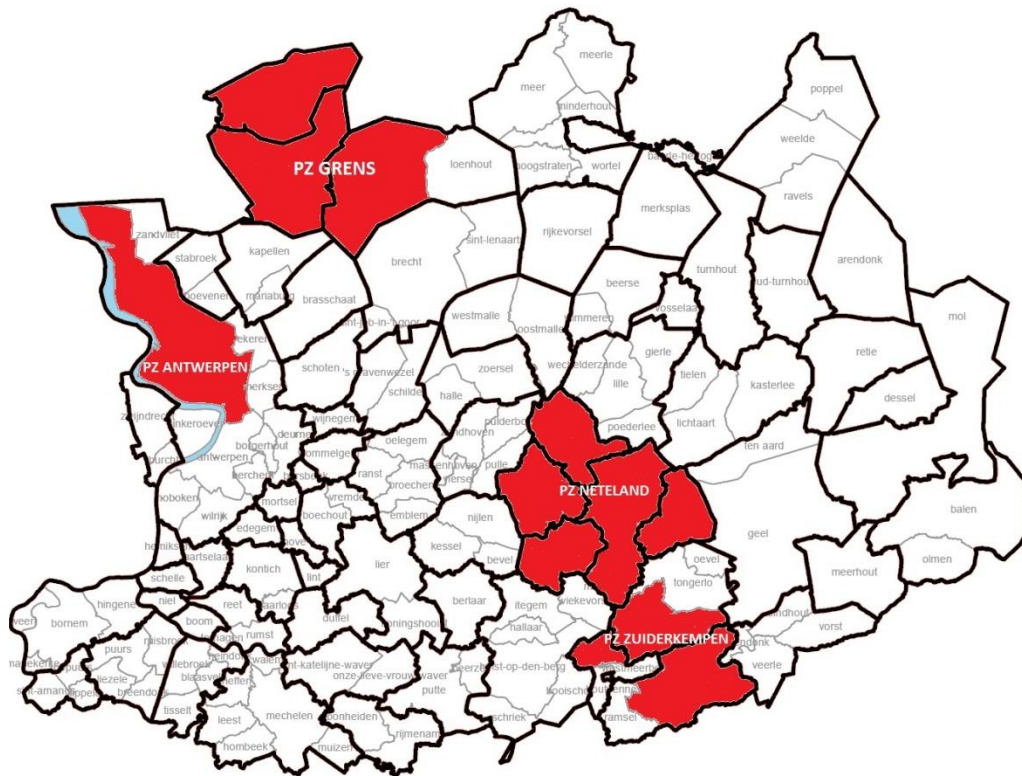
Figuur 48: Operationele samenwerking tussen 7 politiezones in Antwerpen³³

5.6 Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting

5.6.1 Expliciete tegenstanders van een fusie

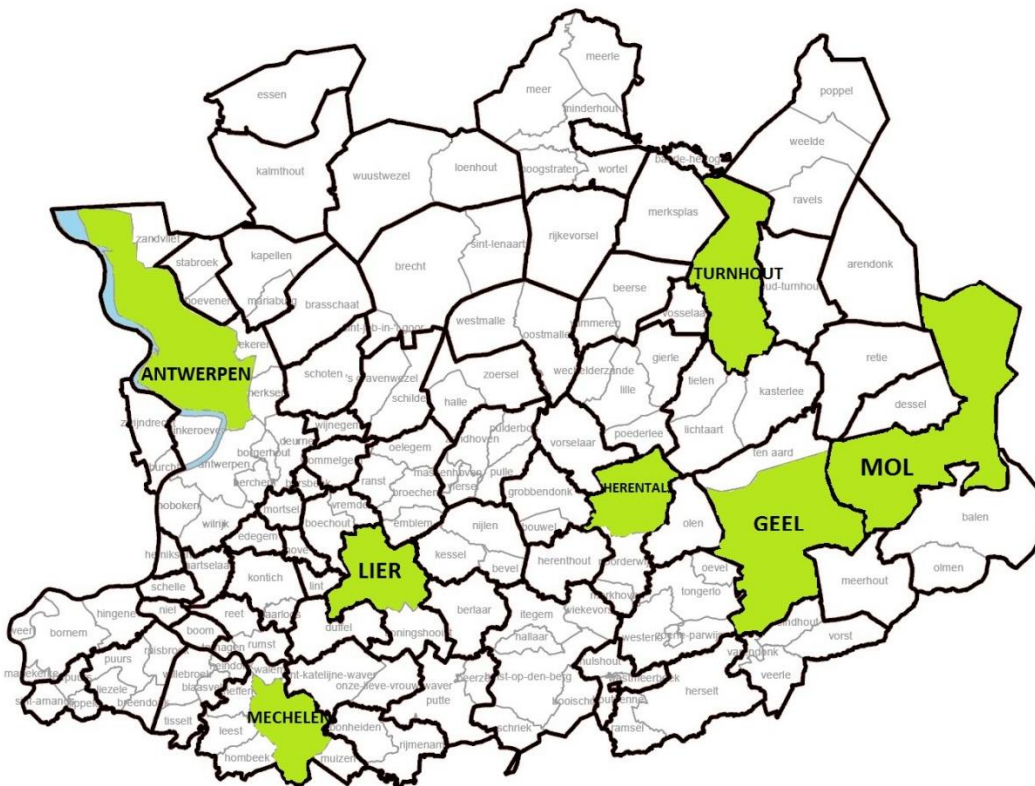
- PZ Antwerpen
- PZ Grens
- PZ Neteland
- PZ Zuiderkempen

³³ Figuur overgenomen uit MCube Solutions, 2016

Figuur 49: Tegenstanders van een fusie

5.6.2 De filosofie van de Dirco en Gouverneur: 10 PZ op basis van centrumsteden

Figuur 50: Filosofie van de Dirco en Gouverneur

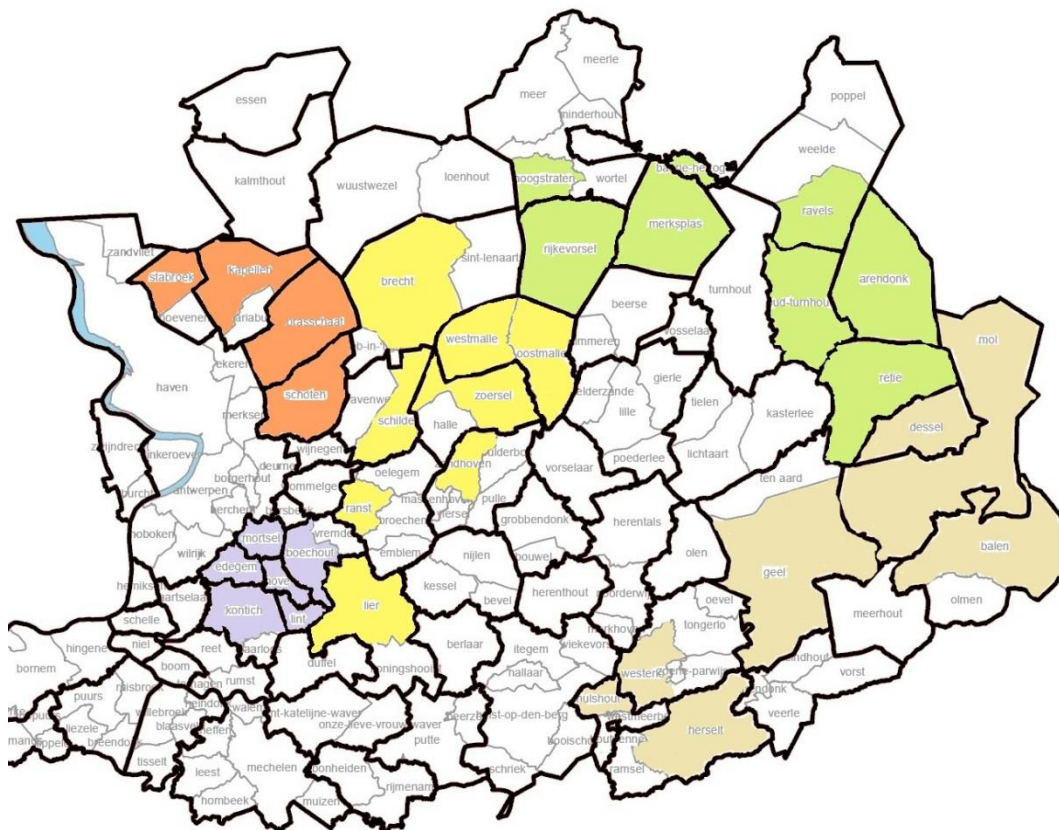

5.6.3 Politiezone die een associatie of een fusie kan vormen

- Brasschaat + Schoten + Grens + Voorkempen
- Geel – Laakdal – Meerhout + Neteland + Zuiderkempen + Balen – Dessel – Mol
- Nijlen-Berlaar + Bodikap + Lier + Heist
- Noorderkempen + Regio Turnhout + Kempen Noordoost
- Noorderkempen + Voorkempen + Grens
- Zwijndrecht (+ Kruikebeke/Temse + Waasland-Noord + Zwijndrecht/Burcht) = PZ Haven

5.6.4 Politiezones bereid tot associatie

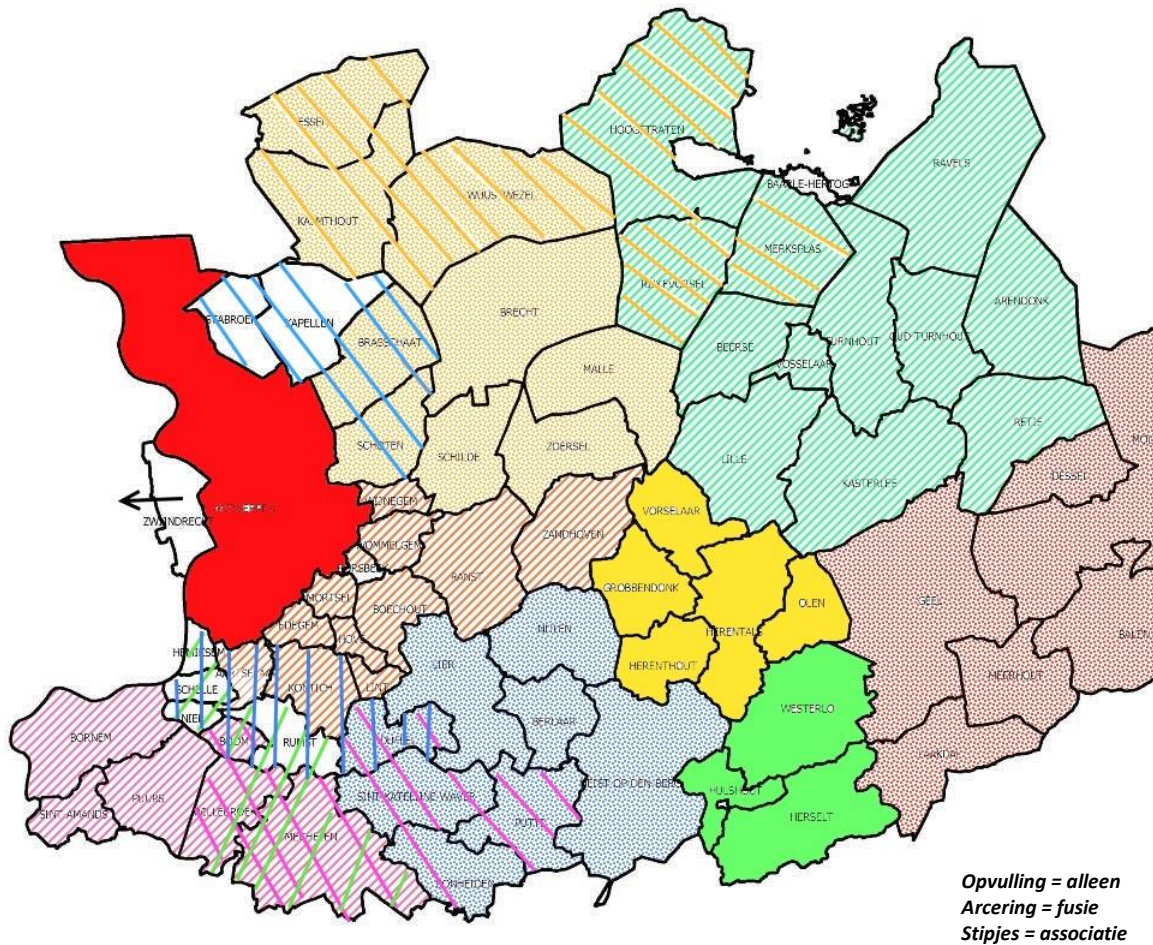
- Balen – Mol –Dessel + Geel + Zuiderkempen
- Hekla (zonder Aartselaar) + Boechout (uit PZ Minos) + Mortsel (uit PZ Minos)
- Kempen Noordoost + Noorderkempen (geografisch niet mogelijk) + Oud Turnhout (uit PZ Regio Turnhout) + Baarle Hertog (uit PZ Regio Turnhout)
- Noord + Brasschaat + Schoten
- Zara + Voorkempen + Lier

Figuur 51: Associaties en potentiële associaties

5.6.5 Zeven scenario's: PZ's bereid tot fusie

- Grens + Noorderkempen
- Mechelen-Willebroek + Bodukap + Boom (uit PZ Rupel)
- Mechelen-Willebroek + Rupel
- Mechelen – Willebroek + Klein-Brabant + Boom (uit PZ Rupel)
- Minos + Hekla + Zara
- Regio Turnhout + Noorderkempen + Kempen Noordoost
- Rupel + Aartselaar (uit PZ Hekla) + Kontich (uit PZ Hekla) + Duffel (uit PZ Bodukap)

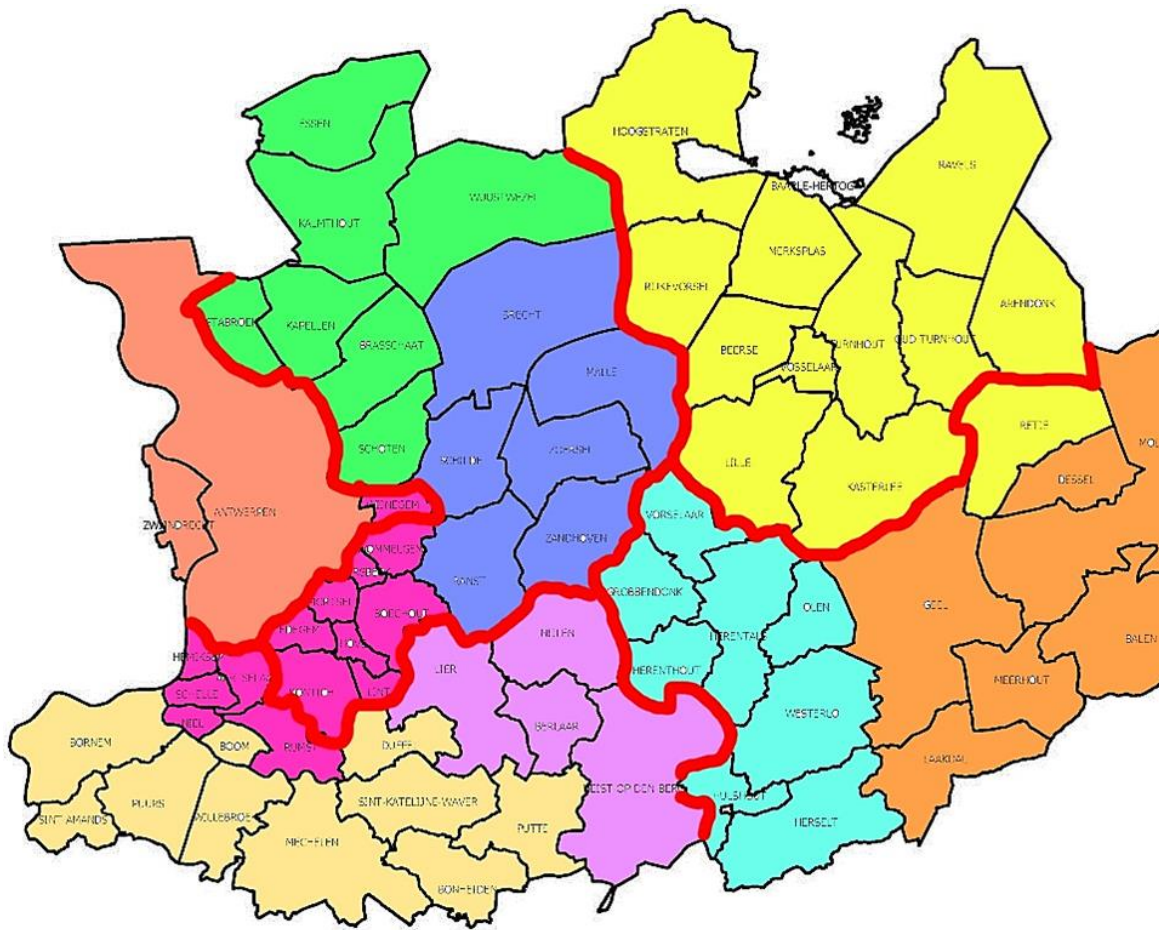

Figuur 52: Geïntegreerd scenario respondenten

Op basis van hetgeen de respondenten hebben opgegeven, werden de scenario's geoptimaliseerd op basis van socio-economische gegevens, bestuurlijke samenwerkingen en bevolkingsstromen.

- PZ ANTWERPEN + PZ ZWIJNDRECHT
- PZ GRENS + PZ NOORD + PZ BRASSCHAAT + PZ SCHOTEN
- PZ ZARA + PZ VOORKEMPEN
- PZ MEWI + PZ KLEIN BRABANT + BOOM + PZ BODUKAP
- PZ LIER + PZ BERLAAR-NIJLEN + PZ HEIST
- PZ RUPEL (defusie BOOM) + PZ HEKLA + PZ MINOS
- PZ NETELAND + PZ ZUIDERKEMPEN

- PZ REGIO TURNHOUT + PZ NOORDERKEMPEN + PZ KEMPEN N-O
- PZ BALEN-DESSEL-MOL + PZ GEEL-LAAKDAL-MEERHOUT

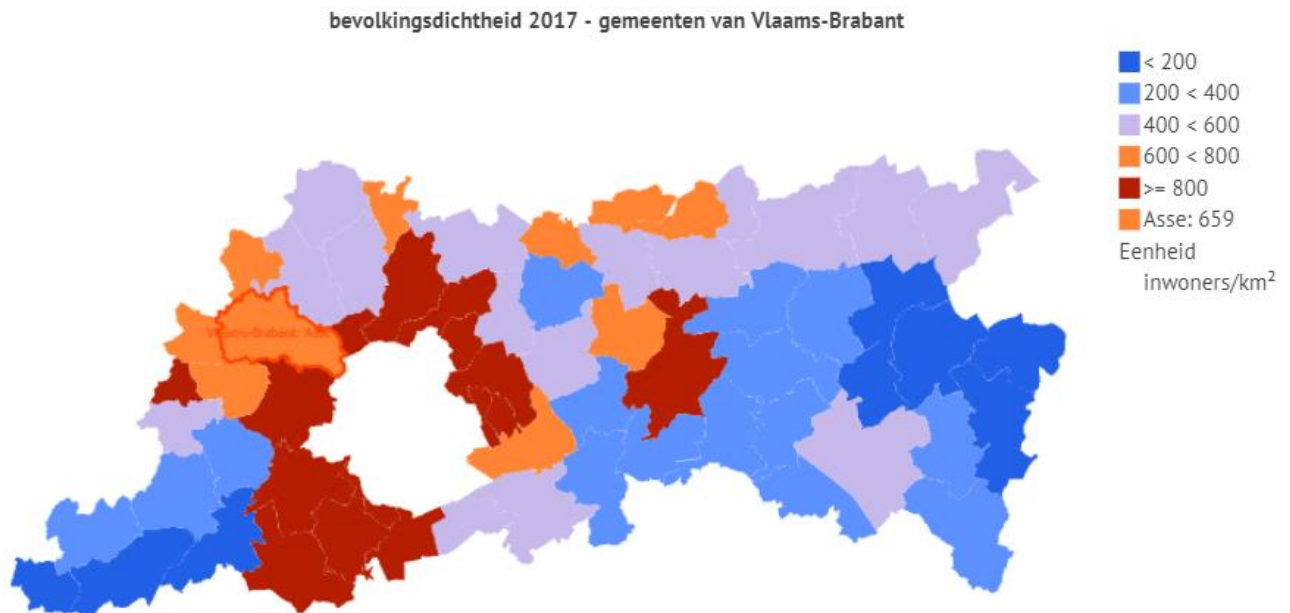
Figuur 53: Geoptimaliseerd scenario PZ's Antwerpen

6. RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK IN VLAAMS-BRABANT

6.1 Morfologie

De provincie Vlaams-Brabant telt 1.137.798 inwoners op een oppervlakte van 2.106 km² (FOD Binnenlandse Zaken, 2018; Informatie Vlaanderen, 2018). De stad Leuven is de provinciehoofdstad. In 2018 bedroeg de gemiddelde bevolkingsdichtheid 537 inwoners per km², wat veel hoger is dan het nationaal gemiddelde (377 inw./km²), en ook duidelijk hoger dan het Vlaams gemiddelde (484 inw./km²). De hoogste bevolkingsconcentraties kunnen worden teruggevonden in de stad Leuven en de gemeenten rondom Brussel (zie figuur 54).

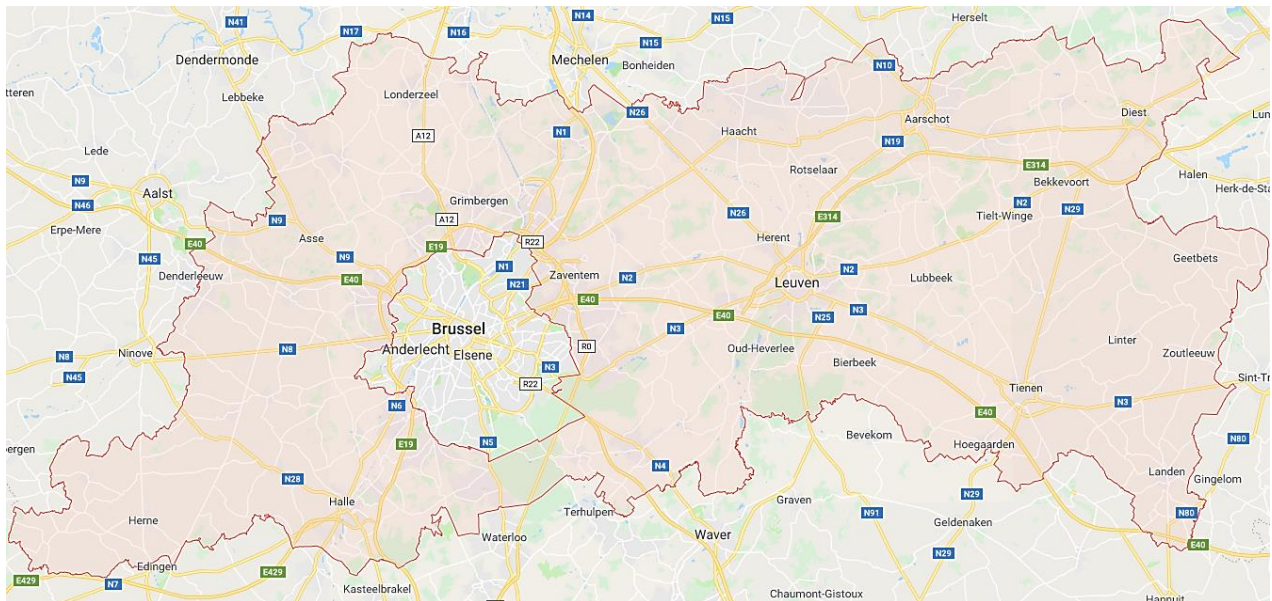

Figuur 54: Bevolkingsdichtheid provincie Vlaams-Brabant³⁴

Het wegennet

De provincie Vlaams-Brabant heeft een uitgebreid snelwegennet, met name rond de regio Brussel. Grote delen van de R0 (de Grote Ring rond Brussel) liggen in de provincie Vlaams-Brabant. Daarnaast vormt de E40 een belangrijke oost-west verbinding, evenals de E314. De A12 en de E19 dienen als noord-zuid verbindingen. Nabij de luchthaven Zaventem (Brussel nationaal) loopt de A201. Tevens eindigt de E429 nabij Halle in Vlaams-Brabant. In het zuiden loopt een uitloper van de E411. Het onderliggend wegennet is matig uitgebouwd. De meeste N-wegen zijn enkelbaans en gelijkvloers uitgebouwd, aangezien veel snelwegen de doorgaande functie hebben overgenomen (zie figuur 55).

³⁴ Figuur overgenomen uit (POM West-Vlaanderen, 2016, p. 18).

Figuur 55: Wegennet Vlaams-Brabant³⁵

De penitentiaire inrichtingen en de arrondissementen

Vlaams-Brabant telt twee penitentiaire inrichtingen: de centrale gevangenis van Leuven en de hulpgevangenis van Leuven. Daarnaast is er één gesloten Federaal Centrum voor Jongeren in Everberg (“De Grubbe”).

Vlaams Brabant telt bovendien het gesloten repatriëringscentrum 127 bis en het transitcentrum 127 (het zogenaamde: “caricole”) in Steenokkerzeel.

Vanaf 1 april 2014 zijn door de hervorming van de rechterlijke organisaties de rechtbanken van eerste aanleg ingedeeld in grotere arrondissementen. De provincie Vlaams-Brabant bestaat op het niveau van het parket uit het arrondissement Leuven en dat gedeelte van het arrondissement Brussel dat men Halle-Vilvoorde noemt.³⁶ Zowel het arrondissement Brussel (met Halle-Vilvoorde) als de arrondissementen Leuven en Nivelles behoren tot het grondgebied van de Procureur-Generaal van Brussel. Er is dus geen afzonderlijk gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde maar er zijn wel twee Procureurs in het arrondissement Brussel.

De Hulpverleningszones

De provincie Vlaams-Brabant telt twee hulpverleningszones (zie figuur 56).

- De Hulpverleningszone West omvat de PZ Zaventem, PZ WOKRA, PZ RODE, PZ Pajottenland, PZ Dilbeek, PZ TARL, PZ AMOW, PZ KLM, PZ Grimbergen, PZ Vilvoorde-Machelen, PZ KASTZE, PZ Zenne Vallei en PZ HERKO (Kortenbergh).
- De Hulpverleningszone Oost: PZ Leuven, PZ Hageland, PZ Bierbeek/Boutersem/Holsbeek/Lubbeek, PZ HERKO (Herent), PZ Aarschot, PZ Boortmeerbeek/Haacht/Keerbergen, PZ Demerdal-DSZ, PZ BRT, PZ Druivensteek, PZ Voer en Dijle, PZ LAN en PZ Tienen-Hoegaarden (wordt PZ Getevallei).

³⁵ Bron: Google Maps.

³⁶ De rechtbanken voor “Halle-Vilvoorde” bleven immers in Brussel.

Figuur 56: Hulpverleningszones in Vlaams-Brabant³⁷

Tijdens de interviews kwam er geen enkel positieve reactie over de huidige hertekening van de hulpverleningszones. De burgemeesters zijn van mening dat ze geen zeggenschap meer hebben en dat ze enkel nog mogen betalen. De burgemeesters kunnen zich niet laten vervangen en gaan zelfs niet meer naar de vergaderingen. Er zitten te veel mensen rond de tafel en de burgemeesters voelen zich miskend. Men is het er over eens dat schaalvergroting voor de politiezones noodzakelijk is. Echter zijn ze heel duidelijk, men wenst géén opdeling naar het beeld van de brandweer.

De politiezones en hun personeelscapaciteit

De provincie Vlaams-Brabant telt 24 politiezones, waarvan vier zones ééngemeentezones zijn, namelijk Zaventem, Leuven, Aarschot en Dilbeek.

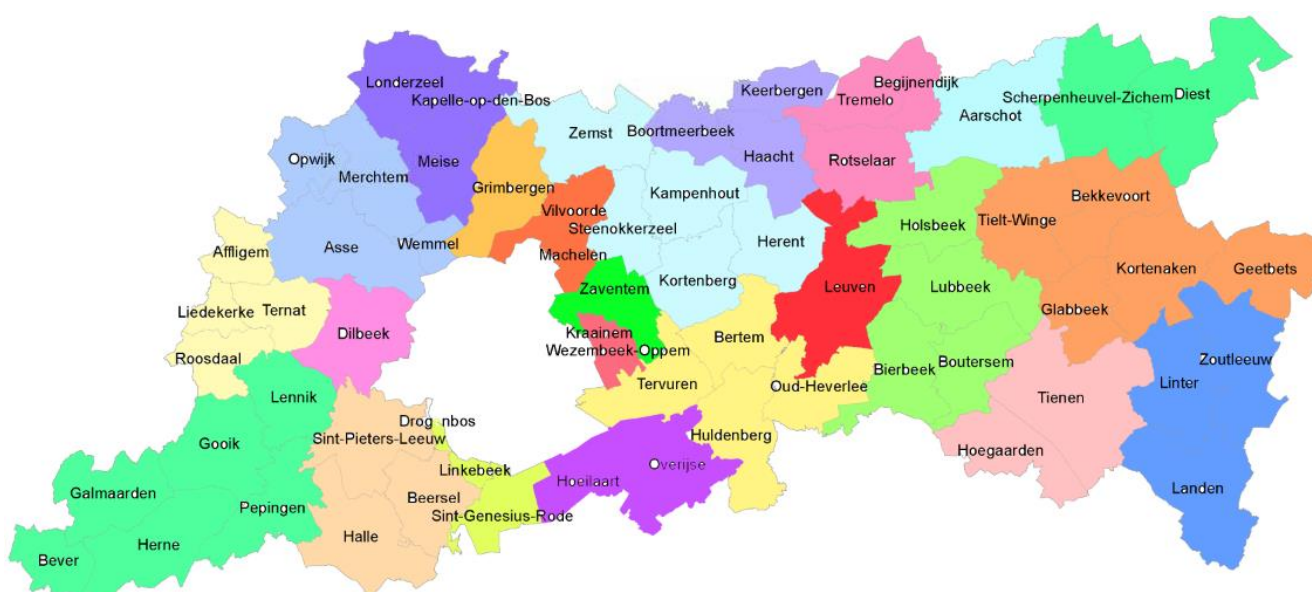
Vlaams-Brabant telt 8 politiezones van categorie 1, 12 politiezones van categorie 2, 3 politiezones van categorie 3, 1 politiezone van categorie 4 en er is geen politiezone van categorie 5 (zie tabel 9).

Politiezones	CALog		Operationelen		TOTAL ALL	Tot. Inwoners in PZ	Aantal inw./operationeel
	Contr	Statutair	Contr	Statutair			
5388 PZ Leuven	10	72		312	399	101.197	324
5389 Politiezone Hageland	4	9		54	67	36.173	670
5390 Politiezone LAN	5	10		57	74	31.695	556
5391 PZ Bierbeek/Boutersem/Holsbeek/Lubbeek	4	8		52	64	42.477	817
5392 PZ Tienen – Hoegaarden	4	11		90	106	41.584	462
5393 PZ HERKO	5	10		57	69	41.843	734
5394 Politiezone Aarschot	4	5		59	68	29.956	508
5395 PZ Boortmeer-	3	7		58	68	39.563	682

³⁷ Figuur overgenomen van de Algemene Directie Civiele Veiligheid: <https://www.civieleveiligheid.be/nl/galerij/kaarten-van-de-34-hulpverleningszones>

beek/Haacht/Keerbergen							
5396 PZ Demerdal-DSZ	5	15		95	116	46.751	492
5399 PZ Politiezone BRT	4	6		49	59	41.567	848
5400 PZ Zaventem	7	10		79	98	33.747	427
5401 PZ WOKRA		13		53	67	27.674	522
5402 PZ Druivenstreek	7	10		63	80	36.340	577
5403 Zone Rode		9		72	81	28.621	398
5405 PZ Pajottenland	3	13	1	63	80	40.201	628
5406 PZ Dilbeek	3	19		78	100	42.467	544
5407 Politiezone TARL	4	20		80	106	53.497	669
5408 POL AMOW	21	16		117	155	79.943	683
5409 Politiezone K - L – M	12	10		73	96	47.413	649
5410 PZ Grimbergen	10	10		63	85	37.318	592
5411 PZ Vilvoorde-Machelen	7	17		140	166	59.407	424
5412 PZ Kastze	11	13		69	93	47.313	686
5905 PZ Zennevallei	10	33		158	204	98.134	621
5908 PZ Voer en Dijle	7	8		79	95	53.187	673

Tabel 9: Aantal medewerkers bij de Vlaams-Brabantse politiezones³⁸

Figuur 57: Politiezones Vlaams-Brabant

Zetten we het aantal inwoners ten aanzien van één operationeel lid van de politiezone van groot naar klein, dan ziet de ranking er als volgt uit:

³⁸ De cijfers inzake de medewerkers van de politiezones zijn gebaseerd op de personeelsgegevens verkregen van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 20 januari 2018. De bevolkingsgegevens zijn berekend op basis van de cijfers die beschikbaar zijn op de website van de FOD Binnenlandse Zaken en dateren van 1 januari 2018 (FOD Binnenlandse Zaken, 2018).

Politiezone	Ops/inw	Politiezone	Ops/inw
5399 PZ Politiezone BRT	848	5410 PZ Grimbergen	592
5391 PZ Bierbeek/Boutersem/Holsbeek/Lubbeek	817	5402 PZ Druivenstreek	577
5393 PZ HERKO	734	5390 Politiezone LAN	556
5412 PZ KASTZE	686	5406 PZ Dilbeek	544
5408 POL AMOW	683	5401 PZ WOKRA	522
5395 PZ Boortmeerbeek/Haacht/Keerbergen	682	5394 Politiezone Aarschot	508
5908 PZ Voer en Dijle	673	5396 PZ Demerdal-DSZ	492
5389 Politiezone Hageland	670	5392 PZ Tienen – Hoegaarden	462
5407 Politiezone TARL	669	5400 PZ Zaventem	427
5409 Politiezone K - L – M	649	5411 PZ Vilvoorde – Machelen	424
5405 PZ Pajottenland	628	5403 Zone Rode	398
5905 PZ Zennevallei	621	5388 PZ Leuven	324

6.2 Evaluatie van de werking van de huidige politiezones

6.2.1 De evaluatie door de burgemeesters

Personeelscapaciteit

De burgemeesters beraden of ze geen extra inspanning (financieel) kunnen doen om zo het probleem intern op te lossen alvorens te moeten overgaan tot een “samenwerking”, een “associatie” of een “fusie”. Voor vele burgemeesters is betrokkenheid, aanspreekbaarheid, wijkwerking en bereikbaarheid nog altijd van cruciaal belang. De burgemeesters wijzen vaak op de (beperkte) beschikbare financiële middelen. Hierbij verwijzen enkele gemeenten naar de KUL-norm waarbij ze zich benadeeld voelen. Deze is volgens hen en volgens enkele korpschefs dringend aan herziening toe. Ook het systeem van HyCap weegt op de werking.

6.2.2 De evaluatie door de korpschefs

Personeelscapaciteit

Enkele korpschefs geven aan dat ze over te weinig personeel beschikken om alle opdrachten (de basisfunctionaliteiten) behoorlijk uit te voeren.

Visie over de rol van de Provincie(gouverneur)

De coördinerende, begeleidende taak is noodzakelijk (niet echt wie het doet). De korpschefs zijn dankbaar voor de inzet van de provincie zoals die nu bestaat.

Visie op het *governance*- of beleidsmodel

De politieraad mag worden afgeschaft maar een systeem van toetsing aan de democratische principes moet behouden blijven.

6.3. Schaalvergroting in Vlaams-Brabant

6.3.1 Bestaande samenwerkingsverbanden in Vlaams-Brabant

6.3.1.1 Halle-Vilvoorde

Binnen het deel Halle-Vilvoorde zijn er al drie duidelijke samenwerkingsvormen die elk in een verschillend stadium van realisatie zitten.

'PACE' (politieassociatie Centrum) is de reeds bestaande associatie tussen de zones PZ AMOW (Asse, Merchtem, Opwijk en Wemmel), PZ TARL (Ternat, Affligem, Roosdaal en Liedekerke) en PZ Dilbeek. Alle zonechefs en burgemeesters staan achter deze associatie. Het is niet vrijblijvend omdat de politiezone zich moet verbinden. Deze reeds bestaande associatie ziet een verdere uitbreiding wel zitten.

'PANO' (politieassociatie Noord) is een tweede associatie die in volle voorbereiding en wording is. De korpschefs zetten momenteel de besprekingen en voorbereidingen verder (het raamcontract zou 14 september 2018 zo goed als rond zijn). Ze zal bestaan uit zes zones en twaalf gemeenten, namelijk PZ Zaventem, PZ Grimbergen, PZ VIMA (Vilvoorde en Machelen), PZ Kastze (Kampenhout, Steenokkerzeel en Zemst), PZ KLM (Kapelle-op-den-Bos, Londerzeel en Meise) en PZ WOKRA (Wezembeek-Oppem en Kraainem). Er is geen verplichting om allen op dezelfde manier in de associatie te stappen. Het is mogelijk dat men met de ene politiezone meer en dieper contact kan hebben dan met de andere. Daarnaast is het ook toegestaan dat politiezones met andere associaties gaan samenwerken (bv. Zaventem met PACE). Er dient enkel een verbinding aangegaan te worden voor wat men wenst te verbinden. Deze associatie zou moeten afgerond zijn en geïnstalleerd worden eind 2018.

Een derde samenwerkingsvorm is deze van 'Zuid'. Dit is een louter samenwerkingsverband tussen PZ Zennevallei (recente fusie Sint-Pieters-Leeuw, Beersel en Halle), PZ Rode (faciliteitengemeenten Sint-Genesius Rode, Lindebeek en Drogenbos) en PZ Pajottenland (Gooik, Galmaarden, Bever, Herne, Pepingen en Lennik). De burgemeesters zijn akkoord dat zonechefs de besprekingen verderzetten, mits er sprake is van een win-win en er geen sprake is van associatie of fusie.

6.3.1.2 Het arrondissement Leuven

Momenteel zijn er in het arrondissement een aantal vaststellingen te doen:

- 1) Er zijn een aantal "grootsteden" :
  - **Tienen** (nu in zone met Hoegaarden en vanaf 1/1/2019 een nieuwe fusie met PZ LAN). Er was reeds een eerste KB op 30/4/2018, in december 2018 wordt de selectiecommissie voor de nieuwe zonechef voorzien. Normaal zal dit gerealiseerd worden tenzij men plots anders zou gaan beslissen.
  - **Diest** vormt samen met Scherpenheuvel-Zichem de zone Demerland. Ze zijn gereputeerd gericht op Limburg maar wensen samen te werken met Leuven in het kader van de "intergemeentelijke samenwerking"
  - **Aarschot** is nu een ééngemeentezone en de politiek wenst dat het zo zou blijven. Indien het echt moet zou een samenwerking met BRT verder kunnen uitgebouwd worden.
  - **Leuven** is "de" stad binnen dit deel van Vlaams Brabant. Ze boezemt bij sommige angst in wat maakt dat een aantal verantwoordelijken er zich van distantiëren. In de huidige context is PZ Leuven een facilitator voor samenwerking en stelt ze voor om een aantal zaken te mutualiseren en stelt ze reeds een aantal diensten ter beschikking waar sommigen op ingaan (databank). Ze liggen aan de basis van wat ze zelf "intergemeentelijke samenwerking" noe-

men (wat juist is vanuit het standpunt van een ééngemeentezone, maar decretaal geregeld is). Beter is van te spreken van “interzonale politiesamenwerking”. Leuven speelt een centrale rol.

- 2) Er zijn een aantal samenwerkingsverbanden die later tot fusies, en nieuwe politiezones, kunnen leiden:
  1. Haacht-BRT (ligt nu moeilijk omwille van persoonlijkheden) maar is ook de wens van de Gouverneur. BRT werkt nu samen met Aarschot dat een ééngemeentezone wil blijven.
  2. Haacht-Herko (werken nu reeds goed samen).
  3. Haacht-BRT-Herko (is een samenvoeging van 1 en 2).
  4. Hageland-Lubbeek (Lubbeek smeekt om een fusie daar het zijn basisfunctionaliteiten niet meer aankan).
  5. Lubbeek-Oud-Heverlee (Oud Heverlee wil uit VODI weg. Er zouden ooit besprekingen geweest zijn om bij Leuven te gaan maar dit is afgesprongen). Het politiecollege van VODI pleit om Oud-Heverlee te laten gaan.
  6. Hageland-Lubbeek-Oud-Heverlee: is een samenvoeging van 4 en 5.
- 3) Wat VODI betreft, kunnen we dit niet los zien van de wil van PZ Druivenstreek om te beginnen met samenwerking-associatie om op termijn te fusioneren en de wil van Oud Heverlee om uit VODI op te stappen en met een andere zone te fusioneren (een defusie gevolgd door een fusie). Hier liggen meerdere scenario's open.
- 4) Een fusie die vandaag vaststaat is die van De Politiezone Tienen-Hoegaarden met PZ LAN vanaf 1/1/2019. De nieuwe naam wordt PZ Getevallei.

6.3.1.3 Specifieke problemen:

- **Binnen het deel Halle-Vilvoorde: de luchthaven van Zaventem, ook gekend als Brussel Nationaal:**

Op deze plek zit, voor wat Vlaams Brabant betreft, de hoogste concentratie aan personeelsleden. Het zijn federale politiemensen. Het territorium gaat over 3 gemeenten (Zaventem, Machelen en Steenokkerzeel) waarvan elke burgemeester zijn basisverantwoordelijkheden behouden heeft (maar er zich niet altijd bewust van is). Voor de Gouverneur is het Provinciaal gebied van zodra er zich een incident voordoet (maar ook hier is dit geen garantie vermits de gemeentelijke verantwoordelijkheid blijft gelden). Vermoedelijk kwam deze problematiek aan bod in de Parlementaire onderzoekscommissie na de aanslagen van 22 maart 2016.

Het huidige hoofd van de Federale politie op LPA BRUNAT (die eerst tijdelijk het commando even zou overnemen...) zal nu meer dan waarschijnlijk blijven. Hij pleit voor een “associatie” tussen de diensten van de federale politie (gerechtelijk FGP, hondenbrigade enz.) zodat hij het operationeel commando kan waarnemen (waar worden de 7 explosievenhonden ingezet?) zonder dat hij zich met alles dient in te laten (wat gaan de beestjes vandaag eten?). Hij pleit ook voor nauwere samenwerking met de omliggende zones (nu heeft Kastze als enige een ANPR-systeem en LPA Brunat heeft er toegang toe, de *facial recognition* werkt niet naar behoren, de E-gates laten het soms afweten, ...). Er dient dus een waterdicht, geïntegreerd veiligheidskordon, een veiligheidsschild, rond de luchthaven getrokken worden. Dit, in verschillende lagen, om de veiligheid te garanderen (zoals de lagen van een ajuin). Zowel de federale overheden als de lokale administratieve overheden (de burgemeesters) dienen als partner erkend te worden. Het huidige hoofd van

LPA Brunat ziet dit volledig zitten en wenst met elke overheid samen te werken (informereren, consulteren enz.). Het probleem is dat momenteel de zones onderling meer geneigd zijn tot samenwerking, in plaats van samenwerking met de federale politie die al te veel ontgoochelde. Er is steun nodig voor het streven naar een ééngemaakt operationele commando op de luchthaven. Alle partners moeten opgenomen worden in het veiligheidsstreven. Men kan zich beraden over het statuut van de luchthaven en de inbreng van de diverse gemeenten en hun overheden.

Indien men beslist (wat logisch zou zijn) om de nationale luchthaven een bijzonder statuut te geven dan moet men dit duidelijk zeggen en waarmaken. Eén politiechef met volledige commandobevoegdheid op één terrein + nauwe samenwerking met de omliggenden. De zaak wat bestuurlijke overheden betreft, moet worden uitgeklaard.³⁹

– **Tussen Halle-Vilvoorde en Leuven:**

De PZ Druivenstreek vormt een probleem in die zin dat ze nauwer met Leuven wil samenwerken, los van Brussel.

I. De huidige situatie:

A. De Parketten: momenteel behoort PZ Druivenstreek tot het Parket Brussel, deel Halle-Vilvoorde. Binnen het arrondissement Brussel heb je een Procureur des Konings voor het gedeelte Brussel en een andere Procureur des Konings voor het gedeelte Halle Vilvoorde.

Wat het Parket-Generaal (PG Dhr Johan Delmulle) van Brussel betreft, bestaat dit dus uit: het arrondissement Waals Brabant (Nijvel), het arrondissement Leuven (ligt in Vlaams Brabant) met elk één Procureur en het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde met twee Procureurs: één Procureur voor het tweetalige Brussel en één Procureur voor het ééntalig Nederlandse Halle-Vilvoorde (dat behoort tot Vlaams Brabant).

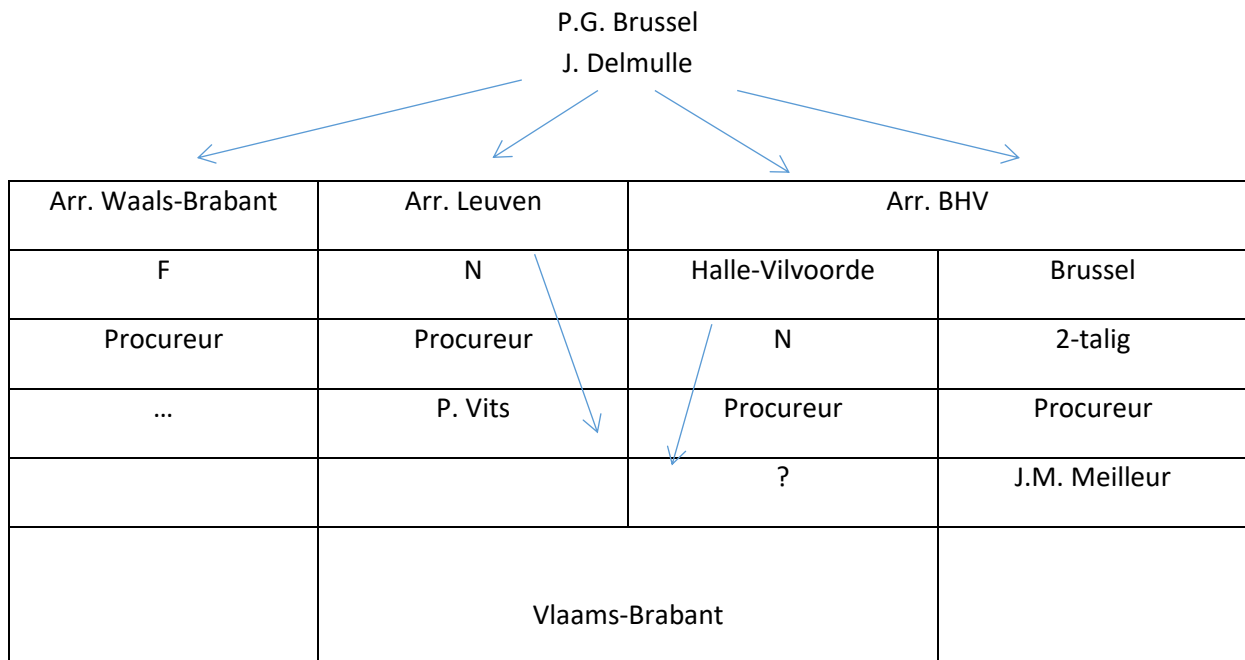
De Procureur des Konings van Halle-Vilvoorde vertrok op 1/10/2018 en werd vervangen door een waarnemend Procureur in afwachting van de benoeming van een nieuwe Procureur des Konings.

---

³⁹ Opmerking: bij het bezoek van de Amerikaanse president Trump aan de NATO werd de zonechef van de PZ Brussel-Hoofdstad-Elsene als algemene “goldcommander” aangeduid zodat theoretisch ook hier het commando over de luchthaven kan komen te liggen... maar dit ligt wellicht politiek zeer moeilijk. De zaak op niveau van de luchthaven uitklaren en een echt operationeel commando creëren met een waterdichte beveiliging blijft echter een must.

Schematisch geeft dit wat de Parketten betreft:

- B. De politiezones: de PZ Druivenstreek (bestaande uit de gemeenten Overijse en Hoeilaart) behoort momenteel tot dat deel van Vlaams-Brabant dat Halle-Vilvoorde genoemd wordt. Ze vallen dus niet onder het arrondissement Leuven.
- C. De brandweerzones: binnen Vlaams-Brabant heb je zone West (het deel Halle-Vilvoorde) en zone Oost (het deel dat onder Leuven valt). Hier vallen Overijse en Hoeilaart (die de PZ druivenstreek uitmaken) onder zone Oost dus Leuven.

Vaststelling: De splitsing van BHV is een politiek feit. De gemeenten Hoeilaart en Overijse maken de PZ Druivenstreek uit en deze behoort als politiezone tot het deel Halle-Vilvoorde (aan de West-kant). Voor wat de hulpverleningszone betreft, behoren Overijse en Hoeilaart tot zone Oost (Leuven).

II. Wat men zou willen

- De burgemeesters van Overijse en Hoeilaart en de zonechef van Druivenstreek wensen als politiezone van het "deel-arrondissement Halle-Vilvoorde" naar het "arrondissement Leuven" over te stappen. Ze claimen dat ze meer op "Leuven" gericht zijn dan op Brussel en met de naburige zone Rode (faciliteitengemeenten rond Brussel) niet kunnen samenwerken vermits ze geografisch gescheiden zijn door het Zoniënwood en niet betrokken willen worden in de faciliteitenproblematiek. Een associatie gaande tot een fusie met VODI zien ze wel zitten.⁴⁰
- De nieuwe zonechef van VODI is geen voorstander van een nieuwe fusie op dit moment, maar is wel bereid om de zonechef van Druivenstreek te steunen in het OKAL (arrondissementeel overleg van de korpschefs van Leuven). Ook de korpschef van Leuven wil deze steun bieden. Bovendien was tot nu toe niemand tegen.

⁴⁰ PZ VODI is sinds 1/1/2017 een nieuwe fusiezone in het arrondissement Leuven bestaande uit een fusie van de ééngemeentezone Tervuren en PZ Dijleland. PZ VODI bestaat nu dus uit de gemeenten Tervuren (die een buur is van Overijse-Hoeilaart), Huldenberg (de vierde druivengemeente), Bertem en Oud Heverlee).

- De zonechef van Druivenstreek wil ook naar Leuven en een fusie aangaan met VODI, maar hij wil zijn mandaat niet kwijt en die van VODI wil zijn mandaat ook behouden.
- De huidige burgemeester van Bertem (september 2018) voelt zich gericht op Overijse-Hoeilaart en is zelf een ex-schepen van Tervuren. Hij ziet een samenwerking, ...tot fusie...in die richting wel zitten, echter niet naar Leuven en niet tot in Brussel.
- De huidige burgemeester van Tervuren wil een fusie van Vodi met Druivenstreek op termijn ook wel steunen (eerst de recente fusie naar Vodi verwerken en hij steunt zijn huidige zonechef).
- De burgemeester van Oud-Heverlee wil uit VODI weg (een defusie !).
- De Procureur van Leuven staat open voor een overkomst van Druivenstreek naar zijn arrondissement.
- De ontslagnemend Procureur van Halle-Vilvoorde ziet die overstap niet zitten. Hij wenst de streek rond Brussel rond te houden en ziet eerder Tervuren terugkomen vanuit Leuven (wat de huidige burgemeester van Tervuren helemaal niet ziet zitten). De nieuwe situatie: de huidige Procureur des Konings van het gedeelte Halle-Vilvoorde is ontslagnemend om directeur te worden van een hospitaal (Jan Portaals in Vilvoorde).

Kortom: Er zijn verscheidene scenario's mogelijk en het ontslag van de Procureur des Konings van het deel "Halle-Vilvoorde" kan als een opportuniteit beschouwd worden om dieper over de zaken na te denken:

1. Er wordt niets veranderd aan de grenzen van de gerechtelijke arrondissementen. Brussel (met Halle-Vilvoorde) blijft naast Leuven bestaan en de PZ Druivenstreek blijft rekening geven aan de PK van Halle-Vilvoorde. Druivenstreek kan in dit scenario tot een nauwere samenwerking komen (gaande tot een fusie) met VODI (arrondissement Leuven).
  - a. Men zou kunnen starten met een associatie wat de discussie omtrent een fusie later eenvoudiger zal maken zonder dat een fusie een doel op zich wordt. Art 9 van de WGP laat samenwerking/associaties toe tussen twee zones die tot een verschillend gerechtelijk arrondissement behoren. Ze behouden immers elk hun rechtspersoonlijkheid. Dit is een oplossing op korte termijn, waarbij iedereen het wel moet eens zijn. Een duwtje in de rug kan hier wel nodig zijn.
  - b. Er wordt momenteel een wet aangekondigd die een fusie van twee zones die behoren tot twee verschillende arrondissementen binnenkort mogelijk moet maken. De politiemensen moeten enkel weten voor welke feiten ze naar welk Parket moeten bellen. PZ Druivenstreek blijft voorlopig in het gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde (interventieregels worden best op mekaar afgestemd indien de politiemensen van Druivenstreek nauwer gaan samenwerken met VODI). Zowel de burgemeesters van Tervuren als Bertem zien die samenwerking zitten en zijn op mekaar afgestemd.

Het Okal (Overleg Korpschefs Arrondissement Leuven) kan als tussenstap dienen en Druivenstreek introduceren in het arrondissement Leuven. De PZ Druivenstreek zal dan moeten bewijzen dat ze een meerwaarde biedt voor "Leuven".

Nadeel: deze constructie blijft ingewikkeld (met onder andere onduidelijke gerechtelijke arrondissementen).

- De individuele politiemans of vrouwen moeten het onderscheid maken tussen Halle-Vilvoorde en Leuven.

- Het is geen duidelijk signaal voor het publiek.

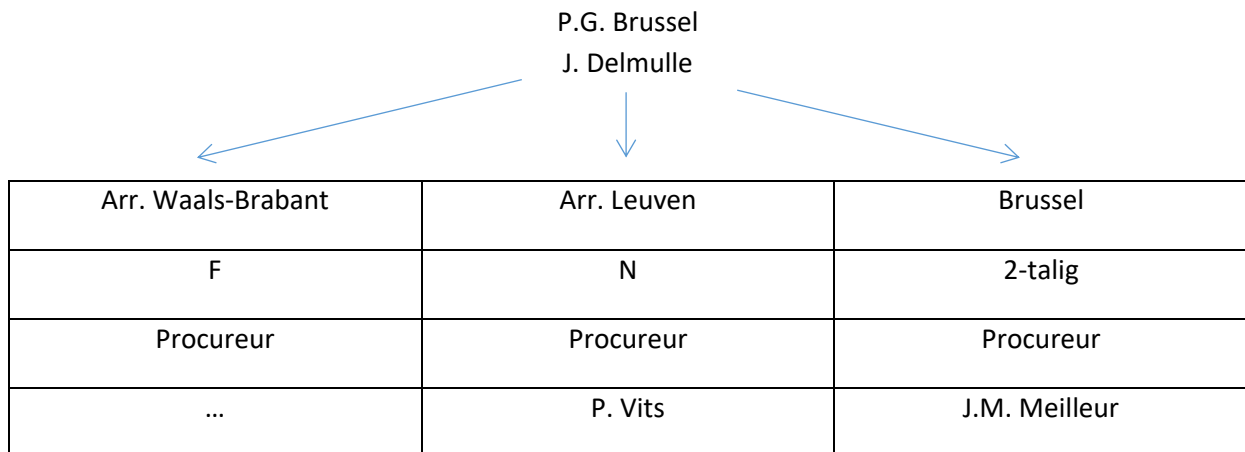
Voordeel: PZ Druivenstreek gaat naar Leuven.

2. Er wordt een wet gestemd die maakt dat PZ Druivenstreek wel degelijk overgaat naar het gerechtelijk arrondissement Leuven.

- Nadeel: er moet gestemd worden in de Kamer (maar betrokken burgemeesters en ook de huidige Minister van Justitie Koen Geens zitten in de Kamer). De onduidelijkheid rond de splitsing zonder gerechtelijke splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde blijft.
- Voordeel: PZ Druivenstreek gaat naar Leuven en er is duidelijkheid voor de burger en de individuele politiemensen.

3. Men stemt een wet met een daadwerkelijke creatie van één gerechtelijk arrondissement Leuven (ééntalig Nederlands) en een tweetalig arrondissement Brussel. Het huidige deel "Halle-Vilvoorde" zou dan overgaan naar, en opgaan in, het arrondissement Leuven. Zodoende komt PZ Druivenstreek (en ook de andere PZ rond Brussel) in het arrondissement Leuven en wordt de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde niet enkel op bestuurlijk vlak maar ook op gerechtelijk vlak een feit.

- Voordeel:
  - splitsing BHV-volledig;
  - duidelijkheid op gerechtelijk vlak;
  - in de ogen van het publiek een vermindering van het aantal gerechtelijke arrondissementen;
  - PZ Druivenstreek hoort bij Leuven.
- Nadeel (?): er komt een vacature voor een nieuwe Procureur in Halle-Vilvoorde maar dit zou dan de laatste kunnen zijn. Er dienen duidelijke afspraken gemaakt te worden.

Feit is dat er voor de overstap van Druivenstreek uit het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde naar het arrondissement Leuven wel wat te zeggen valt, evenals voor de samenvoeging van de druivengemeenten. Het "Okal" is een piste, de uiteindelijke beslissing is politiek.

Opmerking: de huidige (september 2018) burgemeesters van Hoeilaart en Tervuren maken deel uit van het federale parlement evenals de Minister van Justitie Koen Geens die in Huldenberg woont.

Overijse en Tervuren zijn N-VA gericht, Bertem en Hoeilaart Open VLD, maar allen zijn lid van regeringspartijen.

6.3.2 Bereidheid tot gevorderde samenwerking of schaalvergroting

Bijna niemand is vragende partij voor een fusie. “Samenwerken” wil iedereen. “Fusies” gaan voor velen dan weer te ver. Men ziet eerder een stappenplan of logische evolutie van “samenwerken” tot “fusies”. Tussen samenwerking en fusie bestaan er tussenvormen. In het oosten van Vlaams-Brabant gaat men spreken van “intergemeentelijke samenwerking” (beter interzonale samenwerking) en in het westen van Vlaams-Brabant van “associatie”.

“Intergemeentelijke samenwerking” is het woord dat door sommigen in het oosten van Vlaams-Brabant gebruikt wordt om de tussenstap tussen “samenwerking” en “fusie” een naam te geven. Het idee van “intergemeentelijke samenwerking” komt uit het Decreet houdende de intergemeentelijke samenwerking van de Vlaamse Gemeenschap van 6 juli 2001. Er wordt een beheerscomité opgericht met als gevolg dat de samenwerking gebetonneerd wordt (vb. databank die PZ Leuven ter beschikking stelt voor anderen). Een beter en ruimer begrip is “interzonale samenwerking”.

Heel wat respondenten zien een fusie van gemeenten als een (logische) voorafgaandelijke (rand)voorwaarde om aan een fusie van de politiezones te gaan denken. Wat men zeker niet wil, is dat politiezones en gemeenten niet meer zouden samenvallen. Men wil dus niet dat gemeenten op een bepaalde manier gaan fusioneren en politiezones op een andere zodat een gemeente tot de ene gemeentefusie gaat behoren maar tot een andere politiekezone. Er moet dus een éénvormigheid/overlapping blijven bestaan.

Schaalvergroting dringt zich op, rekening houdend met het feit dat sommigen te klein zijn om alleen te overleven en rekening houdend met de kwaliteit en een aantal gespecialiseerde functies. De respondenten zijn het duidelijk eens dat 186 politiezones niet kunnen en er dus te veel zijn voor één land. Echter willen ze geen situatie zoals bij de brandweerzones (enkel betalen en geen zeggenschap). Schaalvergroting moet op mensenmaat blijven.

6.3.3 Randvoorwaarden om in schaalvergroting te treden

Er moet rekening gehouden worden met de “*span of command*”, namelijk het aantal personen dat rond de tafel zit zodat het geheel beheersbaar en werkbaar blijft. De respondenten spreken van vijf tot zeven personen. Gemeentefusies worden ook vaak als voorafgaandelijke voorwaarde voor zonefusies genoemd. Door fusies van gemeenten vermindert het aantal burgemeesters en wordt de eenheid binnen een grondgebied benadrukt.

De respondenten wensten een aantal randvoorwaarden op te stellen indien men tot “samenwerking-fusie” kan komen:

- Niet te veel burgemeesters rond de tafel.
- De bevolking moet centraal staan (zichtbaarheid, aanspreekbaarheid, nabijheidspolitie – wijkwerking, aanrijtijden).
- Het moet kostenbesparend zijn en de middelen moet voorhanden zijn.
- De eigenheid moet geëerbiedigd worden (landelijke gemeenten hebben een aversie van grootsteden), de problematieken en achtergronden zijn best identiek.
- Win-win garanderen.

- Er moet een korpschef blijven die rekenschap aflegt aan zijn administratieve overheid. Korpschefs die kort bij hun problemen staan, gaan oplossingen vinden. Veiligheid blijft een prioriteit met het geven van rekenschap aan de bevolking. Het kerntakendebat moet gevoerd worden tussen burgemeester en zonechef.
- *Incentive* van de federale overheid om te gaan tot samenwerken of fusie.
- Tweekantigheid in de faciliteitengemeenten: taalhoffelijkheid met de garantie dat het Franstalig deel van de bevolking een kwaliteitsvolle bediening behoudt. Uiteraard dienen taalpremies behouden blijven. Dit wordt in de WGP bepaald en nagenoeg iedere situatie kan er aan bod komen en beantwoord worden. Vandaar dat er verschillende vormen van taalpremies bestaan.
- Randpremie: Sommigen gingen pleiten voor een randpremie (zonder van taalpremie te willen spreken maar in analogie) voor die politiemensen die door de nabijheid van de grootstad met de grootstedelijke problematiek te maken kregen.
- Prestudie (financieel, politiek, operationeel,...).

Opleggen of vrijblijvend?

Sommigen zeggen duidelijk dat het moet opgelegd worden mits aan de randvoorwaarden voldaan wordt (dus inspraak hebben). Uiteindelijk gaat men naar een *bottom-up* systeem. Het moet uit de basis komen en de burgemeesters willen dus betrokken worden.

6.3.4 Wat kan de mogelijkheden faciliteren?

Indien een zonechef ontbreekt of op het punt staat van met rust te gaan (pensioengerechtigd), dan faciliteert dit de gesprekken. Daarnaast zijn er ook zonechefs die de zaken ruim zien en geen problemen hebben om in concurrentie te gaan met tegenkandidaten of als tweede in commando te fungeren. De meeste houden echter vast aan hun prerogatief van “mandaathouder”. Het wordt in de meeste gevallen aanzien als een politieke beslissing.

6.4 De governance van politiezones

6.4.1 Evaluatie van het politiecollege en de politieraad

Slechts drie respondenten van de provincie Vlaams-Brabant waren duidelijk positief over het voortbestaan van de politieraad. De politieraad wordt beschouwd als een democratische garantie, maar heeft volgens de meeste respondenten geen echte meerwaarde. In vele gevallen weten de raadsleden die zetelen in de politieraad niet waarover het gaat. De bevoegdheden werden reeds ingekrompen maar eigenlijk mag de politieraad in haar geheel afgeschaft worden en dienen de problemen in de gemeenteraad besproken te worden.

Het politiecollege neemt de beslissingen en de respectievelijke gemeenteraden bevestigen. De democratie dient haar rol te kunnen vervullen maar dit kan anders dan met een politieraad. Burgemeesters en zonechefs kunnen voor de gemeenteraad verschijnen en leggen daar verantwoording af en worden daar gesteund.

De politieraad mag dus afgeschaft worden maar dan moet deze vervangen worden door een orgaan waar democratische controle en accountability de ordewoorden blijven. Liefst zitten in het nieuw op te richten orgaan ook verkozenen en wil men de democratische controle en accountability blijvend kunnen garanderen.

6.5 Mogelijke scenario's inzake schaalvergroting

6.5.1 Eerste scenario

Figuur 58: Eerste scenario schaalvergroting Vlaams-Brabant

- PZ AMOW + PZ TARL + PZ Dilbeek
- PZ Pajottenland+ PZ ZenneVallei + PZ RODE
- PZ KLM + PZ Grimbergen + PZ KASTZE + PZ Zaventem + PZ Vilvoorde-Machelen+ PZ WOKRA
- PZ Druivenstreek + PZ VODI (defusie Oud-Heverlee)
- PZ Leuven
- PZ Aarschot
- PZ Getevallei (PZ Tienen-Hoegaarden + PZ LAN)
- PZ BRT + PZ HERKO + PZ Boortmeerbeek/Haacht/Keerbergen
- PZ Demerdal (DSZ) → naar Limburg?
- PZ Bierbeek/Boutersem/Holsbeek/Lubbeek + PZ Hageland + Oud-Heverlee

6.5.2 Tweede scenario

Figuur 59: Tweede scenario schaalvergroting Vlaams-Brabant

- PZ AMOW + PZ TARL + PZ DILBEEK + PZ KLM + PZ GRIMBERGEN
- PZ PAJOTTENLAND + PZ ZENNEVALEI + PZ RODE
- PZ DRUIVENSTREEK + PZ VODI (defusie Oud-Heverlee)
- PZ LEUVEN + PZ OUD-HEVERLEE
- PZ KASTZE + PZ ZAVENTEM + PZ VILVOORDE-MACHELEN + PZ WOKRA
- PZ HERKO + PZ BRT + PZ BOORTMEERBEEK/HAACHT/KEERBERGEN
- PZ AARSCHOT + PZ DEMERDAL
- PZ BIERBEEK/BOUTERSEM/HOLSBEEK/LUBBEEK+ PZ HAGELAND
- PZ GETEVALLEI (PZ TIENEN-HOEGAARDEN + PZ LAN)

6.5.1 Verantwoording

Er moet benadrukt worden dat deze twee scenario's relatief zijn. Het zijn zeker niet 'de' scenario's. Hiervoor moeten er eerst prestudies worden uitgevoerd die kijken naar het financieel, het demografisch, het politiek, het criminologisch, het sociologisch en het operationeel aspect. Het politiewerk moet nauw aansluiten met de samenlevingscontext. De uiteindelijke scenario's na deze prestudies kunnen er anders gaan uitzien. Dit onderzoek heeft als doel een idee te geven wat de basisbewegingen kunnen zijn.

6.5.2 Enkele specificiteiten:

6.5.2.1 De nationale luchthaven Zaventem/Brussel Nationaal

Voor de luchthaven is er dringend nood aan een politieke oplossing.

Op de luchthaven, zit wat Vlaams-Brabant betreft, de hoogste concentratie aan personeelsleden. Dit is personeel van de federale politie. Het territorium van de luchthaven gaat over drie gemeenten (Zaventem, Machelen en Steenokkerzeel) waarvan elke burgemeester zijn basisverantwoordelijkheden behouden heeft. Voor de Gouverneur wordt het Provinciaal gebied van zodra er zich een incident voordoet. Maar ook dit is geen garantie mits de gemeentelijke verantwoordelijkheid blijft gelden. Deze problematiek kwam vermoedelijk aan bod in de Parlementaire onderzoekscommissie na de aanslagen van 22 maart 2016.

Het hoofd van de federale politie op LPA Brunat moet de operationele leiding krijgen. Er moet gestreefd worden naar een ééngemaakte operationele commando op de luchthaven. Met andere woorden, wie verantwoordelijk is, moet vervolgens ook de bevoegdheid en de middelen krijgen. Maar ook de andere partners moeten worden opgenomen in het veiligheidsstreven. Er wordt gepleit voor een "associatie" tussen de diensten van de federale politie (gerechtelijke FGP, hondenbrigade, etc.) zodat het hoofd van de federale politie het operationeel commando kan waarnemen. Bovendien wordt gepleit voor een nauwere samenwerking met de omliggende zones. Ten slotte wil men ook de administratieve overheden (de burgemeesters) als partner erkennen en er vervolgens ook mee samenwerken (informereren, consulteren, etc.). Momenteel zijn de zones onderling eerder geneigd tot samenwerking dan samenwerking met de federale politie die al te veel ontgoochelde.

Bovendien moet er voor de veiligheidscirkels een politieke oplossing komen. Er dient een waterdicht, geïntegreerd veiligheidskordon, een soort van veiligheidsschil, rondom de luchthaven getrokken te worden. Dit, in verschillende lagen, om de veiligheid ten allen tijde te garanderen.

Indien er beslist wordt om aan de nationale luchthaven een bijzonder statuut te geven dan moet dit duidelijk gecommuniceerd worden en waargemaakt worden. Concreet zou één politiechef met de

volledige commandobevoegdheid op één terrein dat nauw samenwerkt met de omliggende zone, en een uitklaring van wat de bestuurlijke overheden betreft, de logische beslissing zijn.

De oplossing is politiek. Hoe gaat de (nationale) luchthaven beschouwd worden, wetende dat het hier is dat heel wat, al dan niet officiële, ontmoetingen beginnen.

6.5.2.2 Tweetaligheid

Ook de tweetaligheid is een politiek probleem. De verscheidene soorten premies worden nu reeds wettelijk voorzien in de WGP. De praktische uitwerking geeft soms aanleiding tot na-ijver en jaloezieën. Maar praktisch gesproken heeft elke politiezone de mogelijkheid om een eigen systeem uit te werken, gericht op zijn specifieke noden.

Er zijn drie grote taalstatuten:

1. Het tweetalig gewest Brussel hoofdstad.
2. De faciliteitengemeenten rond Brussel (6).
3. De faciliteitengemeenten op de taalgrens.

In Halle-Vilvoorde gaan de burgemeesters van de faciliteitengemeente anders reageren volgens hun politieke overtuiging. De verkiezingen zullen uitmaken tot welke taalgemeenschap ze behoren. De Franstaligen hebben enkel het gebruik van de Franse taal voor ogen en of hun burgers in het Frans aan de bak komen. Ze willen vooral nauw samenwerken met Brusselse gemeenten. De (Franstalige) burgemeesters van de faciliteitengemeenten wensen geen samenwerkingsvorm waarin hun (Franstalige) burgers tot een minderheid herleid zouden worden. Ook de taalpremie vormen een ruimer probleem (randpremie).

Uiteindelijk pleit de administratieve overheid voor “taalhoffelijkheid”. Alle vormen van samenwerking zijn mogelijk indien hun (Franstalige) burgers gerespecteerd worden. Er moet dus respect zijn voor de taal.

6.5.2.3 Politiezone Druivenstreek

De politiezone Druivenstreek is een buitenbeentje omdat ze duidelijk verkiest van naar de politiezone VODI over te stappen. De gemeenten Overijse en Hoeilaart maken samen de politiezone Druivenstreek en deze zone behoort momenteel tot het deel van Vlaams-Brabant dat “Halle-Vilvoorde” genoemd wordt. De PZ Druivenstreek valt dus niet onder het gerechtelijk arrondissement Leuven. Voor wat de hulpverleningszone betreft, behoren Overijse en Hoeilaart echter wel tot zone Oost (Leuven). Voor meer info zie hoger 6.3.1.3.

6.5.2.4 Defusie Oud-Heverlee

De gemeente Oud-Heverlee wil weg uit de PZ VODI. Het politiecollege van PZ VODI pleit om Oud-Heverlee te laten gaan. Oud-Heverlee zou vervolgens samengevoegd worden bij een andere politiezone.

7. FUSIES POLITIEZONES IN PROVINCIE LIMBURG – BEST PRACTICES

7.1 Onderzoeksvraag

Binnen het raam van het landelijke onderzoek uitgevoerd door de Universiteit Gent naar de bereidheid van politieoverheden en leidinggevende politieambtenaren om samenwerking tussen politiezones te intensifiëren (waaronder fusies), wordt voor de provincie Limburg de onderzoeksvraag geheroriënteerd. In 2013 werd immers door de UGent in deze provincie reeds een uitgebreid onderzoek hieromtrent verricht (zie De Ruyver & Janssens, 2013).

Gezien in de provincie Limburg de afgelopen jaren verschillende fusies tussen politiezones hebben plaats gehad, wordt de onderzoeksvraag als volgt geformuleerd:

Inventariseren van door leidinggevende politieambtenaren (korpsschefs) toegepaste “*best practices*” teneinde de veranderingsprocessen bij het fusioneren van de zones doeltreffend te maken (zie punt 7.4).

Verschaffen van inzichten met betrekking tot effecten van de fusie op het niveau van de politiezorg (zie punt 7.5).

Dit rapport peilt dus niet naar de bereidheid om over te gaan tot fusies. Wel worden een aantal algemene beschouwingen geformuleerd m.b.t. doorgevoerde fusies (zie punt 7.6).

7.2 Onderzoeksmethode

Om de onderzoeksvraag te beantwoorden, wordt overgegaan tot semi-gestructureerde interviews met de drie betrokken korpsschefs (voorafgaandelijk aan het interview werd een theoretisch schema opgestuurd (zie bijlage)) die een fusie hebben geleid in de provincie (met name de politiezones CARMA, LAMA en Limburg Regio Hoofdstad).⁴¹

Gezien er tot op heden nog geen officiële inventarisatie bestaat van “*best-practices*”, wordt het aan de korpsschef zelf overgelaten te beoordelen of bepaalde initiatieven beantwoorden aan kenmerken van een “*best-practice*”.

Gezien de beperkte groep van respondenten, heeft eveneens een interview plaats gevonden met de Gouverneur, Procureur des Konings en de Dirco/Dirjud teneinde de ingezamelde informatie te kunnen contextualiseren.

Alle interviews hadden plaats in de loop van de maand augustus 2018.

De hieronder vermelde *best-practices* komen niet noodzakelijk voor in alle zones: fusieprocessen zijn immers altijd maatwerk. In het verslag worden de zones met *best-practices* niet benoemd. Indien nodig kunnen deze gegevens aan de opdrachtgever worden bezorgd.

7.3 Beknopt overzicht van de fusiebewegingen in de provincie Limburg

De volgende fusies tussen politiezones hebben sinds de inwerkingtreding van de geïntegreerde politie plaats gehad in de provincie:

---

⁴¹ Voor de zone LAMA is de korpsschef die de fusie heeft opgestart met rust. De huidige korpsschef heeft echter de nodige informatie kunnen aanreiken.

- Januari 2013: Fusie van PZ Lanaken en PZ Maasmechelen tot PZ Lama;
- Mei 2014: Fusie van PZ Gaoz (Genk, As, Opglabbeek, Zutendaal) en PZ Houthalen-Helchteren tot PZ Midlim;
- Januari 2016: Fusie van PZ Hazodi (Hasselt, Zonhoven, Diepenbeek) en PZ West Limburg (Halen, Herk-de-Stad en Lummen) tot PZ Limburg Regio Hoofdstad;
- Juni 2017: Fusie van PZ Midlim en PZ Noordoost Limburg (Bocholt, Bree, Kinrooi en Meeuwen-Gruitrode) tot PZ Carma.

Dit leidt ertoe dat momenteel 14 politiezones in plaats gesteld zijn in de provincie Limburg.

Daarnaast zijn er nog tal van associaties en interzonale samenwerkingsvormen tussen de politiezones ontstaan.

7.4 Vastgestelde “Best Practices” (Op basis van Mckinsey - model)

Na overleg met de respondenten, kunnen de volgende “*best practices*” worden vastgelegd:

7.4.1 Aanwezigheid van een éénduidige visie (Strategy)

Uit de interviews blijkt duidelijk dat al de korpschefs een éénduidige visie hebben ontwikkeld en consequent hebben gecommuniceerd naar hun partners, met name: als politiezone dienen we groter te worden (fusioneren) om de kwaliteit van de politiezorg te verzekeren in een complexe samenleving.

De ondersteuning van de bovenlokale overheden, hierbij bijgestaan door de gedeconcentreerde directeurs van de federale politie, hebben ongetwijfeld bijgedragen tot het ontwikkelen van deze visie:

- De provinciegouverneur ontwikkelt verschillende functionaliteiten die alle politiezones van de provincie betrekken (met name ANPR-netwerk, optimalisatie van de bestuurlijke handhaving). Ook wordt steun ontwikkeld vanuit het provinciaal niveau, in samenwerking met de federale component: (monitoring sociale media, inzet drone...). Het belang van bovenlokaal denken wordt zichtbaar, en de *mindset* verandert daardoor;
- De Procureur des Konings ontwikkelt binnen het gerechtelijk arrondissement een éénvormig strafrechtelijk beleid. Op functioneel vlak worden voor elke zone dezelfde kwaliteitsnormen bepaald (vb. kwaliteit van de gerechtelijke vaststellingen van geweldsdelicten), weliswaar na uitgebreid overleg met de overheid, en nodige steun van de federale politie. De lat wordt dus voor elke zone even hoog gelegd, ongeacht de schaal van de zone. Dit verhoogt de spankracht om bovenlokaal te werken.

7.4.2 Vertaling van éénduidige visie naar coherente strategie (Strategy)

De bovenvermelde visie wordt door de bestuurlijke lokale overheden vertaald naar een duidelijk strategisch kader waaraan de fusie dient te voldoen: wijkwerking verbeteren, kwaliteitsniveau van de politiezorg verhogen en geen meerkost. De drie korpschefs hebben dit strategisch kader op een consequente manier vertaald binnen hun nieuwe organisatie.

7.4.3 Aanwezigheid van “leiderschap met lef”(Style – Shared Values)

Een vastgestelde *best practice* is ongetwijfeld het leiderschap tijdens het fusieproces. Het is duidelijk dat er niet één bepaalde leiderschapsstijl bestaat. De korpschefs ontwikkelen die stijl die nodig is in functie van de omstandigheden en de omgevingsfactoren.

Bij fusie met relatief veel weerstand wordt de weg gekozen om zo snel mogelijk het nieuw organisatie-model in plaats te stellen (weliswaar na lang voorafgaand overleg met de burgemeesters, teneinde

hun verwachtingen ten gronde te kennen). Pas nadat het organisatiemodel in plaats gesteld is, wordt er inhoudelijk uitvoerig gepraat over de werkprocessen en ingezet op het verhogen van de betrokkenheid.

Bij fusie met beperkte weerstand is er tijdens het fusieproces niet alleen ruimte om te informeren, maar ook voor inhoudelijk overleg over de nieuwe werkprocessen. Vanaf het begin wordt het verhogen van betrokkenheid meegenomen in het proces.

Welke de context ook is waarin men de fusie verricht, het kost wat kost naleven van de timing wordt ervaren als een “*best practice*”. Het niet behalen van deadlines ondergraaft de geloofwaardigheid van het project. Dit vereist daadkracht van de leidinggevende. En ook lef: korpschefs benadrukken bijvoorbeeld dat zij medewerkers persoonlijk en individueel informeren omtrent hun toekomstige functie, zelfs al is dit niet noodzakelijk goed nieuws.

Andere harde noten dienen eveneens te worden gekraakt: het veranderen van werkroosters, het uniformiseren van werkprocedures, harmoniseren van verloning (inconveniënten),... Dit is geen sinecure bij een fusie tussen entiteiten met een uiteenlopende organisatiecultuur.

7.4.4 Sterke ondersteuning van personeel (Staff – Skills)

Er wordt tijdens het fusieproces veel belang gehecht aan het welzijn van het personeel. Korpschefs benoemen dat als “personeel zo snel mogelijk in veiligheid brengen”. Daarom dat het ongetwijfeld een *best practice* is om het personeel zo snel mogelijk te informeren omtrent hun toekomstige functie en hun plaats van tewerkstelling.

Alhoewel harde noten dienen gekraakt te worden tijdens het fusieproces (zie supra), en dat het behoud van de sociale vrede op zich geen doel op zich mag zijn (met andere woorden de situatie waarbij iedereen op zijn stoel blijft zitten), is het nemen van sociaal begeleidende maatregelen (bijvoorbeeld in de vorm van financiële compensatie voor verplaatsingskosten) en het bieden van de mogelijkheid tot (beperkte) keuze tussen verschillende bedieningen ongetwijfeld een *best practice*.

Hierbij is een intensief overleg met de syndicale vertegenwoordigers, formeel, maar ook informeel, cruciaal.

7.4.5 Behoud van sterke band met burgemeesters (Style – Systems)

Korpschefs vertonen een groot inlevingsvermogen in de situatie van de burgemeesters waarvan de politiekezone betrokken is in een fusie. Het nemen van “initiatieven op maat” naar de burgemeesters toe is ongetwijfeld een *best practice*, en neutraliseren de nadelen van de grotere schaal. Enkele voorbeelden hiervan: de burgemeester krijgt een vaste officier toegewezen om de dagdagelijkse problemen eigen aan de gemeente te bespreken, het verhogen van het kwaliteitsniveau van de informatieplicht van de korpschef t.a.v. de burgemeesters in een aantal domeinen waarvoor zij sterk aanspreekbaar zijn door de burger (vb. activiteiten inzake verkeerstoezicht), het zeer grondig betrekken/consulteren/informeren van de betrokken burgemeesters bij het voorbereiden van de fusie.

Hieraan dient toegevoegd te worden dat ook de voorzitter van het politiecollege een belangrijke rol kan vervullen t.a.v. de burgemeesters.

7.4.5 Het streven naar een functionele organisatie (Structure)

Het streven naar een functionele organisatie, waarbij de organisatiestructuur wordt uitgetekend in functie van de producten/processen (en niet omgekeerd) is ongetwijfeld een vastgestelde *best-practice*: wijkwerking wordt zeer dicht bij de burger georganiseerd, interventiediensten worden in plaats gesteld in functie van snelheid van optreden, ondersteunende diensten worden in de mate van het mogelijke onder één dak gebracht, tussenschotten worden weggenomen. Daarnaast worden functionele relaties bepaald tussen operationele diensten en ondersteunende diensten.

In dit streven kunnen beperkingen opduiken: het bestaan van meerdere gebouwen of IT-infrastructuur die de communicatie bemoeilijkt tussen de verschillende diensten.

Het beschikken over een gebouw waarin men alle ondersteunende diensten kan samenbrengen is ongetwijfeld een zeer sterke troef (creëren van synergiën tussen diensten, cultuurverschillen wegwerken). Indien dit dan nog een nieuw en modern gebouw is, wordt de symboliek van de fusie alleen maar versterkt.

7.4.6 Financiering: zichtbaar maken van de kost (System)

Het zichtbaar maken van de mogelijke kost die gepaard gaat met bepaalde beleidsbeslissingen is ongetwijfeld een belangrijke meerwaarde.

7.4.7 Naamgeving van de zone (Shared Values)

De naamgeving van een zone waarbij een link wordt gelegd met een sociaaleconomische realiteit is van symbolische grote waarde.

7.5 Effecten (aan de hand van de 5 k's)

Aan de hand van de interviews met de korpschefs kan een eerste inzicht worden verschaft in de effecten.

7.5.1. Verminderen van kwetsbaarheid van personeel

Korpschefs onderstrepen dat de interventiefunctie voor het personeel zeer belastend is (psychosociale druk wegens onregelmatige diensten, risico op psychisch of fysiek geweld,...). Landelijk wordt dit eveneens bevestigd.

Fusies hebben manifest een gunstige impact op de kwetsbaarheid van personeel. Concrete vaststellingen:

- De oprichting van teams gespecialiseerd in geweldsbeheersing bij kritieke situaties;
- Het uitvoeren van risicoanalyses en interventieschema's in geval van optreden in risico omgeving (optreden in dancings, bij evenementen, etc.);
- Het beschikken over psychosociale begeleiding in geval dat personeel slachtoffer wordt van geweldsfeiten.

7.5.2 Meer kansen voor personeel

Zones die fuseren bieden voor medewerkers ongetwijfeld meer professionele kansen: specialiseren in bepaalde materies, tijdelijk meewerken in bepaalde projecten, functieverbreiding, enzovoort. Dit potentieel aan mogelijkheden maakt de zone eveneens aantrekkelijker op de arbeidsmarkt t.a.v. de kleinere zones.

7.5.3 Kwaliteit van de dienstverlening

De kwaliteit van de dienstverlening neemt in bepaalde segmenten van politieactiviteiten toe omdat er voldoende schaalgrootte aanwezig is. Indien men in één zone op jaarbasis tien keer evenementenbeheer doet in plaats van één keer, is het normaal dat de kwaliteit van de dienstverlening zal toenemen. Indien door de fusies er permanent een officier gerechtelijke politie/en of officier bestuurlijke politie op terrein kan komen bij ernstige feiten, zal de kwaliteit van de interventie eveneens toenemen. Bovendien laten fusies toe om nieuwe specialisaties te ontwikkelen die inherent zijn aan basispolitiezorg in een moderne samenleving: aanpak van lokale milieucriminaliteit, internet gerelateerde misdrijven, veiligheid in de school, kennis van vreemdelingenwet, enzovoort.

In andere domeinen kan de kwaliteit van de dienstverlening afnemen. In zones met minder criminaliteit is er bijvoorbeeld meer tijd om grondige gerechtelijke vaststellingen te doen. Het fuseren met een zone met hogere werklast leidt ertoe dat er minder tijd beschikbaar is om gerechtelijke vaststellingen te doen. De korpsleiding dient hiervoor aandacht te hebben.

7.5.4 Toenemen van slagkracht

De gefuseerde zones hebben hun slagkracht zien toenemen.

Op het niveau van incidentgericht optreden beschikt het korps autonoom over meer FTE om deze in te zetten n.a.v. incidenten. Bovendien vergroot de hogere schaalgrootte de flexibiliteit van de inzet van beschikbare middelen, wat leidt tot een wendbaardere organisatie.

Op het niveau van de globale politiezorg kan een korpschef meer expertise ontwikkelen in bepaalde domeinen van de lokale politiezorg (vb. leefmilieu, internetpatrouille, verkeerscontrole, enzovoort).

Indien bepaalde externe overheden beslissen om bijkomend te investeren in een zone omdat ze voldoende schaalgrootte vertoont, zal de slagkracht uiteraard gevoelig toenemen. Hierbij kan worden verwezen naar de beslissing van de Procureur des Konings om een magistraat in plaats te stellen in een gefuseerde zone (gezien de werkvolumes de aanwezigheid van een magistraat verantwoorden). De aanwezigheid van de magistraat laat toe om snel te beslissingen inzake de strafvervolging (met klemtoon op schadevergoeding en begeleiding), hetgeen leidt tot versterking van de rechtshandhaving. Aldus komt men tot een win-win situatie: politie en externe overheden versterken elkaar.

7.5.5 Kostprijs

Er is tijdens de interviews geen duidelijk inzicht verkregen omtrent de gevolgen van een fusie op de kostprijs. Dit heeft ongetwijfeld te maken met de verschillende invalshoeken waarmee kost kan bekeken worden (globale kost van politiekorps, kostprijs per activiteit, tijdshorizon van de kost, onderscheid tussen werking/investering/personeel), etc. en externe factoren die de kost kunnen beïnvloeden (vb. dreiging terrorisme). Wel wordt benadrukt dat de inrichting van een interventiedienst een cruciale *cost-driver* geworden is: uitbreiding van het territorium die gepaard gaat met de inrichting van een bijkomende interventiedienst gaat de eventuele gunstige kosteffecten van een fusie in grote mate neutraliseren.

7.6 Beschouwingen

Buiten het strikte kader van de onderzoeksvraag, worden nog enkele algemene beschouwingen meegegeven.

7.6.1 Afstemming van het dienstenaanbod door gedeconcentreerde directies.

Fusies tussen lokale politiezones laten toe om het dienstenaanbod van de federale politie op gedeconcentreerd niveau homogener te maken (de differentiatie tussen de momenteel sterk uiteenlopende behoeften van lokale politiezones neemt af), wat toelaat om de kwaliteitsbetrouwbaarheid van de steun te verhogen. Dit potentieel gunstig effect kan maar ten volle worden benut indien er voldoende fusies plaats hebben, indien er lange termijn bindende afspraken kunnen gemaakt worden in te leveren steun (teneinde overlappende investeringen uit te sluiten) en indien de gedeconcentreerde directeurs de federale beschikbare middelen zelf kunnen aansturen.

7.6.2 Logische onderbouw bij fusies

Uit de gesprekken bleek herhaaldelijk dat de fusies dienen te gebeuren volgens een logische onderbouw. Het begrip sociaaleconomische entiteit wordt bij uitstek naar voor geschoven. Daarnaast kan ook rekening worden gehouden met administratieve grenzen, vb. de kantons (bevoegdheid van de vrederechter m.b.t. collocaties).

7.6.3 Situatie van de korpschef tijdens het fusieproces.

De situatie van de korpschef die het fusieproces leidt is bijzonder precair. Tussen het moment van groen licht van de bestuurlijke overheid om over te gaan tot een fusie en het moment van aanstelling van de korpschef verloopt er veel tijd. Dit betekent dat de korpschef bij de start van het fusieproces zich in een onduidelijke situatie bevindt t.a.v. het personeel en overheden, hetgeen zijn positie bezwaart. Bovendien is het mogelijk dat op het einde van de rit een andere korpschef wordt aangesteld dan diegene die de fusie heeft geïnitieerd.

7.6.4 De kracht van het momentum.

In de provincie Limburg hebben relatief veel fusies plaats gehad. Op basis van een beperkt aantal interviews is het onmogelijk om hiervoor een éénduidige verklaring te vinden. Er wordt wel vastgesteld dat er een gunstige context wordt gecreëerd door de lokale en provinciale/arrondissementale overheden (bovenlokale *mindset*). Bovendien bestond de provincie Limburg bij de initiële opdeling in politiezones uit veel relatief gelijkwaardige zones. Uit de interviews blijkt dat dit ook bijdraagt tot een gunstig klimaat voor fusies: kleine zones zijn eerder terughoudend om te fuseren met te grote zones, uit vrees voor concentratie van de politiezorg in de centrumzone.

Uiteindelijk blijkt dat elke concrete fusie tot op heden het gevolg geweest van specifieke omstandigheden: zware incidenten die de mogelijkheden van de bestaande zone overstegen, territoriale herinrichting van gemeenten of afwezigheid van aangestelde korpschefs in hun ambt.

Het momentum is bijgevolg doorslaggevend.

8. CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

8.1 Conclusie

Het zoeken en vinden van een geschikte schaalgrootte voor het efficiënt en effectief kunnen uitvoeren van de politiezorg is geen nieuw fenomeen. Al voor het Octopusakkoord werden mogelijkheden onderzocht en geïmplementeerd om door middel van al dan niet gebonden samenwerking tot efficiëntiewinsten te komen. Samenwerking diende onder andere overlap en dubbel werk te vermijden, de kennis en expertise samen te brengen om versnippering tegen te gaan en de capacitaire inzet te maximaliseren om zo de slagkracht te vergroten. Tijdens en na het Octopusakkoord waren er hevige debatten inzake de schaalgrootte van de politiezones waarbij een aantal belangrijke punten werden geïdentificeerd: de kwaliteit van en het soort dienstverlening dat aan de bevolking gegarandeerd moet worden, de capaciteit en de middelen die hiervoor nodig zijn en de verhouding tussen de politie en de bestuurlijke overheden. Door de beslissing om een geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus te creëren, werd enerzijds gezocht om het collectieve element binnen het politielandschap te verzekeren (de federale politie) en anderzijds de lokale autonomie van de steden en gemeenten te respecteren door een lokale verankering van de lokale politie. Het evenwicht tussen beide diende te worden verzekerd door een 'functionele' band. De lokale verankering van de lokale politie bevestigt het gezag van burgemeesters over hun lokale politiekorpsen waardoor discussies inzake schaalvergroting van de lokale politie niet alleen gebaseerd zijn op lokale operationele parameters, maar steeds zijn verweven met de politieke besluitvorming op het lokale niveau.

Het politiebesteding dat twintig jaar terug werd uitgetekend en vorm kreeg doorheen de daaropvolgende jaren, heeft echter een aantal veranderingen ondergaan. Samen met de reorganisatie van het gerechtelijk landschap waarbij onder andere het aantal gerechtelijke arrondissementen werd gereduceerd, werd een optimalisatie en een opschaling van de federale politie verwezenlijkt. Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat het veranderingstraject binnen de federale politie gevolgen heeft voor de werking van de lokale politie, maar ook voor het functioneren van de gedeconcentreerde diensten van de federale politie. De opschaling van de federale politie werd immers niet gevolgd door een lokale opschaling. Vanuit organisatorisch standpunt kan worden vastgesteld dat waar voorheen de gedeconcentreerde diensten dicht bij de politiezones stonden en het aantal te ondersteunen politiezones lager lag dan vandaag het geval is (vanwege de sterkere deconcentratie in het verleden), vandaag deze diensten een groter aantal politiezones dienen te ondersteunen. Het gegeven dat deze politiezones over verschillende capaciteiten en middelen beschikken en bijgevolg de noden onderling sterk kunnen variëren, maakt het er voor de gedeconcentreerde federale politie niet eenvoudiger op om hun rol waar te maken.

Er werd in dit verband in de inleiding van dit rapport al gewezen op de maatschappelijke veranderingen en de gevolgen die deze evoluties hebben gehad op de werking van de geïntegreerde politie. Naast de organisatorische dimensie, heeft vooral de financiële, maar ook de intern structurele dimensie een sterke impact gehad op het politiebesteding. Het wordt steeds duidelijker dat de federale politie een organisatie in moeilijkheden is. De financiële besparingen die tot 2015 werden aangehouden, hebben hun tol geëist. Ondanks de inspanningen die sinds 2015 werden geleverd, zijn de ondersteunings- en investeringsmogelijkheden van de federale politie en de daarmee gepaard gaande sturingsmiddelen (denk aan aankoopbeleid, digitalisering, standaardisatie) nog steeds niet optimaal en dit laat zich voelen op het terrein. Dit werd tijdens het onderzoek bevestigd door de respondenten die dicht op het terrein zitten: de korpschefs, de Dirco's en Dirjud's, de Procureurs des Konings, de

Gouverneurs en een aantal burgemeesters. Het weze dus duidelijk dat een besparingsoperatie die ongeveer tien jaar werd aangehouden, niet snel recht te trekken is.

Deze evolutie raakt aan het wezen van ons politiebestedel. Op het terrein werd tijdens dit onderzoek een centrifugale beweging vastgesteld door de verzwakking van het collectieve element in ons politiebestedel. Door de lokale inbedding van de politiezones zijn de zones deels aangewezen op hun bestuurlijke overheden (zoals burgemeesters, politiecolleges, politieraden of gemeenteraden) om de contouren van hun werking te definiëren. Hierbij spelen de visie, de ambities van en de interpersoonlijke relaties tussen burgemeesters en korpschefs – binnen de bestaande financiële mogelijkheden – een rol in het vastleggen van de middelen, de invulling van de basisfunctionaliteiten en ‘beleidsvrije ruimte’ waardoor extra specialisaties ontwikkeld kunnen worden. Tijdens het onderzoek werd duidelijk dat een aantal politiezones zich heel sterk heeft kunnen ontwikkelen op deze gebieden, inclusief de digitalisering van hun werking, terwijl anderen achtergebleven zijn. De centrifugale beweging wordt vooral op het gebied van digitalisering merkbaar. Denk hierbij aan de ontwikkeling van verschillende *apps* (digitale toepassingen) door verschillende politiezones en informatiseringsprogramma’s zoals Focus. Ook de plaatsing van ANPR-camera’s en andere toepassingen is heel gefragmenteerd gebeurd in het politielandschap – ondanks coördinatiepogingen vanuit het federale niveau – met als resultaat dat politiezones verschillende soorten software gebruiken. Ook op andere gebieden zoals aankoopbeleid, bijvoorbeeld, wordt fragmentatie vastgesteld doordat de lokale politiezones soms samen, soms individueel, op zoek gaan naar opportuniteiten om materiaal en infrastructuur aan te kopen of te vervangen. De fragmentatie wordt overigens ook aangemoedigd in de besluitvorming door bijvoorbeeld korpschefs autonoom te laten beslissen over het al dan niet toekennen van bepaalde vergoedingen.

Kortom, binnen het politielandschap zijn politiezones te vinden die zich prima uit de slag trekken en hun middelen en mogelijkheden maximaliseren, maar er zijn ook politiezones die dit niet kunnen. Het aantal korpschefs dat aangeeft de basispolitiezorg weliswaar te kunnen garanderen, maar over te weinig capaciteit te beschikken om de uitdagingen die op de politiezones afkomen, het hoofd te kunnen bieden, is niet gering. Meer nog, tijdens het onderzoek werd vastgesteld dat een aantal politiezones het nu al moeilijk heeft om de basispolitiezorg te kunnen garanderen. Als zich een calamiteit zou voordoen, dan zouden deze politiezones zonder meer in de problemen komen. Dit leidt tot de vaststelling dat de gelijkwaardige minimale dienstverlening zoals voorop gesteld in de Wet op de Geïntegreerde Politie, binnen het politielandschap anders ingevuld wordt. Ondanks het feit dat het een minimum betreft inzake de dienstverlening, kan de ene politiezone meer dienstverlening bieden aan de burger terwijl de andere worstelt om het minimum te verwezenlijken.

Discussies inzake de schaalgrootte van de lokale politiezones zijn in het verleden vooral het resultaat vanuit een bezorgdheid dat kleine politiezones de basispolitiezorg niet (meer) kunnen waarmaken. Vanuit de vaststelling dat de basispolitiezorg begrepen wordt als een geheel van basisfunctionaliteiten waarvoor minimumnormen werden voorzien, dringt zich de vraag op om, net zoals tijdens de evaluatie van 10 jaar politiehervorming (zie Federale Politieraad, 2009), de basisfunctionaliteiten van de lokale politie te evalueren. Zijn de zeven basisfunctionaliteiten nog steeds een afspiegeling van hetgeen wordt verwacht van de lokale politie? Komen ze overeen met wat op het terrein daadwerkelijk gebeurt? Zijn er functionaliteiten die moeten toegevoegd worden aan de basispolitiezorg? Tijdens het onderzoek werd, bijvoorbeeld, vastgesteld dat de digitalisering van de maatschappij een trend is waardoor verschillende korpschefs en ook een Procureur des Konings aangeven dat de oprichting

van een *Local Crime Computer Unit* (LCCU) een logisch gevolg is van deze trend. Een andere en binnen het kader van voorliggend onderzoek, belangrijke vraag is op welke schaal deze functionaliteiten dienen te worden uitgevoerd. We merken bijvoorbeeld dat slachtofferbejegening vaak op een bovenlokaal niveau wordt uitgevoerd, maar wat met openbare orde of verkeer? Dit soort vragen doken op in de rand van het onderzoek omdat hier niet rechtstreeks naar gepeild werd. Dit zijn echter geen onbelangrijke vragen omdat de vaststelling van de basisfunctionaliteiten gekoppeld is aan het capaciteitsvraagstuk binnen de lokale politie.

Ondanks de verschillen tussen de politiezones, laat de verzwakking van het collectieve element zich in alle politiezones voelen en dit op het gebied van rekrutering (de instroom werd door de korpschefs als problematisch genoemd), opleiding, opsporings- en gerechtelijk onderzoek, HyCap en de *back-office* (PLIF). Dit heeft de politiezones ertoe aangezet om steeds meer samenwerkingsverbanden met elkaar aan te gaan. Deze samenwerking wordt gedomineerd door de figuur van de interzonale politiem samenwerking (PLP 27). Tijdens het onderzoek werd door verschillende respondenten aangegeven dat deze samenwerkingsverbanden te vrijblijvend zijn omdat ze ofwel gebaseerd zijn op de goede onderlinge relaties tussen korpschefs, ofwel geen garanties bieden op de beloofde steun en samenwerking in het geval door omstandigheden de capaciteit van een of meerdere politiezones onder druk komt te staan, of opgeheven kunnen worden onder druk van de bestuurlijke overheid. Associaties zijn in het politielandschap eerder beperkt, maar bieden wel een grotere zekerheid inzake samenwerking en laterale steun. Associaties brengen met zich mee dat een deel van de lokale autonomie en zeggenschap in hoofde van burgemeester en korpschef afneemt omdat besluitvorming, werkprocessen en middelen in een groter geheel wordt samengebracht. Uit de literatuur kan worden vastgesteld dat een dergelijk samenwerkingsverband stoelt op leiderschap van zowel korpschefs als burgemeesters wat een sterkte is, maar tegelijkertijd een Achilleshiel is. Tijdens het onderzoek werd melding gemaakt van een aantal politiezorgregio's, maar deze situeren zich vooral op het gebied van slachtofferbejegening – een functionaliteit die zich bij uitstek leent tot een opschaling vanwege de benodigde competenties, vaardigheden en expertise. Fusies tussen politiezones, tot slot, bieden volgens de literatuur en de praktijk de beste garanties voor het ontwikkelen van expertise en het verhogen van de operationele slagkracht, maar vormen meteen ook de meest ingrijpende organisatorische veranderingen die een grote impact hebben op de organisatie, werkprocessen, lokale autonomie, zeggenschap en de medewerkers. Het is bijgevolg logisch – en dit blijkt overduidelijk uit de bevraging van de korpschefs en burgemeesters – dat er een terughoudendheid is om een dergelijke schaalvergroting door te voeren. Echter blijkt uit de praktijk dat, indien aan een aantal randvoorwaarden wordt voldaan, fusies een meerwaarde kunnen betekenen voor de operationele slagkracht en de ontwikkeling van een aantal specialisaties.

Het politieke draagvlak om in schaalvergroting te gaan (in de vorm van fusies of associaties) is gering. Ook bij de korpschefs is het enthousiasme (hoewel groter) niet zo groot, terwijl dit bij de politievakbonden wel groter is. Er wordt daarbij verwezen naar de mogelijke nadelen die schaalvergroting met zich mee kan brengen. Dit vertaalt zich ook duidelijk in de randvoorwaarden die de respondenten opgegeven hebben.

Lokale verankering

De vrees dat schaalvergroting ertoe zal leiden dat personeel of dienstverlening vanuit gemeenten zullen weggetrokken leidt tot de vaststelling dat zowel burgemeesters en korpschefs pleiten voor het behoud van een lokale verankering van de lokale politie en het behoud van de huidige dienstverlening. Er wordt sterk ingezet op de wijkwerking die zeker niet mag worden afgebouwd, maar dient te worden versterkt. Slechts indien aan deze randvoorwaarde kan voldaan worden, zou kunnen overgegaan worden tot schaalvergroting. Ook de politievakbonden pleiten voor het behoud of de verbetering van de bestaande dienstverlening. Er bestaan verschillende wijzen waarop de lokale verankering verzekerd kan worden via door respondenten aangegeven digitalisering, gebiedsgebonden werking via basisteams of een deconcentratie.

Financieel

Financiering is een andere randvoorwaarde. Het werd tijdens het onderzoek duidelijk dat de kosten voor de politiezorg stijgen (onder meer door de verschuiving van de patronale lasten voor statutaire ambtenaren). Burgemeesters vrezen een grote meerkost door bijkomende investeringen die met schaalvergrotingen gepaard kunnen gaan (zoals bekendmakingscampagnes, eisen inzake bepaalde vergoedingen en het op elkaar afstemmen van processen, infrastructuur en informatica), terwijl zowel korpschefs als vakbonden aangeven dat er blijvend dient geïnvesteerd te worden in de politiezorg. Voor de politievakbonden mag schaalvergroting niet leiden tot een besparing op het personeel. Vast staat dat de KUL-norm sterk gecontesteerd wordt en dat financiële *incentives* gewenst worden door de respondenten indien overgegaan wordt tot schaalvergroting.

Dienstverlening

Schaalvergroting mag volgens de respondenten niet leiden tot een afbouw van de huidige dienstverlening, maar zou die integendeel net moeten versterken. Wat de dienstverlening betreft, wordt vooral de lokale verankering genoemd met betrekking tot wijkwerking, aanrijtijden en onthaal. Lokale basispolitiezorg moet toegankelijk en laagdrempelig blijven voor de burger. Voor faciliteitengemeenten geldt dat ook de dienstverlening in de verschillende landstalen moet behouden blijven.

Politiek

Een andere randvoorwaarde is dat er duidelijkheid moet komen inzake de gemeentefusies. Een groot aantal respondenten stelt dat eerst de grenzen van de gemeenten moeten worden vastgelegd en dat vervolgens, in een gelijktijdige operatie, de grenzen van de politiezones kunnen worden bepaald. Met andere woorden, wordt hier gepleit om eerst over te gaan tot gemeentefusies (indien dit politiek wenselijk zou blijken te zijn) en vervolgens pas na te denken over de hertekening van de politiezones die onvermijdelijk een gevolg zal zijn van gemeentefusies. Zo voorkomt men verschillende hervormingsbewegingen.

Organisatorisch

Ook de zorg inzake homogeniteit inzake de samenstelling van de politiezones delen burgemeesters en korpschefs met elkaar. Hoewel dit in hoofdte van burgemeesters een andere invulling kan hebben (landelijke gemeenten horen bij landelijke gemeenten) dan bij de korpschefs (veiligheidsfenomenen, mobiliteit), moet worden vastgesteld dat vandaag deze homogeniteit niet overal gerealiseerd is. Dit

is niet alleen voor de bevroegde politiezones het geval, maar dit geldt voor gans België. Indien tot defusies van bestaande politiezones wordt overgegaan dient duidelijkheid te worden gecreëerd over de allocatie van de medewerkers en middelen. Bij het vaststellen van de schaalgrootte, geven een aantal korpschefs aan rekening te houden met de *span of control*. Korpschefs dienen overwicht te kunnen houden op de werking en moeten toegankelijk blijven voor hun medewerkers.

Voorts zien de korpschefs vooral problemen in de huidige politiewerking waarbij verschillende snelheden in politiezorg en –middelen worden geïdentificeerd, moeilijkheden met het statuut wordt ondervonden, een gebrek aan standaardisatie en lacunes worden ervaren inzake rekrutering en opleiding. Er wordt geopperd om het politiestatuut te vereenvoudigen in overleg met de syndicale organisaties en met oog voor de bestaande verworven rechten. Vooral op het gebied van de *backoffice*-ondersteuning voelen politiezones zich kwetsbaar. Unisono klinkt het dat de federale politie hier te vaak een steek laat vallen. Korpschefs, maar ook burgemeesters pleiten voor een versterking van de federale politie zodat deze in staat is de verschillende zones te ondersteunen zoals dat ten tijde van de politiehervorming geconcipeerd werd. De vraag is echter of een opgeschaalde gedeconcentreerde federale politie op provinciaal niveau eenzelfde niveau van ondersteuning kan garanderen als voor de optimalisatie. Vanuit deze federale politie ziet men schaalvergroting van de politiezones duidelijk als een kans om betere ondersteuning te bieden aan de lokale politie binnen de parameters die vandaag hun werking en organisatie kenmerken.

Een eerder onuitgesproken randvoorwaarde voor schaalvergroting betreft ook de vooruitzichten van korpschefs bij een fusie. Vanuit de literatuur en ervaring is geweten dat de pensionering van een korpschef opportuniteiten biedt voor schaalvergroting. De vraag is of zo lang moet worden gewacht. Zowel korpschefs als vakbonden pleiten voor een omkadering en begeleiding van het politiepersoneel, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de verschillende culturen binnen de betrokken organisaties. Voor de politiebakbonden is het heel duidelijk dat indien tot een schaalvergroting wordt overgegaan, medewerkers niet zomaar naar een andere locatie kunnen verplaatst worden, tenzij vrijwillig. De gewoonlijke plaats van tewerkstelling is voor hen een breekpunt. Er zal nood zijn aan een professionele begeleiding om dit *'change management'* te verwezenlijken.

In dit verband geven de respondenten aan dat er een duidelijke *top-down* plan moet komen. Binnen dit plan dient een voldoende en correct kader (wetgevend, financieel en sociaal) gecreëerd te worden om op terug te vallen (o.a. voor het personeel): onder andere garanties voor het beschermen van statuten en de gewoonlijke plaats van tewerkstellingen. Een aantal respondenten pleit ervoor om een schaalvergroting van de politiezones aan te grijpen als een opportuniteit om een visie te ontwikkelen op het politiestel. Hoe wordt de geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus geconcipeerd in de nabije toekomst (bijvoorbeeld 2030), hoe verhouden de twee componenten zich tot elkaar, hoe wordt de dienstverlening ingevuld en geëvalueerd en hoe wordt de opleiding en rekrutering ingericht? Bovendien stellen een groot aantal respondenten dat dringend werk moet worden gemaakt van een digitalisering van de federale en lokale politie in een wijze waarop digitaal met elkaar gecommuniceerd kan worden, maar ook met het Openbaar Ministerie.

Bij de hervorming wordt als randvoorwaarde door de politievakbonden, maar ook door het Openbaar Ministerie, aangegeven hen te betrekken als volwaardige partners. Transparante communicatie, betrokkenheid en feedback zijn sleutelwoorden die door de respondenten worden opgegeven.

Wat de congruentie met de hulpverleningszones betreft, moet worden vastgesteld dat de hulpverleningszones vandaag heel wat kritiek te verduren krijgen door burgemeesters waarbij niet zelden wordt aangegeven dat de huidige territoriale afbakening van deze zones niet optimaal is. Het is niet eenvoudig om politiezones af te stemmen op de gerechtelijke kantons omdat deze niet altijd overeenkomen met de bestaande bestuurlijke samenwerkingsverbanden.

Governance

Het is duidelijk dat schaalvergroting een impact heeft op de lokale autonomie. Bestuurlijke overheden dienen blijvend in de mogelijkheid te worden gesteld om hun verantwoordelijkheden op het gebied van bestuurlijke politie te kunnen uitvoeren. Daarbij geldt dat in het geval van schaalvergroting de impact van burgemeesters op de politiewerking in een groter geheel kan verminderen. Daartoe dienen adequate *governance*-mechanismen te worden geïnstalleerd die waarborgen dat niet enkel de betrokken burgemeesters voldoende zeggenschap en mogelijkheden behouden om hun bestuurlijke opdrachten en verantwoordelijkheden te vervullen, maar ook de democratische controle op de politiewerking gegarandeerd blijft. De politieraad wordt unisono door de respondenten als 'een vergadering' teveel opgegeven. Respondenten pleiten ervoor om bij een schaalvergroting ook de *governance* van de politiezones te herzien. Echter wordt daarbij vaak gesteld dat de wijze waarop de bestuursystemen binnen de hulpverleningszones werden ingericht niet de wijze is waarop deze *governance* dient te worden ingericht. Heel wat burgemeesters meldden in dit onderzoek dat de wijze waarop de bestuursverantwoordelijkheid binnen de hulpverleningszones werd georganiseerd niet optimaal is. Binnen de nieuwe politiezones zou er ook moeten worden gestreefd naar uniformiteit inzake de bestuurlijke handhaving en aanpak van (on)veiligheidsfenomenen. Het *governance*-aspect wordt door de respondenten ook gekoppeld aan de gemeentefusies. Door fusies van gemeenten vermindert het aantal burgemeesters en wordt de eenheid binnen een grondgebied benadrukt.

Het aantal politiezones in Vlaanderen zou sterk gereduceerd kunnen worden, maar hiervoor zal een duidelijk kader moeten uitgewerkt worden die aan de gegeven financiële, juridische en sociale randvoorwaarden tegemoetkomt. Een dergelijk kader dient door de overheid gecreëerd te worden dat aanvullend zal kunnen werken op de voorbereidende planning op het lokale niveau. De keuzes inzake partners zal op het lokale niveau bepaald moeten worden waarbij pre-studies de haalbaarheid van schaalvergrotingstrajecten dienen te bepalen. Hoewel associaties hierbij vaak worden gezien als mogelijke tussenstappen om in schaalvergroting te treden, kiest uiteindelijk een meerderheid van de respondenten voor een fusie als vorm van schaalvergroting omdat dit het meeste garanties biedt. Het politieke draagvlak is echter niet groot – hoewel dit van provincie tot provincie verschilt. Uit het onderzoek is het duidelijk gebleken dat schaalvergroting (1) een *top-down* plan zal vereisen; (2) maatwerk is en zal blijven (inzake het zoeken van de geschikte partners en operationele slagkracht) en dat; (3) vrijwilligheid alleen niet zal volstaan om tot schaalvergroting over te gaan.

8.2 Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek kunnen volgende aanbevelingen worden gedaan:

1. Creëer een voldoende en correct wetgevend, financieel en sociaal kader om op terug te vallen.
  - Er is niet alleen een *bottom-up*, maar ook een *top-down* plan nodig met uitgewerkte trajecten, oplossingen voor de verschillende knelpunten en randvoorwaarden. Betrek hierbij de politievakbonden als volwaardige partners.
  - Ontwikkel een draaiboek op basis waarvan zowel een fusie als defusie gerealiseerd kan worden.
  - Ontwikkel een draaiboek voor politieassociaties, waarbij ook de reeds opgedane kennis hieromtrent wordt meegenomen.
  - Evalueer het statuut van de politiemedewerker, inclusief het calog-personeel en bouw in overleg sociale maatregelen uit. Voorzie loopbaanbegeleiding ook voor officieren.
  - Zorg voor de nodige financiële ondersteuning om politiezones te begeleiden in de schaalvergroting.
  - Bereid een nieuwe financieringswet voor op basis van het reeds gebeurde wetenschappelijk onderzoek.
  - Ook dient binnen het *top-down* plan begeleiding voor het *change management* en ondersteuning op administratief en juridisch vlak voorzien te worden.
  - Onderzoek alternatieven voor de *governance* van de politiezones. Denk hierbij ook na over transitieperiodes tijdens schaalvergroting waarin de gewogen stem minder doorweegt in de besluitvorming.
2. Fusieoperaties mogen zich niet louter beperken tot rationalisatie en efficiëntie, maar moeten leiden tot een betere en meer kwaliteitsvolle politiezorg.
3. Evalueer de bestaande basisfunctionaliteiten met het oog op zowel efficiëntiewinsten als kwaliteitsverbetering. Welke dienen lokaal en welke kunnen bovenlokaal ingericht/georganiseerd worden? Het politielandschap is de voorbije twintig jaar veranderd. Zijn, gezien de specialisatie, bijkomende basisfunctionaliteiten nodig en zijn de normen die vandaag aan de bestaande basisfunctionaliteiten worden gesteld nog *up to date*?
4. Evalueer de werking van de hulpverleningszones, vooral inzake de territoriale afbakening en de *governance* van deze zones.
5. Indien mogelijk, stem schaalvergrotingsoperaties af op fusies van gemeenten en creëer congruentie met de hulpverleningszones.
6. Bewaar de geïntegreerde werking van de geïntegreerde politie gestructureerd op twee niveaus en verstevig de functionele band en ondersteuning.
7. Gezien de verschillende lokale dynamieken binnen het politielandschap dient te worden stilgestaan bij de rol van de Vaste Commissie voor de Lokale Politie. Hoe verhoudt deze commissie zich ten aanzien van de colleges van korpschefs en is ze een bindingsmiddel tussen de lokale politiezones?
8. De provinciegouverneurs hebben allen tot op heden een belangrijke rol gespeeld bij het faciliteren van samenwerkingsverbanden. Onderzoek hoe op het provinciale niveau, via antennes, het veranderingsmanagement kan gefaciliteerd worden.

BIJLAGE 1: OVERZICHT VAN DE RESPONDENTEN IN WEST-VLAANDEREN

A. Burgemeesters

Stad/gemeente	Naam burgemeester	Datum
Alveringem	Gerard Liefoghe	21/12/2017
Anzegem	Claude Van Marcke	22/01/2018
Ardooi	Karlos Callens	6/02/2018
Avelgem	Lieven Vantieghem	30/11/2017
Beernem	Johan De Rycke	19/12/2017
Blankenberge	Ivan De Clerck	14/12/2017
Bredene	Steve Vandenberghe	12/01/2018
Brugge	Renaat Landuyt	4/12/2017
Damme	Joachim Coens	28/11/2017
De Haan	Peter Breemersch	18/01/2018
De Panne	Ann Vanheste	6/12/2017
Deerlijk	Claude Croes	21/11/2017
Dentergem	Koenraad Degroote	1/12/2017
Diksmuide	Lies Laridon	14/11/2017
Gistel	Bart Halewyck	25/01/2018
Harelbeke	Alain Top	15/11/2017
Heuvelland	Marc Lewyllie	11/01/2018
Hooglede	Rita Demaré	22/12/2017
Houthulst	Ann Vansteenkiste	7/12/2017
Ichtegem	Karl Bonny	29/11/2017
Ieper	Jan Durnez	5/01/2018
Ingelmunster	Kurt Windegem	30/11/2017
Izegem	Bert Maertens	22/12/2017
Jabbeke	Daniël Vanhessche	29/11/2017
Knokke-Heist	Leopold Lippens	23/01/2018
Koekelare	Patrick Lansens	14/12/2017
Koksijde	Marc Van den Bussche	19/12/2017
Kortemark	Toon Vancoillie	7/12/2017
Kortrijk	Vincent Van Quickenborne	1/02/2018
Kuurne	Francis Benoit	12/12/2017
Langemark-Poelkapelle	Alain Wyffels	16/11/2017
Ledegem	Bart Dochy	12/12/2017
Lendelede	Carine Dewaele	11/12/2017
Lichtervelde	Ria Beeusaert-Pattyn	19/01/2018
Lo-Reninge	Lode Morlion	10/01/2018
Menen	Martine Fournier	12/12/2017
Mesen	Sandy Evrard	18/01/2018
Meulebeke	Dirk Verwilt	30/11/2017
Middelkerke	Janna Rommel-Opstaele	6/12/2017
Moorslede	Ward Vergote	18/12/2017
Nieuwpoort	Geert Vandebroucke	6/12/2017

Oostende	Johan Vande Lanotte	31/01/2018
Oostkamp	Jan de Keyser	28/11/2017
Oostrozebeke	Karl Declerck	30/11/2017
Oudenburg	Ignace Dereeper	19/12/2017
Pittem	Ivan Delaere	27/11/2017
Poperinge	Christof Dejaegher	11/01/2018
Roeselare	Kris Declercq	22/12/2017
Ruiselede	Greet Coens - De Roo	27/11/2017
Spiere-Helkijn	Dirk Walraet	8/01/2018
Staden	Francesco Vanderjeugd	11/01/2018
Tielt	Els Derammelaere	27/11/2017
Torhout	Waarnemend: Kristof Audenaert	29/11/2017
Veurne	Peter Roose	21/12/2017
Vleteren	Stephan Mourisse	18/01/2018
Waregem	Kurt Vanryckeghem	30/11/2017
Wervik	Youro Casier	22/01/2018
Wevelgem	Jan Seynhaeve	12/12/2017
Wielsbeke	Jan Stevens	5/12/2017
Wingene	Hendrik Verkest	27/11/2017
Zedelgem	Annick Vermeulen	25/01/2018
Zonnebeke	Dirk Sioen	22/01/2018
Zuienkerke	Alain De Vlieghe	23/11/2017
Zwevegem	Doutreluingne Marc	16/01/2018

B. Korpschefs

Politiezone	Korpschef	Datum
Blankenberge/Zuienkerke	Hans Quaghebeur	23/11/2017
Bredene/De Haan	Erik Van Parys	7/12/2017
Brugge	Dirk Van Nuffel	23/11/2017
Damme/Knokke-Heist	Steve Desmet	8/01/2018
Gavers	Jean-louis Dalle	10/11/2017
Grensleie	Tony Halsberghe	12/12/2017
Het Houtsche	Eddy Van Daele	22/11/2017
Midow	Hans Maysse	5/12/2017
Mira	Jean-Pierre Coudenys	10/11/2017
Oostende	Philip Caestecker	6/12/2017
Polders	Johan Geeraert	17/11/2017
Kouter	Kris Depovere	24/11/2017
Middelkerke	Joos Duchi	18/12/2017
Spoorkin	David Camerlynck	21/12/2017
Arro Ieper	Luc Deryckere	25/01/2018
Riho	Curd Neyrinck	22/12/2017
Regio Tielt	Claude Vandepitte	27/11/2017
Vlas	Filip Devriendt	11/12/2017
Westkust	Nicholas Paelinck	18/01/2018

C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings

Functie	Naam respondent	Datum
Procureur des Konings	Jean-Marie Cool	20/12/2017
Directeur Coördinator	Alain De Laender	12/01/2018
Gerechtelijk Directeur	Kurt De Soete	12/01/2018

D. Verantwoordelijke voor de provincie

Functie	Naam respondent	Datum
Provinciegouverneur	Carl Decaluwé	23/11/2017

E. Syndicale vertegenwoordigers

Vakbond	Naam respondenten	Datum
ACV West-Vlaanderen	Koen Doods	1/02/2018
NSPV West-Vlaanderen	Benny Lavaert & Benny Staelens	6/02/2018
ACOD Oost- en West-Vlaanderen	Erwin De Maertelaere	21/03/2018
VSOA West-Vlaanderen	Vincent Houssin & Bert Lernout	7/02/2018

BIJLAGE 2: OVERZICHT VAN DE RESPONDENTEN IN OOST-VLAANDEREN

A. Burgemeesters

Stad/gemeente	Naam burgemeester	Datum
Aalst	Christoph D'Haese	10/04/2018
Aalter	Patrick Hoste (Wvd.)	30/04/2018
Assenede	Philippe De Coninck	20/04/2018
Berlare	Katja Gabriëls (Telefonisch)	9/07/2018
Beveren	Marc Van de Vijver	22/03/2018
Brakel	Stefaan Devleeschouwer (Wvd.)	9/04/2018
	Alexander De Croo (titelvoerend)	3/07/2018
Buggenhout	Tom Van Herreweghe	22/05/2018
De Pinte	Hilde Claeys	18/04/2018
Deinze	Jan Vermeulen	19/01/2018
Denderleeuw	Jo Fonck	16/04/2018
Dendermonde	Pieter Buyse	12/04/2018
Destelbergen	Marc De Pauw	22/03/2018
Eeklo	Koen Loete	30/04/2018
Erpe-Mere	Hugo De Waele	16/04/2018
Evergem	Joeri Demaertelaere	11/05/2018
Gavere	Denis Dierick	11/04/2018
Geraardsbergen	Guido De Padt	12/04/2018
Haaltert	Veerle Baeyens (Telefonisch)	9/07/2018
Hamme	Herman Vijt	23/03/2018
Herzele	Johan Van Tittelboom	10/04/2018
Horebeke	Joseph Browaeys	9/04/2018
Kaprijke	Filip Gijssels (Telefonisch)	9/07/2018
Kluisbergen	Philippe Willequet	9/04/2018
Knesselare	Erné De Blaere	30/04/2018
Kruibeke	Joseph Stassen	9/05/2018
Kruishoutem	Joop Verzele	13/01/2018
Laarne	Ignace De Baerdemaeker	10/04/2018
Lebbeke	François Saeys	14/05/2018
Lede	Roland Uyttendaele	10/04/2018
Lierde	Jurgen Soetens	9/04/2018
Lochristi	Yves Deswaene	28/03/2018
Lokeren	Filip Anthuenis	28/03/2018
Lovendegem	Chris De Wispelaere	15/01/2018

Maarkedal	Joris Nachtergaele	16/04/2018
Maldegem	Marleen Van den Bussche	7/05/2018
Melle	Dirk De Maeseneer	12/04/2018
Merelbeke	Filip Thienpont	1/12/2018
Moerbeke	Robby De Caluwé	22/03/2018
Nazareth	Danny Claeys	18/04/2018
Nevele	Johan Cornelis	15/01/2018
Ninove	Tania De Jonge	13/04/2018
Oosterzele	Johan Van Durme	11/04/2018
Oudenaarde	Marnic De Meulemeester	12/04/2018
Ronse	Luc Dupont	9/04/2018
Sint-Gillis-Waas	Chris Lippens	22/06/2018
Sint-Laureins	Franki Van de Moere	12/06/2018
Sint-Lievens-Houtem	Lieven Latoir	11/04/2018
Sint-Martens-Latem	Agnes Lannoo- Van Wanseele	9/05/2018
Sint-Niklaas	Lieven Dehandschutter	23/03/2018
Stekene	Stany De Rechter	22/06/2018
Temse	Luc De Ryck	23/03/2018
Waarschoot	Kim Martens (Wvd.)	17/01/2018
Waasmunster	Michel Du Tré	25/04/2018
Wachtebeke	Rudy Van Cronenburg	28/03/2018
Wetteren	Alain Pardaen	11/04/2018
Wichelen	Kenneth Taylor	20/06/2018
Wortegem-Petegem	Luc Vander Meeren	13/04/2018
Zele	Patrick Poppe	23/03/2018
Zelzate	Frank Bruggeman	30/04/2018
Zingem	Kathleen Hutsebaut	10/04/2018
Zomergem	Tony Vermeire	17/01/2018
Zottegem	Jenne De Potter	13/04/2018
Zulte	Simon Lagrange	15/01/2018
Zwalm	Karen De Colfmacker	13/04/2018

B. Korpschefs

Politiezone	Korpschef	Datum
Aalst	Jürgen Dhaene	10/04/2018
Aalter/Knesselare	Peter Ponnet (Wvd.)	9/05/2018
Assenede/Evergem	Franky Mervielde	23/04/2018
Berlare/Zeel	Mariska Van Hoylandt	7/06/2018
Brakel	Tom Broekaert	5/06/2018

Deinze/Zulte	Benny Van Wabeke	15/01/2018
Denderleeuw/Haaltert	Koenraad Tack	16/05/2018
Dendermonde	Patrick Feys	22/05/2018
Erpe-Mere/Lede	Luc Lacaeyse	26/04/2018
Gent	Filip Rasschaert	3/05/2018
Geraardsbergen/Lierde	Jurgen De Landsheer	12/04/2018
Hamme/Waasmunster	Maria De Sterck	22/05/2018
Kruibeke/Temse	Wim Pieteraerens	15/05/2018
Lokeren	Patrick Trienpont	31/05/2018
LOWAZONE	Geert Van Hoecke	1/12/2018
Maldegem	Yasmine Vanavermaete	7/05/2018
Meetjesland Centrum	Antoinette Vanden Bossche	2/07/2018
Ninove	Philippe De Cock	16/05/2018
Puyenbroeck	Koen Van Poucke	25/04/2018
Regio Rhode en Schelde	Yves Asselman	5/06/2018
Ronse	Patrick Boel	9/05/2018
Schelde-Leie	Pascal Maes	13/01/2018
Sint-Niklaas	Johan De Paepe	4/05/2018
Vlaamse Ardennen	Joost Duhamel	14/05/2018
Waasland-Noord	Leo Mares	31/05/2018
Wetteren/Laarne/Wichelen	Gerritjan Maes	12/06/2018
Zottegem/Herzele/Sint-Lievens-Houtem	Jan De Sutter	14/05/2018

C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings

Functie	Naam respondent	Datum
Procureur des Konings	Johan Sabbe	16/05/2018
Directeur Coördinator	Rudy Vervaeet	20/06/2018
Gerechtigd Directeur	Vervanger: Eddy D'Hondt	20/06/2018

D. Verantwoordelijke voor de provincie

Functie	Naam respondent	Datum
Provinciegouverneur	Jan Briers	14/11/2017, 14/06/2018

E. Syndicale vertegenwoordigers

Vakbond	Naam respondenten	Datum
ACV Oost-Vlaanderen	Jos Stragier, Erwin Hongenaert, Joery Dehaes	14/11/2017, 31/07/2018
NSPV Oost-Vlaanderen	Koen Anraed en Carlo Medo	14/11/2017, 31/07/2018
ACOD Oost- en West-Vlaanderen	Erwin De Maertelaere	21/03/2018, 31/07/2018
VSOA Oost-Vlaanderen	Johan Van den Bergh	14/11/2017, 31/07/2018

BIJLAGE 3: OVERZICHT VAN DE RESPONDENTEN IN ANTWERPEN

A. Burgemeesters

Stad/gemeente	Naam burgemeester	Datum
Essen (PZ Grens)	Van Tichelt Gaston	10/10/17
Wuustwezel (PZ Grens)	Wouters Dieter	10/10/17
Kontich (PZ Hekla)	Seldeslachts Bart	12/10/17
Hove (PZ Hekla)	Volckaert Koen	12/10/17
Rumst (PZ Rupel)	Antonio Geert	13/10/17
Niel (PZ Rupel)	De Vries Tom	13/10/17
Schelle (PZ Rupel)	Mennes Rob	13/10/17
Puurs (PZ Klein-Brabant)	Van den Heuvel Koen	13/10/17
Sint-Amands (PZ Klein-Brabant)	Van Hoeymissen Peter	13/10/17
Bornem (PZ Klein-Brabant)	De boeck Luc	16/10/17
Edegem (PZ Hekla)	Metsu Koen	16/10/17
Herselt (PZ Zuiderkempen)	Peetermans Luc	19/10/17
Heist-op-den-Berg	Vleugels Luc	19/10/17
Lint (PZ Hekla)	Debrabandere Harry	26/10/17
Willebroek (PZ Mewi)	Bevers Eddy	31/10/17
Lier (PZ Lier)	Boogaerts Frank	07/11/17
Berlaar (PZ Berlaar-Nijlen)	Horemans Walter	07/11/17
Nijlen (PZ Berlaar-Nijlen)	Verbeeck Paul	07/11/17
Hulshout (PZ Zuiderkempen)	Daems Geert	10/11/17
Herentals (PZ Neteland)	Bertels Jan	20/11/17
Boechout (PZ Minos)	T'Sijen Koen	20/11/17
Mechelen (PZ Mewi)	Somers Bart	23/11/17
Sint-Katelijne-Waver (PZ Bodu- kap)	Sels Kristof	21/11/17
Bonheiden (PZ Bodukap)	Vaganée Guido	21/11/17
Zandhoven (PZ ZARA)	Van Hove Luc	27/11/17
Duffel (PZ Bodukap)	Van der Linden Marc	27/11/17
Putte (PZ Bodukap)	Gysbrechts Peter	07/12/17
Wijnegem (PZ Minos)	Wynants Ivo	07/12/17
Schoten (PZ Schoten)	De Veuster Maarten	14/12/17
Antwerpen (PZ Antwerpen)	Geudens Godfried (Bart de Wever)	14/12/17
Borsbeek (PZ Minos)	Van Berckelaer Dis	14/12/17
Mortsel (PZ Minos)	Broeckx Erik	19/12/17
Vorselaar (PZ Neteland)	Janssens Lieven	11/01/18
Olen (PZ Neteland)	Bouquillon Seppe	12/01/18
Herenthout (PZ Neteland)	Heremans Patrick	12/01/18
Grobbendonk (PZ Neteland)	Van Meensel Eric	12/01/18
Schilde (PZ Voorkempen)	Bauwens Dirk	15/01/18
Malle (PZ Voorkempen)	Hendrickx Harry	15/01/18
Zoersel (PZ Voorkempen)	Verstreken Liesbeth	15/01/18
Hemiksem (PZ Rupel)	Broeckaert Luc	18/01/18
Brasschaat (PZ Brasschaat)	Verberck Koen	18/01/18
Wommelgem (PZ Minos)	Gys Frank	24/01/18

Merksplas (PZ Noorderkempen)	Wilryck Franks	24/01/18
Rijkevorsel (PZ Noorderkempen)	Cuylaerts Dorien	25/01/18
Oud-Turnhout (PZ Regio Turnhout)	Vinckx Jos	25/01/18
Kalmthout (PZ Grens)	Jacobs Lucas	02/02/18
Hoogstraten (PZ Noorderkempen)	Rombouts Tinne	05/02/18
Vosselaar (PZ Regio Turnhout)	Heykants-Janssens Josee	06/02/18
Zwijndrecht (PZ Zwijndrecht)	Van de Vyver André	06/02/18
Geel (PZ Geel-Laakdal-Meerhout)	Celis Vera	09/02/18
Meerhoutl (PZ Geel-Laakdal-Meerhout)	Engelen Jos	09/02/18
Mol (PZ Balen-Mol-Dessel)	Rothiers Paul	09/02/18
Lille (PZ Regio Turnhout)	Diels Pauls	12/02/18
Beerse (PZ Regio Turnhout)	Smans Marc	21/02/18
Stabroek (PZ Noord)	Frans Rik	23/02/18
Laakdal (PZ Geel – Laakdal – Meerhout)	Gilies Tine	23/02/18
Kasterlee (PZ Regio Turnhout)	Kennes Ward	23/02/18
Turnhout (PZ Regio Turnhout)	Vos Eric	23/02/18
Ranst (PZ Zara)	Hofmans Lode	02/03/18
Balen (PZ Balen – Dessel – Mol)	Leysen Johan	05/03/08
Dessel (PZ Balen-Dessel-Mol)	Van Dijck Kris	06/03/08
Retie (PZ Kempen Noordoost)	Geuens Patrick	26/03/18
Arendonk (PZ Kempen Noordoost)	Hendrickx Kristof	26/03/18
Ravels (PZ Kempen Noordoosten)	Luyten Walter	26/03/18
Kapellen (PZ Noord)	Van Mechelen Dirk	09/04/18
Aartselaar (PZ Hekla)	De Wit Sophie	27/04/18
Boom (PZ Rupel)	Baert Jeroen	04/05/18
Brecht (PZ Voor Kempen)	Vertegenwoordigd: Aerts Luc	15/01/18
Geen respons		
Baarle-Hertog (PZ Regio Turnhout)	Van Tillburg Leopold	
Weigering		
Westerlo (PZ Zuiderkempen)	Van Hirtum Guy	

B. Korpschefs

Politiezone	Korpschef	Datum
PZ Grens	Verbeek Rudy	10/10/17
PZ Klein-Brabant	Van der Beken Johan	13/10/17
PZ Mechelen/Willebroek	Bogaerts Yves	26/10/17
PZ Lier	Czaerck Werner	26/10/17
PZ Rupel	Merckx Gwen	26/10/17
PZ Hekla	Vanrobays Lee	09/11/17
PZ Zuiderkempen	Wandelseck Cris	15/11/17
PZ Heist	Geens Luc	16/11/17
PZ Berlaar-Nijlen	Van Asch Jan	16/11/17

PZ Bodukap	De Ley William	20/11/17
PZ Neteland	Smeyers Luc	20/11/17
PZ Zara	Verbist Rob	21/11/17
PZ Minos	Mertens Siegfried	23/11/17
PZ Antwerpen	Muyters Serge en Verspeet Glen	30/11/17
PZ Schoten	Lemmens Dirk	14/12/17
PZ Voorkepen	Smet Geert	15/01/18
PZ Zwijndrecht	Gers Luc	16/01/18
PZ Geel – Laakdal –Meerhout	Van Aarschot Dirk	09/02/18
PZ Balen – Dessel -Mol	Mol Roger	26/02/18
PZ regio Turnhout	Leys Roger	27/02/18
PZ Kempen Noordoost	Goffings Katrien	26/03/18

C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings

Functie	Naam respondent	Datum
Procureur des Konings	Anne-Marie Gepts	09/04/18
Directeur Coördinator	Jean-Claude Gunst	23/03/18
Gerechtigd Directeur	Stanny De Vlioger	14/12/17

D. Verantwoordelijke voor de provincie

Functie	Naam respondent	Datum
Provinciegouverneur	Cathy Berx	18/12/17
Arrondissementscommissariaat	Luc Vanlouwe	18/12/17
Arrondissementscommissariaat	An Van Mieghem	18/12/17

E. Syndicale vertegenwoordigers

Vakbond	Naam respondenten	Datum
ACOD	Luc Breugelmans, Eric Picqueur	23/03/18
ACV	Kristof Ceulemans	23/03/18
Geen respons		
NSPV	De Gent Tom	
VSOA	Vervaert Dirk	

BIJLAGE 4: OVERZICHT VAN DE RESPONDENTEN IN VLAAMS-BRABANT

A. Burgemeesters

Stad/gemeente	Naam burgemeester	Datum
Asse	Van Elsen Koen	05-02-18
Aarschot	Peeters André	14-06-18
Affligem	De Donder Walter	19-03-18
Beersel	Vandaele Hugo	30-05-18
Begijnendijk	Michiels Willy	21-06-18
Bekkevoort	Vandenberg Hans	11-06-18
Bertem	Vanderelst Joel	2/05/18 en 18/06/18
Bever	Deneyer Luc	01-06-18
Bierbeek	Vanhulst Johan	20-06-18
Boortmeerbeek	Baert Michel	11-06-18
Boutersem	Boon Sarah	20-06-18
Diest	Laurys Jan	18-05-18
Dilbeek	Segers Willy	02-02-18
Drogenbos	Calmetn Alexis	26-04-18
Galmaarden	Deneyer Pierre	01-06-18
Geetbets	Roggen Jo	11-06-18
Glabbeek	Reekmans Peter	11-06-18
Gooik	Doomst Michel	01-06-18
Grimbergen	Marleen Mertens	04-05-18
Haacht	Swiggers Steven	11-06-18
Halle	Pieters Dirk	30-05-18
Herent	Pollens Astrid	05-07-18
Herne	Poelaert Kris	01-06-18
Hoegaarden	Taverniers Jean Pierre	06-06-18
Hoeilaart	Vandenput Tim	09-04-18
Holsbeek	Eyssen Hans	20-06-18
Huldenberg	Vangoidsenhoven Danny	18-06-18
Kampenhout	Leaerts Kris	23-05-18
Kapelle-op-den-Bos	De Wit Edouard	20-04-18
Keerbergen	Vansevenant Dominick	11-06-18
Kortenaken	Vandijk Patrick	11-06-18
Kortenberg	Staes Chris	06-07-18
Kraainem	Terlinden Dorothee – De Lichtbuer Cardon	09-05-18
Landen	Van Der Schelde Iris	06-06-18
Lennik	De Knop Irinia	01-06-18

Leuven	Tobback Louis	12-06-18
Liedekerke	Wynant Luc	19-03-18
Lindebeek	Deeurinckx Valérie	26-04-18
Linter	Wijnants Marc	06-06-18
Londerzeel	Sminate Nadia	20-04-18
Lubbeek	Roskams Tania	20-06-18
Machelen	De Groef Jean Pierre	27-04-18
Meise	Emmerechts Jos	20-04-18
Merchtem	De Block Eddie	05-02-18
Opwijk	Beerens Albert	05-02-18
Oud-Heverlee	Binon Alexander	18-06-18
Overijse	Lenceclaes Inge	12-04-18
Pepingen	Decrick Luc	01-06-18
Roosdaal	Hemerijckx Christine	19-03-18
Rotselaar	Dirk Claes	21-06-18
Scherpenheuvel-Zichem	Claes Manu	18-05-18
Sint-Genesius Rode	Rodin Pierre	26-04-18
Sint-Pieters-Leeuw	Deconick Luc vertegenwoordigd door Desmeth Jan	30-05-18
Steenokeerzeel	Ryon Kurt	23-05-18
Ternat	Wachtelaer Luc	19-03-18
Tervuren	Spooren Jan	20/04/18 en 18/06/18
Tielt-Winge	Beeken Rudi	11-06-18
Tienen	Partyka Katrien	06-06-18
Tremelo	Dams Paul	22-06-18
Vilvoorde	Bonte Hans	27-04-18
Wemmel	VanSteenkiste Walter	05-02-18
Wezembeek-Oppeem	Petit Frédéric	09-05-18
Zaventem	Holemans Ingrid	20-04-18
Zemst	Coopman Bart	23-05-18
Zoutleew	Herbots Boudewijn	06-06-18

B. Korpschefs

Politiezone	Korpschef	Datum
PZ AMOW	Tirez Kurt	2/05/18 en 5/12/18
PZ Dilbeek	Vermoessen Arnoud	29/01/18
PZ Druivenstreek	Verbeke Sébastien	27/03/18
PZ Grimbergen	Braeckman Jurgen	3/05/18 en 20/03/18

PZ Kastze	Van Steenberghe Filip	3/05/18 en 23/05/18
PZ KLM	Meerts Alain	20/03/18
PZ Pajottenland	Hellinckx Marc	6/4/2018, 28/5/2018 en 1/6/2018
PZ Rode	Vandepierre Frank	6/4/2018 en 26/4/2018
PZ TARL	Meert Dirk	13/07/18
PZ VIMA	Bassleer Erik	13/04/18
PZ WOKRA	Breydels Luc	13/04/18
PZ Zaventem	Van Thienen Jean Pierre	30/03/18 en 20/03/18
PZ Zennevallei	Crispel Marc	30/05/18
PZ Aarschot	Van Thienen Bart	11/06/118
PZ BRT	Truyens Patrick	19/06/18
PZ Demerdal	Vanhouwere Jan	18/05/18
PZ Haacht	D'Haese Wim	28/05/18 en 22/06/18
PZ Hageland	Liboton Luc	29/05/18 en 11/06/18
PZ HERKO	Endels Walter	28/05/18
PZ Leuven	Moecharts Jean Paul	16/05/18
PZ Tienen-Hoegaarden	Schippers Pierre	31/05/18
PZ LAN	Gillis Stephan	31/05/18
PZ VODI	Van Hoyland Peter	14/05/18 en 18/06/18
PZ Lubbeek	Vranckx Walter	11/06/18

C. Dirco, Dirjud, Procureur des Konings

Functie	Naam respondent	Datum
Dirco	Desmet Karolien	26/06/18
Dirjud	Van de Plas Marc (ziek) – Desmet Noel	22/06/18
Procureur des Konings Leuven	Patrick	12/06/18
Dirco	Vanisterbeek Liesbeth	21/03/18
Dirjud	Verspeelt Frederik	21/03/18
Procureur des Konings Halle-Vilvoorde	Freyne Thiery	04/06/18

D. Verantwoordelijke voor de provincie

Functie	Naam respondent	Datum
Gouverneur	De Witte Lode	20/02/18
Arrondissementscommissaris	Cornelis Michel	20/02/18
Arrondissementscommissaris	Boon Kaat	20/02/18
Arrondissementscommissaris	Verbist Kelly	20/02/18

E. Syndicale vertegenwoordigers

Vakbond	Naam respondenten	Datum
ACV	Manu Gilmont	
ACOD	Dideerick Poisket	12/07/18
Sypol	Van Sichem Annemie	25/04/18

F. Andere

Functie	Naam respondent	Datum
Comité P: Hoofd van de dienst enquêtes van het Com. P	De Pauw Kristof en Etienne Alain	22/02/18
Voorzitter Federale politieraad	Bruggeman Willy	26/03/18
Commandant zone Oost	Decoster Dirk	30/03/18
ERIP Directeur	Vannootten Nicole	26/02/18
ERIP Pedagogisch verantwoordelijke	Van Duffel Willy	26/02/18
ERIP coördinateur de formations de base	Van Den Bossche	26/02/18
FX Dedonnéa	Minister van Staat/ ex BGM	12/03/18
Stadsecretaris Brussel en secretaris conferentie 19 burgemeesters	Simoens Luc	16/03/18

BIJLAGE 5: OVERZICHT VAN DE RESPONDENTEN IN LIMBURG

A. Korpschefs

Politiezone	Korpschef	Datum
PZ CARMA	Frank Mulleners	08/08/2018
PZ Limburg Regio Hoofdstad	Filip Pirard	14/08/2018
PZ LAMA	Jacques Philipaerts	21/08/2018

B. Procureur des Konings

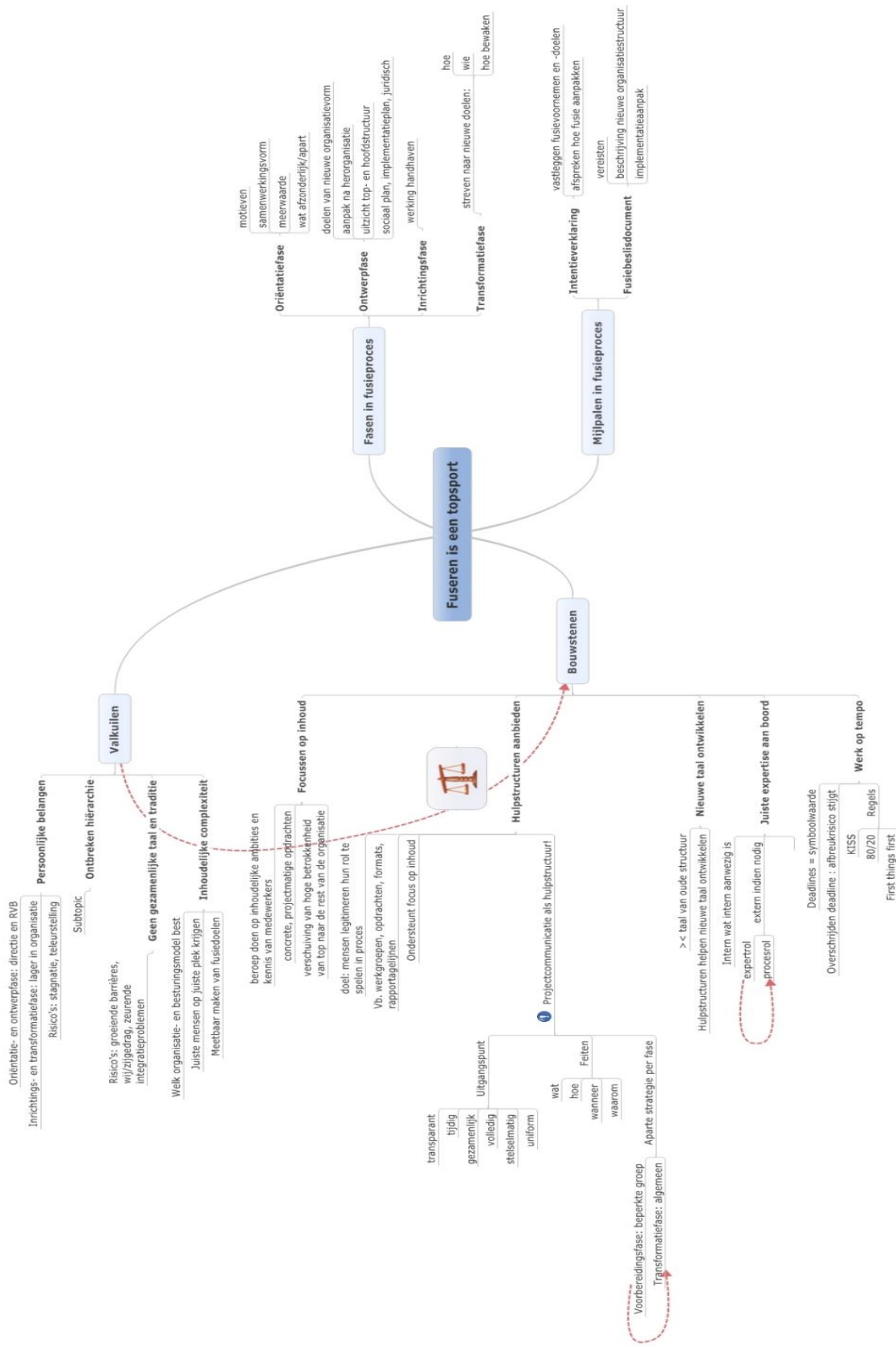
Functie	Naam respondent	Datum
Procureur des Konings	Guido Vermeiren	29/08/2018

C. Verantwoordelijke voor de provincie

Functie	Naam respondent	Datum
Gouverneur	Herman Reynders	29/08/2018

BIJLAGE 6: STRUCTUUR INTERVIEW LIMBURG

BIBLIOGRAFIE

- Baars, W. (2008). *Handboek projectmanagement*. Den Haag: Data Archiving and Network Services.
- Belfius. (2013). "Financiële uitdagingen voor de gemeentelijke bestuursperiode 2013-2018". Retrieved from Brussel:
- Belfius. (2017). *De financiële situatie van de Vlaamse lokale besturen: Budget 2016*. Brussel: Belfius Bank.
- Belfius. (2018). *De financiële situatie van de Vlaamse lokale besturen: Budget 2017*. Brussel: Belfius Bank.
- Belga. (2004, 15 december). Federale politie wil staken op oudejaar. *Gazet van Antwerpen*. Retrieved from <https://www.gva.be/cnt/oid319609/archief-federale-politie-wil-staken-op-oudejaar>
- Belga. (2017, 1 maart). Politiebonden dreigen met staking: "Regering wil einde van federale politie". *De Morgen*. Retrieved from https://www.demorgen.be/binnenPZ_d/politiebonden-dreigen-met-staking-regering-wil-einde-van-federale-politie-b363f14e/
- Belgisch Staatsblad. (1999). *Wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 5 januari 1999, 1998021488, p. 132
- Belgisch Staatsblad. (2001). *Koninklijk besluit van 17 september 2001 tot vaststelling van de organisatie- en werkingsnormen van de lokale politie teneinde een gelijkwaardige minimale dienstverlening aan de bevolking te verzekeren*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 12 oktober 2001, 2001001012, p. 35531
- Belgisch Staatsblad. (2002). *COL 2/2002 - Richtlijn van 20 februari 2002 tot regeling van de taakverdeling, de samenwerking, de coördinatie en de integratie tussen de lokale en de federale politie inzake de opdrachten van gerechtelijke politie*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 1 maart 2002, 08191
- Belgisch Staatsblad. (2007). *Wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 31 juli 2007, 40379
- Belgisch Staatsblad. (2010). *Ministeriële omzendbrief van 31 maart 2010 m.b.t. de mogelijkheid tot schaalvergroting van de politiezone*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 8 april 2010, 20485
- Belgisch Staatsblad. (2016). *Wet houdende diverse bepalingen Binnenlandse Zaken - Geïntegreerde politie van 21 april 2016*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 29 april 2016, 28980
- Belgisch Staatsblad. (2017). *Ministeriële richtlijn MFO-2 van 23 november 2017 betreffende het solidariteitsmechanisme tussen de politiezones inzake versterkingen voor opdrachten van bestuurlijke politie*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 6 december 2017, 107803
- Blomme, P. (2010, 21 december). Regering-Leterme gaat toch besparen. *De Tijd*. Retrieved from <https://www.tijd.be/nieuws/archief/regering-leterme-gaat-toch-besparen/9001696.html>
- Blomme, P. (2012, 11 oktober). Het besparingsmenu voor regering-Di Rupo. *De Tijd*.
- Boon, K., De Witte, L., & Cornelis, M. (2012). Slagkracht en schaalvoordelen versus lokale verankering? . *Orde van de dag*, 57, 73-83.
- Bové, L., & Schoofs, N. (2017, 21 maart). Politie-topvrouw: 'We hebben al genoeg hervormd'. *De Tijd*. Retrieved from <https://www.tijd.be/politiek-economie/belgie-federaal/Politie-topvrouw-We-hebben-al-genoeg-hervormd/9874978>
- Coveliers, H. (2009). Politici evalueren tien jaar politiehervorming. De politiezones zijn te klein. *Het Politiejournaal*, 19-21.
- Dalle, J.-L. (2013). *Schaaloptimalisatie Lokale Politie: Een intern onderzoek naar de sterkten, zwakten, opportuniteiten en bedreigingen van fusies en alternatieve vormen van samenwerking tussen politiezones. Rapport in opdracht van de Vaste Commissie voor de Lokale Politie*. Brussel: Vaste Commissie voor de Lokale Politie, Versie september 2013.
- De Kimpe, S. (2000). Kleine kinderen, kleine problemen; grote kinderen, grote problemen? Over de zonevorming in het nieuwe politiestel. *De Gemeente*, 75(524), 45-54.
- De Kimpe, S. (2005). De politiezone: een soevereine organisatie met een publieke missie. *Burger, Bestuur en Beleid*, 2(4), 287-303.

- De Middeleer, F., Van Nimwegen, S., Ceulen, R., Gerbrands, S., Roevens, E., Spapens, T., . . . Colman, C. (2018). *Illegale drugsmarkten in België en Nederland: Communicerende vaten?*. Brussel: Belgian Science Policy Office (BELSPO).
- De Morgen. (2008, 24 februari 2008). Topman federale politie erkent personeelstekort. *De Morgen*. Retrieved from <https://www.demorgen.be/binnenland/topman-federale-politie-erkent-personeelstekort-baef8680/>
- De Ruyver, B. (2009). De basisfunctionaliteiten van politie doorgelicht. In I. Verwee, E. Hendrickx, & F. Vlek (Eds.), *Wat doet de politie* (pp. 67-86). Antwerpen: Maklu.
- De Ruyver, B. (2010). Tien jaar politiehervorming: een proeve tot evaluatie van de evaluatie. In W. Bruggeman, E. Devroe, & M. Easton (Eds.), *Evaluatie van 10 jaar politiehervorming: Terugkijken in het verleden en vooruitkijken in de toekomst* (pp. 115-129). Antwerpen-Apeldoorn: Maklu.
- De Ruyver, B. (2018). De ideale schaalgrootte: De opstrap naar een optimale politionele dienstverlening. In L. G. Moor, T. Van den Broeck, E. Devroe, & A. Verhage (Eds.), *Dienstverlening door de politie* (pp. 77-92). Oud-Turnhout: Gompel&Svacina.
- De Ruyver, B., & Janssens, J. (2013). *De schaalvergroting van de Limburgse politiezones: maatwerk*. Gent: Universiteit Gent, Institute for International Research on Criminal Policy.
- De Ruyver, B., & Janssens, J. (2014). De schaalvergroting van de Limburgse politiezones: Maatwerk. In P. Ponsaers (Ed.), *Naar een vrijwillige opschaling van de lokale politie* (pp. 23-90). Antwerpen-Apeldoorn: Maklu.
- De Schepper, T., & Van Heddeghem, K. (2012). Invloedsfeer van de politionele schaaldiscussie op de gemeentelijke bevoegdheden inzake beheer, beleid en gezag van het zonale veiligheidsbeeld. *Orde van de dag*, 57, 62-72.
- Decaluwé, C. (2016). *Veiligheid? Veiligheid! Veiligheid... Deel 1*. Brugge: Provincie West-Vlaanderen. Rede van Carl Decaluwé Gouverneur van West-Vlaanderen, 6 oktober 2016.
- Dejaegher, W. (2013). Naar een schaalvergroting van de politiezones? . In E. Devroe, P. Ponsaers, M. Easton, L. Cachet, & G. Meershoek (Eds.), *Schaalveranderingen* (pp. 231-240). Antwerpen/Apeldoorn: Maklu, Cahiers Politiestudies Jaargang 2013/1, nr. 26.
- Dewaele, M. (2018, 18 september). Strijd tegen radicalisering: lokale integrale veiligheidscel wordt verplicht. Retrieved from <http://www.vvsg.be/nieuws/Paginas/Wet-verplicht-gemeenten-tot-oprichting-LIVC-R.aspx>
- Dinklo, I. (2006). Fabels en feiten over kwalitatieve onderzoeksresultaten: Hardnekkige misverstanden over generaliseren van kwalitatieve onderzoeksuitkomsten. *KWALON*, 32(2), 35-43.
- Doyle, J. K. (2014). Face-to-Face Surveys. *Wiley StatsRef: Statistics Reference Online*, September.
- El Mabrouk, F. (2018, 30 juli). Jambon (N-VA) krijgt probleem niet opgelost: 3.700 agenten te weinig. "Als dit nog lang duurt, kunnen we ons werk niet meer doen". *Het Nieuwsblad*. Retrieved from https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20180729_03638571
- Federale Politie. (2018). Criminaliteitsstatistieken. Retrieved from <http://www.stat.policefederale.be/criminaliteitsstatistieken/interactief/tabel-per-politiezone/>
- Federale Politieraad. (2009). *Evaluatie 10 jaar politiehervorming*. Brussel: Federale Politieraad.
- Federale Regering. (2014). *Regeerakkoord 9 oktober 2014*. Brussel: FOD Kanselarij Retrieved from <http://www.premier.be/nl/regeerakkoord>
- Fijnaut, C., & Lauwaert, K. (1995). *Het politiewezen in België: wetgeving, beleid, literatuur*. Antwerpen: Kluwer Rechtswetenschappen België.
- FOD Binnenlandse Zaken. (2002). *Omzendbrief PLP 27 : intensifiëring en bevordering van de interzonale samenwerking*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 4 december 2002, 54571
- FOD Binnenlandse Zaken. (2010). *Ministeriële omzendbrief van 31 maart 2010 m.b.t. de mogelijkheid tot schaalvergroting van de politiezone*. Brussel: Belgisch Staatsblad, 8 april 2010, 20485
- FOD Binnenlandse Zaken. (2018). Bevolkingscijfers per provincie en per gemeente op 1 januari 2018. Retrieved from

http://www.ibz.rrn.fgov.be/fileadmin/user_upload/fr/pop/statistiques/population-bevolking-20180101.pdf

- FOD Justitie. (2015). *Le paysage judiciaire belge. Territoire, population, personnel et bâtiments. Cartographies & graphiques au 1er mai 2015*. Brussel: Direction Générale de l'organisation judiciaire, Direction infrastructure.
- FOD Kanselarij. (2009). *Wet van 30 december 2009 houdende diverse bepalingen* Brussel: Belgisch Staatsblad, 31 december 2009, 82925
- Fröhlich, G. (2014). Projectmatig werken: Essentials voor projectmanagement. *Finance & Control, April*, 22-27.
- Goossens, F. (2001). Over dansende olifanten en elegante ballerina's. *Jura Falconis*, 37(2), 139-174.
- HA. (2017, 13 november). Kanaalplan oogst succes: al 26 organisaties opgedoekt en kilo's drugs in beslag genomen. *Het Laatste Nieuws*. Retrieved from <https://www.hln.be/regio/brussel/kanaalplan-oogst-succes-al-26-organisaties-opgedoekt-en-kilo-s-drugs-in-beslag-genomen~a28f4f24/>
- Hamaekers, B., & Grootaers, A. (2010). *Project schaalvergroting*. Retrieved from
- Helsoot, I., Groenendaal, J., & Warners, E. (2009). *Kan het samen? Verkenning naar de mogelijkheden van operationele samenwerking tussen politie en brandweer*. Renswoude: Stichting Crisislab.
- Informatie Vlaanderen. (2018). Provincie West-Vlaanderen. Retrieved from <https://www.vlaanderen.be/nl/gemeenten-en-provincies/provincie-west-vlaanderen>
- Ivb. (2011, 20 april). Turtelboom: 'Kwart politiezones moet verdwijnen'. *De Standaard*. Retrieved from http://www.standaard.be/cnt/dmf20110420_009?sectionid=1f2838d4-99ea-49f0-9102-138784c7ea7c
- Janssens, J., & Colman, C. (2018). Het hobbelige parcours van bestuurlijke handhaving van georganiseerde criminaliteit en informatie-uitwisseling in België: al puzzelend naar een sluitend model. *Panopticon*, 39(4), 360-372.
- Kamer van Volksvertegenwoordigers. (2011). *Regeerakkoord 1 december 2011*. Brussel: De Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers Retrieved from https://www.dekamer.be/kvocr/pdf_sections/searchlist/Regeerakkoord_1_december_2011.pdf
- Kamer van Volksvertegenwoordigers. (2017). *Derde tussentijds verslag over het onderdeel "veiligheidsarchitectuur"*. Brussel: Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers. Parlementair onderzoek belast met het onderzoek naar de omstandigheden die hebben geleid tot de terroristische aanslagen van 22 maart 2016 in de luchthaven Brussel-Nationaal en in het metrostation Maalbeek te Brussel, met inbegrip van de evolutie en de aanpak van de strijd tegen het radicalisme en de terroristische dreiging. 15 juni 2017. Doc 54 1752/ (2015/2016)
- Kansil, T., Bruggeman, W., Janssens, J., & Terpstra, J. (2017). Editoriaal. In T. Kansil, W. Bruggeman, J. Terpstra, & J. Janssens (Eds.), *Vervloeiing interne en externe veiligheid* (pp. 7-11). Antwerpen/Apeldoorn: Maklu.
- Korsten, A. F. A. (2004). Samenwerking volgens het SETA-concept als vorm van shared services. *Bestuursmiddelen*, 9, 17-20.
- Lemmens, L. (2016, 17 oktober). Jambon verhoogt politiecapaciteit binnen HYCAP-systeem (omzendbrief MFO-2ter). Retrieved from <https://polinfo.kluwer.be/NewsView.aspx?id=VS300467744&contentdomains=POLINFO&lang=nl>
- Linck, R. (2012). Schaalvergroting een bewuste keuze? *Het vakblad recht, bestuur en organisatie van hulpdiensten (RBOH)*, juni(2), 63-67.
- MB. (2012, 12 mei). Politie zone Sint-Gillis-Waas-Stekene staakt. *Waaskrant.be*. Retrieved from <https://www.waaskrant.be/nieuws/22077-politie-zone-sint-gillis-waas-stekene-staakt-v15-22077>
- Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken. (2014). *Beleidsverklaring*. Brussel: De Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers, 24 november 2014, Doc 54 0020/ (2014/2015)

- Mulleners, F. (2012). Het verhaal van een te verwachten dood. *Orde van de dag*, 57, 43-51.
- Opdenakker, R. (2006). Advantages and Disadvantages of Four Interview Techniques in Qualitative Research. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 7(4), Art. 11.
- Pauwels, L., Noppe, J., & Verhage, A. (2012). Politiesterkte en omgevingsindicator: Methodologische lessen uit een verkennende omgevingsanalyse naar basisfunctionaliteiten. *Panopticon*, 33(6), 506-529.
- Pauwels, L., Verhage, A., & Noppe, J. (2012). De KUL-norm voorbij: naar een omgevingsgebaseerde politiecapaciteitbepaling per basisfunctie? In G. Vermeulen & L. Pauwels (Eds.), *Update in de criminologie VI : actuele ontwikkelingen inzake EU-strafrecht, veiligheid & preventie, politie, strafprocedure, prostitutie en mensenhandel, drugsbeleid en penologie* (Vol. 6, pp. 112–129). Antwerpen: Maklu.
- POM West-Vlaanderen. (2016). *West-Vlaanderen Ontcijferd - editie 2016 deel 1*. Retrieved from Brugge:
- Ponsaers, P., Bruggeman, W., Bisschop, L., & De Kimpe, S. (2012). Bestellen en schalen. *Orde van de dag*, 57, 5-10.
- Ponsaers, P., & De Kimpe, S. (2001). *Consensusmania: over de achtergronden van de politiehervorming*. Leuven: Acco.
- Provincie in Cijfers. (2017). Bevolkingsdichtheid provincie Oost-Vlaanderen. Retrieved from <https://provincies.incijfers.be/databank>
- Provincie West-Vlaanderen. (2014). *Schaalvergroting van lokale politiezones*. Brugge: Provincie West-Vlaanderen, PowerPoint Presentatie
- Rekenhof. (2016). *Steun van de federale politie aan de lokale zones bij de handhaving van de openbare orde*. Brussel: Rekenhof.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2007). *Methoden en technieken van onderzoek* (Derde editie ed.). Amsterdam: Pearson Education
- Schepers, J. (2012). *Fusie van de politiekezone Lanaken en politiekezone Maasmechelen*. Paper presented at the VVSG Trefdag , 29 maart 2012.
- Smet, G. (2014). *SAF-Studie: Samenwerking, associatie of fusies van politiezones*. Antwerpen: Provincie Antwerpen en PZ Voorkempen.
- Stuurgroep. (2013). *Samen naar één veilige zone. Schaalvergroting, een noodzaak voor een betaalbare, gerichte politiezorg met een gespecialiseerde dienstverlening*. Retrieved from Hasselt:
- Toback, L. (1990). Politie: visie en beleid. In C. Eliaerts, E. Enhus, & R. Senden (Eds.), *Politie in beweging: Bijdrage tot de discussie over de politie van morgen* (pp. 429-442). Antwerpen: Kluwer Rechtswetenschappen.
- Van Erp, A. (2014, 17 oktober). Waar haalt Michel I 11,2 miljard euro? 10 maatregelen. *Knack*. Retrieved from <http://trends.knack.be/economie/beleid/waar-haalt-michel-i-11-2-miljard-euro-10-maatregelen/article-normal-443859.html>
- Van Heddegem, K. (2017). *Stand van zaken van fusies bij lokale politiezones*. Brussel: Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), 30 maart. Retrieved from http://www.vvsg.be/veiligheid/lokalepolitie/Documents/KVH%20d805_nota%20fusies%20van%20politiezones.pdf
- Van Nuffel, D. (2010). De evaluatie geëvalueerd: “werven” voor de lokale politie. In W. Bruggeman, E. Devroe, & M. Easton (Eds.), *Evaluatie van 10 jaar politiehervorming: Terugkijken in het verleden en vooruitkijken in de toekomst* (pp. 247-259). Antwerpen/Apeldoorn: Maklu.
- Vanhecke, N. (2016, 29 februari 2016). Minstens 3.000 mensen te kort bij federale politie. *De Standaard*. Retrieved from http://www.standaard.be/cnt/dmf20160228_02154980
- Vankrunkelsven, P. (2005). Schaalgrootte en de verzuchtingen van een burgemeester. In A. Collier, S. De Kimpe, E. Hendrickx, M. Snels, & P. Van Parys (Eds.), *Schaalgroote van de lokale politie: betalen we ons 'blauw' aan COP* (pp. 97-104). Brussel: Politeia.

- Velaers, J., Vanpraet, J., Peeters, Y., & Vandenbruwaene, W. (Eds.). (2014). *De zesde staatshervorming: instellingen, bevoegdheden en middelen*. Antwerpen Intersentia.
- VSOA. (2017). België telt niet meer, maar minder politiemensen ten opzichte van onze buurlanden! VSOA Politie pleit voor een Octopus 2 – akkoord. [Press release]
- vtmnieuws.be. (2017, 19 maart). Besparingen bij politie gedeeltelijk teruggeschroefd. *De Morgen*. Retrieved from <https://www.demorgen.be/binnenland/besparingen-bij-politie-gedeeltelijk-teruggeschroefd-b115827b/>
- VVSG. (2017). De bestuursorganen van de politie. Retrieved from <http://www.vvsg.be/veiligheid/lokalepolitie/collegeeraad/Pages/collegeeraad.aspx>

